

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Michal Čapek

*Analýza návaznosti a účinnosti programů zacházení Vězeňské služby
České republiky a Probační a mediační služby České republiky*

Praha 2014

JAN AMOS COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

RIGOROSUM THESIS

Michal Čapek

Analysis of the sequence and the effectiveness of treatment programs
Czech Republic Prison Service and the Probation and Mediation
Service of the Czech Republic

Prague 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená rigorózní práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V..... dne .....

Jméno autora .....

Poděkování

Chtěl bych touto cestou poděkovat paní PaedDr. Dagmar Růžičkové za češtinářskou korekturu rigorózní práce a také za její nevšední ochotu a shovívavost.

Anotace

Rigorózní práce se zabývá analýzou návazností programů Vězeňské služby České republiky pro zacházení s osobami umístěnými ve výkonu trestu odnětí svobody a probačních plánů dohledu využívaných u klientů Probační a mediační služby České republiky.

Práce je rozčleněna na dvě části - na teoretickou a empirickou část. Teoretická část rozebírá atributy současného pojmu osobnost pachatele trestných činů a také formování tohoto pojmu v průběhu zdlouhavého utváření vědy o forenzní psychologii. Teoretická část je doplněna i historií Českého vězeňství a působením Vězeňské služby ČR na osobnost odsouzených prostřednictvím programů zacházení. Je zde rovněž popsán vznik České probační a mediační služby, důvody, které k tomuto kroku vedly a probační plány dohledu aplikované na klienta, který zažádal o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tato část se zabývá také komunikací a spoluprací obou institucí.

Teoretické poznatky jsou využity jako východisko pro část empirickou. Empirická část je věnována výzkumu současné praxe Vězeňské služby ČR při zacházení s osobami umístěnými ve výkonu trestu odnětí svobody a výzkumu probačních plánů dohledu využívaných u klientů Probační a mediační služby ČR. Důležitou součástí je prozkoumání návazností programů zacházení s probačními plány dohledu. Pro výzkum bylo požádáno 116 respondentů o vyplnění připravených dotazníků. Výsledkem výzkumu je shrnutí zjištěných problémů a formulace doporučení, které by mohly přispět k lepší komunikaci mezi zkoumanými institucemi a potažmo i k využívání některých prostředků z programů zacházení v probačních plánech dohledu.

Klíčové pojmy

Klient, komplexní zpráva, občanský zaměstnanec, odsouzení, osobnost, pachatel trestných činů, podnět k zahájení spolupráce, pracovník, Probační a mediační služba ČR, probační plán dohledu, program zacházení, vazební věznice, Vězeňská služba ČR, věznice, vězni, výkon trestu odnětí svobody.

Annotation

This thesis deals with the analysis of the sequence of programs of the prison service of the Czech Republic for treatment of persons placed in imprisonment and probation supervision plans used for probation and mediation service clients in the CZECH REPUBLIC.

The work is divided into two parts—on the theoretical and empirical part. The theoretical section discusses the current concept of personality attributes of offenders and also the formation of this concept in the course of the lengthy creation science of forensic psychology. The theoretical part is the history of the Czech prison system and the effect of the prison service of the CZECH REPUBLIC on the personality of inmates through programs of treatment. There is also described the emergence of the probation and mediation service in the Czech Republic, the reasons which led to this step and probation supervision plans applied to the client, which applied for a conditional release from imprisonment. This section also deals with communications and cooperation of both institutions.

Theoretical knowledge are used as the basis for part of the empirical. The empirical part of the research is devoted to the current practice of the CZECH REPUBLIC VS when dealing with persons placed in imprisonment and probation supervision plans research used for probation and mediation service clients in the Czech Republic. An important part of the examination of the sequence of programs dealing with probation supervision plans. For research was requested 116 respondents to fill out the prepared questionnaire. The result is a summary of the research of the problems and the formulation of recommendations that could contribute to better communication between examinees institutions and by extension, to the use of some resources from programs in probation supervision plans.

Key words

Client, comprehensive report, execution of prison sentence, probation supervision plan, the civil employee, the condemned, the cooperation, the perpetrator of the offences, the personality of the, The prison service of the Czech Republic, The probation and mediation service of the Czech Republic, the prison, the prisoners, the remand prison, treatment programme, worker.

OBSAH

ÚVOD	10
ČÁST TEORETICKÁ	
1. OSOBNOST PACHATELE TRESTNÝCH ČINŮ	13
1.1 TEORIE OSOBNOSTI ČLOVĚKA A OSOBNOST PACHATELE TRESTNÝCH ČINŮ	19
1.1.1 Typologie osobnosti	22
1.2 TEORIE OSOBNOSTI PACHATELE TRESTNÝCH ČINŮ	25
1.2.1 Penologická teorie osobnosti pachatele trestných činů	27
1.2.2 Procesuální (dynamický) přístup k osobnosti pachatele trestných činů.....	30
1.2.3 Strukturální (typologický) přístup k osobnosti pachatele trestných činů.....	31
1.2.4 Typologie osobnosti pachatelů trestných činů	32
2. ZŘIZOVACÍ LEGISLATIVA PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČR A VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR	36
3. HISTORIE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR A PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČR	47
4. VÝCHOVNÉ PROGRAMY VE VĚZEŇSKÉ SLUŽBĚ ČR A V PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBĚ ČR A JEJICH VZÁJEMNÁ SPOLUPRÁCE	52
4.1 SARPO	63
4.2 HISTORIE PROGRAMŮ ZACHÁZENÍ VE VĚZEŇSTVÍ	64
4.2.1 František Josef Řezáč	73
4.3 NÁVAZNOSTI A STYČNÉ BODY V DOKUMENTECH UZAVŘENÝCH O VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCI A SOUČINNOSTI MEZI VS ČR A PMS ČR.....	76
4.3.1 Výchovné a motivační programy pro klienty využívané PMS ČR.....	84
4.3.2 Vyhodnocování probačního plánu dohledu.....	86
ČÁST EMPIRICKÁ	
5. PŘÍPRAVA VÝZKUMU NÁVAZNOSTI A ÚČINNOSTI PROGRAMŮ ZACHÁZENÍ VS ČR A PMS ČR.....	89
5.1 CÍL A PROJEKT PRAKTICKÉ ČÁSTI	90
5.1.1 Pracovní hypotézy	91

5.2	POUŽITÁ METODA ZKOUMÁNÍ.....	92
5.3	VÝBĚR RESPONDENTŮ.....	93
5.4	PROJEKT VÝZKUMU A ČASOVÝ HARMONOGRAM	94
5.4.1	Časový harmonogram výzkumu.....	95
6. REALIZACE PILOTNÍHO VÝZKUMU A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT.		97
6.1	ANALÝZA DOTAZOVANÝCH RESPONDENTŮ	98
6.1.1	Stručná anamnéza jednotlivých skupin respondentů.....	100
6.2	POSOUZENÍ PRAVDIVOSTI POMOCNÉ PRACOVNÍ HYPOTÉZY Č. 1	108
6.2.1	Vyhodnocení první pomocné pracovní hypotézy.....	131
6.3	POSOUZENÍ PRAVDIVOSTI POMOCNÉ PRACOVNÍ HYPOTÉZY Č. 2	137
6.3.1	Vyhodnocení druhé pomocné pracovní hypotézy	145
6.4	POSOUZENÍ PRAVDIVOSTI POMOCNÉ PRACOVNÍ HYPOTÉZY Č. 3	149
6.4.1	Vyhodnocení třetí pomocné pracovní hypotézy.....	161
6.5	POSOUZENÍ PRAVDIVOSTI POMOCNÉ PRACOVNÍ HYPOTÉZY Č. 4	166
6.5.1	Vyhodnocení čtvrté pomocné pracovní hypotézy	192
6.6	POSOUZENÍ PRAVDIVOSTI POMOCNÉ HYPOTÉZY Č. 5	202
6.6.1	Vyhodnocení páté pomocné hypotézy	204
6.7	POSOUZENÍ PRAVDIVOSTI HLAVNÍ HYPOTÉZY.....	205
6.7.1	Vyhodnocení hlavní hypotézy.....	212
6.8	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ A FORMULACE DOPORUČENÍ	213
6.8.1	Formulace doporučení.....	219
ZÁVĚR.....		222
RESUMÉ.....		227
SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ		229
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ		233
SEZNAM PŘÍLOH		I

ÚVOD

Tématem rigorózní práce je analýza návaznosti a účinnosti programů zacházení Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR s osobami, které spáchaly trestný čin a za tento čin jsou buď ve výkonu trestu, z výkonu trestu propuštěny na podmínku, anebo mají soudem určený dozor probačního úředníka. Důvodem pro volbu tématu je autorovo přesvědčení plynoucí z jeho dlouholeté praxe, že odborné zacházení s vězněnými osobami ve věznicích za podpory programů zacházení a rovněž práce s klienty za podpory probačních plánů dohledu v probačních střediscích je přínosné pro návrat pachatelů trestné činnosti do majoritní společnosti.

Při tvorbě programů a plánů musí zaměstnanci obou uvedených institucí dobře znát osobnost pachatele, aby co nejlépe do edukačních prostředků zakomponovali jeho rodinné, osobní a jiné poměry - včetně konkrétních cílů, nařízených povinností a omezení. Na osobu pachatele ve vězeňském prostředí přitom působí řada rušivých faktorů, které je nutno humánními a legálními prostředky odstranit a současně je zapotřebí dbát na to, aby docházelo k rozvíjení ostatních dovedností, a to tak, aby se u pachatele dosáhlo kladné změny v chování a především pochopení sociální odpovědnosti za vlastní chování. Rovněž pracovníci Probační a mediační služby ČR se potýkají s častými problémy, zvláště těmi, které skýtá svobodný pohyb pachatele - klienta. I zde však je nutno nastavit klientovi taková omezení a povinnosti, aby se ve společnosti osvědčil a mohl i nadále zůstat na svobodě. A to vše vede k řadě otázek:

- Je vůbec možné, aby program zacházení užívaný ve věznicích pokračoval probačním plánem dohledu, který je sestavován pro klienty v probačních střediscích?
- Dokáží občanští zaměstnanci věznic řádně sestavit a využívat program zacházení pro odsouzené osoby tak, aby po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody opětovně nepokračovali v trestné činnosti?
- Zvládnou mezi sebou komunikovat občanští zaměstnanci Vězeňské služby ČR s pracovníky Probační a mediační služby ČR a dokáží si při této komunikaci sdělit podstatné informace o pachateli trestných činů?

- Dokáží pracovníci Probační a mediační služby ČR sestavit probační plán dohledu pro svého klienta propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody tak, aby navazoval na program zacházení a byl zaměřen k možnému odstranění příčin opakování trestné činnosti?
- Jsou zvolené edukační prostředky natolik účinné, aby se snížila recidiva pachatelů trestných činů?

Na tyto a další otázky se pokusí rigorózní práce odpovědět a nejen to, bude se snažit navrhnout taková opatření, která by mohla současný stav dále zlepšovat.

Rigorózní práce je uspořádána do dvou stěžejních částí - teoretické a empirické. Teoretická část rigorózní má 4 kapitoly, z nichž první nabízí pohled na osobnost pachatele trestných činů, a to od obecného vymezení osobnosti jedince s její typologií až po členění z pohledu teorie osobnosti pachatele trestných činů po stránce penitenciární. Ve druhé kapitole je charakterizována zřizovací legislativa obou výše zmíněných institucí, jejich popis a samotný účel. Třetí kapitola je věnována historii Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR s upozorněním na návaznosti a styčné body v dokumentech o vzájemné spolupráci těchto institucí. Ve čtvrté kapitole jsou podrobně popsány programy zacházení využívané ve Vězeňské službě ČR a probační plány dohledu aplikované v Probační a mediační službě ČR a jejich používání v praxi. Na teoretickou část úzce navazuje část empirická.

Empirická část sestává ze dvou kapitol, které se věnují přípravě a realizaci výzkumu. V první z nich je popsán cíl výzkumu, který je zaměřen především na prozkoumání návaznosti probačního plánu dohledu jednotlivých klientů probačních středisek na program zacházení, jež je uplatňován u odsouzených osob umístěných ve věznicích či vazebních věznicích. Je zde uvedena specifikace cíle výzkumu a stanoveny hypotézy, vycházející z uvedených vědeckých otázek. Dále je v této kapitole zpracován projekt budoucího výzkumu včetně časového harmonogramu. K získání relevantních výsledků výzkumu byla zvolena explorační metoda s využitím anonymních dotazníků. Samotné dotazníky byly rozdány nejen mezi zaměstnance obou institucí, mezi odsouzené osoby a klienty probačních středisek, ale i české veřejnosti. Pro každou z těchto skupin respondentů byl vypracován a rozdávan dotazník speciálně pro tu kterou skupinu připravený a formulovaný (viz příloha I, J, K, L, M). Uvedené skupiny byly zastoupeny oběma pohlavími, různého věku, vzdělání a sociálního postavení.

Výzkumem získaná data jsou analyzována a jejich interpretace je doplněna tabulkami a grafy, které jsou zpracovány a popsány statisticky. Analýza vyúsťuje do hodnocení jednotlivých hypotéz. Na úplný závěr této části je nabídnut souhrn výsledků šetření, včetně formulace několika doporučení, jejichž realizace by mohla napomoci k dalšímu zlepšení vzájemné komunikace mezi zaměstnanci obou zkoumaných institucí a současně i k uskutečnění praktického navázání probačních plánů dohledu na programy zacházení realizované ve věznicích.

1. OSOBNOST PACHATELE TRESTNÝCH ČINŮ

Dříve, než bude možno rozebírat osobnost pachatele trestných činů a zabývat se její samotnou podstatou, je nutno tuto osobnost dobře zařadit do oblasti psychologických věd. Jako každá psychologická disciplína i předmět osobnosti pachatele trestných činů prošel svým vývojem a vymezením.

Postoje společnosti k trestným činům a jejich pachatelům byly formovány po celou historii lidstva, avšak teprve v období osvícenectví dostaly nový pohled a formát. Začala se zkoumat osobnost pachatele trestných činů a tato disciplína byla posléze zařazena do skupiny aplikovaných psychologických disciplín, jejímž názvem je forenzní psychologie.

Samotný pojem „forenzní“ **psychologie** je odvozen z latinského slova „forum“, který označoval náměstí nebo tržiště, kde se odehrávala veřejná jednání v rámci obce včetně soudních pří.¹ Ovšem v našich podmínkách pro označení forenzní psychologie se vžilo pojmenování **soudní psychologie**, přičemž tento termín lze označit jako zavádějící, protože v podstatě označuje pouze jednu základní oblast forenzní psychologie. Rovněž v současné době můžeme pozorovat i označování této vědy jako **právní psychologii**, kdy je sice tento termín přesnější, ale v praxi se zcela neustálil a i veřejnosti není povědomý. Někdy je možno se setkat i s termínem **kriminální psychologie**, který se užívá v souvislosti s čerpáním odborných poznatků z německé literatury.

Forenzní psychologie se zabývá chováním a prožíváním lidí v situacích regulovaných právem, především však právem trestním.² Dá se říci, že zastřešuje samotnou aplikaci psychologie v oblasti právních věd. Přičemž zde působí řada forenzních psychologů, kteří pracují pro soudy jako znalci, pro policejní vyšetřovatele a kriminalisty jako konzultanti při vyšetřování trestných činů apod.

Netík (1997) uvádí k forenzní psychologii, že: „Integruje relativní poznatky psychologických oborů, především psychologie osobnosti, psychopatologie, klinické

---

¹ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIIE. *Forenzní vědy* [online]. 2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Forenzní_vědy>.

² ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 8.

a sociální psychologie na jedné straně a na straně druhé poznatky právních disciplín, kriminologie a sociologie“.

Tuto definici forenzní psychologie je možno pochopit i tak že je velice úzký vztah mezi výše vyjmenovanými disciplínami a zvláště pak vztah mezi psychologii a právem. Právo či právní normy jsou jednoznačně směřovány lidem, kde k jejich naplňování dochází skrze uskutečnění odpovídajícího lidského chování, které přímo odráží psychické jevy vztahující se ke konkrétní osobnosti člověka, tedy psychické vlastnosti³ (agresivita, sugestibilita, frustrační tolerance), psychické procesy (kognitivní, motivační) a psychické stavy (emocionální, aktivační, stavy vědomí).

Forenzní psychologii lze rozčlenit podle Neumanna (1976) do několika podskupin, které charakterizují její základní okruhy a souběžně kopírují proces aplikace práva:⁴

- Proces **přípravný - Kriminalistická** psychologie - jež se zabývá osobností pachatele trestného činu, osobností samotných policistů, kteří vyšetřují trestný čin pachatele, jejich vzájemná interakce při výslechu a jaké je jejich chování a prožívání při tomto procesu.
- Proces **rozhodovací - Soudní** psychologie - zaměřuje se na veškeré dění a zkoumá specifickou interakci u soudního stání u všech přítomných osob (soudce, obhájce, státní zástupce i obžalovaného) v souvislosti s objasňováním skutečností spáchaného trestného činu obžalovaným. I zde se zkoumá a konzultuje problematika chování a prožívání zúčastněných osob.
- Proces **vykonávací - Penitenciární** psychologie - do této kategorie spadá především problematika spojená s výkonem trestu odnětí svobody a s výkonem vazby ve věznicích a soustřeďuje se na chování a prožívání všech osob v těchto zařízeních. Zajímá se například o hledání účinných metod nápravy odsouzených, o klasifikaci odsouzených, poradenství, psychoterapii ve věznicích a v neposlední řadě také o psychologické posudky v souvislosti s podmíněným propuštěním. Avšak zabývá se např. i výběrem vězeňských pracovníků a psychologickou prací s nimi.

---

³ ZÁHORSKÁ, J., *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2, s. 15.

⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 20-22.

- Proces **reintegrační - Postpenitenciární** psychologie - jde o oblast, která se zabývá péčí o propuštěné vězně a problematikou jejich opětovného začleňování do společnosti. Tento proces je již v současné době zařazen i do státní instituce Probační a mediační služby ČR, jejíž hlavní náplní je organizování a vykonávání dohledu nad obviněnými, obžalovanými a odsouzenými. Tato instituce vytvořila ve spolupráci s Vězeňskou službou ČR program SARPO pro odsouzené vězně.
- **Kriminologická** psychologie - jde především o psychologickou teorii kriminálního jednání, ze kterého se pak snaží tvořit typologii osobnosti pachatelů, přes zkoumání kriminálně patologických jevů, až po určení prevence kriminálního chování a viktimizace.

Toto rozdělení je možno vyložit i tak, že ve forenzní psychologii je samotný pojem osobnost pachatele trestných činů závislý na procesním postavení jedince před soudem. Tímto způsobem vzniká problematika osobnosti obviněného, obžalovaného, odsouzeného a propuštěného, protože osobnost pachatele prochází všemi zmíněnými oblastmi forenzní psychologie. Konkrétně to znamená, že v kriminalistické psychologii se hovoří o osobnosti obviněného a podezřelého, v soudní psychologii o osobnosti obžalovaného, v penitenciární psychologii o osobnosti odsouzeného, v postpenitenciární psychologii o osobnosti propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody a v kriminologické psychologii jde především o teorii kriminálního jednání, kterého se výše uvedené osobnosti dopustily. Souhrnně se však obvykle hovoří o osobnosti pachatele.

Vznik forenzní psychologie jako vědy

Datování vzniku oboru forenzní psychologie, nebo respektive založení této vědy bývá spojováno s ideovým směrem tzv. „osvícenství“ v období mezi 17. a 18. stoletím, kdy byly stanoveny nové postoje k trestnímu právu, k samotným trestným činům a k samotným pachatelům. V tomto období se francouzský filosof a spisovatel Charles Louis Montesquieu (1689 – 1755) ve svém díle „V duchu zákonů“ obrátil proti feudálnímu trestněprávnímu

řízení, proti nelidským trestům a uvedl vedle moci výkonné a zákonodárné také moc třetí a to soudní, neboť bez ní v tehdejší době docházelo k potlačování svobody.⁵

Další významnou osobností, která se nejvíce zasloužila o reformu trestního práva byl italský aristokrat, filosof a ekonom Cesare markýz Beccaria (1738 – 1794), jenž je považován za zakladatele **klasické kriminologické školy** a napsal své nejvýznamnější dílo „O zločinech a trestech“, kde odmítal trest smrti a mučení, zasadil se o prevenci zločinu a položil zde základy moderní penologie.⁶ Beccaria razil tezi, že člověk je součástí společnosti a proto musí být po odpykání trestu opět do společnosti navrácen.⁷ Tyto vznešené myšlenky ovlivnily jednotlivých evropské země k zaujetí postoje k trestnímu zákonodárství, jehož výsledkem bylo omezování trestů smrti, zavádění presumpce nevinu, zavržení útrpného práva a další.

Lze konstatovat, že základní ideje osvícenectví směřovaly k prosazení názorů týkajících se schopnosti vývoje, svobody a důstojnosti osobnosti a vedly k zapojení samotné psychologie do trestně právního řízení s pachateli, kde se především usilovalo o smysluplné a humánní možnosti potrestání pachatele a o psychologické působení na jeho osobnost. A právě Beccaria v tomto období ovlivnil svými názory řadu filosofů i právníků a především pány J. Eckethausena a J. Schaumanna (1792), jejichž díla se považují za významné publikace, které přispěly k vývoji forenzní psychologie.⁸ Těmito publikacemi jsou „O nutnosti psychologických poznatků v hodnocení trestné činnosti“ a „Ideje kriminální psychologie“, která se zabývala zmapováním psychologie a trestního práva tehdejší doby.

Na začátku 19. století a v jeho průběhu se forenzní psychologie dělila na dvě skupiny - na psychologii pachatele a psychologii soudního řízení. V této době na základě tehdejších výzkumů byla považována a vysvětlována kriminalita u jedinců tím, že je způsobena vrozenými biologickými vlastnostmi, případně získanými biologickými vlastnostmi. To znamená, že každý spáchaný trestný čin má na svědomí vrozený zločinec a kriminalita je chápána jako vrozená choroba.⁹ Nejvýznamnějším představitelem tehdejších výzkumů byl italský vojenský lékař Cesare Lombroso (1835 – 1909), který realizoval antropologické měření u 25 tisíc zločinců v italských věznicích a vytvořil obraz tzv. „rozeného zločince“.¹⁰

---

⁵ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIÉ. *Charles Louis Montesquieu* [online]. 2012 [cit. 2012-11-30]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Charles_Louis_Montesquieu>.

⁶ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIÉ. *Cesare Beccaria* [online]. 2012 [cit. 2012-11-30]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Beccaria>>.

⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 25.

⁸ Tamtéž, s. 27.

⁹ ZÁHORSKÁ, J., *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2, s. 17.

¹⁰ ŠTABLOVÁ, Z., *Kriminologie : Studijní texty*. Praha, 2008, s. 10.

Začátkem 20. století dochází k rostoucímu zájmu o psychologii a její poznatky u právních zástupců. Je to v důsledku rozvoje psychologie, která tehdy přinášela do soudního procesu nový náhled na spáchaný trestný čin, na samotnou osobu pachatele a především na fungování duševních jevů u této osoby. V tomto století také vznikají nové psychologické směry a školy, o které se především zasloužili Freud, Watson, Jung, atd. Psychologie se zařazuje do obecného povědomí veřejnosti především proto, že přináší užitek ve všech dovednostech a oblastech lidského konání, např. v medicíně, vzdělávání, armádě i v oblasti samotného práva. K postupnému rozvoji aplikované psychologie dochází jak v celé Evropě, tak i v zámoří, především ve Spojených Státech Amerických, kde nastupuje dominantní postavení experimentálních výzkumů s výstupy do problematiky s utvářením výpovědí. Jednalo se o psychologické zkoumání výpovědi pachatelů, o tzv. detektor lži (ten je spjat s pracemi „otce“ americké forenzní psychologie Williama Moultona Marstona¹¹) a o psychologii trestu. Také zde vystupují další psychologové G. M. Fernaldová a W. Healy, kteří zakládají první kliniku pro mladé pachatele, která se zabývá výzkumem delikventních projevů a možnostmi jejich nápravy.¹²

Podle Čírtkové (2004) je možno rozčlenit vznik forenzní psychologie do 4 základních okruhů, které kopírují následující světová období a lze je chápat jako na sebe navazující etapy vývojové disciplíny:

- Nastolení forenzně psychologické problematiky ve druhé polovině 18. století.
- Vývoj forenzně psychologického zkoumání v 19. století.
- Vznik forenzní psychologie jako experimentální disciplíny na počátku 20. století.
- Rozvoj forenzní psychologie ve 20. století.

V první etapě v období humanizmu byl prvním historickým tématem forenzní psychologie rozbor a popis vnitřního psychického dění zločince, přičemž v dnešní terminologii a především v kriminologii šlo o motivaci k trestné činnosti a o osobnost

---

¹¹ více na: WILLIAM MOULTON MARSTON. *William Moulton Marston* [online]. 2012. Dostupné na WWW: <http://wikipedia.infostar.cz/w/wi/william_moulton_marston.html>. „*Je brán jako z jedním tvůrců systolické krve-tlakové zkoušky, jež se používala v pokusu zachytit podvod, který se poté stal jednou součástí moderního detektoru lži. Podle jejich syna i jeho manželka Elizabeth byla též zapojena to vývoje systolické krve-tlakové zkoušky.*“

¹² ZÁHORSKÁ, J., *Psychologická intervence při vyšetřování trestných činů*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2, s. 17.

pachatele. Rovněž je nutno se zmínit o J. Schaumannovi, který jako první použil název „kriminální psychologie“ - a tento odborný výraz je používán dodnes.

Ve druhé etapě přišel velice výrazný rozvoj lidského poznání v různých oblastech. Věda už není pod působením svatého stolce, pod dohledem kněží. Dochází k velkému rozmachu techniky, k rozvoji nových vědních oborů, které se začínají využívat i v boji proti zločinu, jako je identifikace osob (antropometrie a daktyloskopie) a prostředky na identifikaci stop (balistika a trasologie). I v této etapě působí řada badatelů, filosofů a psychologů, kteří se zasloužili o vznik forenzní psychologie jako vědy empirické, jež se zabývá zkoumáním společenských jevů (sociologií) a duševního dění člověka (psychologií).

Ve třetí etapě vrcholí snahy o utřídění styčných témat psychologie a práva a současně o vytvoření vnitřního systému forenzně psychologických aplikací. V podstatě lze říci, že forenzní psychologie v této etapě získává dnešní podobu. Nejvíce se o ni zasloužil rakouský kriminalista a právník Hans Gross (1847 – 1915), který je právě považován za zakladatele forenzní psychologie jako experimentálně provozované a odborné disciplíny. Je autorem knihy „Kriminální psychologie“ (1905), ve které se věnuje především pověřivosti a zločinu. V této publikaci se zabývá psychologií pachatele, svědka a soudců a vytváří slovník zločinců - tzv. „gaunerů“. Lze ho považovat za reformátora forenzní psychologie, hlavně proto, že na svou dobu ve svých publikacích razil revoluční zásady a povedlo se mu zpřetrhat nahlížení na zločince trestných činů podle lombrosovské koncepce a vymaňil aplikaci psychologie v oblastech práva ze závislosti na hloubání o povaze úchytek zločincovy duše.

Ve čtvrté etapě dochází k rozvoji forenzní psychologie od počátku 20. století až do současnosti a samotné zkoumání tématických problémů je velmi široké. Vychází velký počet odborných publikací, které se zabývají forenzně psychologickými otázkami, jež vyjadřují téměř všechny velké psychologické teorie - např. psychoanalýzu, behaviorismus a kognitivní psychologii. Současně v této době dochází k prolínání forenzní psychologie s dalšími disciplínami a to s kriminologií a s kriminalistikou.

Tolik k forenzní psychologii jako samotnému oboru v aplikované psychologické disciplíně. V současné době ji můžeme považovat za rovnocennou a uznávanou vědu, která má své empirické poznatky i v historii obecné psychologie.

1.1 **Teorie osobnosti člověka a osobnost pachatele trestných činů**

Osobnost jako pojem má různý význam v různých vědách. Specifický význam má však v psychologii - jedná se o výraz pro organizovaný celek duševního života člověka, který nahradil překonaný výraz „duše“. Na rozdíl od pojmu „osoba“, který vyjadřuje konkrétní lidské bytí člověka jako konkrétního tvora, vyjadřuje pojem osobnost člověka jeho existenciální, ontologickou podstatu.¹³

Nejdříve pojmy osoba (lat. persona) a osobnost (lat. Personalitas) nebyly rozlišovány. „První definici podal Boethius (500): „Persona est naturae rationalis individua substantia“ (Osoba je neoddělitelná podstata rozumové přirozenosti). Už v této definici je zdůrazněno, že osobnost je celek, který má současně podstatný znak. Pojetí osobnosti jako celku života člověka zůstalo, ale změnil se důraz na jeho podstatný znak.“¹⁴

Samotný pojem „osobnost“ člověka byl do psychologie zaveden až počátkem 20. století, kdy se ukazovala nutnost studovat duševní život člověka jako celistvý soubor spolu se sociálními, psychologickými a biologickými znaky každého jedince. Přičemž osobnost člověka je utvářena ve vztazích mezi lidmi a ve společnosti a v nich se také projevuje. Z těchto poznatků posléze vyplynul postulát, že po fyzické stránce mohou existovat dva stejní lidé, ale naproti tomu po psychické stránce je identita zcela vyloučena.

Osobnost je tak tvořena soustavou vlastností, charakterizujících celistvou individualitu konkrétního člověka, zaměřeného na realizaci životních cílů a rozvinutí svých potencialit.¹⁵

Atkinsonová (1995) k osobnosti uvádí: „Osobností rozumíme charakteristické vzorce myšlení, emocí a chování, které určují styl jedince a ovlivňují jeho interakci s prostředím“. To znamená, že každý jedinec se vyvíjí podle svého aktuálního prostředí v němž vyrůstá a dlouhodobě žije.

Osobnost lze také definovat jako stálé uspořádání trvalých biologických, psychologických a sociálních charakteristik do jedinečného celku duševního dění.¹⁶

---

¹³ HYHLÍK, F., NAKONEČNÝ, M: *Malá encyklopedie současné psychologie*. 2. doplněné vydání. Praha: SPN, 1977. s. 125. ISBN 14-411-77.

¹⁴ Tamtéž, str. 125.

¹⁵ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIÉ. *Pojem osobnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Osobnost>>.

Osobnost do jednoho celku pojí psychické vlastnosti a rysy osobnosti daného jedince, které určují jeho lidské reakce. Psychické vlastnosti osobnosti jsou relativně trvalé vlastnosti osobnosti, které ovlivňují samotné prožívání a myšlení jedince a na základě toho je možno předvídat, jak se konkrétní jedinec v určité situaci zachová a jak bude jednat. Rysy osobnosti jsou psychické vlastnosti člověka, které se projevují chováním a jednáním a jsou příznačné pro konkrétního jedince, který se těmito vlastnostmi odlišuje od ostatních.¹⁷

Typy osobností vyjadřují pozorovanou konstelaci vlastností a rysů osobností. Psychologové 2. poloviny 20. století nejčastěji používají pro určení struktury osobnosti jedince tzv. „Velkou pětku - Big Five“ (popisující osobnost na nejvyšší úrovni a každá dimenze potom obsahuje množství dalších specifických charakteristik), která obsahuje pět základních faktorů:¹⁸

- Neuroticismus - geneticky podmíněná náchylnost k emocionální a celkové duševní labilitě (nevyrovnanost) - zda mají emocionální stabilitu a stálost citů.
- Extroverze - mezilidská interakce, začlenění do společenských vztahů.
- Přívětivost - kvalita mezilidských vztahů od soucítění k nenávisti.
- Svědomitost - chování jedince vedoucí k určitému cíli.
- Otevřenost, intelekt a kultura - přístupnost ke vzdělávání a získávání zkušeností.

Praktická využitelnost samotného pojmu osobnosti a teorie osobnosti se může prezentovat do dvou výstupů, a to:¹⁹

- porozumění chování v minulosti a jeho predikci do budoucnosti (např. objasnění vnitřních pohnutek překvapivého činu),
- ovlivňování osobnosti (např. vypěstování tvůrčích schopností, tlumení agresivních způsobů chování, posilování sebedůvěry).

---

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L., *Policejní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-73-3, s. 49.

¹⁷ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Pojem osobnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-13]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Osobnost>>.

¹⁸ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Pojem osobnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-13].

¹⁹ ČAPEK, M. *Problémové typy osobnosti ve výkonu vazby a zacházení s nimi*. Praha : UJAK, 2009. Bakalářská práce, ID 1206000189, s. 11.

K nejhlubšímu poznání v teorii osobnosti jedince nejvíce přispěli na počátku dvacátého století dva význační psychoanalytici Sigmund Freud (1856 – 1939) a Carl G. Jung (1875 – 1961).

Psychoanalýza jako taková čerpá poznatky z každého zkoumaného jedince - z jeho osobnosti a předpokládá tři složky osobnosti: id, ego a superego. Id je nejnižší složkou osobnosti a je tzv. „pudovou složkou“. Je to silně biologicky podmíněná komponenta osobnosti. Ego je psychickou složkou a má za úkol vyrovnávat působení složky pudové (id) a sociální (superego); výsledkem této složky je naše chování. Superego je nejvyšší složkou osobnosti a reprezentuje vrstvu osobní morálky společnosti.

Freud ve svých dílech popisuje možnosti dospělého jedince ovládnout pomocí ega instinktivní pudy a přizpůsobit je formám chování, které jsou dány společností. Freud přišel s myšlenkou (a také ji později dokázal), že hlavním zdrojem každé osobnosti a jejich vlastností jsou uvnitř lidského těla psychodynamické síly, které proudí z homeostatické energetické soustavy organismu. Tyto síly určuje rodová a individuální podstata člověka. Jsou určujícím činitelem procesů a obsahů duševního života. Osobnost je tedy podle Freuda určena silami a pudy, které se poté dostávají do rozporu s okolním světem. A proto dává mysl jako příklad, která je „základnou boje pudů, rozumu a vědomí“.²⁰

Jung přišel s tezí o osobnosti, v níž tvrdí, že lidé jsou neméně ovlivňováni svými aspiracemi do budoucnosti, jako svými zážitky v minulosti. Při zkoumání osobnosti člověka tento děj označuje pojmem „psyché“, kterou považuje za veškerý souhrn psychických jevů a událostí u jedince, ať vědomých či nevědomých. Psyché je tvořena třemi samostatnými a zároveň navzájem kooperujícími částmi: ego, osobní nevědomí a kolektivní nevědomí. Jung ve své teorii akceptuje existenci vědomí a nevědomí.²¹

Aby se bylo možné dobrat k samotné podstatě osobnosti pachatele trestných činů, bylo zapotřebí si nejprve přiblížit všeobecnou teorii osobnosti člověka. Vždyť ze všeobecné teorie osobnosti - tedy z výsledků vědeckého bádání v oblasti obecné psychologie - a na základě dalších výzkumů prováděných na jednotlivých subjektech předními psychology své doby (např. W. Wundt, J. B. Watson, S. Freud) a dosažených rezultátech o lidském chování, jednání a prožívání - se začalo utvářet pomalými kroky i povědomí o osobnosti pachatele trestných činů, které je součástí forenzní psychologie. Na myšlenky výše jmenovaných

---

²⁰ MIKŠÍK, O. *Psychologické teorie osobnosti*. Praha : UK – nakl. Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-926-X, s. 31.

²¹ ČAPEK, M. *Problémové typy osobnosti ve výkonu vazby a zacházení s nimi*. Praha : UJAK, 2009. Bakalářská práce, ID 1206000189, s. 13.

osobností navazovali filosofové, právníci, lékaři a psychologové (např. C. Beccaria, C. Lombroso), kteří se zabývali defektními projevy osobností, jež měly nutkání páchat trestné činy.

Jedním z nejvýraznějších psychologů 19. století, jenž se zasloužil o uznání psychologie jako samostatné vědy, byl německý profesor Wilhelm Wundt (1832 – 1920), který v roce 1878 založil v Lipsku první výzkumnou laboratoř pro experimentální psychologii.²² S tímto krokem došlo i k postupné krystalizaci právně psychologické problematiky. Z původních zájmů o psychologii pachatele se vymezuje řada přesnějších problémových okruhů, které ovlivňují podobu a okolnosti páchaní trestných činů:²³

- omyly ve výpovědích vyslychaných osob,
- poznání o nespolehlivosti doznání,
- princip volného hodnocení důkazů na základě vnitřního soudcovského přesvědčení,
- nové postupy v důkazním řízení, apod.

Při samotném vyšetřování, dokazování a soudním projednávání konkrétních případů vznikají otázky, pro jejichž objasnění jsou velmi důležité poznatky jednak z obecné ale i forenzní psychologie. A v tomto směru právě proniká psychologie do oblasti práva a je přímo podněcovaná reálnými potřebami společnosti.

1.1.1 Typologie osobnosti

Typologie osobnosti jde v ruku v ruce s temperamentem, charakterem a povahou osobnosti. Je to snaha o pochopení a poznání člověka, o orientaci v nepřehledném množství forem osobnosti.

Temperamentem se označuje vrozená, dynamická a potenciální stránka lidské povahy, která se projevuje reagováním každého člověka na určité životní situace v jeho životě. Temperament je patrný při způsobu vzniku a průběhu citových reakcí a na síle jejich výrazu. Reakce člověka na určité podněty se mohou projevit jednak uvnitř (zvláštnosti cítění a změny nálad), ale i navenek (v mimice, živosti gestikulace a střídáním prožívaných emocí). Temperament provází po celý život každého člověka a je základem jeho lidské psychiky.

---

²² HLADÍK, J. *Společenské vědy v kostce*. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 1996. ISBN 80-7200-044-6, s. 7.

²³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 28.

Temperament se v průběhu života člověka může změnit s přibývajícím věkem. Žádný člověk na světě není absolutně čistým typem.

Charakter u člověka označuje tu část osobnosti, která umožňuje řídit jednání podle daných společenských pravidel a je dán rozumovou vyspělostí každého jedince. Charakter je především výsledkem učení, jedincovy zkušenosti, zejména sociální, přijímáním a přetvářením sociálních a kulturních vlivů, názorů, přesvědčení a předsudků. Charakterové vlastnosti a jejich utváření je u člověka podmíněno mezilidskými zkušenostmi a interpersonálními vztahy.

Povaha člověka je výsledkem působením dvou navzájem se prostupujících a ovlivňujících složek temperamentu a charakteru. Na základě těchto dvou složek se od raného dětství utvářejí základní rysy lidské povahy, u kterých v dospělosti již k závažným změnám nedochází, ale spíše k pozvolným posunům.

Sama o sobě je povaha člověka považována za mnohotvárnou, velikou i mnohostí jejího projevu. Během vývoje psychologie i vývoje samotného člověka od starověku až po současnost vznikla celá řada typologií osobností. Do této matoucí mnohotvárnosti o lidské typologii se různí psychologové a lékaři snažili vnést určitý řád a přehlednost tím, že se snažili najít zvláště důležité stránky (dimenze) lidské povahy a pojmenovat tak základní druhy typů osobností.²⁴

Mezi nejznámější typologie osobnosti člověka je možno zařadit typologii Hippokratovu a Jungovu, které spadají do psychologické typologie a dále konstituční typologii, do které jsou začleněny zejména Kretschmerova a Sheldonovova typologie.

Typologie osobnosti podle Hippokrata

Jedná se o nejstarší typologii osobnosti, kterou vypracoval řecký lékař Hippokrates (v 5. stol. př. n. l.) a dodnes se používá. Hippokratova typologie dokonce přešla i do běžné řeči.

Hippokratés (5 – 4. stol. př. n. l.) byl lékař a filozof. „Jeho lékařská škola vycházela z materialistické představy, že nemoc je stav přirozený, zdůrazňovala individuální přístup k nemocnému a stanovila etické nároky na jednání lékařů (Hippokratova přísaha)“.²⁵

---

²⁴ KALIVODOVÁ, Z. *Učební texty I.* 1. vyd. Brno : IVVS ČR, 1994, s. 80.

²⁵ KOL. AUTORŮ: *Encyklopedický slovník.* 1. vydání. Praha: Klub čtenářů Odeon, 1993. str.383 ISBN 80-207-0438-0.

Přemýšlel o vztahu mezi temperamentem, charakterem a činností tělových šťáv (tekutin), které jsou podle jeho teorie v lidském těle čtyři: sangius-krev, flegma-hlen, cholé-žluč a melancholé-černá žluč. Podle smíchání těchto tekutin v lidském těle ovlivňují jedincovu povahu. Hippokratés vyvodil, že na základě tohoto ovlivnění je možno vyčlenit čtyři základní typy temperamentu: sangvinik, flegmatik, cholerik a melancholik. Zdravý jedinec má ve svém těle vyrovnaný poměr těchto tekutin, pokud jedna z uvedených tekutin v těle převládá, tak se projeví jeden ze čtyř temperamentů, což se podle této teorie považuje za podklad duševních odchylek a různých tělesných onemocnění.

Na počátku 20. století hippokratovskou typologii dále rozvinul ruský fyziolog **I. P. Pavlov** (1849 – 1936). Různé typy temperamentu chápe jako projevy různých typů nervové činnosti, které jsou určeny vlastnostmi procesů podráždění a útlumu (pohyblivost, síla, vyrovnanost), kdy různým kombinacím těchto vlastností odpovídají různé typy temperamentu:²⁶

- Sangvinik: typ-silný, vyrovnaný, rychlý;
- Flegmatik: typ-silný, vyrovnaný, pomalý;
- Cholerik: typ-silný, nevyrovnaný s převahou vzruchu a útlumem;
- Melancholik: typ-slabý.

Dalším významným pokračovatelem hippokratovské typologie byl německo-britský psycholog **Hans J. Eysenck** (1916 – 1997), který na základě svých výzkumů realizovaných na psychiatrických pacientech dospěl k závěru, že lidská povaha je tvořena „dvěma základními dimenzemi“: první dimenzi tvoří osa vyrovnanost - nevyrovnanost (stabilita - labilita) jež vyjadřuje odolnost vůči zátěži a druhou dimenzi tvoří osa extroverze - introverze (protiklad je družnost - uzavřenost)²⁷.

Typologie osobnosti podle Junga

Velice podrobně propracovanou typologii osobnosti představil světu švýcarský lékař a psychoterapeut **Carl. G. Jung** (1875 – 1961), který se zabýval především typologickou dvojicí extrovert - introvert.²⁸

---

²⁶ PRÁŠKO, J., a kol. *Poruch osobnosti*. 2. vyd. Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-558-5. s. 22.

²⁷ ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X. s. 164.

²⁸ KALIVODOVÁ, Z. *Učební texty I*. Brno : IVVS ČR, 1994. s. 80.

- **extrovert** - člověk zaměřený na vnější zážitky. Vztahy navazuje velice snadno, rád se pohybuje mezi lidmi, je přístupný, má konvenční myšlení a je praktický.
- **introvert** - soustředí se na svůj vnitřní svět, je uzavřený, vztahy navazuje s obtížemi a proto dává přednost samotě.

Typologie osobnosti podle Kretschmera

Dalším, kdo se zabýval typologií osobností byl německý psychiatr **Ernst Kretschmer** (1888 – 1964), který ve své studii ukázal na vztah mezi tělesnou stavbou (typem), vlastnostmi osobnosti a jejími psychickými poruchami a na základě těchto poznatků vytvořil tzv. „konstituční typologii“. Dospěl ke čtyřem tělesným typům a přiřadil jim určité psychické vlastnosti, včetně tendence k páčání určité trestné činnosti:

- Pyknická postava - tyto lidé mají krátké zavalité tělo, oplácený obličej a projevují se u nich sklony k obezitě. Inklinují k trestné činnosti podvodů, jejich trestná činnost je příležitostná a mnozí z nich jsou napravitelní.
- Astenická postava - tělo je štíhlé a protáhlé, úzká ramena, ostrý nos, podlouhlý obličej - tyto lidé mají sklony převážně k majetkové trestné činnosti.
- Atletická postava - jsou to jedinci s výrazně vyvinutým svalstvem a kostrou - většinou inklinují k násilné trestné činnosti a sexuálním deliktům.
- Smíšená postava (nebo-li dysplastikové) - tyto lidé mají abnormální tělesné vlastnosti - projevují se u nich sklony k mravnostním a násilným deliktům.

1.2 Teorie osobnosti pachatele trestných činů

Pojem osobnost pachatele trestných činů je možno chápat jako organický celek života jedince v samotných podmínkách ve společenském životě, který má biologickou i duševní podstatu.

Osobnost pachatele jako i normální osobnost je tvořena strukturou osobnosti - (tj. rozčleněním psychiky do určitých komponent, skladbou vlastností jedince), dynamikou

osobnosti - (tj. výklad chování a prožívání člověka, např. jednání člověka ve stresu a jak se rozhoduje v konfliktních situacích), vývojem osobnosti - (tj. jakým způsobem vznikají konkrétní vlastnosti osobnosti).²⁹

Tudíž osobnost pachatele trestných činů lze rozčlenit podle několika určitých kritérií, znaků a ty pak dále charakterizovat, jako např. typologii, která upřednostňuje tyto faktory:

- biologické charakteristiky,
- psychologické charakteristiky,
- sociologické charakteristiky.

Do biologických faktorů můžeme zařadit genetickou výbavu jedince, ve které je zakódován jeho vzhled, vlastnosti a dispozice k různým chorobám. Psychologické faktory ovlivňují změnu chování, myšlení a v neposlední řadě informovanosti, vzdělanosti a názory jednotlivce na rizika spojená s jeho chováním. V oblasti interpersonální mají vliv na snahy jednotlivce o změnu chování názory a kladné i záporné činy ostatních, kde má nezanedbatelný vliv parta nebo komunita v níž se jedinec dennodenně pohybuje a normy, které přijala.

Pojem osobnost pachatele trestných činů ve forenzní psychologii má velice širokou škálu konkrétních poloh, které jsou závislé od procesního postavení jedince. Tímto způsobem vzniká problematika osobnosti obžalovaného, obviněného, odsouzeného ale také propuštěného. To znamená, že osobnost pachatele trestných činů prochází všemi oblastmi forenzní psychologie a v závislosti na jednotlivých fázích uplatňovaného práva je blíže specifikována. Konkrétně to znamená, že v kriminalistické psychologii se hovoří o osobnosti podezřelého a obviněného, v soudní psychologii o osobnosti obžalovaného, v penitenciární psychologii o osobnosti odsouzeného a v postpenitenciární psychologii o osobnosti propuštěného. Takto uvedené pojmy se souhrnně nazývají osobností pachatele. Tento odborný výraz se užívá především v kriminologické psychologii. V kriminologické psychologii se taktéž používá pojem kriminální osobnost, tj. jedinec, který se dopustil kriminálního jednání.³⁰

Psychologové ve forenzní (kriminalistické, policejní a soudní) psychologii aplikují model osobnosti tzv. „BASIC ID“, jde o model vytvořený americkým kognitivním psychologem Stanley Richardem Lazarusem (1922 – 2002) v akademii FBI. Tento model

---

²⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 66.

³⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 65.

jednak umožňuje posoudit osobnost pachatele a jeho stupeň narušení - anebo přesně vymezit rozsah a hloubku psychického narušení oběti způsobený pachatelem.

Lazarusův model osobnosti „BASIC ID“ obsahuje sedm úrovní neboli sedm komponent osobnosti, které umožňují vytvořit popis jedince trestného činu nebo oběti pro účely forenzní diagnostiky a terapie a také možnosti správně zvolených postupů k nápravě pachatele. Tento model osobnosti je složen ze začátečních písmen a je tvořen sedmi úrovněmi či modalitami osobnosti a může být přeložen jako „základní identita“ jednice (pachatele či oběti), který umožňuje jeho diagnostikování v následujících oblastech:³¹

- **Behaviors:** viditelné chování (vystupování, projevy, návyky, gestikulace, problémové chování, atd.).
- **Affective Processes :** afektivní procesy (tj. city, emoce, nálady).
- **Sensations:** smysly (tj. smyslové vjemy a tělové pocity jako napětí, podrážděnost, červenání, třes, pocení, svědění).
- **Images:** imaginace (sny, představy o vlastním chování, fantazie, vnitřní obrazy).
- **Cognitions:** kognice (myšlenky, mínění, názory, hodnotové představy, iracionální myšlenky, očekávání).
- **Interpersonal Relations:** mezilidské vztahy (důležité osoby v životě, problémy ve vztazích s druhými lidmi).
- **Drugs:** biologická hlediska a funkce (zdravotní stav, výživa, osobní hygieny, drogy).

Pomocí výše uvedených sedmi složek lze reálně popsat každého jedince, ať už se jedná o pachatele trestné činnosti či jeho oběti.

1.2.1 Penologická teorie osobnosti pachatele trestných činů

Podle oboru penologie a nejnovějších názorů předních odborníků na penitenciární pedagogiku jde o rozvoj vědy o člověku - nebo-li o osobnosti pachatele, při kterém dochází ke zrodu zločinu. Penologie se zajímá o složité vzájemné působení anatomicko-fyziologických, psychologických a sociálních vlivů, kde mají místo jak vnější, společenské vztahy, tak vnitřní, biologické a psychické stránky člověka.

---

³¹ ČÍRTKOVÁ, L., *Policejní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-73-3, s. 55.

Prvním, kdo přišel s biologickou teorií na základě prováděných empirických výzkumů v italských věznicích byl italský vojenský lékař C. Lombroso, jenž zjistil, že tělesná konstituce člověka koresponduje s jeho trestnými činy a který na základě svých zjištění vytvořil teorii tzv. „rozeného zločince - reo nato“ (malý obsah lebky, ustupující čelo, silná citlivost, atd.). Podle jeho mínění se jedinec pachatelem rodí a je v podstatě chybou přírody. Na základě svých výzkumů přiřadil k jednotlivým tělesným konstitucím jedince i charakterové vlastnosti nebo-li předpoklady pro páchání určité trestné činnosti např..³²

- Hrbatí - mají sklon k falšování a žhářství.
- Jedinci s černýma očima a hustými vlasy - jsou znakem silničního lupiče.
- Jedinec se skelným leskem v očích, úzkými rty, velkýmnosem a kudrnatými vlasy - je znakem pro vraha.

Ale postupem času sám Lombroso svojí teorii rozeného zločince musel revidovat a uznat i další příčiny trestných činů, např. duševní poruchy a sociální příčiny zločinnosti jako je alkoholismus, bída, tajné společnosti, příliv cizinců do země apod.

Jinak řečeno, že u každého jedince, který spáchá konkrétní trestný čin, jde o výsledek interakce vnitřních faktorů osobnosti pachatele a vnějších okolností např. situace, v níž k trestnému činu došlo.³³

Podle Hanuše (2005) lze jednotlivé typy osobností pachatelů trestné činnosti rozčlenit na kriminální skupiny u kterých převládá určitá dominance prvků charakterových vlastností. Tyto charakterové vlastnosti mohou být rozděleny do tří kriminálních skupin osobností pachatelů:³⁴

A. Skupina - osobnosti pachatelů u kterých se vyskytuje drobná kriminalita:

Tato skupina osobností pachatelů se zabývá drobnými krádežemi, u kterých je okamžitě zřetelný zisk - např. kapesní krádeže, padělání dokladů, vykrádání bytů, chat a různých snadno dostupných objektů a automobilů. Jejich trestná činnost odpovídá jejich možnostem: minimálnímu dosaženému vzdělání, což koresponduje s příslovím podle kterého se i řídí „Lehko nabyl a lehko pozbyl“. Tyto jedinci rovněž nevynikají velkou vynalézavostí a ani neoplývají logickým řešením svých trestných činů. Bývají chyceni přímo na místě činu, neboť zanechávají na místě trestného činu mnoho stop. Při výsleších reagují zprvu většinou

---

³² ŠTABLOVÁ, Z., *Kriminologie : Studijní texty*. Praha, 2008, s. 10.

³³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese. Variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-678-0, s. 417.

³⁴ HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. Praha : VSJAK, 2005. ISBN 80-86723-14-3. s. 15-17.

odporem, později jsou sdílnější a často se v konečné fázi výslechu vychloubají. Tyto osobnosti jsou povětšinou emočně povrchní, ačkoliv mají zhusta vznětlivé povahy s psychopatickými rysy a trpí celou řadou komplexů méněcennosti. Jejich názory a náhledy na život lze snadno psychologicky ovlivnit.

B. Skupina osobností pachatelů u které se vyskytuje středně závažná kriminalita:

Tato skupina osobností pachatelů má na svědomí trestnou činnost od vážnější majetkové či finanční kriminality přes omezování svobody (nepouštějí se do únosů), útoky na veřejné činitele, loupežná přepadení - a to aniž by došlo k těžkému poranění napadené oběti. Vzdělanostní škála těchto osob pachatelů je velice rozmanitá, od minimálního vzdělání až po vysokoškolské vzdělání, což se dá rovněž říci i o jejich IQ, které bývá dosti vysoké. Převýchova těchto osobností má vyloženě osobnostní charakter a je zcela individuální. Jejich převýchova vyžaduje přímý dohled psychologa/penologa, protože všechny osoby v této skupině trpí různými duševními nemocemi, počínaje psychotickým chováním a konče psychózami a různými typy nezřetelných paranoidních schizofrenií. Následkem duševních onemocnění bývají emočně zploštělí, vykazují sociální nezájem, egocentrismus a radikalismus. Velmi často se u nich objevuje sklon k silné hysterii.

C. Skupina osobností pachatelů u které se vyskytuje závažná kriminalita:

U této skupiny osobností pachatelů je charakteristické to, že mají na svědomí trvalou ekonomickou, majetkovou, morální či fyzickou újmu včetně usmrcení. Jejich jednání se považuje za obzvlášť závažnou kriminalitu, u které se jedná o zločinné jednání, jehož následkem může být smrt jedince či skupiny osob. Patří sem také únosy osob, zejména dětí. Inteligenční kvocient u těchto pachatelů může být buď extrémně nízký, nebo naopak extrémně vysoký a jsou často absolventy vysokých škol a univerzit. K těmto pachatelům většinou bývají přiřazovány následující charakterové vlastnosti: egocentrismus, totální sociálně emocionální zploštělost, malomegalický syndrom, arogance, chorobná touha po majetku druhých a po moci, charakterová nevyrovnanost, sklony k hysterii i k narcisizmu. Z penologického hlediska jsou tyto osobnosti pachatelů jen velice těžko převychovatelné a rovněž nejsou schopny žít a adaptovat se do normální lidské společnosti či komunity.

V souvislosti s osobností pachatele se forenzní psychologie ubírá dvěma základními směry. V prvním případě zkoumá co vede pachatele k připravenosti jednat kriminálním způsobem, tzn. jaké duševní pohody a vlastnosti jsou podstatné pro páchaní trestné činnosti

a ve druhém případě, zda se pachatelé trestných činů vyznačují určitými psychickými zvláštnostmi, které je odlišují od osob, které trestní činy nepáchají. Na základě uvedeného rozdělení poté dělí přístupy ke studiu osobností pachatelů trestných činů do dvou základních přístupů a to na přístup procesuální (dynamický) a přístup strukturální (typologický).³⁵

1.2.2 Procesuální (dynamický) přístup k osobnosti pachatele trestných činů

Základem procesuálního přístupu je tzv. psychologie kriminálního jednání, která se zaměřuje na popis a výklad duševního dění, jenž probíhá v osobnosti pachatele okolo spáchání trestného činu, tzn. před, v průběhu a po vlastním kriminálním jednání; proto se označuje jako dynamický. Produkuje poznatky o různých psychologických variantách kriminálního jednání (např. rozlišuje se řízení a předem připravované kriminální jednání a jednání převážně reaktivní či impulsivní, bez předcházející přípravy).

Mezi základní znaky kriminálního jednání jsou řazeny:

- Nezdrženlivost - sklon k okamžitému uspokojování svých potřeb.
- Egocentričnost - sklon k subjektivizaci a relativizaci morálních a právních norem.
- Impulzivita - pozměněné motivační pochody v různé podobě.
- Charakterové defekty - tj. nefungující vnitřní zábrany.
- Bagatelizování způsobené újmy.

Na základě realizovaných studií zejména v kriminologické psychologii u sériových pachatelů násilných trestných činů bylo zjištěno, že zejména fantazijní představy se postupně stávají důležitou součástí jeho osobnosti. Kupříkladu u násilně-mravnostních činů jsou v pozadí kriminálního jednání zejména agresivní fantazie, nikoliv samotné sexuální potřeby. V osobnosti pachatele uzrává postupně intenzivní přání mít navrch nad svou obětí, ovládat jí a ukázat jí sílu a moc nad jejím životem.

Dalšími empirickými výzkumy bylo zjištěno, že takovéto jednání pachatele se svou obětí je reakcí na dřívější zacházení a zneužívání ze života pachatele, které zažil ve svém dětství v prostředí jeho nejbližší rodiny. Opakovanými výzkumy bylo totiž u pachatelů zjištěno fyzické nebo psychické týrání a v některých případech i sexuální zneužívání v době dětství. Děti, které takovouto tíživou situací prožívají utíkají do svých snů a fantazijních

---

³⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 67.

představ, kde pocit bezbrannosti je nahrazován sny o vlastní síle a moci, o nadvládě nad druhými lidmi. Samotné snové představy jsou až do jejich prvního provedení (spáchání trestního činu) pouze nesouvislé a nepromyšlené, avšak jakmile dojde k prvnímu skutku, stává se pachatel více přizpůsobivější a vynalézavější s touhou páchat obdobné či závažnější trestné činy, takže se stává sériovým pachatelem trestných činů. Je zřejmé, že ve velké míře se u takovýchto jedinců projevuje právě agresivní fantazie.

1.2.3 Strukturální (typologický) přístup k osobnosti pachatele trestných činů

Tento přístup se především zabývá typologickými koncepcemi a tudíž bývá označován jako typologický přístup. Již dlouhou dobu provokuje psychology otázka lidského poznání - zda se pachatelé trestné činnosti liší po stránce svého psychického založení od většiny, která respektuje morální i právní normy a čím se diferencují psychické vlastnosti a charakteristiky sociálně přizpůsobivého jedince od osobnosti kriminální.

Strukturální přístup předkládá jednotlivé různosti psychiky pachatelů trestných činů od jedinců, kteří trestnou činnost nepáchají a poté se snaží tyto různosti psychiky pochopit. U zrodu forenzní psychologie stály různé koncepce, které měly vysvětlovat proč právě tento jedinec spáchal trestný čin. Asi nejznámějšími teoriemi jsou: na jedné straně koncepce italského vojenského lékaře pracujícího v italských věznicích C. Lombrosa z druhé poloviny 19. století, který přišel s koncepcí tzv. „rozeného zločince“ a na straně druhé současná koncepce tzv. „labelingu“ nebo-li nálepkování (z druhé poloviny 20. století), která je založena na dikci, že pachatel se liší pouze tím, že jeho jednání je označeno jako kriminální.³⁶

Překonaná se zdá být i koncepce jednoznačné odlišnosti osobnosti pachatele od kriminální a nekriminální, včetně různých změn ve struktuře a dynamice osobnosti, kdy rysy jako impulzivita či agresivita, které ve většině případů vedou ke spáchání konkrétních trestných činů, byly a jsou pozorovány u obou výše uvedených skupin.

Pozdějšími realizovanými výzkumy v oblasti osobnosti pachatele na poli forenzní psychologie bylo potvrzeno, že veškeré údajně kriminogenní vlastnosti, které našel u svých pachatelů C. Lombroso - jako jsou chladnokrevnost, sobeckost, fyzická zdatnost, egocentričnost či sociální necitlivost - jsou rovnoměrně rozptýleny v celé populaci a za

---

³⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 66.

určitých okolností mohou být dokonce předpokladem úspěšné profesionální kariéry. A právě zde není možno zapomenout zmínit tzv. „putativní kriminalitu“, nebo-li zjištění o potencionální připravenosti „slušných“ lidí dopustit se nekalého jednání za předpokladu, že nebude nikdy odhaleno a stíháno.

Z tohoto rovněž vyplývá, že typické psychické charakteristiky pachatelů nejsou dosud specifikovány ani stanoveny a totožnými charakteristikami jsou obdařeni i ostatní jedinci z celé společnosti, kteří se kriminálního jednání nedopouštějí. Přičemž samotné psychologické zkoumání osobnosti pachatelů se zaměřuje spíše na popis a vlastní vnitřní diferenciaci do určitých typů. Proto se neklade otázka, jak se liší pachatel od nekriminální osobnosti, ale pokládá se otázka, jak a čím se liší osobnosti pachatelů mezi sebou navzájem.

1.2.4 Typologie osobnosti pachatelů trestných činů

Psychologické typologie vycházejí z předpokladu, že určité vlastnosti jedinců se sdružují a vytvářejí stanovení skupiny, tzv. osobnostní typy. Zpravidla jsou jasně stanoveny příznaky, na základě kterých je přiřazován konkrétní jedinec k některému typu - např. introvert nebo extrovert. Obdobně funguje typologický přístup i ve forenzní psychologii. Typologie osobnosti pachatele zpravidla slouží jako nástroj poznávání osobnosti konkrétního pachatele a současně se uplatňuje jako vodítko pro diferencovaný přístup k pachateli, např. při výslechu, při korektivních opatřeních v rámci výkonu trestu apod.

V oblasti forenzní psychologie existuje několik typologií: některé vycházejí z tělesné konstituce a předpokládají její souvislost s duševním založením a konkrétní podobou kriminálního jednání (Shledon, Kretschmer), některé pracují pouze s minimálním počtem psychických charakteristik (introverze, extroverze dle Eysencka) ale není možno opomenout ani důraz motivačního pozadí a životní cesty (Holmes).

Obecná typologie rozlišuje pět základních typů osobnosti pachatele trestných činů.³⁷

- a. Socializovaný (normální) typ.
- b. Neurotický typ.
- c. Psychopatický typ.
- d. Mentálně nedostačivý typ.
- e. Psychotický typ.

---

³⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha : EUROUNION, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 69.

a. Socializovaný (normální) typ

U socializovaného typu jde o osobnost, na kterou se vztahují obecné poznatky o chování a prožívání. To např. znamená, že myšlenkové pochody a prožívání (city) jsou srozumitelné, primární i sekundární potřeby fungují tak, jak jsou známy z výkladu psychologie, svědomí je utvořené a reakce na spáchaný trestný čin odpovídají běžným představám (lítost, smutek, obavy o další životní cestu, úzkostné očekávání reakce okolí apod.). Proto bývá tento typ někdy nazýván jako normální.

Spáchaný skutek vybočuje z dosavadní životní cesty pachatele a jeho motivace je průhledná; lze ji pochopit i z pohledu vnějších posuzovatelů (např. nedbalostní pozadí). Podle uvedených příznaků lze socializovaný typ v praxi celkem spolehlivě rozpoznat. V osobnosti socializovaného typu absentují výraznější známky poruchovosti. Kontakt s takovýmto pachatelem lze navázat zpravidla snadno a oslovují jej prvky, které u jiných typů selhávají, např. apelace na morální hlediska, apelace na citové vazby k blízkým lidem, stimulace kladných vlastností jeho osobnosti apod.

b. Neurotický typ

Jeho osobnost je nápadná tím, že se v ní vyskytují větší či menší neurotické poruchy (zvýšená úzkostnost, depresivní ladění, hysterické reakce, nutkavé vtíravé představy apod.). Je přirozené, že neurotické prvky osobnosti příznačným způsobem vcházejí i do kriminálního jednání. Promítají se do motivace i do způsobu spáchání.

Pokud jde o motivaci, běžně se uvádí, že kriminální jednání je důsledkem nevyřešených emocionálních konfliktů nejčastěji v rodině. Typický neurotický pachatel je totiž převážně mladistvého a mladého věku, pochází často ze středních sociálních vrstev, které jsou dobře materiálně zajištěny. Kriminální jednání je většinou protestem proti rodině. Proto bývá neurotický typ rovněž označován jako emočně narušený, emočně nestabilní či labilní jedinec.

Typickým způsobem páchaní skutků neurotickým pachatelem je amatérské provedení, zanechání zřetelných stop, chaotický útěk z místa činu a neúčelový charakter jednání v tom smyslu, že neurotický delikvent krade, aniž by odcizené předměty skutečně potřeboval či po nich jinak toužil.

c. Psychopatický typ

Psychopatie se označuje jako relativně trvalá porucha osobnosti. Osobnost má u tohoto typu výrazný podíl na kriminálním jednání. Výrazem porucha se zde míní okolnost, že některé vlastnosti, které jsou běžně v osobnosti nalézány, u psychopata chybí anebo jsou příliš intenzivní.

Pro formy psychopatie, které se projevují odmítáním, nerespektováním a porušováním různých sociálních a právních norem se někdy užívá pojmu sociopat. Jinak řečeno, sociopatie je souhrnným označením pro některé formy psychopatie.

Sociopatie se dává často do souvislosti s tzv. **deviantní socializací**, kdy jedinec vyrůstá v prostředí, které uznává vlastní deviantní normy a je tudíž produktem subkultury, která ho obklopuje. Ve výrazu sociopatie je tedy zdůrazněno sociální hledisko, zatímco u psychopatů se předpokládá výrazný vliv vrozených a zděděných vlastností. U kriminálních jedinců je právě velké zastoupení psychopatů, kdy za minimální hranici se považuje zastoupení kolem 30% jedinců.

Psychopatie (sociopatie) je ve značné míře trvalou odchylkou v osobnosti jedince - její náprava není vyloučena, ale vyžaduje speciální, dlouhodobé působení s různým výsledným efektem, i negativním. Je též známo, že psychopaté se naučí jednat přiměřeně a tak, jak je od nich očekáváno. Ve stresové situaci, na kterou není tento typ připraven, obvykle vyplavou na povrch původní nevhodné způsoby chování, tj. agrese, impulzivní jednání apod.

d. Mentálně nedostačivý typ

Jde o typ pachatele, jehož osobnost se vyznačuje nízkou inteligencí. Jeho obecné rozumové schopnosti jsou nižší, než je obvyklé. Jinak řečeno, jedná se o „primitivní osobnost“ a tomu odpovídá i samotná trestná činnost páchaná těmito typy jedinců. Nebývá promyšlená, je pro ni příznačná jednoduchost a přímočarost. Mentálně nedostačivý typ se často dopouští násilné trestné činnosti, bývá pachatelem sexuálních útoků proti neadekvátním objektům (děti, zvířata), při skupinové trestné činnosti bývá často stržen iniciativou a vůdcovstvím druhých.

Rozpoznat tento typ pachatele bývá snadné. Nízkou rozumovou vybavenost nelze přehlédnout např. na způsobu vyjadřování. Takovýto jedinec používá omezenou slovní zásobu, jednoduché věty, spíše popisuje a často není schopen slovně vyjádřit ani vlastní pohnutky. Z hlediska jednání s ním je třeba upozornit zejména na riziko zvýšené sugestibility.

U mentálně nedostačivého typu se obecně předpokládá větší ovlivnitelnost. Pro samotný výsledek to znamená oddělit dílčí nepravdivé produkce a nepravdivé sebepoznání od proběhlé skutečnosti.

e. Psychotický typ

Psychotickým typem se míní pachatel, který v době spáchání trestného činu trpí některou z konkrétních podob nejtěžšího duševního onemocnění, tj. psychózou. Dopustí-li se psychotik kriminálního činu, jde povětšinou o násilné trestné činy nápadně nesrozumitelností i brutalitou. To vše platí i o motivaci, která je nápadně nečitelná, zvrácená, nepochopitelná normálními měřítky. Uvedené příznaky jsou vždy zásadním důvodem pro přizvání znalce psychiatra a eventuálně psychologa. Prokáže-li se ve znaleckém zkoumání, že jde o psychotického pachatele, není tento pachatel pro svou nepřičetnost za svá jednání postižitelný.

Věrohodnost výpovědi je u psychotického typu nevalná, avšak je nezbytné v každém jednotlivém případě výpověď psychotika řádně přezkoumat.

2. ZŘIZOVACÍ LEGISLATIVA PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČR A VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR

Předtím než budou rozebírány obě výše uvedené instituce, snažící se určitým způsobem napravit jedince, který sešel se své správné cesty a porušil normy a zákony České společnosti, je nutno si uvědomit, že jsou to organizace, které jsou nedílnou součástí české společnosti a jsou pro tuto společnost velice potřebné.

I když jsou to vzájemně propojené instituce, tak někdy mají k sobě hodně daleko, což se právě diferencuje v jejich samotném v zacházení s klienty (u Probační a mediační služby ČR) a s vězni (u Vězeňské služby ČR). Především má každá z těchto institucí své cíle a povinnosti vycházející z jejich zřizovacích zákonů, které přímo každé z nich ukládají, jakým způsobem má fungovat, pracovat a hlavně spolupracovat s dalšími organizacemi podílejícími se na trestní kauze toho kterého obviněného, obžalovaného či odsouzeného. Tuto práci bude zajímat hlavně spolupráce mezi Probační a mediační službou ČR a Vězeňskou službou ČR, v případech, kdy si odsouzený požádá o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a soud mu vyhoví a stanoví dohled nad jeho podmíněným propuštěním. Zde by měla nastoupit vzájemná komunikace mezi těmito organizacemi o tom, jak se dotyčný choval po dobu výkonu trestu odnětí svobody, zda plnil stanovené povinnosti vyplývající ze statutu odsouzeného, zda byl kázeňsky odměňován či trestán, zda po dobu výkonu trestu byl zaměstnán, jakým způsobem trávil svůj volný čas a v neposlední řadě, zda se zúčastňoval programu zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody.

Obě jsou to instituce, které jsou zřizovány rozdílnými zákony, ale obě jsou organizačními složkami státu i účetními jednotkami České republiky a přímo spadají pod Ministerstvo spravedlnosti ČR. Probační a mediační služba ČR (dále jen PMS ČR) je organizace, které má statut civilního postavení, v níž pracují pouze občanskí zaměstnanci na pozicích úředníka PMS ČR, asistenta PMS ČR a dále nezbytní civilní administrativní a provozní zaměstnanci. Naproti tomu je Vězeňská služba ČR (dále jen VS ČR) koncipovaná jako ozbrojená složka Českého státu, v níž jsou pracující osoby rozděleny do dvou skupin a to na občanské zaměstnance pracující na pozicích vychovatelů, speciálních pedagogů, psychologů, psychiatrů a lékařů, kteří zastřešují penitenciární proces, ale i zaměstnanců podílejících se na běžném chodu věznice. Další specifickou skupinou jsou příslušníci VS ČR, kteří jsou zařazováni do funkcí dozorce či strážný.

Probační a mediační služba ČR je tedy státní institucí a byla zřízena zákonem č. 257/2000 Sb., ze dne 14. července 2000 s účinností od 1. ledna 2001.³⁸ Tímto zákonem je stanoveno, že bude plnit úkony probace a mediace ve věcech projednávaných v trestním řízení. Představuje tak od roku 2000 novou instituci na poli trestní politiky, která vychází ze dvou profesí a to, ze sociální práce a práva, zejména trestního.³⁹ Střediska PMS ČR jsou zřizována a působí v sídlech okresních soudů, které jsou současně sídly krajských nebo Městského soudu v Praze. PMS ČR rovněž zajišťuje úkoly ve vztahu k těmto soudům, k příslušným státním zastupitelstvím a policejním orgánům.⁴⁰ K samotnému zahájení působení vůči klientovi potřebuje tato instituce nezbytný souhlas příslušného státního zástupce nebo soudce, pod kterého trestní věc či kauza jejich klienta spadá. PMS ČR působí i ve věcech, které se týkají zákona o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb., a plní další úkoly v trestním řízení a vykonává oprávnění vymezená trestním zákonem č. 40/2009 Sb., trestním řádem č. 141/1961 Sb., a případně v dalších zákonech a to na území České republiky.

Cíle činnosti PMS ČR lze je utřídit do třech základních bodů, od kterých se odvíjejí její zbývající činnosti. Těmi to body, respektive činnostmi jsou:⁴¹

- 1. Integrace pachatele** - Probační a mediační služba ČR usiluje o začlenění obviněného resp. pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu obviněného k právnímu stavu společnosti, jeho uplatnění a seberealizaci.
- 2. Participace poškozeného** - PMS ČR se snaží o zapojení poškozeného do „procesu“ vlastního odškodnění, o obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost.
- 3. Ochrana společnosti** - PMS ČR přispívá k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření.

---

³⁸ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ČR.

³⁹ PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR. *Poslání a cíle* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>>.

⁴⁰ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ČR. § 3, odst. 2.

⁴¹ PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR. *Poslání a cíle* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>>.

Probační a mediační služba ČR usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.⁴²

Probační a mediační služba ČR má za **úkol** provádět **úkony probace a mediace** ve věcech, které se projednávají v trestním řízení. Zároveň vytváří předpoklady k tomu, aby mohly být ve vhodných případech projednány v některém ze zvláštních druhů trestního řízení, nebo aby mohl být uložen a vykonán trest nespojený s odnětím svobody, anebo výkon vazby byl nahrazen jiným opatřením. Za tímto účelem nabízí obviněnému či odsouzenému odbornou pomoc a vedení, kontroluje a sleduje jeho chování.

Probace (z latinského probatio) znamená zkoušení a ověřování.⁴³ V trestním právu a podle zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, § 2, odst. 1 se uvádí k probaci, že je to: „Organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným dále jen obviněný, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.“ Z této citace lze usoudit, že se pouze nejedná o hlídání a ani sankcionování klienta, ale že jde o poměrně rozsáhlý systém služeb, především sociálních služeb, které mu PMS ČR poskytuje, např. kontakty na organizace, které mu mohou pomoci a dále se snaží o motivaci k řešení různých životních situací legální cestou. Do této oblasti probace patří důkladná příprava podkladů a zpracování osobních, rodinných a sociálních anamnéz obviněných či odsouzených, zjištění jejich aktuální životní situace, zda jsou schopni uhradit způsobenou škodu svým trestním jednáním apod.

Probace může být uložena při:⁴⁴

- nahrazení vazby,

---

⁴² PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR. *Poslání a cíle* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>>.

⁴³ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Probace* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Probace>>.

⁴⁴ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Probace* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Probace>>.

- podmíněním upuštění od potrestání,
- podmíněném odsouzení k trestu odnětí svobody,
- podmíněním propuštění z výkonu trestu odnětí svobody,
- v rámci trestu obecně prospěšných prací,
- v rámci trestu domácího vězení,
- propuštění z ochranného léčení,
- uložení výchovného opatření mladistvému nebo dítěti.

Mediace (z latinského *mediare* - v překladu to znamená být uprostřed) je zprostředkování, kde se jedná o způsob pokojného řešení sporů, jehož cílem je dohoda.⁴⁵ V zákoně o Probační a mediační službě ČR se uvádí, že *mediace* je:⁴⁶ „Mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnosti směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. *Mediaci* lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného“.

Mediace je také označována jako alternativní metoda pro řešení sporů, která pomáhá snižovat překážky v komunikaci a podporuje sociální sblížení lidí.⁴⁷

Mediaci lze pochopit jako neformální proces, kdy mezi znesvářené strany vstoupí třetí, nezávislá osoba, tzv. mediátor, a skrze něho dochází k urovnání konfliktu spojeného s konkrétním činem mimosoudní cestou. Výsledkem úspěšné *mediace* je nejen urovnání sporu a odčinění způsobených škod, ale i splnění zákonných podmínek, které umožňují soudu uplatnit některý z alternativních způsobů řešení trestní věci.

Mediace v praxi probíhá pod vedením odborníka, jenž je zaměstnancem Probační a mediační služby ČR a je erudován v řešení konfliktů. Řídí jednání, zachovává vstřícný a vyvážený přístup k oběma stranám a napomáhá jim nalézt řešení, a to nejen v oblasti náhrady škody, ale i vysvětlení, proč k trestnému činu došlo.

Podle legislativy - v zákoně PMS ČR je dán její hlavní úkol, který má přímo v názvu **probaci** a **mediaci**, kterou provádí vždy při řešení jednotlivých problémů spojených

---

⁴⁵ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIIE. *Probace* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mediacie>>.

⁴⁶ Zákon č. 257/2000 Sb., o *Probační a mediační službě ČR*. § 2, odst. 2.

⁴⁷ MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-85850-76-1, s. 135.

s trestnou činností, ať již se jedná o děti, mladistvé, či dospělé osoby, které jsou buď podmíněně odsouzené nebo již vykonávají trest odnětí svobody anebo je na ně uvalena vazba. Zde nastupuje zkušený pracovník probační a mediační služby, který se nějakým způsobem snaží dobrat rozumného cíle akceptovatelného oběma stranami.

Rovněž podle interních předpisů má PMS ČR své odborné činnosti, které musí plnit a vykonávat. Těmito činnostmi jsou:⁴⁸

- Mediace.
- Mládež.
- Programy.
- Obecně prospěšné práce.
- Oběti trestného činu.
- **Parole - dohled nad podmíněně propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody.**
- Probace - dohled nad podmíněně odsouzenými.
- Trest domácího vězení.
- Trest zákazu vstupu.

Tuto rigorózní práci bude nejvíce zajímat odborná činnost „**Parole**“ - **dohled nad podmíněně propuštěnými z výkonu trestu odnětí svobody**, která je zprostředkovávána v rámci vykonávacího řízení v souvislosti s propuštěním odsouzeného na svobodu na tzv. čestné slovo - respektive slib, že odsouzený povede řádný život a bude se řádně chovat. (Parole - z francouzského parol, kde znamená slovo či výpověď).⁴⁹

Probační a mediační služba ČR má dále ve svém zřizovacím zákoně zakotvenou součinnost s Vězeňskou službou ČR, kde je přímo uvedeno: „Je-li vedeno trestní řízení proti obviněnému ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody anebo je-li ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody spolupachatel anebo poškozený, postupuje Probační a mediační služba ČR při výkonu své působnosti v součinnosti s Vězeňskou službou a justiční stráží České republiky. Jestliže je to třeba v souvislosti se zjištěním a projednáním jeho stanoviska

---

⁴⁸ PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR. *Poslání a cíle* [online]. 2012 [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW: <<http://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>>.

⁴⁹ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Parole* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Parole>>.

k trestní věci nebo s přípravou podkladů pro rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, Vězeňská služba ČR umožní úředníkovi Probační a mediační služby ČR návštěvu obviněného ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody⁵⁰.

Na základě uvedené součinnosti v zákoně uzavřela Probační a mediační služba ČR s Vězeňskou službou ČR součinnost v oblasti zajišťování podkladů pro rozhodování soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem. Cílem této součinnosti je zajistit vzájemnou koordinaci a efektivní výkon práce zaměstnanců VS ČR a zaměstnanců PMS ČR v oblasti přípravy podkladů pro možnost podmíněného propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem. Taktéž došlo k uzavření dohody o vzájemné spolupráci mezi PMS ČR a VS ČR při zavádění výsledků do praxe obou služeb.

Součinnost mezi PMS ČR a VS ČR tkví v tom, že úředník musí získat a shromáždit co nejvíce informací o jejich budoucím klientovi, potažmo o vězni, který je v současné době ve výkonu trestu odnětí svobody a zažádal si o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody podle § 88, zákona č. 40/2009 Sb., o Trestním zákoně a soud takového vězně podmíněně propustil na svobodu, protože splnil zákonem stanovené podmínky:

- Při odsouzení za **lehké trestné činy** (řízení v opilosti, maření soudního rozhodnutí, krádež, atd.), kdy jsi **odpykal polovinu uloženého trestu** odnětí svobody, svým vystupováním a chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život.⁵¹
- Při odsouzení za **zvlášť těžké trestné činy** (vražda, zabití, znásilnění, vlastizrada, teroristický útok, atd.), kdy si odpykal **dvě třetiny uloženého trestu** odnětí svobody, nehrozí-li s ohledem na okolnosti činu za který byl odsouzen, a povahu jeho osobnosti opakování spáchaného, nebo jiného obdobného zvlášť závažného zločinu.⁵²
- A u osob **odsouzených k výjimečnému trestu** odnětí svobody na **doživotí**, může být trestaná osoba propuštěna až po nejméně dvaceti letech výkonu trestu odnětí svobody.⁵³

---

⁵⁰ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ČR, § 5, odst. 5.

⁵¹ Zákon č. 40/2009 Sb., o Trestním zákoníku, § 88, odst. 1.

⁵² Tamtéž, § 88, odst. 4.

⁵³ Tamtéž, § 88, odst. 5.

Úředníka probační a mediační služby a samotnou spolupráci této instituce si odsouzený může zvolit sám vyplněním formuláře „Podnět k zahájení s Probační a mediační službou ČR“ (viz příloha A). V tom případě probační úředník pomáhá a spolupracuje s odsouzeným na přípravě podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tato spolupráce se odehrává prostřednictvím návštěv probačního úředníka ve věznici, kde společně s odsouzeným a za spolupráce s personálem věznice probíhá příprava podkladů pro rozhodnutí soudu o žádosti o podmíněném propuštění. V této souvislosti probační úředník rovněž spolupracuje se subjekty mimo věznici. Nejčastěji se jedná o poskytovatele různých programů a služeb zaměřených na řešení problémů lidí opouštějících věznice a na řešení následků trestného činu.

V této fázi je samotným smyslem práce probačního úředníka, aby ještě před rozhodnutím soudu o podmíněném propuštění byly shromážděny a vyhodnoceny všechny důležité informace, které slouží k rozpoznání rizik a potřeb odsouzeného při jeho návratu do běžné společnosti lidí, totiž zda je skutečně schopen žít a řídit se podle norem společnosti. Probační úředník provede analýzu možných rizik opětovného spáchání trestného činu a vzniku újmy ve vztahu k blízkým osobám, okolí či široké veřejnosti s jeho podmíněným propuštěním. Rovněž se vyjádří ke specifickým potřebám odsouzeného - např. potřebné pracovní rekvalifikace, potřebě léčení z různých závislostí, potřebě s řešením bydlení s jeho propuštěním apod. Na základě získaných informací a poznatků o osobě odsouzeného pak probační úředník soudu doporučí nebo nedoporučí podmíněné propuštění odsouzeného, případně může soudu navrhnout stanovení některých podmínek podmíněného propuštění, jako je uložení dohledu nad podmíněně propuštěným, uložení povinnosti absolvovat rekvalifikační program apod.

Jestliže soud na základě informací získaných od probačního úředníka se rozhodl odsouzeného propustit podmíněně na svobodu a současně stanovil dohled probačního úředníka nad odsouzeným stanoví i délku zkušební doby od jednoho roku až do sedmi let. V této době probační úředník provádí kontrolu dodržování podmínek zkušební doby podmíněného propuštění i řešení problémů souvisejících s návratem odsouzeného do života na svobodě. Pro propuštěného musí vytvořit probační plán, tento plán pravidelně aktualizovat s přihlédnutím k výsledkům dohledu a k osobním, rodinným a jiným poměrům odsouzeného.

Vězeňská služba ČR je rovněž státní institucí, která byla zřízena na základě zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky ze dne 17. listopadu 1992

s účinností od 1. ledna 1993.⁵⁴ Kde se tehdejší Česká národní rada usnesla, že Vězeňská služba ČR bude zajišťovat výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody v předem určených věznicích, dále zajišťovat ochranou léčbu v detenčních ústavech a ochranu pořádku a bezpečnost při výkonu soudnictví, správy soudu, při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti.⁵⁵

I když Vězeňská služba ČR je přímo koncipovaná jako ozbrojený sbor, lze jí také chápat jako součást sociálního systému v zacházení s vězni, poněvadž se ze zákona snaží vytvářet pro vazebně a zejména pro trestně stíhané osoby podmínky k obnově vlastností, sociálních dovedností a morálních hodnot, které jsou mnohdy základem jeho úspěšné integrace do společnosti po propuštění z výkonu trestu či z výkonu vazby.

Vězeňská služba ČR se řídí i dalšími zákony a vyhláškami, které jsou nezbytné pro její fungování a organizování všedního života pro vězněné osoby. Těmito zákony a vyhláškami jsou:

- zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody,
- zákon č. 193/1993 Sb., o výkonu vazby,
- vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody,
- vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby.

Rovněž se musí řídit trestním zákonem č. 40/2009 Sb., trestním řádem č. 141/1961 Sb.

Hlavním úkolem Vězeňské služby ČR je ochrana české společnosti před kriminálními osobnostmi, kteří již jsou ve výkonu vazby či výkonu trestu odnětí svobody a jejich dalším páčání trestné činnosti. Rovněž jí dává legislativa k naplňování zákonitosti ve věznicích možnost použít nezbytné represivní prostředky, ale i motivačních činitele uvedené v zákonech .

Hlavními úkoly, které jsou stanoveny přímo v zákoně o Vězeňské službě ČR a které Vězeňská služba ČR musí plnit jsou tyto:⁵⁶

---

⁵⁴ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky.

⁵⁵ Tamtéž, §1, odst. 1.

⁵⁶ Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. § 2, odst. 1.

- Střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu trestu odnětí svobody a v detenčních ústavech.
- Spravuje a střeží vazební věznice, věznice a detenční ústavy, v nichž se provádí výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody za dodržování zákonem stanovených podmínek.
- Prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich nekonfliktní způsob života po propuštění.
- Zabezpečuje úkoly při předcházení a odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby, ve výkonu trestu odnětí svobody a v detenčních ústavech.
- Provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody.
- Zajišťuje pořádek a bezpečnost v soudních budovách a budovách ministerstva spravedlnosti.
- Vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelovou činnost osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody.

Z výše uvedeného výčtu jednotlivých úkolů bude tuto práci přednostně zajímat úkol programů zacházení s vězni ve výkonu trestu odnětí svobody. Je však třeba dodat, že tyto programy jsou rovněž využívány i ve výkonu vazby. Programy zacházení s vězni jsou směřovány k edukaci vězněných osob. Nejdéle je zpravidla možno těmito programy působit na osoby ve výkonu trestu a proto se očekává, že napomohou omezit, anebo snížit recidivu osob po ukončeném výkonu trestu. Přesto je třeba se zmínit alespoň okrajově o programech ve výkonu vazby. Také Probační a mediační služba ČR pracuje nejen s osobami ve výkonu trestu, ale i s obviněnými na které byla uvalena vazba podle § 67 písmena a, b, c, zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řádu.

Samotný program zacházení ve starší literatuře byl znám pod názvem „resocializační programy“ nebo „reedukační programy“, jež měly zajišťovat edukaci vězněných osob. V současné době se od tohoto názvu upustilo, zejména proto, že resocializace je strukturovaný, široce pojatý a velmi cílevědomě realizovaný proces celkové obnovy (rekonstrukce) kriminální infekcí narušené, rozvrácené a dysfunkční socializace,⁵⁷ jejímž

---

⁵⁷ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 101.

cílem byla snaha navázat a znovu spojit přerušené řetězce socializace v místech, kde došlo k narušení a pokusit se formovat či modelovat budoucí život odsouzeného ve společnosti tak, aby byl co nejméně a bezporuchový. Od této koncepce se ve vězeňství očekávalo, že tento proces dosáhne vytýčených výchovných cílů s vězni. Podle nové literatury i legislativy se v současné době se používá pro edukační činnosti s vězni název „program zacházení“, který je ve vězeňském prostředí a v praxi aplikován jako stěžejní edukační postup. V tomto programu je zahrnut jak proces socializace, tak i proces edukace vězňů. Dalším důležitým faktorem každého programu zacházení je motivace vězně k samotnému vnitřnímu chtění se podrobit, ukázat iniciativu a důvěru v program, který má vést k pozitivnímu ovlivnění psychiky a zdravotního stavu jednice ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Programy směřují k dosažení určitého vzdělání a také přípravy na proces začleňování do společnosti po propuštění - cílem je změnit samotný postoj odsouzeného a odstranit nežádoucí formy chování a jednání.

Program zacházení s vězni ukládá Vězeňské službě ČR její zřizovací zákon č. 555/1992 Sb., kde to je přímo stanovené v základních úkolech o fungování této instituce. Dalšími legislativními normami, které ukládají přesná pravidla vytváření programů zacházení s odsouzenými osobami Vězeňské službě ČR je jednak zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, kde se obecně hovoří v §2 o hlavních zásadách výkonu trestu a v odstavci 2, *že se stanovuje povinnost jednat s odsouzenými ve výkonu trestu tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovat postoje a dovednosti odsouzených, které jim po návratu do společnosti umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.* Konkrétně je tomuto problému věnovaná celá pasáž pod Hlavou III „Zacházení s odsouzenými“ § 40 obecné ustanovení a § 41 program zacházení. Je tedy zřejmé, že reintegrace odsouzených prostřednictvím programů zacházení má zákonnou podporu.

Dalším legislativním prostředkem, který podporuje programy zacházení je vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody a ve které je tomuto problému věnována celá Hlava IV „Realizace programu zacházení a zaměstnávání odsouzených“. Důležitým předpisem je i Vnitřní řád věznice pro odsouzené, který podrobněji upravuje vytváření programů zacházení a vnitřní diferenciaci. Programy zacházení s odsouzenými se věnují i metodické listy (dále jen ML) vydané Generálním ředitelstvím VS

ČR. Jedná se o interní předpis generálního ředitele VS ČR ML č. 6/2007, kterým se stanovují evidenční a dokumentační náležitosti aktivit programů zacházení u odsouzených a pravidla manipulace s dokumentací související s vězněnými osobami a jejím zabezpečením; dále ML č. 9/2007, kterým se upravuje ML č. 6/2007; a ML č. 20/2007, kterými se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými i s cizím státním občanstvím ve výkonu trestu odnětí svobody.

U obviněných vězňů se program zacházení vytváří podle vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby uvedený pod Hlavou I, v základním ustanovení v § 4a zacházení s obviněnými. Rovněž další předpisem je Vnitřní řád věznice pro obviněné, kde je podrobněji rozepsána nabídka jednotlivých programů zacházení s obviněnými - je to Hlava IV, „Zacházení s obviněnými“.

Programy zacházení ve výkonu vazby jsou nejčastěji krátkodobé, protože se určují podle délky pobytu obviněného ve výkonu vazby. Z těchto důvodů je jich výčet o mnoho menší než ve výkonu trestu odnětí svobody. Ve výkonu vazby se pracuje s obviněným podle možností, které ukládá zákon o výkonu vazby. Ve výkonu trestu odnětí svobody je kvalita i kvantita programů zacházení na mnohem vyšší úrovni, což je dáno délkou pobytu odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, a tedy i dlouhou časovou úrovní, kdy se zaměstnanec VS ČR může věnovat jednotlivému odsouzenému.

3. HISTORIE VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR A PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY ČR

Historie obou institucí je rozdílná a každá začíná v jinou historickou dobu - přesto se dá vysledovat, že za společný časový mezník, ve kterém se potkalo vězeňství spolu se sociální péčí o vězněné osoby, je možno považovat vznik Československé republiky 28. října 1918. Tato historická doba přinesla řadu nových právních předpisů nutných pro správu mladého státu, zřizování správních úřadů, mezi nimi i Ministerstva spravedlnosti s novým zřizovacím zákonem č. 2/1918 Sb., které provádělo správu věznic, soudů a státních zastupitelství. V této době se rovněž konstituovalo mladičké odvětví Sociální práce, jež pracovalo i s pachateli trestných činů a na jehož myšlenky, cíle a tradice později navazovaly novější instituce zabezpečující edukaci pachatelů trestných činů, potažmo i současná PMS ČR.

Samotný **vznik českého vězeňství** v českých zemích má velice dlouhou tradici a vlivem mnoha změn ve společnosti prošlo i řadou humanizací, které ovlivňovaly zacházení s vězni po dobu jejich pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody.

České vězeňství se již měnilo za vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II, kdy jejich přispěním byl vydán trestní kodex, který omezoval ukládání tzv. hrdelního trestu, trestu smrti a mučení rovněž zakazoval. Za období rakousko-uherské monarchie k vývoji přispěl značnou měrou český vězeňský kaplan a pedagog František Josef Rezáč. Ve svém díle o řešení delikvence mládeže stanovil sociální příčiny delikvence v porovnání s dospělými pachateli a věnoval pozornost už tehdy vynakládanému úsilí k předcházení její delikvence výchovným působením, zvýšenou výchovnou péčí i určitého poskytovaného sociálního zabezpečení.⁵⁸

Po skončení I. světové války v roce 1918 a po ukončení Habsburské monarchie, došlo k předání vězeňství pod nově se tvořící české úřady. Vězeňství bylo ve velmi v ubohém stavu a vláda ČSR v čele s prezidentem T. G. Masarykem se snažila o povznesení tehdejšího vězeňství na základě humanity. Dalším významným mezníkem pro české vězeňství byla II. světová válka, jež měla na svědomí zánik Československé republiky a vznik Protektorátu Čech a Moravy. Veškeré věci týkající se vězeňství, soudnictví a legislativních požadavků musel odsouhlasit pověřenec Úřadu říšského protektora.

---

⁵⁸ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 40.

Po ukončení druhé světové války se soudy a věznice opětovně navrátily pod správu Ministerstva spravedlnosti ČSR a zde je možno hovořit o rozkvětu soudnictví a věznic v rámci tehdejších požadavků demokracie. Tento rozkvět vězeňství trval až do roku 1948, kdy se k moci dostala Komunistická strana a na vězeňství se nahlíželo jako na nedílnou součást represivního systému režimu. Začaly se zřizovat tábory nucených prací, kde byli umístováni tzv. „třídní nepřátelé“ tehdejšího režimu, kteří byli trestáni namáhavou nucenou prací v nedůstojných lidských podmínkách. V roce 1953 došlo k vyjmutí vězeňství z působnosti Ministerstva spravedlnosti a k jeho přesunu pod Ministerstvo národní bezpečnosti. Veškeré legislativní a personální změny probíhaly pod vedením sovětských poradců, jež měli za úkol dohlížet na tzv. třídně politické uplatňování trestního práva v oblasti vězeňství.⁵⁹ To mělo za následek, že výkon trestu odnětí svobody se stal represivním s důrazem na ekonomické využití pracovní síly odsouzených⁶⁰ pro potřeby národního hospodářství, především v oblasti těžkého průmyslu.

Pod tíhou a nátlakem mezinárodních organizací a požadavků, které doporučovala Organizace spojených národů, došlo v roce 1965 k modernizaci vězeňství v oblasti zacházení s vězni. Pro vězeňství byl důležitý i rok 1968, kdy se v důsledku pozitivních politických změn vězeňství vrátilo pod správu Ministerstva spravedlnosti. Tato změna přinesla příliv nových odborníků a specialistů např. psychologů, sociálních pracovníků, vychovatelů jež znamenalo kvalitativní posun ve vězeňství, především v oblasti v zacházení s vězni ve smyslu Standardních minimálních vězeňských pravidel.⁶¹ Byl zřízen Výzkumný ústav penologický, který fungoval od roku 1967 až do roku 1980. Éru tohoto ústavu pro samotné vězeňství lze považovat za „zlaté období“, které přineslo řadu informací a rozvoj nových diagnostických, terapeutických, sociálně výchovných a zejména skupinových metod práce s odsouzenými. Osoby ve výkonu trestu byly pod dohledem a vedením pedagogů, psychologů, sociálních pracovníků i vychovatelů a rovněž byl zde zabezpečen jejich profesionální růst.⁶²

Po roce 1989, kdy došlo k tzv. „sametové revoluci“ a pádu komunismu, se česká společnost začala měnit v demokratickou a to výrazně ovlivnilo i vězeňství. Byly přijaty nové zásady vězeňství, které odbourávaly politizaci, militarizaci, decentralizaci a směřovaly k humanizaci vězeňství a zajištění dostatku odborného personálu. České vězeňství se

---

⁵⁹ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 41.

⁶⁰ Tamtéž, s. 41.

⁶¹ Tamtéž, s. 41.

⁶² GOTISKŮV WEB. *Historie vězeňství v našich zemích* [online]. 2012 [cit. 2012-20-3]. Dostupné na WWW: <http://www.gotisek.estranky.cz/clanky/vezenstvi_snv_vs/historie-vezenstvi-v-nasi-zemi>.

reformovalo v duchu Standardních minimálních vězeňských pravidel a Evropských vězeňských pravidel, jež dodržují Listinu základních práv a svobod a Ústavu české republiky. Vývoj nynějšího vězeňství se drží v rámci stanovené koncepce vězeňství dle Evropských vězeňských pravidel a má být završen až v roce 2015.

Ve Vězeňské službě ČR je v současné době po vyhlášení tzv. dílčí amnestie něco kolem 16 000 vězňených osob a to odsouzených i obviněných. Vězeňská služba má celkem 38 organizačních jednotek - GŘ, Akademii VS ČR a Střední odborné učiliště VS ČR a 35 věznic, z nichž je 10 vazebních. Ve Vězeňské službě ČR je v současné době něco kolem 4500 občanských zaměstnanců a cca 5000 uniformovaných zaměstnanců.

Historie vzniku Probační a mediační služby ČR byla podmíněna kulturními, společenskými a politickými souvislostmi vývoje naší země. Je velice mladou institucí na poli působnosti systému české justice. Významnou úlohu při jejím vzniku sehrála česká tradice sociální péče a pomáhajících profesí, ve kterých působila od konce šedesátých let 20. století řada odborníků v oblasti práce s pachateli trestných činů. Taktéž v této časové linii vznikl systém sociálních kurátorů a kurátorů mládeže, kteří se zaměřovali na pomoc a dohled nad problémovou mládeží v souvislosti s trestnou činností.⁶³ Jednalo se o tzv. postpenitenciární péči, která vznikla přibližně v roce 1970 a zahrnovala také sociální práci ve věznicích.

Dalším klíčovým milníkem pro pozdější vznik PMS ČR byl rok 1989, kdy v tehdejším bývalém Československu proběhla sametová revoluce a došlo k převratu a k výrazným změnám na poli trestní politiky. Začala se věnovat pozornost samotné justici a její celkové reformě, humanizaci včetně vězeňského systému. Změnil se způsob trestání a došlo k rozšíření škály trestů i opatření a samotné posílení poškozeného v trestním řízení. Další významnou předzvěstí bylo uplatnění probace a mediace v novelách trestněprávních předpisů, které přinesly řadu nových alternativ k trestu odnětí svobody, alternativ k potrestání nebo odklon od klasického trestního řízení.⁶⁴

Ve 20. století v průběhu devadesátých let se v sociální práci začaly objevovat nové postupy a metody práce při řešení trestních konfliktů. Byly převzaty ze zahraničních zkušeností Německa a Rakouska, kde prováděli experiment „Mimosoudní alternativa pro

---

⁶³ MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X, s. 287.

⁶⁴ Tamtéž, s. 288.

delikventní mládež“.⁶⁵ Na základě tohoto experimentu byla v českých podmínkách použita a ověřena mediace mezi poškozeným a pachatelem.

Samotný vznik základní koncepce probace a mediace v Česku do značné míry ovlivnilo založení katedry sociální práce na filosofické fakultě Univerzity Karlovy a především aktivita samotných studentů a přednášejících na této katedře. Právě studenti a učitelé této katedry založili v roce 1994 Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici (v současné době působící pod názvem Sdružení pro probaci a mediaci v justici - SPJ). Toto sdružení se stalo významnou platformou k realizaci aktivit a projektů, které přispěly k institucionálnímu zakotvení probace a mediace v naší zemi a ovlivnilo jejich stávající podobu.

Dalším krokem, který přispěl ke vzniku probační a mediační služby bylo vládní usnesení v rámci programu Prevence kriminality (Současný stav a východiska do roku 2000) č. 341 z roku 1994, na základě kterého byla s účinností od 01. 01. 1996 vytvořena při okresních a krajských soudech místa probačních úředníků. Poněvadž však byla v této době vytíženost soudů veliká, bylo přistoupeno k této problematice velice formálně a samotným výkonem probačních činností byli pověřováni administrativní pracovníci soudu, kteří zajišťovali administrativní stránku výkonu trestů prospěšných prací. Zřízení těchto míst umožňovalo sociálním pracovníkům vstoupit do „vod“ justice a zároveň tak pronikali do postupu mediační a probační praxe. Jejich působení bylo sice zpočátku situováno pouze k některým krajským soudům - např. v Brně, Karlových Varech, v Praze a v Plzni, ale tím se sociální pracovníci dostávali ke konkrétním případovým pracím s poškozenými a s obviněnými v trestní justici a pozvolna přešli na spolupráci se soudci, státními zástupci a dalšími erudovanými odborníky, kteří se podíleli na dnešní podobě zákona o Probační a mediační službě.⁶⁶

Dá se konstatovat, že po pěti letech pokusů a střetávání s různými překážkami a jejich překonávání, začala fungovat Probační a mediační služba, která se do justiční praxe začlenila. Vznikla na základě zákona o PMS ČR s účinností od 01. 01. 2001. Je státní organizací s celorepublikovou působností.

Posílení pravomocí a zároveň poskytnutí rozsáhlých kompetencí v oblasti odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže umožnil Probační

---

⁶⁵ Tamtéž, s. 288.

⁶⁶ Tamtéž, s. 289.

a mediační službě ČR zákon č. 218/2003 Sb., jež upravuje postup při řešení provinění,⁶⁷ kterých se dopouštějí mladí lidé pod osmnáct let. Probační a mediační služba ČR působí v oblasti přípravy, uložení a zajištění výkonu tzv. opatření - ve výchovných, ochranných a trestních věcech mládeže, ale i ve věcech dospělých jedinců.

Probační a mediační služba ČR od svého zřízení, tj. od 14. července 2000 pomohla nespočetně svým klientům, ať již z řad běžných občanů, klientům z civilního života či klientům pocházejících z výkonu trestu odnětí svobody i z výkonu vazby.

Probační a mediační služba ČR se v současnosti skládá z ředitelství PMS ČR se sídlem v Praze, ze střediska PMS ČR rovněž se sídlem v Praze a z jednotlivých regionálních probačních středisek (*jež se rozdělují podle soudních krajů v ČR na středočeský, jihočeský, západočeský, severočeský, východočeský, jihomoravský a severomoravský*), které se člení na probační pobočky se sídlem u okresních soudů, čímž je zajištěna celorepubliková působnost.

V Probační a mediační službě ČR je v současné době zaměstnáno něco kolem cca 300 zaměstnanců na pracovní pozici probačního úředníka a asistenta včetně pozic manažerských i logistických.

---

⁶⁷ Tamtéž, s. 289.

4. VÝCHOVNÉ PROGRAMY VE VĚZEŇSKÉ SLUŽBĚ ČR A V PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBĚ ČR A JEJICH VZÁJEMNÁ SPOLUPRÁCE

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách - Vězeňská služba ČR pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody vytváří, sestavuje a navrhuje jednotlivé programy zacházení, které odsouzeným pomáhají zvyknout si na každodenní život za mřížemi, vyplňují jim čas, kterého mají ve výkonu trest odnětí svobody nadbytek, pomáhá jim v rozvíjení různých dovedností, ale hlavně se soustředí na změnu chování vězně v prosociálním smyslu, na proces dosahování sociální odpovědnosti za své chování.⁶⁸

Vězeňští odborní pracovníci také sestavují programy zacházení pro obviněné, kteří jsou umístěni ve výkonu vazby. Dnem 1. června 2004 došlo k novelizaci zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, totiž k novelizaci v části zacházení s obviněnými a bylo konkrétně stanoveno, že v průběhu výkonu vazby je věznice povinna podle možností obviněnému nabídnout účast na preventivně výchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programech.⁶⁹

Rovněž i Probační a mediační služba ČR pro své klienty tvoří výchovný program. Jedná se o klienty PMS ČR, kteří požádali o spolupráci, anebo jim byl probační úředník stanoven soudem při projednávání jejich trestního případu, když si zažádali o podmíněné propuštění a byl jim stanoven dohled. V těchto případech má úředník PMS ČR za povinnost pro klienta vytvořit probační plán, který vychází z jeho osobních požadavků, rodinných, pracovních, sociálních možností a měl by navazovat na program zacházení, který absolvoval ve výkonu trestu odnětí svobody.

Výchovným programem ve Vězeňské službě ČR potažmo ve výkonu trestu odnětí svobody je při zacházení s odsouzenými využíván a uplatňován penitenciární prostředek tzv. **program zacházení**. Při sestavování programu zacházení pro konkrétního odsouzeného se musí vycházet jednak z osobnosti odsouzeného tzv. „vývojem jeho osobnosti, příčinami jeho trestné činnosti, jeho délkou a vývojem kriminální činnosti a v neposlední řadě poruchami

⁶⁸ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 45.

⁶⁹ Zákon č. 293/1993 Sb., o *Výkonu vazby*. § 4a.

sociability“, a také samotným procesem výchovného zacházení - kde se postupuje podle kvality profesní připravenosti specializovaných pracovníků, propracovaností systému zacházení, metodami výchovného působení, diferenciovaným výchovným zacházením a individualizovaným přístupem.

Každá věznice nebo oddělení vazební věznice, kde je realizován výkon trestu odnětí svobody je ze zákona povinna stanovit individuální program zacházení pro každého vězně. Program zacházení musí být sestaven komplexně a vychází z celkové zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku jeho osobnosti a z příčiny trestu,⁷⁰ přičemž musí působit na jeho osobu tak, aby bylo dosaženo výchovného cíle, tedy edukace a přípravy na jeho reintegraci po propuštění. To znamená, že před vytvořením každého programu zacházení musí být o odsouzeném zpracována podrobná - komplexní zpráva, na které se podílí vychovatel, speciální pedagog, psycholog, sociální pracovníce, po případně i duchovní a ve které je zmapován aktuální stav odsouzeného. Sestavování programu zacházení již začíná v nástupním oddělení věznice, do kterého je odsouzený umístěn. Délka pobytu odsouzeného se určuje individuálně a zpravidla nepřesahuje dva týdny. V tomto časovém úseku je právě na základě získaných a ověřených informací sestavován program zacházení, který odsouzený svým podpisem stvrzuje a stává se pro něho závazným. O takto sestaveném a podpisy ověřeném programu se dá hovořit jako o smlouvě mezi vězněm a věznicí, přičemž její obsah je důvěrný.

Program zacházení je v prostředí věznice výchovným prostředkem, kterým a skrze něhož odsouzený je veden k odpovědnosti za spáchaný trestný čin a dochází rovněž i k naplňování účelu výkonu trestu. Samotné programy pro každého vězně jsou sestavovány z jednotlivých aktivit vycházejících z možností věznice a typu věznice, do níž byl odsouzený soudem za svůj skutek umístěn. Garantem programu zacházení je speciální pedagog oddělení, který jej sestavuje a popřípadě aktualizuje ve spolupráci s ostatními zaměstnanci věznice a předkládá řediteli věznice nebo jeho zástupci ke schválení.

Vytváření programů zacházení a jednotlivé postupy pedagogického působení na odsouzené ve věznicích, jakož i jeho formální stránka jsou celorepublikově sjednocené. Rovněž obecné uplatnění programu zacházení vychází ze zákona o výkonu trestu odnětí svobody, kde se hovoří, že „Program zacházení obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle a způsob a četnost

---

⁷⁰ Zákon č. 169/1999 Sb., o Výkonu trestu odnětí svobody. § 41, odst. 1.

hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho samostatný způsob života. Pokud u odsouzeného přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr.⁷¹

Jednotlivá nabídka aktivit programu zacházení je dána vyhláškou č. 345/1999Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, kde je jednotlivý výčet aktivit vypsán a charakterizován. Program zacházení přímo upřesňuje vnitřní řád každé věznice, který vydává její ředitel v souladu se zákonem č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, dle § 14.

Výčet jednotlivých aktivit programu zacházení pro odsouzené je dělen (členěn) na:

- **Pracovní aktivity** - zaměstnávání, různé práce pro zajištění denního chodu věznice, pracovní terapie.
- **Vzdělávací aktivity** - všestranné vzdělávání a rovněž i korespondenční kurzy, které nabízí školský systém České republiky (od základních, středních, vyšších odborných až po vysoké školy), vzdělávání vedené odborným zaměstnancem oddělení výkonu trestu jež je zaměřeno např. na jazykovou přípravu, základy společenských věd, kurzy počítačové gramotnosti.
- **Speciálně výchovné aktivity** - jsou buď skupinové nebo individuální, které jsou spojeny s terapeutickými prvky, např. arteterapie, psychoterapie, pohybová terapie, trénink zvládnání vlastní asertivity a sociálně právní, pedagogické a psychologické poradenství.
- **Zájmové aktivity** - probíhají v rámci jednotlivých oddílů podle možnosti věznice např. sportovní, rukodělné, naučné a poznávací, orientované na kulturní a aktuálně společenské dění, které mají rozvíjet schopnosti, vědomosti a sociální dovednosti odsouzených.
- **Oblast utváření vnějších vztahů** - jedná se o oblast, u které je nápomocen sociální pracovník, který pomáhá odsouzeným udržováním a posílením sociálních vazeb se svými blízkými, s přípravou na podmínky života po propuštění, vyřizování základních dokladů pro další jednání na úradech práce, podněty ke kontaktům se zaměstnavateli, spolupráci s charitativními

---

⁷¹ Zákon č. 169/1999 Sb., o Výkonu trestu odnětí svobody. § 41, odst. 3.

organizacemi, které zabezpečují podmínky v prvních dnech po propuštění a v neposlední řadě spolupráci s Probační a mediační službou ČR.

Pro odsouzené, kteří si z jakéhokoliv důvodu anebo nezájmu nezvolí žádný program zacházení, je připraven tzv. „**Minimální program zacházení**“, ve kterém je kladen důraz na povinnost dodržování běžných společenských norem, pořádku, kázně a povinnosti odsouzeného vyplývající ze zákona, vyhlášky o výkonu trestu a vnitřního řádu věznice. Další důležitou stáří programu zacházení je pracovní činnost odsouzeného, která odpovídá jeho aktuálnímu zdravotnímu stavu. Cílem je bezproblémový průběh výkonu trestu odsouzeného.

Sestavování programů zacházení pro odsouzené je dáno samotnou vnější a vnitřní diferenciací každé věznice. **Vnější diferenciací** je myšlena struktura věznice, která je dána stavebně - technicko bezpečnostními prvky, způsobem vnějšího střežení a zajištění bezpečnosti, jež se odvíjejí podle konkrétního typu věznice do níž je odsouzený umístěn soudem při vynesení rozsudku podle povahy spáchaného trestného činu. Přičemž soud určí umístění odsouzeného do předem stanoveného typu věznice a generální ředitelství Vězeňské služby ČR stanoví, ve které z 35 věznic a vazebních věznic si odsouzený svůj trest odnětí svobody vykoná.

Vnější diferenciacie pro Vězeňskou službu ČR je dána čtyřmi základními typy věznic.⁷² Podle charakteristiky spáchaného trestného činu odsouzeného se soudce řídí při umístování odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody do jednotlivých typů věznic těmito zásadami:⁷³

- **Věznice s dohledem „A“** - do těchto věznic jsou umístováni odsouzení, kteří spáchali trestný čin z nedbalosti a rovněž ti, kteří nebyli nikdy ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin.
- **Věznice s dozorem „B“** - do těchto věznic jsou umístováni odsouzení, kteří spáchali trestný čin z nedbalosti a již byli ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin a odsouzení, kterým byl uložen trest za úmyslný trestný čin nepřesahující dva roky a dále odsouzení, kteří dosud nebyli ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin.

---

⁷² Zákon č. 169/1999 Sb., o Výkon trestu odnětí svobody. § 8.

⁷³ Zákon č. 40/2009 Sb., o Trestním zákoníku. § 56, odst. 2.

- **Věznice s ostrahou „C“** - do těchto věznic jsou umístováni odsouzení, kterým byl uložen trest za úmyslný trestný čin a nejsou splněny u tohoto pachatele podmínky pro umístění do věznice s dozorem či zvýšenou ostrahou nebo pro odsouzeného, který spáchal trestný čin z nedbalosti a nebyl zařazen do věznice s dohledem nebo s dozorem.
- **Věznice se zvýšenou ostrahou „D“** - do těchto věznic jsou umístováni odsouzení, kterým byl uložen trest na doživotí, nebo uložen trest na dobu osmi let, nebo byli odsouzeni za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z vazby či z výkonu trestu.

Každá věznice má své možnosti jak vytvořit program zacházení, jenž vychází z povahy stanoveného typu věznice a charakteristiky osobnosti toho odsouzeného, který byl do stanoveného typu věznice umístěn.

Dalším kritériem pro vytvoření programu zacházení je tzv. **vnitřní diferenciac**e věznice pro každý typ věznice.

Vnitřní diferenciací je rozuměno zařazení každého odsouzeného do tří typů jedné ze tří dostupných skupin vnitřní diferenciac (dále jen PSVD), jejímž cílem je dojít k naplnění stanoveného programu zacházení, samotného chování, jednání a v neposlední řadě postoje odsouzeného ke spáchanému trestnému činu a také jeho přístupu k plnění povinností v průběhu výkonu trestu.

Každý odsouzený při nástupu do výkonu trestu je již v nástupním oddělení zpočátku zařazen do II. diferenční skupiny, po vyhodnocení jeho chování a dalších případných kladných podmínek je zařazen do I. diferenční skupiny. V případě špatného chování a jednání, které je v rozporu s vnitřním řádem věznice, je odsouzený přeřazen do III. diferenční skupiny.

Třemi základními typy PSVD jsou a jednotlivé zařazení odsouzených je:⁷⁴

- **Do I. PSVD** se zařazují odsouzení, kteří plní aktivně program zacházení, plní své povinnosti a chovají se a jednají v souladu s vnitřním řádem a rovněž se podílejí na spolupráci se zaměstnanci na činnostech souvisejících s organizací života ve věznici i mimo ni.

⁷⁴ Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. § 38, odst. 6, 7, 8.

- **Do II. PSVD** se zařazují odsouzení s nevyjasněným a kolísavým postojem a přístupem k programu zacházení a ke svým povinnostem a kteří se občasné podílejí na spolupráci se zaměstnanci na veškerých činnostech.
- **Do III. PSVD** se zařazují odsouzení, kteří neplní nebo odmítají program zacházení, neplní své povinnosti a chovají se v rozporu s vnitřním řádem věznice.

Tyto tři základní typy prostupných skupin vnitřní diferenciacie jsou zpracovávány zvlášť pro každý typ věznice, (tzv. vnější diferenciacie) a tvoří tak ucelený systém kladných motivačních činitelů (např. sportovní a kondiční aktivity, prodloužené sledování televize, zájmové a kulturní kroužky, volné vycházky bez dozoru zaměstnance, přerušení výkonu trestu až na několik dnů, umožnění prodloužené návštěvy bez dozoru zaměstnance, atd.), které vedou k pozitivní motivaci odsouzených v rámci progresivity výkonu trestu (což znamená vzájemná prostupnost mezi věznicemi, kdy si odsouzený na základě podání žádosti k soudu požádá o zařazení do mírnějšího typu věznice). Pozitivní motivace podporuje pozitivní postoje a dovednosti odsouzených, vedoucí ke snižování rizik a k úspěšné reintegraci.

Podrobnější podmínky o postupném zařazování odsouzených do jednotlivých prostupných skupin vnitřní diferenciacie v každé věznici ukládá její vnitřní řád, což je cílem vnitřní diferenciacie, která vede pozitivní motivací odsouzeného k aktivnímu a zodpovědnému přístupu plnění svých povinností a hlavně naplňování programu zacházení.

Výchovným programem v Probační a mediační službě ČR je **probační plán dohledu**, který má PMS ČR za úkol pro svého klienta vytvořit, pokud má soudem stanoven dohled nad podmíněným propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody. Vytvoření probačního plánu se odvíjí od konkrétního klienta, který byl propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody a jsou v něm připravena doporučení takových opatření, která mají minimalizovat opakování jeho trestné činnosti přispějí k ochraně společnosti a napomohou klientovi v adaptaci a integraci zpět do života společnosti.

Klient, který byl propuštěn z výkonu trestu a má stanovený dohled musí do několika dnů navštívit místní probační a mediační středisko pod které spadá a tam s probačním úředníkem při první konzultaci proberou a vyjasní pravidla dohledu, jeho účelu a cíle.⁷⁵ Zároveň se vymezí klientovy přesné povinnosti a kompetence probačního úředníka, čímž se

⁷⁵ ROZUM, J., JARKOVSKÁ, L., KOTULÁN, P. *Institut dohledu u podmíněného propuštění : Studijní texty*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství KUFR, 2004. ISBN 80-7338-026-9, s. 174.

zabraňuje různým nedorozuměním a usnadňuje řešení problémů klienta v průběhu jeho zkušební doby. Rovnou při první schůzce probačního úředníka s klientem je společně vytvořen probační plán dohledu, který obsahuje formální povinnosti klienta ale i povinnosti probačního úředníka, který vykonává nad tímto klientem dohled. Jako u programu zacházení, tak i u probačního plánu dohledu se tato listina stvrzuje podpisy klienta a probačního úředníka. Takto postavenou a naformulovanou listinu lze považovat za smlouvu, která má za úkol klientovi co nejlépe pomoci v životě bez mříží.

Koncipování probačního plánu dohledu se řídí těmito základními principy:⁷⁶

- Probační plán dohledu slouží k individuální specifikaci obsahu dohledu a je stanovena jeho konkrétní podoba.
- Probační plán dohledu je vytvářen probačním úředníkem ve spolupráci s klientem na začátku zkušební doby a dle potřeb klienta je průběžně aktualizován.
- Plnění probačního plánu dohledu klientem je nedílnou součástí realizace dohledu.
- Při vytváření probačního plánu dohledu musí úředník brát v potaz, že jedná s člověkem a ne s položkou, která je na formuláři.
- Jsou přesně stanovena pravidla dohledu.

Obsah probačního plánu dohledu se v první řadě odvíjí od pravomocného rozhodnutí soudu a stanoveného institutu dohledu a samozřejmě od individuální situace klienta a bere v úvahu i okolnosti, které souvisejí s jeho trestnou činností. Probační plán dohledu, jak již bylo popsáno, je tvořen výhradně probačním úředníkem samozřejmě ve spolupráci s jeho klientem, a je kladen důraz na kreativní rozvoj jejich pracovního vztahu. Při konzultacích společně hledají, identifikují a pojmenovávají klientovy specifické potřeby a zájmy a snaží se o jejich naplnění společensky a hlavně zákonně přijatelným způsobem. Snaží se o změnu negativních hodnot a postojů, které se neslučují se společenským a právním povědomím naší společnosti. Klientovy hodnoty a postoje se probační úředník snaží v rámci konzultací přetvářet a pomáhá mu tak postupně získávat změnu životních postojů, které se neslučují se zákonem.

---

⁷⁶ ROZUM, J., JARKOVSKÁ, L., KOTULÁN, P. *Institut dohledu u podmíněného propuštění : Studijní texty*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství KUFR, 2004. ISBN 80-7338-026-9, s. 175.

Probační plán dohledu musí obsahovat specifikovanou náplň a průběh výkonu dohledu (viz příloha - E). Musí zde být uvedena nacionále klienta, probačního úředníka a příslušné středisko PMS ČR. Probační plán je veden pod příslušnou spisovou značkou měl by obsahovat:

- **Specifikovaný cíl dohledu** - vedení klienta k řádnému životu během zkušební doby, podstatu dohledu v konkrétním případě (např. v podobě psychosociální podpory klienta, zda odčinil následky své trestné činnosti, řešení jeho aktuální situace a problémů, pozitivní motivace k tomu, aby žil v souladu s právními normami apod.)
- **Přiměřená omezení a povinnosti stanovené soudem** - které jsou uvedeny v § 48, odst. 4, písmeno a) až k), zákona č. 40/2009 Sb., o Trestním zákoně. (např. podrobit se rekvalifikaci, podrobit se vhodnému sociálnímu programu převýchovy i výcviku, podrobit se léčení z různých závislostí, zdržet se návštěv nevhodného prostředí apod.)
- **Konkrétní cíle realizace probačního plánu dohledu** - např. vytvoření podmínek pro léčení ze závislosti na omamných a psychotropních látkách, zvýšení klientovy odborné kvalifikace, stabilizace jeho sociálních poměrů, odčinění trestní činnosti, a to v přesně jasně definovaných krocích apod.
- **Způsob realizace dohledu** - interval a místo konzultací, způsob jejich termínů, způsob omlouvání případných absencí, ověřování klienta v místě bydliště, na pracovišti či na jiných místech pobytu, konkretizace povinností klienta dle trestního zákoníku, apod.
- **Způsob a lhůty plnění povinností probačního úředníka vůči soudu** - stanovení intervalu zasílání zpráv soudu, dojednaný způsob sestavování těchto zpráv probačním úředníkem a způsob, jak bude s obsahem zpráv klient seznamován.
- **Další ujednání** - tady se specifikují okolnosti spojené s osobou klienta, jeho aktuální životní situace a formy a intenzity spolupráce probačního úředníka s poškozeným.

- **Způsob postupu při porušení probačního plánu** - v této pasáži se definují kroky probačního úředníka při klientově porušení probačního plánu dohledu, tj. upozornění, že pokud klient méně závažným způsobem poruší podmínky plánu, dostane pouze poučení a že v případě hrubého porušení zvláště závažným způsobem bude probační úředník informovat předsedu senátu. Pokud bude klient i na dále porušovat podmínky uložené plánem, tak bez zbytečných průtahů probační úředník informuje soudce, který dohled uložil.

A jako poslední bod, který se uvádí do probačního plánu je, že bude průběžně dle výsledků, osobních, rodinných a jiných poměrů klienta aktualizován. Poté se napíše datum, kdy byl plán sestaven a podpisy obou aktérů, jak klienta, tak i probačního úředníka.

Při kontrolování klienta, zda plní probační plán - ho probační úředník jednak kontroluje, ale také mu pomáhá. Když klient potřebuje pomoc s konkrétními problémovými situacemi, tak mu probační úředník může pomoci dvojitým způsobem a to: za prvé - buď ho kontroluje při řešení jeho problémů (tj. přebírá odpovědnost za řešení jeho problémů),⁷⁷ a za druhé - pomáhá mu při řešení jeho problému (tj. nechává klienta nést odpovědnost za jejich řešení).

Když už je sestavený probační plán dohledu a jsou v něm formulovány všechny náležitosti a je podepsán oběma stranami, tak se provádí průběžné hodnocení probačního plánu. Průběžné hodnocení se nazývá Zpráva o hodnocení průběhu dohledu (viz příloha - F), je zpracováno pro příslušný soud, je zde uvedena spisová značka orgánů činných trestním řízením i probační a mediační služba, jméno a příjmení klienta (datum narození, bydliště), kdy byl klient zaevidován u PMS ČR a kdo zprávu předkládá a vypracoval.

- Dále jsou zde definovány poměry odsouzeného (sociální, rodinné a bytové, zaměstnanecký a majetkový poměr.
- Průběh dohledu v období od ..... do ..... (dodržování omezení a povinností uložených pachateli podle § 48, odst. 3, 4., § 85, odst. 2., a § 89, odst. 2, zákona č. 40/2009 Sb., o Trestním zákoně, včetně povinnosti, aby podle svých sil nahradil škodu (způsobenou trestným činem), průběh výkonu dohledu, plnění dalších podmínek dohledu a probačního plánu, zhodnocení

⁷⁷ ROZUM, J., JARKOVSKÁ, L., KOTULÁN, P. *Institut dohledu u podmíněného propuštění : Studijní texty*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství KUFR, 2004. ISBN 80-7338-026-9, s. 176.

průběhu dohledu a jeho další zaměření (tj. obecné zhodnocení a shrnutí plnění povinností probačního dohledu z hlediska formálního i obsahového, zhodnocení dosažených dílčích kroků, shrnutí aktuálních témat, předpoklad pro další období z hlediska intenzity dohledu, apod.)

Na konci zprávy průběžného hodnocení o dohledu je kolonka pro vyjádření klienta - zda s tím souhlasí či nikoliv, také možnost se k této zprávě vyjádřit a zaslání zprávy klientovi a samozřejmě, který probační pracovník tuto zprávu vypracoval a jeho podpis.

Vzájemnou spolupráci Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR ukládají různé předpisy. U PMS ČR to přímo ukládá její zřizovací zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ČR, v § 5, odst. 5, kde je uvedeno, že musí v rámci trestního řízení, které je vedeno vůči obviněnému, obžalovanému či odsouzenému navázat při výkonu své působnosti součinnost s Vězeňskou službou ČR a ta umožní úředníkovi PMS ČR návštěvu jejího potenciálního klienta ve věznici.

Jelikož VS ČR - na rozdíl od PSM ČR - nemá ve svém zřizovacím zákoně uloženou povinnost spolupráce a ani povinnost součinnosti s PMS ČR, dohodly se obě instituce na vzájemné spolupráci mezi sebou, a uzavřely dne 23. 07. 2007 písemnou smlouvu, kterou svými podpisy stvrdil tehdejší generální ředitel VS ČR genmjr. PhDr. Luděk KULA a nynější ředitel PMS ČR Mgr. Pavel ŠTERN. Hlavní náplní „**Dohody o vzájemné spolupráci mezi PMS ČR a VS ČR**“ je zavádění výsledků Transition Facility do praxe obou služeb, které se zaměřují na podmíněné propuštění s dohledem na tzv. paroli. Na základě této dohody musela být rovněž uzavřena tzv. **Součinnost mezi VS ČR a PMS ČR v oblasti zajišťování dokladů pro rozhodnutí soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem**. Tuto součinnost lze považovat za metodický materiál, který má zajistit vzájemnou koordinaci a efektivní výkon práce zaměstnanců VS ČR a zaměstnanců PMS ČR v oblasti přípravy podkladů pro možnost podmíněného propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody za současného uložení dohledu.

Vzájemná spolupráce byla také iniciována s ohledem na přetíženost Vězeňské služby ČR v oblasti přeplněnosti věznic, které již nestačí kapacitně pojmout současné velké množství odsouzených, z nichž řada na nástup do výkonu trestu odnětí svobody ještě čeká. V rámci přeplněnosti věznic se VS ČR snaží po své vlastní linii tento problém vyřešit a to například otvíráním nových věznic pro místní výkon trestu odnětí svobody. To sebou samozřejmě

přináší řadu dalších problémů a tím nejdůležitějším problémem je personální zabezpečení věznic, protože VS ČR má omezený počet příslušníků VS ČR a hlavně odborných zaměstnanců, kteří jsou zkušení a erudovaní v zacházení s odsouzenými. Jednou z možností, jak věznicím personálně a kapacitně ulevit, se jevila právě dohoda o spolupráci s PMS ČR, v rámci které byla v průběhu let 2005 – 2006 provedena projektová spolupráce se zahraničními partnery z Velké Británie a Finska, kde se jednalo o institut podmíněného propuštění odsouzeného na svobodu s dohledem tzv. paroli. Tato projektová spolupráce byla zaměřena i na posílení a rozvoj spolupráce mezi dalšími justičními složkami např. soudy, soudními kurátory, státním zastupitelstvím i s nestátními neziskovými organizacemi, jež se na tomto projektu podílely a mohla tak být u nás spuštěna činnost institutu podmíněného propuštění na svobodu s dohledem.

V institutu podmíněného propuštění s dohledem se využívají výsledky obsahující základní analýzu rizik (risk assessment) a analýzu potřeb (need assessment), jež se v současnosti nazývá SARPO (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Osob). SARPO popisuje vězně potažmo klienta ve třech následujících oblastech:⁷⁸

- postoj odsouzeného k trestnému činu a řešení jeho následků včetně uhrazení vzniklé škody,
- možná rizika recidivy včetně popisu faktorů, které mohou toto riziko zvýšit, nebo snížit,
- potenciální ohrožení v případě podmíněného propuštění pro osoby spojené s trestnou činností klienta i pro osoby jiné a veřejnost.

Tyto výsledky jsou nezbytné k určení, zda dotyčný je vhodným kandidátem na podmíněné propuštění na svobodu s dohledem či nikoliv a je to rovněž jeden z mnoha podkladů pro soud, který rozhoduje o vězňově propuštění. Tyto výsledky jsou rovněž cenným materiálem pro obě služby, které jsou zaváděny jednak do teorie ale i samotné praxe obou služeb. Na základě získaných údajů musel být spuštěn nejprve pilotní výzkumný projekt hodnotícího nástroje SARPO 1 jenž se soustředil na identifikaci rizikových faktorů u pachatelů trestné činnosti - zejména v souvislosti s jejich podmíněným propuštěním

---

⁷⁸ MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X, s. 297.

z výkonu trestu odnětí svobody a případnou recidivou. Pilotní projekt se uskutečnil v roce 2007 a úspěšně byl ukončen v březnu 2008.

Tímto se projekt SARPO stal novým nástrojem na hodnocení rizik a potřeb odsouzených. Pro VS ČR a PMS ČR jsou díky tomuto projektu získávány potřebné informace o osobách umístěných ve výkonu trestu odnětí svobody a žádajících o podmíněné propuštění. Projekt SARPO sebou navíc přinesl nové poznatky a informace, které se uplatnily u diferencování vězňů a vytvoření nového systému zacházení s vězni jen pro určité skupiny vězňů v tzv. Standardizovaných programech zacházení, ve kterých dochází k záměrné socializaci odsouzených a eliminaci vybraných negativních jevů.

4.1 SARPO

Program SARPO je jednotný, objektivní, strukturovaný, cílený nástroj hodnocení odsouzených s validizovaným výpočtem statického a dynamického rizika a se zaměřením na identifikaci vybrané trestné činnosti (s násilným, sexuálním a drogovým kontextem). Detekuje riziko újmy (obětí) a rizikové kriminogenní faktory (prediktory recidivy) a obsahuje zhodnocení responsivity odsouzeného (motivace, sebereflexe, schopnost učení). Účelem hodnocení rizik je především predikovat pravděpodobnost opakování trestné činnosti odsouzenými a tomuto uzpůsobit cílené zacházení v přiměřené intenzitě.

Účelem programu SARPO ve Vězeňské službě ČR je hodnocení rizik, které má především mít schopnost předpovědět pravděpodobnost opakování trestné činnosti odsouzenými osobami a tomu přizpůsobit další zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody.

Program SARPO zcela nahradí ve věznicích a vazebních věznicích komplexní zprávy, jako vstupní hodnocení odsouzeného po jeho nástupu do výkonu trestu a právě z programu SARPO budou vytvářeny programy zacházení pro odsouzené. Tento program byl měl zjednodušit, zpřehlednit a objektivizovat celkový systém hodnocení a následně také diferenciaci odsouzených v rámci jejich umístění a zacházení s nimi. Rovněž bude tento program využit, respektive informace o odsouzeném budou využívány pro zpracování hodnocení pro soud při rozhodování o podmíněném propuštění a také pro změnu vnější diferenciaci věznic.

Program SARPO v dnešních dnech zcela nahradil ručně zpracovávanou komplexní zprávu o odsouzeném, která se vypracovávala v nástupním oddělení. Zavedení tohoto nástroje, respektive programu SARPO do praxe se uskutečnilo dne 01. 11. 2012. Obrovskou výhodou programu SARPO je jeho elektronická podoba, která je součástí programu Vězeňského informačního systému, tzv. „VIS“, do níž mají přístup všichni zaměstnanci VS ČR.

U programu SARPO je daná posloupnost jeho zpracování, kterou nelze jiným způsobem obejít. Zpracování komplexní zprávy v programu SARPO začíná příslušný vychovatel v nástupním oddělení a musí vždy dát ukončení zpracování na své pozici. Tak se odemkne přístup do programu SARPO dalšímu odbornému zaměstnanci, který se podílí na zpracování komplexní zprávy o odsouzeném. Dalšími, kteří se podílejí na vypracování komplexní zprávy v programu SARPO jsou: sociální pracovník, psycholog oddělení, praktický lékař z místního zdravotnického střediska a v neposlední řadě speciální pedagog oddělení, který na základě získaných informací z komplexní zprávy o odsouzeném sestaví na míru program zacházení.

Komplexní zpráva v programu SARPO obsahuje záznamy o průběhu výkonu vazby, pedagogickou, psychologickou a zdravotní charakteristiku a sociální anamnézu a to s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti.

4.2 Historie programů zacházení ve vězeňství

Zacházení s lidmi, kteří jsou umístěni ve věznicích či vazebních věznicích jako vězni (obvinění a odsouzení) prošlo a prochází neustálým vývojem směřujícím ke zlepšování životních podmínek a podmínek zacházení v těchto zařízeních. Je nutno si uvědomit, že pokud je vyspělý stát, který dodržuje základní principy demokracie a je pevný v ekonomických, sociálních a kulturních odvětvích, tak se tento aspekt i odráží v samotném vězeňském systému v té dané zemi. Vždyť již premiér Velké Británie Winston Churchill řekl, citují: „*Ukažte mi vaše vězení a já vám řeknu, jaká je vaše společnost*“, tímto výrokem jasně definoval, že každé vězeňství v každé jednotlivé zemi reprezentuje kulturní a ekonomický stav společnosti a zejména vztah konkrétního státu ke svobodám a občanským právům každého jednotlivce. Na základě tohoto Churchilova citátu se autorovi této rigorózní práce

v myšlenkách rojí množství otázek - například tato: „Co by pan Churchil řekl o nynějším českém vězeňství a české společnosti, kdyby navštívil jakoukoliv českou věznici a viděl by, jakým způsobem české věznice fungují“.

Tak jak šel vývoj českého vězeňství od dob Rakouska - Uherska až po nynější Českou republiku, tak šel s ním ruku v ruce i samotný systém zacházení s vězni, který byl vždy aktuální dle podmínek politické situace a vyspělosti dané společnosti. Je tedy možno konstatovat, že každá politická éra přináší sebou nové způsoby řízení vězeňství a samotný způsob zacházení s vězni, jak je možno dokladovat na jednotlivých historických obdobích řízení naší země.

Za období, ve kterém naše vězeňství prodělalo význačnou proměnu můžeme právem považovat období Rakouska - Uherska, kde vězeňství bylo nejpokrokovějším a nejhumánnějším systémem své doby a lze v něm nalézt i počátky systému zacházení s vězni.

Marie Terezie svým císařským výnosem, vydaným v roce 1765 vyhlásila reorganizaci městského soudnictví. Tímto výnosem omezila ukládání hrdelních soudů. V roce 1776 bylo zrušeno také užívání mučení (tortury) při výslechu. V takto nastavených reformách vězeňství pokračoval i její syn císař Josef II, který vydal přelomový trestní zákoník z roku 1787, kde se zasloužil o úplné zrušení trestu smrti a nahradil jej trestem doživotním. Rovněž v něm přinesl zásadní reformu vězeňského systému - zavedl na svojí dobu moderní podobu trestnic - dnes o tomto systému lze říci, že se jednalo svým způsobem o vnější diferenciaci trestnic. Trestnice byly rozděleny do třech typů vězení, od nejtěžšího žaláře až po nejlehčí žalář. Rozlišoval se i způsob zacházení s tehdejšími trestanci. V nejtěžším typu trestnice byl vězeň zakován do želez, které měl kolem boků i na nohou, nesměl hovořit s dozorcí a k jídlu dostával pouze chléb a vodu. V těžkém typu trestnice měl pouze železa při poutaná na nohou. V tomto typu směl hovořit s dozorcí a ke stravě dostával tepelně upravené jídlo ale bez masa a vodu. V nejlehčím typu žaláře odsouzený neměl železa, směl hovořit i s jinými osobami než s dozorcí ale pouze za dozorcovy přítomnosti a ke stravování dostával teplé jídlo a vodu.

U těchto upravujících podmínek v trestnicích však nezůstalo a zanedlouhou dobu opět došlo k novelizaci trestního kodexu. V roce 1791 byl novelou trestního kodexu specifikován nárok zaručující vězňům pravidelný příjem teplé stravy, lůžka a příkrývky a rovněž doslovně

vyjádřenou myšlenku, že trest odnětí svobody má směřovat nejen k zastrašení a odplatě společnosti ale i k samotné nápravě pachatele.

Na základě těchto historických změn dochází i k zestátňování trestnic a věznic, kde mezi léty 1823 – 1889 vzniká i celá řada úplně nových trestnic, jako již dnes neexistující Svatováclavská trestnice, jež byla považována za vůbec první státní trestnici. Mezi další trestnice, které vznikly v těchto letech a mají bohatou historii a fungují dodnes - jsou věznice Valdice, Bory, Mírov a ženská věznice Řepy.

Svatováclavská trestnice byla výjimečná tím, že v ní došlo k vůbec historicky prvnímu dělení vězňů, k tzv. „diferenciaci“ a to na základní oddělení mužů, žen a mladistvých a rovněž narušených osob od osob nenarušených. Dalším významným mezníkem bylo to, že v této trestnici od jejího vzniku, tj. od roku 1804 až po její úplné uzavření v roce 1898 docházelo k vyučování vězňů. V pozdějších letech fungování této trestnice lze hovořit o zřízení vězeňské školy a vzdělávání trestanců. O zřízení této trestnice rozhodl císař František I. při své návštěvě Prahy v roce 1804 a pro tyto účely byly vybrány budovy ze zrušeného augustiniánského kláštera svatého Václava. Původně část těchto budov využívala i vojenská správa a po jejím přemístění v roce 1816 se jeho Veličenstvo milostivě vyslovilo pro přiměřené zacházení s vězni a jejich zaopatření a přikázalo adaptaci celé budovy kláštera na zemskou trestnici. V lednu roku 1826 byla pak zemská trestnice v Praze, s působností „pro celou provincii Čechy“, uvedena do plného provozu.

Ve Svatováclavské trestnici se datuje první zmínka o péči o duše trestanců. V roce 1809 zde bylo započato s bohoslužbami a tento stav setrval až do roku 1826, kdy duchovní otec P. Daniel Čížek obdržel příkaz, že každou neděli a svátek se musí sloužit mše a odpoledne vyučovat náboženství. A později k němu přidělili dva kooperátory, kteří zajišťovali v neděli a ve svátky duchovní výuku a ve všední dny školili nově došlé vězně. Kooperátor měl za povinnost ve všední dny vyučovat denně náboženství pro vyšetřovance (obdoba obviněného) a dvakrát týdně pro trestance s tresty do sedmi měsíců. Jedním z kooperátorů ve Svatováclavské věznici byl František Josef Řezáč, který do služeb této trestnice nastoupil v roce 1847, ale zároveň působil jako duchovní administrátor v pražském ústavu pro nevidomé u Sv. Rafaela na Klárově.

Rovněž v této trestnici byla v roce 1840 zřízena vězeňská knihovna, která byla postupně rozšiřována a doplňována různými knižními dary a v roce 1843 byla po vyloučení

„robinsonád“ tj. dobrodružné četby, schválena a potvrzena k využívání pro potřeby vězňů a k jejich vzdělávání.

A právě na počátku 19. století bylo přistoupeno v habsburském mocnářství k navazování na předešlé reformy Marie Terezie a Josefa II. a jejich uvádění do praxe a v prohlubování povědomí lidí o tom, že vězeň už není pouze vyvrhel společnosti, ale stává se objektem záměrného edukačního působení s cílem napomoci změnám v delikventních vzorcích chování. Poprvé byla formulována převýchova vězně, na které se podílí i duchovní, jako účel výkonu trestu.

V roce 1852 vstoupil v platnost zcela nový trestní zákoník o zločinech, přečinech a přestupcích, který s drobnými úpravami platil téměř dalších sto let - až do roku 1950. Tento zákon zavedl dva nové stupně žalářování bez využití želez. V prvním stupni pod názvem „vězení“ se mohl odsouzený stravovat i na vlastní náklady jídlem připraveným mimo věznici a mohl si vybrat práci. Druhý stupeň měl název „tuhé vězení“. Vězeň musel pracovat podle nařízení správy věznice a musel se živit vězeňskou stravou. Ovšem v kázeňských trestech i nadále zůstalo bití i přikování, které sice bylo zrušeno v roce 1867, ale o pět let později bylo ještě na krátkou dobu znovu zavedeno, zejména u recidivistů.

Ve vydání nového trestního zákoníků lze spatřovat oficiální počátky vězeňského školství, o jehož realizaci se zasloužil František Josef Řezáč ve Svatováclavské trestnici. V roce 1850 navštívil trestnici tehdejší ministr spravedlnosti von Schmerling a věnoval svoji pozornost všem jejím prostorům a obzvláště kostelu a škole. Při návštěvě zjistil, že v této trestnici již 10 let funguje vězeňská knihovna. Přičemž on sám byl propagátorem zřizování vězeňských knihoven. Následně již v roce 1851 byla rakouskouherským ministerstvem vnitra zřízena komise, která měla za úkol najít nový a účelnější způsob zaměstnávání trestanců, kterým by bylo docíleno jejich mravního polepšení a účelnějšího využití jejich pracovní síly. Členem komise byl jmenován i F. J. Řezáč. Jedním z prvních počinů komise bylo rozhodnutí, že duchovní pastýř trestnice ve spolupráci s její správou vypracují vyučovací plán pro organizovanou školu v trestnici. Podle tohoto plánu mělo být rozšířeno jak vyučování náboženských mravů, tak i základní školení. Toto školní vzdělávání bylo povinné pro mladé trestance ve věku 14 až 21 let a pro negramotné či pologramotné do 35 let věku. Vězeňské školní třídy měly obvykle dvě oddělení - pro mladistvé a ostatní trestance s pododdělením českým a německým. První třídu navštěvovali negramotní trestanci, druhá třída se zřizovala

pro obnovení a rozšíření základních vědomostí. Vyučovány byly předměty obecné školy doplněné o kreslení, hudbu a národní hospodářství.⁷⁹

V období 1856 – 1867 je možno nalézt další pokrok v zacházení s trestanci, kdy ministerstvo spravedlnosti porovnávalo výsledky brněnského vězení na Špilberku a trestnice na Hradčanech i ve Vídni kde umíral velký počet trestanců z různých příčin (nedostatek vitamínu C, morové epidemie, tyfus, cholera) s daleko lepšími výsledky Svatováclavské trestnice. Na základě tohoto zjištění předalo duchovní správu Kongregaci Redemptoristů,⁸⁰ kteří navázali na vyučování svých předchůdců a dále jej rozvíjeli dle svých zkušeností a zavedli i tzv. kontumační vyučování nově přijatých odsouzených, jež byli zpočátku umístěni samostatně a netykali se s nikým jiným než s faráři. Teprve po rozhodnutí kam budou umístěni absolvovali generální zpověď a byli přestěhováni mezi další trestance.⁸¹ Redemptoristé nejen pokračovali v zacházení s trestanci dle Řezáčem nastaveného systému vzdělávání vězňů, ale změnili i tehdejší přístup k vězeným osobám - přistupovali k vězňům s podstatně větší laskavostí a trpělivostí. Svým lidským přístupem tak získávali důvěru mnohých vězňů. Podařilo se jim rovněž napravit nedůstojné zvyklosti vězeňské správy v zacházení se zesnulými vězni, snažili se o zlepšení vězeňského prostředí, netykali vězňům, učili je pokoře a pokání, pomáhali jim v kritičtějších hodnocení oprávněnosti jim uděleného trestu a měli také kladný vliv i na chování některých dozorců vůči vězňům.⁸²

V takovémto nastaveném systému řízení věznic a trestnic a v samotném systému zacházení s trestanci habsburská monarchie pokračovala až do jejího úplného konce, tj. do konce I. světové války v roce 1918, kdy se Rakousko - Uhersko rozpadlo a na jeho bývalém území začaly vznikat nové státy, mezi něž patřila i nově se rodící Československá republika.

Československá republika se ujala vězeňství v českých zemích po vládnutí rakouské monarchie. Vězeňství bylo v důsledku válečného konfliktu, který trval čtyři roky, ve značně žalostném stavu. Tehdejší správa věznic převzala nastavený rakouský systém správy věznic

⁷⁹ JOHN. R. *Historická penologie*. Praha : Časopis Institutu vzdělávání – Kabinetu dokumentace a historie VS ČR pro historickou penologii č.3, 2010. s. 2.

⁸⁰ Kongregace Redemptoristů – pod názvem „Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele“ jejíž členové jsou nazýváni redemptoristé, je katolická řeholní kongregace, která si klade za poslání následovat Krista, hlásat Boží slovo chudým a žít podle evangelních rad chudoby, čistoty a poslušnosti.

Kongregaci založil 9. listopadu 1732 sv. Alfons z Liguori, dnes čítá včetně bratří řeckokatolické větve necelých 6 tisíc redemptoristů, kteří působí v 78 zemích světa. Na českém území kongregace působí od roku 1855, samostatná česká provincie vznikla v roce 1901 a v dobách největší slávy měla téměř 300 členů. V listopadu 2009 čítala necelých 20 redemptoristů, soustředěných zejména při Svaté Hoře a ve Frydku.

⁸¹ MITÁŠ, V., *Duchovenská služba v penitenciárním prostředí*. Praha : Vězeňská duchovenská péče a Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR, 2007, s. 12.

⁸² UHLÍK, J., *Svatováclavská trestnice – pokračování*. Praha : České vězeňství č. 2. 1993, s. 19.

a trestnic, stejně jako přístup k vězňům i tradici vzdělávání odsouzených. O zařazení do výuky rozhodovala úřednická konference. Vzdělávání odsouzených se rozlišovalo dle jejich umístění ve věznici, a to podle společné vazby a samovazby, kdy byli vzděláváni odděleně.⁸³ Přičemž veškerou správu věznic, soudů a státních zastupitelství mělo na starosti Ministerstvo spravedlnosti ČSR, jak ukládal nově schválený zákon č. 2/1918 Sb., jímž se zřizují nejvyšší správní úřady státu.⁸⁴

Pod českým vedením se postupně české vězeňství zdokonalovalo, a to ve všech oblastech - jak ze strany odsouzených, tak i ze strany dozorců, kde se začal připravovat plán k jejich postupnému vzdělávání. Byl prohlubován i systém progresivního režimu výkonu trestu a postupně docházelo ke zmírňování vězeňského režimu a k rozdělení trestanců do tří disciplinárních tříd. Vězni, kteří byli přeloženi do první disciplinární třídy mohli předpokládat, že dojde k návrhu na jejich podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, které vešlo v platnost v souvislosti se změnami vězeňství v roce 1919.

Dalším průlomovým krokem bylo opatření tehdejšího ministerstva spravedlnosti o roztřídění vězňů podle povahy jimi spáchaného trestného činu. Zde bylo stanoveno opatření, že uložené tresty převyšující jeden rok odnětí svobody museli odsouzení začít vykonávat ve věznicích krajských či u okresních soudů, které disponovaly oddělenými celami pro vyšetřovance.⁸⁵

Za existence první republiky (1918 – 1939) bylo ministerstvem spravedlnosti spravováno šest mužských trestnic pro výkon trestu od 1 roku až po doživotí (trestnice pro prvotrestance a polepšitelné recidivisty - Plzeň, Leopoldov; trestnice pro nepolepšitelné - Kartouzy, Ilava; trestnice pro choré a invalidní trestance - Mírov; trestní ústav pro mladistvé do 20 let s trestem nad 6 měsíců - Mikulov) a vedle toho existovala samostatná ženská trestnice s oddělením pro mladistvé, která je dodnes v provozu a je součástí Vazební Věznice Praha-Ruzyně jako samostatný objekt Řepy pro místní výkon trestu odsouzených žen umístěných ve věznici s dozorem. Další inovací v ohledu zacházení s mládeží byl zákon č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží, který stanovil systém ochranné a ústavní

---

⁸³ JOHN, R. *Historická penologie*. Praha : Časopis Institutu vzdělávání – Kabinetu dokumentace a historie VS ČR pro historickou penologii č.3, 2010. s. 2.; více: Domácí řád pro mužské trestnice, Praha 1921.

⁸⁴ ČAPEK, M. *Pracovní stres příslušníků VS ČR při jednání s vězni ve svízelných, krizových a mimořádných situacích*. Praha : UJAK, 2011. Diplomová práce, ID 1202090088, s. 31.

⁸⁵ UHLÍK, J. *Historie vězení a vězeňství v Čechách*. Praha : Vazební věznice Praha – Pankrác, 2006. s. 219.

výchovy mládeže, což znamenalo, že mladiství trestanci vykonávali trest v polepšovnicích nebo v určených trestních ústavách.

V období II. světové války (1939 – 1945) a po vpádu německých vojsk na území Československé republiky došlo k jejímu zániku ČSR a zároveň ke vzniku Protektorátu Čech a Moravy, kde v podstatě zůstal zachovaný veškerý justiční a vězeňský systém, a to včetně základní legislativní úpravy, organizace a správy celého vězeňství. Ale s podstatnou změnou, že v protektorátním ministerstvu spravedlnosti působil pověřenec Úřadu říšského protektora, který sledoval a koordinoval činnost ministerstva s německými úřady. Čili v tomto období nemůže být vůbec žádná řeč o nějakém systému zacházení s vězni nebo dokonce vzdělávání vězňů, protože na prvním místě byly nucené práce pro třetí říši, mučení při výsleších a vykonávání nejvyššího trestu, a to trestu smrti.

Za další temné období na vývoji českého vězeňství a v systému zacházení s vězni je možno považovat období od roku 1948 až do roku 1965, kdy se k moci dostali komunisté a na vězeňství se opětovně začalo nahlížet jako na nedílnou a represivní složku současného politického režimu. To sebou přineslo opětovné účtování za domnělou kolaboraci jako v dobách okupace.⁸⁶ I tento režim nenechal nic v náhodě a uzákonil zákon č. 247/1948 Sb., o zřízení táborů na nucené práce, ve kterých se legalizuje hromadná internace tzv. „třídních nepřátel státu“ v improvizovaných vězeňských zařízeních.⁸⁷ Do těchto zařízení byli umisťováni lidé na základě rozhodnutí občanských komisí a nikoliv soudu, kde byli drženi a posléze trestáni těžkou namáhavou nucenou prací v podmínkách nedůstojných člověku. V klasických věznicích se musely striktně dodržovat tehdejší zákony a řády upravující výkon trestu a vazby, kde zacházení byla pouze omezena na základní životní a hygienické podmínky a o různých sportovních, vzdělávacích a volnočasových aktivitách nemohla být žádná řeč. Vězeň pouze znal práci a v případě, že mu zbyl nějaký ten čas byl převeden na vycházku.

Nejdůležitějším rokem pro české vězeňství za éry komunismu byl rok 1965, kdy vešel pod tíhou mezinárodních požadavků v platnost nový zákon č. 59/1965Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Došlo k modernizaci vězeňství a zacházení s vězni, které Organizace spojených národů doporučovala již v roce 1957. Tento nový zákon přinesl sebou hned několik podstatných změn, a to zřízení Sboru nápravné výchovy jako vojensky organizovaného celku,

---

⁸⁶ ČAPEK, M. *Pracovní stres příslušníků VS ČR při jednání s vězni ve svízelných, krizových a mimořádných situacích*. Praha : UJAK, 2011. Diplomová práce, ID 1202090088, s. 32.

⁸⁷ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 40.

zařazování odsouzených do výkonu trestu do třech nápravně výchovných skupin, kde byla vymezena přísnost vězeňského režimu a střežení. Dalším bodem bylo, že mladiství vězni vykonávali výkon trestu odděleně od dospělých, ve speciálním ústavu pro mladistvé. Tento zákon umožnil příjem nových specialistů a odborníků, kteří v jednotlivých diferenčních skupinách s vězni pracovali a naplňovali tak požadavky Standardních minimálních pravidel zacházení s vězni dle tohoto zákona. Mezi nově ustavené odborníky a specialisty lze zařadit vychovatele, pedagogy, psychology a sociální pracovníky, kteří plnili nově požadované přístupy v zacházení s odsouzenými - ale je třeba podotknout, že mnoho tehdejších pracovníků ve vězeňství stejně volilo a uplatňovalo represivní prostředky.

Po pádu komunismu 17. listopadu 1989 došlo k demokratické proměně naší společnosti a tím byl velice výrazně zasažen samotný vývoj českého vězeňství v samotném zacházení s vězni. Příslušníci nově vzniklé Vězeňské služby ČR nevěděli jakým způsobem mají s vězni pracovat, protože znali jenom militantní, represivní a bezzákonnou praxi v zacházení s obviněnými a odsouzenými a nově zaváděné způsoby, využívající zkušeností moderní penologie, pedagogiky a ověřených sociálních přístupů, jim byly cizí. Rovněž bylo nutno přistoupit k demilitarizaci vězeňství ve smyslu odstranění zbytečných vojenských prvků při zacházení s vězni a zároveň byla vypracována v roce 1991 Koncepce rozvoje českého vězeňství, která se nese v duchu doporučených Evropských vězeňských pravidel. Úplné zavedení koncepce má být ukončeno v roce 2015.

Vývoj zacházení s trestanci a později s vězni má širokou historii i napříč celou Evropou a koneckonců i celým světem. Vždyť první zmínky o pravidlech zacházení s vězni lze spatřovat i na úrovni mezinárodní spolupráce, která se zabývala sjednocením pravidel v zacházení s pachateli trestných činů. Již v roce 1860 vznikla Italská společnost pro vězeňství, jejíž hlavní náplní byl rozvoj právního myšlení na poli vězeňství a trestního soudnictví. Tato společnost podporovala setkávání tehdejších praktických i teoretických odborníků z nejrůznějších zemí světa, např. Švýcarska, Německa, nebo Ameriky, kteří diskutovali o svých zkušenostech a později stanovili pravidla pro zacházení s pachateli.

Díky tomu se začaly konat mezinárodní kongresy zabývající otázkou vězeňství, systémem zacházení s trestanci a věnovaly se výhradně penologickým otázkám. První kongres byl uspořádán ve Velké Británii v Londýně v roce 1872 a byl výjimečný tím svým usnesením, že obsah jednání nelze omezovat pouze na problémy vězeňství, ale je nutno rovnou prodiskutovat i problémy trestního práva hmotného, trestní jurisdikce, správního

a ústavního práva a statistiky. Druhý kongres se konal ve Stockholmu roku 1878, kde bylo projednáváno toulání a žebrání dětí a na základě závěru byly vypracovány zásady, podle kterých měla tehdejší společnost postupovat při reakci na tento jev. Třetí kongres hostil Řím roku 1885 a byla vytvořena mezinárodní organizace „Mezinárodní trestní a penitenciární komise“ a na základě mnohých poznatků z různých zemí byly vytvořeny tři rokovácí sekce⁸⁸ (pro výkon trestu odnětí svobody, sekce trestního zákonodárství, sekce zabývající se preventivními přepisy), dále zde byly projednávány vedle mnoha jiných i otázky zodpovědnosti rodičů za výchovu dětí a dětské poklesky. Další kongresy se konaly v Petrohradu 1890, v Paříži 1895 - přibyla další sekce zabývající se delikvencí mládeže, v Bruselu 1900, v Budapešti 1905 a ve Washingtonu 1980. Na základě těchto rokovácí se Mezinárodní trestní a penitenciární komise usnesla na přípravě a vydání „Souboru minimálních pravidel pro zacházení s vězni“, a doporučila jednotlivým vládám, aby tyto pravidla publikovaly, rozšiřovaly a zavedly do běžné praxe při penitenciárním působení na vězně.

Mezinárodní trestní a penitenciární komise pracovala až do roku 1951, kdy byla rozpuštěna, neboť Organizace spojených národů po předcházející dohodě převzala na sebe úkoly, které tato komise doposud zastávala a vykonávala.⁸⁹

Ovšem doporučení, která vzešla z jednotlivých mezinárodních kongresů zůstala nezměněná až do doby po ukončení druhé světové války. V roce 1949 Spojené národy svolaly mezinárodní schůzku odborníků z oblasti penologie, ze které vyšla revize Souboru minimálních pravidel pro zacházení s vězni. Tato revize - potažmo pravidla navržená Spojenými národy - byla odsouhlasena všemi regionálními grémii a v rámci této organizace byla nakonec přijata na I. Kongresu Spojených národů pro prevenci zločinu a pro zacházení s delikventy, a to rezolucí z 30. srpna 1955.

Nově přijatý Soubor standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni obsahuje svobodné myšlení, svobodné vyznání víry, stejnou ochranu podle zákona, právo na přiměřenou životní úroveň a právo na zdravotní péči. Tato pravidla nastolují základní nezbytná minima, jež musí být zakomponovány do všech oblastí vězeňství a musejí být

---

⁸⁸ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 28.

⁸⁹ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 29.

uplatňována ve všech věznicích. Proto byla tato pravidla vydána formou doporučení všem členským státům OSN, aby je respektovaly a zavedly do svých právních úprav. A právě i Československá republika pod nátlakem Organizace spojených národů tyto základní doporučení zapracovala do zákona o výkonu trestu odnětí svobody č. 59/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

4.2.1 František Josef Řezáč

Česká historie programů zacházení s vězni je nedílně spjata s jednou z nejvýznamnějších osob historie českého vězeňství s Františkem Josefem Řezáčem, který položil základní kámen jednoho z pilířů humanizace českého vězeňství a je na něj pohlíženo jako na jednoho z prvních novodobých reformátorů vězeňského systému v českých zemích. Řezáče lze považovat za nestora české penologie, který jako první začal s plánovanou výukou vězňů v tehdejší Svatováclavské trestnici. Na památku jeho snah je jeho jméno uvedeno na plaketě, kterou udílí generální ředitel Vězeňské služby ČR vyznamenávaným osobám za přínos českému vězeňství.

František Josef Řezáč se narodil v rolnické rodině dne 6. ledna 1819 Poleradech nad Labem a zemřel předčasnou smrtí dne 25. prosince 1879 v Litni. Byl českým katolickým knězem, pedagogem, spisovatelem a politikem.⁹⁰ Vzhledem k jeho původu a tehdejší pobožnosti lidí začal navštěvovat piaristickou⁹¹ hlavní školu v Brandýse nad Labem. Po jejím dokončení nastoupil na staroměstské gymnázium v Praze, kde absolvoval dvouletá filozofická studia jako nutnou přípravu pro přijetí na Vysokou školu. Přijat byl na Filozofickou fakultu, kterou je možno u něho považovat za přechodné období. Po roce studia totiž přešel na bohosloveckou fakultu, kde se během svých studií seznámil i s Karlem Havlíčkem Borovským, který výrazně ovlivnil jeho myšlenky a názory na vývoj tehdejšího českého národa a lásky k českému jazyku. V letech 1843 dokončil pražskou teologickou fakultu a zároveň byl vysvěcen na kněze. O 5 let později získal i doktorát z filosofie.

Ve svém profesním životě byl Řezáč výrazně ovlivněn názory prof. Bernarda Bolznana, prostřednictvím kterých si uvědomoval nejen nutnost vzdělávání a výchovy, ale

---

⁹⁰ WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *František Josef Řezáč* [online]. 2013 [cit. 2013-07-14]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/František_Josef_Řezáč>.

⁹¹ Piaristická škola – patří do Řádu zbožných škol (piaristický řád, piaristé – celým jménem Řád chudobných řeholníků kleriků Matky Boží zbožných škol) – je světově rozšířený katolický řeholní řád založený v Římě. Jeho členové se nazývají piaristé a řád se zaměřuje na zřízení a správu škol, výuku, pastorační, výchovnou a misijní činnost.

i praktického projevu soucitu se sociálně slabšími skupinami tehdejšího obyvatelstva (slepí a vězni), kterým zasvětil větší část pozdějšího profesního života.⁹²

Od svého vysvěcení až do roku 1847 působil jako kaplan ve středočeském kraji, a to na farách v Peruci a Houstouni, poté působil jako duchovní administrátor v ústavu nevidomých u Sv. Rafaela na Klárově a téhož roku se stal kooperátorem na faře sv. Václava ve Svatováclavské trestnici na Zderaze.

Osudným rokem se mu stal „revoluční rok“ 1848, kdy byl za své předchozí kontakty s představiteli národního obrození zatčen a krátkodobě uvězněn (na dobu 5 dnů) na Pražském hradě, bez předchozího sdělení konkrétního obvinění.

Ve svém působení kooperátora ve Svatováclavské trestnici a na základě dosahovaných výsledků ve svém působení a zacházení s vězni ho odborná vězeňská komise pověřila v 50 letech 19. století vypracováním výukového plánu pro vězně, který měl být nejen prostředkem jejich mravního polepšení, ale i efektivnějšího využití jejich pracovní síly. Tak vzniklo jeho nejvýznamnější penologické dílo „Vězeňství v posávacích způsobech svých s návrhem o zdárnějším trestání a polepšování zločinců“,⁹³ ve kterém řešil delikvenci mládeže za pomoci předcházení delikvence výchovným působením, zvýšenou výchovnou péčí, včetně i určitého poskytovaného sociálního zabezpečení.⁹⁴ Na podzim roku 1853 byl ustanoven duchovním správcem farnosti sv. Václava a tím převzal plnou odpovědnost za trestnici a také za samotné trestance. Jeho působení v Svatováclavské trestnici je datováno do roku 1856, kdy z nařízení ministerstva vnitra převzal duchovní správu trestnice řád Redemptoristů. Redemptoristé vykonávali správu věznice 13 let, než byla opět navrácena pod správu tehdejším kněžím.

Nejplodnějším obdobím pro Řezáče byla léta 1856 až 1865, kdy opustil Svatováclavskou trestnici (v roce 1856) a začal působit jako duchovní v kněžské káznici u sv. Jiří, kde se věnoval praktickému rozvíjení teorie systematického vyučování české mládeže v mateřském jazyce, spoluzakládal vyšší dívčí školu a malostranské gymnázium, založil

---

⁹² MITÁŠ, V., *Duchovenská služba v penitenciárním prostředí*. Praha : Vězeňská duchovenská péče a Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR, 2007, s. 13.

⁹³ KÝR, A. *Historická penologie*. Praha : Časopis Institutu vzdělávání – Kabinetu dokumentace a historie VS ČR pro historickou penologii č. 1, 2003. s. 2.

⁹⁴ ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. Praha : Policejní akademie ČR, 2002. ISBN 80-7251-104-1, s. 40.

časopis Škola a život, podílel se na zřizování knihoven i v penitenciárním prostředí, vydal Sborník učitelský a české učebnice i naučnou či zábavnou literaturu pro děti a mládež.⁹⁵

Od roku 1861 po obnově ustanovení vlády zasedal jako poslanec za Mladou Boleslav a Nymburk na Českém zemském sněmu, který ho následně zvolil poslancem Říšské rady. Ovšem v této funkci nesetrvál dlouho pro značnou absenci na jednotlivých schůzích. Svě působení a iniciativu věnoval zřízení celistvého školského systému, včetně reálků a gymnázií.

V roce 1866 ustoupil z veřejného života a na vlastní žádost nastoupil jako farář ve středočeské obci Liteň, kde pro něho začalo velice obtížné období jeho života. Poměry na faře byly značně neuspořádané a jejich náprava obtížná; měl spory jednak s farníky i se zastupiteli obce a se samotným jeho nástupcem začínajícím spisovatelem Václavem Benešem Třebízským, takže předčasně umírá v osamocení a v nepochopení.

Podle Řezáčových poznatků získaných z působení ve Svatováclavské trestnici a studijních cest po penitenciárních rakouských institucích - vidí působení trestnic ve dvou zásadních komplementárně spojených principech, a to - aby vězně trestnice nekazily a aby je polepšovaly. Trestnice (věznice) má dle Řezáče tři základní stránky:

- **občansko-zákonní** (zahrnující architekturu i způsob ubytování tak, aby byly zachovány jak bezpečnost tak zdravotní i hygienická nezávadnost),
- **nábožensko-mravní** (zabezpečenou školou, chrámem a knihovnou),
- **vychovatelskou** (specifikovat dobré „třídění“ vězňů - tedy diferencovat ubytování, přiměřené zaměstnávání, dobrý domácí řád, správnou dohlídku a řádnou kázeň).

---

⁹⁵ MITÁŠ, V., *Duchovenská služba v penitenciárním prostředí*. Praha : Vězeňská duchovenská péče a Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR, 2007, s. 13.

4.3 Návaznosti a styčné body v dokumentech uzavřených o vzájemné spolupráci a součinnosti mezi VS ČR A PMS ČR

Vzájemnou spolupráci Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR jim ukládají různé předpisy a dohody, jak již bylo uvedeno v podkapitole 3 a 4. V červenci 2007 uzavřely obě instituce „**Dohodu o vzájemné spolupráci mezi PMS ČR a VS ČR**“ jejíž hlavní náplní je zavádění výsledků Transition Facility do praxe obou služeb (zaměření na paroli). Metodickým materiálem, zajišťujícím vzájemnou koordinaci a efektivní výkony zaměstnanců obou institucí je následně přijatý dokument **Součinnost mezi VS ČR a PMS ČR v oblasti zajišťování dokladů pro rozhodnutí soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem**. Vzájemná spolupráce pomáhá nejen zkvalitnit práci obou institucí, ale pomáhá řešit i kapacitu věznic (přetíženost, množství čekatelů na výkon trestu).

Dohoda o vzájemné spolupráci mezi Probační a Mediační službou ČR a Vězeňskou službou ČR zahrnuje projektové aktivity v jednotlivých oblastech:

- Realizaci vzdělávacích tréninků zaměřených na oblast vyhodnocení a řízení rizik a potřeb pachatelů pro zaměstnance PMS ČR a VS ČR.
- Přípravu programu pro odsouzené a zpracování manuálu tohoto programu včetně vyškolení lektorů a ověření programu v praxi obou služeb.
- Podpora tvorby nástroje pro vyhodnocení rizik a ocenění potřeb odsouzeného před podmíněným propuštěním.
- Sestavení pracovní skupiny Parole a zpracování Manuálu 3P - pro pracovníky PMS ČR a VS ČR v oblasti práce s odsouzenými a podmíněně propuštěnými; vytvoření návrhů na legislativní úpravy institutu podmíněného propuštění s dohledem v ČR.
- Realizaci studijních cest zaměstnanců PMS ČR a VS ČR do partnerských zemí, ve kterých již tento projekt podmíněného propuštění mají spuštěný.

Na základě výše uvedených projektových aktivit bylo dosaženo několik výstupů projektu, které deklarují, že spolupráce mezi oběmi službami je velice užitečná a obohacující, především v péči o pachatele v rámci podmíněného propuštění na svobodu.

Těmito výstupů projektu jsou:

- 1. Zpracovaný Manuál 3P (Profesionální průvodce praxí)** - si klade za cíl vybavit pracovníky obou služeb nástrojem, který jim poskytne doporučení a návody na řešení konkrétních situací při naplňování součinností dohody mezi oběmi službami v oblasti parole. Dále je určen probačním úředníkům či asistentům, kteří zpracovávají stanoviska pro rozhodnutí soudu ve věcech podmíněného propuštění a vykonávají dohled nad podmíněně propuštěným.
- 2. Aktualizace součinnostní dohody mezi oběmi službami v projektu parole** - pracovní skupina pracovníků obou služeb se zabývala monitorováním spolupráce mezi oběmi službami v oblasti přípravy odsouzených na možnost podmíněného propuštění a následného zajištění výkonu dohledu při podmíněném propuštění.
- 3. Rozvíjení spolupráce mezi oběmi službami v rámci specifického vzdělávání zaměstnanců obou služeb u podmíněného propuštění odsouzených na svobodu a v oblasti výkonu dohledu nad podmíněně propuštěnými** - je nezbytné pro rozvoj zaměstnanců obou služeb v oblasti profesních dovedností v projektu parole. Na základě této spolupráce byl vydán vzdělávací manuál, který ve svém obsahu respektuje dosavadní systém základního vzdělávání probačních a vězeňských pracovníků a snaží se ho doplňovat a aktualizovat. Podstatou samotného vzdělávání je připravit zaměstnance obou služeb na práci s pachateli trestných činů, která by měla snížit rizika recidivy odsouzených po jejich podmíněném propuštění na svobodu a zajistit ochranu společnosti před dalším vznikem kriminálního jednání. Tato oblast vzdělávání zahrnuje i oblast práce s poškozenými, resp. oběťmi trestných činů.
- 4. Činnost pracovní skupiny Parole, legislativa v institutu podmíněného propuštění, vznik poradní skupiny při ministerstvu spravedlnosti pro otázky zacházení s pachateli a oběťmi trestných činů v rámci parole** - jedná se o skupinu sestavenou z pracovníků a zaměstnanců PMS ČR a VS ČR, jež měla za úkol sbírat podklady o osobách žádajících podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tato skupina po celou dobu své existence spolupracovala i s finskými experty na vytváření

projektu Parole. Rovněž se tito pracovníci zasloužili o dosažení konkrétních výsledků, jež zdokonalily samotný Manuál 3P, vzdělávací manuál a aktualizaci součinnostní dohody. Tímto byla prokázána užitečnost a odpovědnost existence skupiny Parole. Na základě tohoto vyhodnocení se obě služby shodly, že je velice přínosné pokračovat v projektu pracovní skupiny parole. PMS ČR a VS ČR v rámci svého působení vytvoří jednotlivé pracovní skupiny, které budou pokračovat v monitorování a rozvíjení praxe v oblasti parole. Přičemž obě skupiny budou neustále v kontaktu, budou svá zjištění a výsledky konzultovat, vzájemně se je snažit propojovat a spolupracovat na tématech týkajících se projektu parole.

- 5. Pilotní ověření zpracovaného nástroje pro vyhodnocení rizik a potřeb odsouzeného SARPO 1 včetně vyškolení pracovníků PMS ČR a VS ČR, kteří budou pilotní projekt v praxi provádět** - tento projekt se zabýval vyhodnocováním rizik a oceňováním potřeb pachatelů trestné činnosti, nyní s názvem SARPO (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Osob) a běžel v rámci projektu TF (Transition Facility) již od roku 2003. Jedná se o hodnotící nástroj, který byl vytvořen pro potřeby posouzení osoby pachatele a jeho aktuální situace v době, kdy se pachatel vykonávající trest odnětí svobody připravuje na možnost svého podmíněného propuštění. Tento nástroj lze využít i v počáteční fázi práce probačního pracovníka s podmíněně propuštěným, nad kterým byl stanoven dohled. V tomto případě nástroj reaguje na aktuální rizika a potřeby podmíněně propuštěného a umožňuje stanovit plán dohledu.
- 6. Rozšíření programu pro odsouzené „Zastav se, zamysli se, změň se“ včetně vyškolení dalších školitelů z řad zaměstnanců PMS ČR a VS ČR** - na vzniku tohoto programu se podíleli pracovníci obou služeb, kteří spolupracovali s britskými experty a vypracovali česko britskou verzi akreditovaného programu pro odsouzené a vytvořili programový manuál pro práci s odsouzenými. Tento program je součástí programu zacházení a Vězeňská služba ČR jej převzala od anglické probační a mediační služby. V programu 3Z se jedná o standardizované programy se stanoveným postupem dle pracovního manuálu, který byl připraven pro vyškolené trenéry. Účelem programu je pomoci pachateli zamyslet se a pochopit trestné chování a problematiku související s trestnou činností, pokusit se získat dovednosti zaměřené preventivně a na neopakování trestné činnosti.

7. Rozvíjet spolupráci PMS ČR a VS ČR v oblasti provázanosti elektronických informačních systémů - obě služby zprovoznily své vlastní vnitřní informační systémy, které shromažďují data o odsouzených či klientech. Data jsou sdílána centrálně - pouze pro každou službu zvlášť a zatím neexistuje propojení mezi těmito systémy. V každém systému je dotyčný jedinec veden zvlášť, jsou zde o něm veškeré informace, které byly nashromážděny po dobu jeho pobytu ve věznici nebo v období dozorování probačním úředníkem. I na dále obě služby spolupracují na určitém způsobu propojení těchto systémů, aby se daly efektivněji využít a aby mohl systém sdílet informace potřebné pro přípravu odsouzených na podmíněné propuštění i pro zajištění výkonu dohledu u podmíněně propuštěných za současného dodržení principu ochrany společnosti před další kriminalitou.

Dalším dokumentem o vzájemné spolupráci mezi oběma službami je tzv. součinnostní dohoda, která je nejdůležitějším stavebním a hlavně tmelícím kamenem a která má za úkol připravit podklady o odsouzeném, který požádal o možnost podmíněného propuštění s dohledem. Tento dokument se nazývá: „**Součinnost mezi Vězeňskou službou České republiky a Probační a mediační službou České republiky** v oblasti zajišťování podkladů pro rozhodnutí soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem“, ve kterém vznikla pracovní skupina PAROLE na základě společné iniciativy Ředitelství PMS ČR a Generálního ředitelství VS ČR. Cílem této skupiny bylo řádné zajištění úkonů a povinností, stanovených zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě ČR, dále zákonem č. 140/1961 Sb., trestním zákonem, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů. Cílem tohoto metodického materiálu je zajistit vzájemnou koordinaci a efektivní výkon práce zaměstnanců obou služeb v oblasti přípravy podkladů pro možnost podmíněného propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody za současného uložení dohledu.

V této součinnosti jsou stanoveny jednak činnosti obou služeb, obecné podmínky spolupráce a konkrétní postupy při zajišťování podkladů o možném podmíněném propuštění s dohledem, kde je charakterizován postup pracovníků probační a mediační služby a pracovníků vězeňské služby před podáním žádosti o podmíněné propuštění, postup od podání žádosti o podmíněné propuštění a postup po pravomocném rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění s dohledem.

V pasáži o **činnosti Probační a mediační služby** se PMS ČR zavazuje k součinnosti s Vězeňskou službou ČR, kde jí bude pravidelně poskytovat bezplatný informační servis formou besed, jejichž obsahová a strukturovaná stránka bude odpovídat legislativnímu rámci příslušných zákonů, jež se zaobírají touto tematikou. Přičemž se Probační a mediační služba ČR zavázala k besedování 1x ročně se zaměstnanci všech vazebních věznic a věznic i k besedování se všemi odsouzenými. Rovněž provádí vyhodnocování součinnosti za každý kalendářní rok s jednotlivými věznicemi a zanáší dvakrát ročně získaná statistická data a údaje Vězeňské služby ČR o počtech evidovaných případů Probační a mediační služby ČR v souvislosti s přípravou podkladů pro možnost podmíněného propuštění s dohledem a rovněž v souvislosti se zajištěním výkonu dohledu v rámci podmíněného propuštění.

V pasáži o **činnosti Vězeňské služby** se VS ČR zavazuje o součinnost s Probační a mediační službou ČR, kde jí v souladu s platnými právními předpisy umožní přístup příslušným zaměstnancům do všech věznic (podle § 5, odst. 5 z. č. 257/2001 Sb., o Probační a mediační službě ČR). Rovněž se zavazuje k poskytování prostoru v rámci akcí pořádaných generálním ředitelstvím pro prezentaci a řešení koncepčních problémů na poradách sociálních pracovníků a zaměstnanců správních oddělení věznic a stanovit z každé věznice stálého zástupce pro spolupráci s místně příslušným střediskem Probační a mediační služby ČR.

V součinnostní dohodě je také zakomponován bod, který se věnuje **obecně realizačním podmínkám spolupráce**, kde je zaměstnanci Probační a mediační služby ČR ukládána povinnost při výkonu své činnosti ve věznicích prokazovat se při vstupu do vazebních věznic a věznic svým služebním průkazem s fotografií a osobním číslem. Rovněž musí dodržovat všechny právní a vnitřní předpisy, které jsou nezbytné pro chod věznice a její vnitřní bezpečnost, dále musí dodržovat a ctít zásadu mlčenlivosti o věcech, které se při výkonu své profese dozvěděl, zejména při nahlížení do osobních materiálů vězňů a při poskytování informací o odsouzených i při samotných rozhovorech s odsouzenými.

Dále je zde možno nalézt bod pod názvem **konkrétní realizační postupy při zajišťování podkladů pro rozhodnutí soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem**, který se rozděluje do tří podskupin, v nichž jsou podrobně popsány **postupy před a od podání žádosti o podmíněné propuštění až po postup po pravomocném rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění s dohledem**.

První podskupina je tvořena z několika bodů, ve kterých je **charakterizován postup před podáním žádosti o podmíněné propuštění**, a sice že je odsouzený rámcově seznámen již v nástupním oddělení odborným zaměstnancem věznice o možnosti probace a mediace, správní oddělení věznice podá informaci vedoucímu oddělení výkonu trestu o odsouzených, kterým vznikly zákonné podmínky k jejich podmíněnému propuštění a na tomto základě se jim prostřednictvím sociálního pracovníka provede přednáška, kde jsou jim podány informace o realizačních podmínkách podmíněného propuštění s dohledem. Pokud odsouzený projeví zájem, tak je mu předán formulář „Podnět k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR“ a vše podrobně konzultuje s příslušným vychovatelem či odborným zaměstnancem, od něhož formulář obdržel. Po vyplnění se formulář odešle na příslušné středisko Probační a mediační služby k dalším úkonům, např. je přidělen konkrétnímu zaměstnanci Probační a mediační služby. Probační úředník se po příchodu do věznice za odsouzeným (který podal podnět) nejprve zastaví u příslušného vychovatele, kde provede nastudování osobní karty odsouzeného a zjistí tak další informace k osobě odsouzeného. A poté provede pohovor o osobě odsouzeného s příslušným vychovatelem, speciálním pedagogem, sociálním pracovníkem a psychologem, kde zjistí základní informace týkající se průběhu výkonu trestu, rodinné a sociální poměry odsouzeného atd. Během konzultace s odbornými zaměstnanci věznice a hlavně se samotným odsouzeným provede vyhodnocení rizik, které získává i ze samotného podnětu. Dále realizuje zpřesňování potřeb a očekávání odsouzeného a možnosti jeho spolupráce s Probační a mediační službou. Navrhne oblasti možné činnosti Probační a mediační služby a společně s odsouzeným pak dojednává podmínky vzájemné spolupráce a na závěr dohodne další konkrétní postup ve věci odsouzeného a navrhne termín další konzultace. Na této konzultaci se pouze dohodnou se zainteresovanými osobami jednotlivé kroky, které bude třeba realizovat v rámci přípravy podkladů k žádosti o podmíněné propuštění, včetně vymezení osob, které je provedou a časového harmonogramu jejich uskutečnění. Dále provedou co největší maximum kroků k tomu, aby odsouzený neselhal a stanoví konkrétní a místně dostupné formy intervence, vyhodnotí a upozorní na možná rizika, a okolnosti, které by vedly k jeho selhání. V závěrečné fázi spolupráce odsouzeného s Probační a mediační službou je zpracováno k osobě odsouzeného tzv. „Stanovisko střediska Probační a mediační služby ČR k žádosti o podmíněné propuštění“ (viz příloha H) a s tímto závěrečným stanoviskem je odsouzený seznámen, má možnost se k němu vyjádřit a takto je poté dokument podán k soudu.

Druhá podskupina je rovněž tvořena několika body, ve kterých je též **charakterizován postup od podání žádosti o podmíněné propuštění**, kde pracovník PMS ČR informuje příslušného odsouzeného, který již v rámci své přípravy na podmíněné propuštění spolupracoval s PMS ČR a podává novou žádost o podmíněné propuštění, je účelné, aby o tomto informoval příslušné středisko Probační a mediační služby. V hodnocení odsouzeného poskytované věznicí k příslušnému soudu je zahrnuta informace, zda odsouzený navázal v rámci své přípravy na možnost podmíněného propuštění spolupráci nebo již spolupracoval s místně příslušným střediskem Probační a mediační služby. Toto hodnocení odsouzeného se odešle místně příslušnému středisku Probační a mediační služby a v kopii se odešle i příslušnému soudu, u něhož středisko zpracovalo stanovisko. Zpracování stanoviska je vhodné v případech těch odsouzených, kdy soud zvažuje v rámci podmíněného propuštění uložení dohledu a uložení přiměřené povinnosti nebo omezení. Rovněž je zde uveden postup, kdy se odsouzený obrátí na středisko Probační a mediační služby z vlastního rozhodnutí, kdy bude přímo písemně informovat příslušného zaměstnance střediska Probační a mediační služby, že je vhodná doba pro zahájení spolupráce v oblasti přípravy na možnost podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, též je zde uveden postup, kdy podá žádost o podmíněné propuštění jiný subjekt např. státní zástupce, ředitel věznice, případně zájmové sdružení občanů.

Třetí podskupina se vyznačuje rovněž několika body, ve kterých je uveden **postup po pravomocném rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění s dohledem**, kdy pravomocné rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění odsouzeného, kterému byl soudem stanoven dohled obdrží středisko Probační a mediační služby, které bude zajišťovat výkon dohledu v příslušném místě trvalého pobytu podmíněně propuštěného. Toto rozhodnutí obdrží i příslušná věznice, ve které si odsouzený odpykává svůj trest odnětí svobody. V rozhodnutí je uvedena skutečnost, že se odsouzený podmíněně propouští z výkonu trestu odnětí svobody za současného uložení dohledu a zároveň uvedení střediska Probační a mediační služby, které je pověřeno výkonem dohledu. Tuto informaci o podmíněném propuštění s dohledem společně s kopií vypracovaného „Stanoviska Probační a mediační služby ČR k žádosti o podmíněné propuštění“ a s kopií hodnocení odsouzeného zpracované věznicí musí ihned správní oddělení věznice nafxovat příslušnému středisku Probační a mediační služby, které bude vykonávat dohled.

Z dohody o vzájemné spolupráci při zavádění výsledků projektu Transition facility do praxe obou služeb a o **součinnosti mezi Vězeňskou službou ČR a Probační a mediační**

službou ČR v oblasti zajišťování podkladů pro rozhodnutí soudu o možném podmíněném propuštění s dohledem **vznikla pracovní skupina Parole**, která má na starosti právě výše uvedený institut podmíněného propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody na svobodu se stanoveným dohledem probačního úředníka. Další rozvíjení této skupiny lze spatřovat ve společné snaze Probační a mediační služby ČR, Vězeňské služby ČR a Českého helsinského výboru o zavedení „**Komise pro podmíněné propuštění**“, jež je pilotním projektem, ve kterém se snaží o možnosti práce s pachatelem a obětí v době rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného na svobodu. Projekt je realizován ve třech pilotních věznicích a to v Praze-Ruzyni, ve Stráži pod Ralskem a v Opavě.

Jedná se především o český projekt inspirovaný zahraniční praxí, zejména praxí Kanady, Velké Británie a Chorvatska, kde tyto země v rámci procesu rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného vězně na svobodu zavedly institut parolové rady. Hlavním úkolem parolové rady je projednat případ odsouzeného z hlediska jeho trestní minulosti, ale i zejména blízké budoucnosti, to znamená, za jakých podmínek by mohl být propuštěn na svobodu.

V zahraničí mají Parolové rady na rozdíl od našich Komisí pro podmíněné propuštění rozhodovací kompetence, to znamená, že každý jednotlivý případ či žádost odsouzeného nejen projednávají, ale zároveň rozhodují o podmíněném propuštění vězně či o jeho ponechání ve věznicí. Naše Komise pro podmíněné propuštění mohou v rámci projektu pouze případ odsouzeného projednat ale rozhodovací kompetenci o jeho propuštění či ponechání ve výkonu trestu nemají, to náleží pouze příslušnému soudu, což je plně v souladu s trestně právními předpisy a Ústavou ČR. I tak Komise pro podmíněné propuštění případ projedná a vydává své stanovisko doporučující či nedoporučující k podmíněnému propuštění pro potřeby rozhodnutí soudu. Své stanovisko Komise pro podmíněné propuštění vydává na základě projednání písemných podkladů, kterými jsou zprávy od probačního úředníka, hodnocení věznice, zprávy od asistenta oběti, informace od sociálního pracovníka, psychologa, pedagoga, kurátora a rovněž o provedení parolového slyšení.

4.3.1 Výchovné a motivační programy pro klienty využívané PMS ČR

Probační a mediační služba ČR má ve svém popisu práce různé odborné činnosti, ve kterých se snaží všemožně pomoci svým klientům z řad pachatelů ale i postižených čili obětí trestných činů.

Probační a mediační služba ČR přebírá odsouzeného, který byl podmíněně propuštěn na svobodu z výkonu trestu odnětí svobody a byl mu soudem stanoven dohled probačního úředníka od Vězeňské služby ČR. Tato **odborná činnost se nazývá „Parole - dohled nad podmíněným propuštěním z VTOS“**. Většinou se tak děje, když odsouzený zažádal o podmíněné propuštění z výkonu trestu a má z celkového trestu odnětí svobody podle spáchaného trestného činu za sebou jednu polovinu trestu či dvě třetiny trestu a soud uznal, že takto vykonaný trest je pro odsouzeného dostačujícím. Nyní se lze setkat i s tím, že odsouzený za přečin prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že není třeba dalšího výkonu trestu a může ho soud propustit na svobodu i před vykonáním poloviny trestu.⁹⁶ Po splnění všech nezbytných úkonů, které jsou vyžadovány ohledně programu Parole ze strany VS ČR a PMS ČR a soudem stanoveném dohledu probačního úředníka nad nově propuštěným odsouzeným na svobodu, nastupuje zaměstnanec Probační a mediační služby, který pro klienta vytvoří a sestaví Probační plán dohledu.

Probační plán dohledu se sestavuje i u další odborné činnosti Probační a mediační služby ČR a to u tzv. **„Probace - dohled nad podmíněně odsouzenými“**. To znamená, že obžalovaný či obviněný, který stojí před soudem za své spáchané trestné činy a byly mu tímto soudem tyto skutky prokázány a byl odsouzen, tak jej soudce může odsoudit k podmíněnému trestu odnětí svobody s podmínkou stanovení dohledu probačního úředníka po určitou dobu a uloží mu obvykle i přiměřené omezení nebo povinnosti jako např. zdržet se hraní na výherních automatech, podrobit se léčbě ze závislosti na omamných a psychotropních látkách, zákaz pobytu a zdržování v určitém městě apod. Probační úředník sestaví dle potřeb odsouzeného probační plán dohledu, který lze považovat za individuální práci úředníka a jsou v něm stanoveny povinnosti a omezení, které úředník během zkušební doby jednak kontroluje a dohlíží na řádné vedení klientova života, a poskytuje mu nezbytnou pomoc při řešení otázek a problémů, rovněž mu poskytuje kontakty na organizace, které mohou klientovi pomoci (při hledání bydlení nebo zaměstnání).

Probační plán dohledu při nahrazení vazby dohledem probačním úředníkem se neuzavírá, ale k určité formalizaci tohoto úkonu slouží tiskopis „Poučení o náhradě vazby

⁹⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., o Trestním zákoníku. § 88, odst. 2.

dohledem“, ve kterém je stanovena a specifikována konkrétní náplň dohledu. Tato alternativa nahrazení výkonu vazby dohledem (a podepsání poučení) je hodně závislá na orgánu, který rozhoduje o výkonu vazby (soudce nebo statní zástupce). Při kladném souhlasu orgánů činných v trestním řízení, že vazba může být nahrazena dohledem probačního úředníka, je kladena důležitá podmínka - spolupráce s výše uvedenými orgány. I v tomto případě mohou být stanovena určitá omezení vůči osobě, která o toto požádala.

V probačním plánu dohledu využívaného jak v Paroli i v Probaci (mimoходом - není rozdíl mezi probačním plánem pro odsouzeného a probačním plánem pro podmíněně odsouzeného) lze spatřovat určité výchovné a motivační prvky (např. mohou být spojeny s rodinou či s přáteli, s pocitem, že mohou být na svobodě, požádání po určité době o zahlázení odsouzení z rejstříku trestu), které lze pochopit i jako určité povinnosti či omezení směřující k nápravě pachatele trestných činů a k vytváření podmínek pro jeho reintegraci do společnosti.

Probační plán dohledu je tvořen probačním úředníkem ve vzájemné spolupráci s klientem. Probační úředník identifikuje a pojmenovává jeho specifické potřeby a zájmy a společně hledají možnost jejich naplnění společensky a právně přijatelným způsobem.

V probačním plánu dohledu pod výrazy výchovných a motivačních prvků je možno například spatřovat nařízení ve smyslu:

- dodržování právního řádu,
- nenarušování občanského soužití, nedopouštění se přestupků a jiných deliktů a v neposlední řadě nedopouštění se trestných činů,
- zdržení se používání návykových látek či alkoholických nápojů,
- podrobení se ambulantnímu léčení v protialkoholní či protitoxikomanické léčebně,
- uhrazení všech finančních závazků, které klientu vznikly v souvislosti s jeho trestnou činností.

Rovněž jsou i v probačním plánu dohledu ze strany probačních úředníků stanoveny povinnosti, kterými můžou být na příklad:

- neprovádět změnu zaměstnání a vždy dokládat při další schůzce s probačním úředníkem doklad o příjmu, či potvrzení o vykonání obecně prospěšných prací, pokud mu byly soudem nařízeny,

- podrobit se testování na přítomnost alkoholu či drog a výsledek testů předat probačnímu úředníkovi, který jej zanese do zprávy o průběhu dohledu,
- podrobit se testování na přítomnost omamných a psychotropních látek a výsledek testu předat probačnímu úředníkovi,
- předložení zaplacení nákladů v souvislosti s jeho trestním řízením a nákladů obhajoby ve stanovených splátkách, atd.

V takto vytvořeném probačním plánu dohledu může soud rovněž uložit klientovi probační a mediační služby přiměřená omezení a přiměřené povinnosti podle § 48 odst. 4 z. č. 40/2009 Sb., o trestním zákoníku, kterými jsou:

- podrobit se výcviku pro získání vhodné kvalifikace,
- podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku a převychovy,
- podrobit se léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením podle tohoto zákona,
- podrobit se vhodným programům psychologického poradenství,
- zdržet se návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí s styku s určitými osobami,
- zdržet se neoprávněných zásahů do práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob,
- zdržet se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek,
- zdržet se používání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek,
- uhradit dlužné výživné nebo jinou dlužnou částku,
- veřejně se osobně omluvit poškozenému, nebo poskytnout poškozenému přiměřené zadostiučinění.

4.3.2 Vyhodnocování probačního plánu dohledu

Vyhodnocování probačního plánu dohledu se děje vždy u každého konkrétního plánu, kde je přímo této problematice věnován celý odstavec pod názvem způsob realizace dohledu a pak samotná zpráva - tzv. „Zpráva o průběhu dohledu“, která je zasílána příslušnému soudu.

Realizace dohledu se děje přímo ve středisku Probační a mediační služby ČR, kam byl klient pozván na konzultaci. Tyto konzultace se provádějí v různých časových intervalech, což přímo záleží na typu trestné činnosti klienta. Většinou to bývá ze začátku stejné jak u lehké tak i u těžké trestné činnosti. V intervalu 1x za 14 dní se musí klient dostavit na pohovor na příslušné středisko. U lehké trestné činnosti se tento interval po určité době prodlužuje a může být až v horizontu prováděná konzultace 1x za 3měsíce. U těžké trestné činnosti je tento interval striktnější, posléze se konzultace provádějí jednou za měsíc po dobu jednoho roku.

V realizaci dohledu rovněž musí být stanoven interval. Pokud se klient nebude moci dostavit ze závažných důvodů, omluví se probačnímu úředníkovi předem a následně doloží existenci uváděných důvodů. Dále se způsob dohledu realizuje namátkovou kontrolou v místě klientova bydliště (u nahrazení vazby dohledem však probační úředník nemůže navštívit klienta v místě jeho trvalého bydliště - protože je pořád na něj nahlíženo, jako na nevinného).

Při vyhodnocování plánu dohledu je pozornost soustředěna zejména na to, zda klient plnil všechny příkazy, povinnosti a podmínky, které mu prostřednictvím plánu byly doporučeny. Pokud klient poruší stanovené podmínky, probační plán nebo přiměřená omezení a přiměřené povinnosti méně závažným způsobem, upozorní jej probační úředník na zjištěné nedostatky a dá mu poučení, že v případě opakování nebo závažnějšího porušení stanovených podmínek, probačního plánu nebo přiměřených omezení a přiměřených povinností, bude o tom informovat předsedu senátu. Pokud klient poruší výše uvedená opatření závažným způsobem nebo opakovaně poruší podmínky stanoveného dohledu, probační úředník ihned bez zbytečných odkladů informuje předsedu senátu soudu, který dohled uložil.

V Probační a mediační službě ČR existuje počítačový program Lotus Notes, který je sdílen centrálně v PMS ČR a mají k němu přístup všichni zaměstnanci PMS. Tento program umožňuje vést spisy všech klientů a lze vyhledat konkrétní osobu a zjistit s k ní vše důležité, dále jsou v tomto programu dány k využití všechny vzory a předlohy tiskopisů, zpráv, hodnocení apod. Výsledky z těchto spisů nejsou hromadně vyhodnocovány.

V rámci programu Parole je v Probační a mediační službě ČR prováděn kvantitativní monitoring sloužící ke sběru informací a dat podle jednotlivých kritérií v Paroli:

- od koho přišel podnět,
- věková kategorie klienta,
- fyzická osoba v trestné činnosti - poškozený,

- násilná trestná činnost, kolik bylo práce na případu,
- vypracování stanoviska k podmíněnému propuštění - doporučující - nedoporučující,
- rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení,
- navrnutí dohledu a uložení dohledu,
- přiměřené povinnosti a přiměřená omezení.

V realizované statistice prováděné Probační a mediační službou ČR je evidováno od září roku 2011 cca 2081 osob (100%), kterým byl uložen dohled probačního úředníka a z tohoto celkového vzorku se dopustilo nové trestné činnosti 52 osob (2,5%).

5. PŘÍPRAVA VÝZKUMU NÁVAZNOSTI A ÚČINNOSTI PROGRAMŮ ZACHÁZENÍ VS ČR A PMS ČR

Zatímco teoretická část rigorózní práce se zabývala podstatou, vznikem a historií práce s jedinci, kteří porušili normy, vyhlášky a zákony České republiky a byly zde charakterizovány nástroje, kterými Vězeňská služba ČR a Probační a mediační služba ČR působí na chování těchto jedinců, úkolem empirické části bude analyzovat, do jaké míry jsou programy užívané pro zacházení s pachateli trestných činů ve VS ČR a PMS ČR návazné a jak by bylo možné zvýšit jejich účinnost ve smyslu snadnějšího zařazení narušených osob do majoritní společnosti.

Teorie osobnosti pachatele trestných činů vysvětluje samotnou podstatu kriminálního chování těchto jedinců. Charakteristické je, že vznik oboru obecné psychologie zabývající se problematikou osobnosti je datován do téměř shodného období se vznikem kriminální psychologie a s vývojem tohoto oboru.

Vědecký vývoj osobnosti vždy znamenal i rozvoj snah o zpřístupnění těchto poznatků a jejich využití ve vězeňské praxi. Vznikaly nové edukační programy, zprvu jednoduché, založené na povinnosti potrestaných osob pracovat, přes snahu vést trestané jedince k pobožnosti, až po programy, působící na jednotlivé složky osobnosti, nalézající se ve výkonu trestu. Současně s tím vznikaly nové instituce, které se o pachatele trestných činů staraly - nejnovější a nejmodernější z nich mimo vězeňství je Probační a mediační služba ČR. Velmi brzy se projevila i snaha zákonodárců zakotvit vědecké poznatky z oblasti práce s narušenými jedinci do zákonů a nařízení - ale posléze i snaha institucí, které se zaobírají pachateli trestných činů, o užší spolupráci.

Současný moderní přístup, který bezesporu znamená velký přínos pro rozvoj používaných edukačních programů jak ve VS ČR, tak i v PMS ČR je program SARPO. Program byl vytvořen spoluprací obou institucí a jeho formování trvalo dlouhých šest let. Výsledkem však je skutečnost, že se za pomoci tohoto programu snadněji rozkrývají potenciální rizika a potřeby osob ve výkonu trestu odnětí svobody a rovněž klientů Probační a mediační služby.

5.1 Cíl a projekt praktické části

Cílem praktické části rigorózní práce je probádat za pomoci pilotního výzkumu stav návaznosti a účinnosti mezi programem zacházení používaným ve Vězeňské službě ČR a probačním plánem dohledu využívaným v Probační a mediační službě ČR.

To znamená zjistit, zda je komunikace mezi zaměstnanci Vězeňské služby ČR a zaměstnanci Probační a mediační služby ČR na dobré úrovni a zda si skutečně mezi sebou poskytují informace o osobách, které mají ve své péči. Dalším bodem je objasnit skutečnost, zda dokáží zaměstnanci věznic vysvětlit osobě ve výkonu trestu důsledky podání si žádosti o spolupráci s Probační a mediační službou ČR. Podstatným krokem bude i zkoumání, jestli vypracovaný probační plán dohledu pro klienta, který je v péči probačního úředníka, navazuje na program zacházení, který dotyčný absolvoval jako vězeň. Důležitým fenoménem obou programů je totiž snaha, aby se osoby, zařazené do těchto programů dokázaly změnit osobnostně, především aby si uměly uvědomit škodlivost spáchaných trestných činů a tedy škodlivost svého jednání. Dále bude prozkoumáno, zda probační plán dohledu dokáže společensky usměrňovat klienta tak, aby bylo zabráněno další možné recidivě trestných činů.

Forma pilotního výzkumu je zvolena z několika důvodů:

- Jedná se o obsáhlé téma, jehož komplexní zpracování by si vyžádalo větší prostor, než umožňuje rozsah rigorózní práce.
- V České republice je 35 věznic a 74 pracovišť Probační a mediační služby. Podrobné zkoumání na každém z těchto ústavů a pracovišť by si vyžádalo větší časovou náročnost než dvanáct měsíců, určených na přípravu a zpracování rigorózní práce.
- VS ČR i PMS ČR jsou sice řízeny příslušnými zákony České republiky a příslušnou další legislativou, ale v některých krocích má každé z jejich zařízení relativní samostatnost. Důvodem je například soustředění osob s vazebními důvody, s různou vahou trestu a podobně.

5.1.1 Pracovní hypotézy

Otázky dotazníků budou formulovány tak, aby byly objasněny následující hypotézy:

Hlavní hypotéza:

Programy zacházení ve VS ČR a probační plány dohledu v PMS ČR jsou využívány při nápravě pachatele trestné činnosti. Probační plán dohledu sestavovaný pro jednotlivé klienty PMS ČR vždy vychází a navazuje na program zacházení, uplatňovaný pro konkrétního odsouzeného ve VS ČR.

Pomocná pracovní hypotéza č. 1:

Zaměstnanci VS ČR dokáží řádně sestavit program zacházení pro konkrétního odsouzeného, zaměřený jednak na to, aby si uvědomil škodlivost činů, za které byl odsouzen a dále na nápravu jeho osobnosti.

Pomocná pracovní hypotéza č. 2:

Odsouzený, který zažádá o spolupráci PMS ČR na jeho případném propuštění z VTOS, je zaměstnanci VS ČR řádně informován o způsobu této spolupráce i o případných důsledcích, které pro něj z této spolupráce mohou vyplynout.

Pomocná pracovní hypotéza č. 3:

Pracovníci PMS ČR před svým pohovorem s odsouzeným, požadujícím jejich spolupráci na jeho případném propuštění z VTOS, vždy komunikují se zaměstnanci VS ČR o celkovém průběhu výkonu trestu tohoto odsouzeného a dotazují se na jejich připomínky k odsouzenému.

Pomocná pracovní hypotéza č. 4:

Pracovníci PMS ČR sestavují probační plán dohledu pro svého nového klienta propuštěného za jejich spolupráce z VTOS tak, aby navazoval na program zacházení, kterému se jako odsouzený podrobil ve VTOS a dále tak, aby byl zaměřený na odstranění možných příčin vedoucích u tohoto klienta k opětovnému páchání trestné činnosti.

Pomocná pracovní hypotéza č. 5:

Díky vhodně sestaveným a návazným programům zacházení a probačního plánu dohledu je soustavně snižována recidiva u těch pachatelů trestných činů, u kterých byly tyto edukační programy aplikovány.

5.2 Použitá metoda zkoumání

Pro potřeby zkoumání byly vybrány dvě základní metody. Dotazník a studium písemných materiálů (osobní spisy odsouzených a klientů). Připraveno bylo pět anonymních dotazníků (viz příloha I, J, K, L, M). Každý z dotazníků obsahuje průvodní dopis, který má nastínit respondentům důvody pro jeho vyplnění.

Dotazník „I“ je určen pro občanské zaměstnance Vězeňské služby ČR a obsahuje dva bloky otázek. V prvním bloku se okrajově zabývá osobou respondenta. Druhá část se dotazuje na každodenní kontakt a styk s vězňenými osobami, na účast při sestavování a vyhodnocování programu zacházení vězňených osob a na komunikaci s pracovníkem Probační a mediační služby ČR o odsouzeném v souvislosti s přípravou podkladů pro možnost podmíněného propuštění z VTOS s uloženým dohledem probačního úředníka.

Dotazník „J“ je připraven pro zaměstnance Probační a mediační služby ČR. Dotazník je rozdělen do dvou částí. V první části jsou otázky směřovány na osobnost respondenta a druhá část se zabývá samotnou komunikací a spoluprací s odbornými zaměstnanci Vězeňské služby ČR, týkající se odsouzených, kteří zažádali o spolupráci s Probační a mediační službou ČR. Dále se zajímá o probační plán dohledu a chce objasnit návaznost a účinnost mezi programem zacházení používaným ve Vězeňské službě ČR a probačním plánem dohledu využívaným Probační a mediační službou ČR.

Dotazník „K“ byl zpracován pro širokou veřejnost. Je koncipován výhradně pro zjištění názoru veřejnosti na instituce Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR a jejich v uvozovkách poskytovaných služeb vězňům a klientům prostřednictvím programů zacházení a probačního plánu dohledu. Pro úplnost statistických dat jsou v tomto dotazníku zpracované dvě první otázky týkající se osoby respondenta.

Dotazník „L“ byl sestaven pro klienty Probační a mediační služby ČR, kteří jsou zapojeni v programu Parole - v tzv. dohledu nad podmíněně propuštěným z VTOS. I zde jsou otázky rozděleny do dvou částí, a to první část otázek se týká osobnosti respondenta a ve druhé části se otázky zabývají samotným programem Parole a chtějí doplnit, objasnit a verifikovat informace o návaznosti a účinnosti mezi programem zacházení ve Vězeňské službě ČR a probačním plánem dohledu využívaného v Probační a mediační službě ČR.

Dotazník „M“ byl zpracován pro odsouzené a neobsahuje žádný průvodní dopis, protože bude rozdán s vhodným komentářem přímo mezi odsouzené a některé další údaje

budou doplňovány z jejich osobních karet. Rovněž se skládá ze dvou typů otázek, první se dotazuje na jejich osobu a druhá část na jejich trestní minulost, program zacházení, povědomost o možné spolupráci s Probační a mediační službou ČR ohledně jednání o možnosti podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

U všech dotazníků jsou respondentům nabídnuty k výběru možnosti odpovědi na otázku, ale také, aby to pro ně nebylo svazující, se mohou písemně vyjádřit.

5.3 Výběr respondentů

Výzkum bude realizován ve Vazební věznici Praha-Ruzyně a dalších věznicích, ve kterých se vykonává výkon trestu odnětí svobody, do kterého jsou zařazováni odsouzení s nařízenou vnější diferencní skupinou A (dohled), B (dozor). Další organizací ve které bude výzkum uskutečněn je Probační a mediační služba ČR, a to v několika pobočkách, jež jsou zřízeny v bývalých okresních městech a svojí působností spadají pod vazební věznice a věznice, ve kterých byl prováděn výzkum. A rovněž v několika městech, zejména v blízkosti bydliště výzkumníka, který chce do výzkumu zapojit i širokou veřejnost. V tomto případě jde autorovi práce především o názory veřejnosti na instituce - Vězeňskou službu ČR a Probační a mediační službu ČR.

Respondenti budou delegováni z řad občanských zaměstnanců z VV Praha-Ruzyně a dalších okolních věznic a z řad zaměstnanců z Probační a mediační služby ČR. Skupina zaměstnanců Vězeňské služby ČR přichází do styku pouze s odsouzenými, kteří jsou umístěni v této instituci a skupina zaměstnanců Probační a mediační služby ČR je v kontaktu jak s vězni, tak i s klienty, kteří v minulosti byli vězni.

Respondenti obou skupin zaměstnanců Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR budou dotazováni v rámci svého pracovního zařazení u těchto institucí. Jsou zastoupeni oběma pohlavími, mají rozdílný věk, dosažené vzdělání a délku pracovního poměru u Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR. (viz příloha N) Předpokladem je, že bude dotázáno celkem 150 respondentů.

5.4 Projekt výzkumu a časový harmonogram

Tab. 1: Základní informace o projektu průzkumu

Téma pilotního výzkumu:	Analýza návaznosti a účinnost programů zacházení VS ČR a PMS ČR
Plánované místo realizace:	Vazební věznice Praha – Ruzyně a okolní věznice, střediska Probační a mediační služby ČR a široká veřejnost v místě bydliště výzkumníka
Cílová skupina respondentů:	150 respondentů, z toho: - 30 zaměstnanců věznic - 30 zaměstnanců probač. středisek - 30 osob z veřejnosti - 30 odsouzených - 30 klientů probač. středisek
Časová vytiženost výzkumníka:	3 měsíce
Plánované období realizace:	7/2013 – 9/2013
Cíl projektu:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Návaznost probačního plánu dohledu sestavovaný pro jednotlivé klienty PMS ČR na program zacházení, který je uplatňovaný pro konkrétního odsouzeného ve VS ČR. ▪ Sestavení programu zacházení pro konkrétního odsouzeného. ▪ Podávání informací odsouzenému o způsobu spolupráce s PMS ČR a o vyplývajících důsledcích z této spolupráce. ▪ Komunikace mezi pracovníky obou institucí před pohovory pracovníka PMS ČR s odsouzenými o průběhu výkonu trestu. ▪ Účinnost obou programů (program zacházení a plán dohledu)
Realizátor projektu: Výzkumník:	Michal Čapek

Zdroj: vlastní

5.4.1 Časový harmonogram výzkumu

Časový harmonogram je tvořen následujícími částmi : **přípravná fáze, realizační fáze a fáze závěrečná**. Každá jednotlivá část obsahuje stručný popis řešeného problému a očekávaný časový limit.

Přípravná fáze

Hlavním cílem a zároveň problémem, na který se empirická část rigorózní práce orientuje, je zjištění, zda probační plán dohledu užívaný v Probační a mediační službě ČR jednoznačně vychází z programu zacházení používaného ve Vězeňské službě ČR. Výzkum se však věnuje i problematice sestavování programu zacházení a probačního plánu dohledu a pokusí se zjistit, zda tyto prostředky dokáží napravit osobnost odsouzeného a klienta a pomohou mu k uvědomění si škodlivosti svých činů a svého jednání.

Dojde k objasnění, zda občanští zaměstnanci Vězeňské služby ČR zvládnou podávat informace odsouzeným, kteří si požádali o spolupráci s Probační a mediační službou ČR na jejich případné propuštění z VTOS a zda dokáží vysvětlit možné důsledky, které pro ně z této spolupráce mohou vyplynout.

Dalším bodem, který bude objasněn je, zda pracovníci probačních středisek před zahájením pohovorů s odsouzenými o jejich motivaci ke spolupráci, vždy komunikují se zaměstnanci VS ČR o celkovém průběhu výkonu trestu a také zda si odsouzený řádně plní povinnosti vyplývající z programu zacházení. Taktéž dojde k objasnění, zda program zacházení a probační plán dohledu působí jako prostředek, který odstraňuje možné příčiny vedoucí u odsouzeného či klienta k opětovnému páchání trestné činnosti.

V přípravné fázi budou vybrány skupiny respondentů a sestaveny dotazníky (viz příloha I, J, K, L, M), které budou použity ke sběru dat. K přípravě samotných dotazníků je určen časový limit jednoho týdne.

Realizační fáze

Doba trvání - dva měsíce

Dotazníky budou předány jednotlivým respondentům. K vyplnění a odevzdání dotazníků bude stanoven časový limit. Bude se jednat o následující skupiny respondentů:

Dotazníky pro občanské zaměstnance VS ČR budou rozděleny mezi vychovatele, sociální pracovníky, speciální pedagogy a psychology ve věznicích.

Dotazníky pro pracovníky PMS ČR budou předány k vyplnění probačním úředníkům či asistentům, kteří mají na starosti program Parole - tzv. institut podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Dotazníky pro širokou veřejnost budou namátkově předány k vyplnění osobám různého věku, vzdělání, pohlaví a životní úrovně.

Dotazníky pro klienty probačních středisek budou předány k rozdáání probačním úředníkům a asistentům těch klientů, kteří se dostavili na povinný kontrolní pohovor za svým úředníkem či asistentem. Dotazník klient vyplní na místě a po vyplnění jej předá pracovníkům probačního střediska, kteří jej odevzdají výzkumníkovi společně se svými dotazníky.

Dotazníky pro odsouzené budou vyplňovány přímo odsouzenými ve věznicích a případné nesrovnalosti budou vězeňskými pracovníky „uvedeny na pravou míru“ z osobních karet odsouzených. Jednat se bude zřejmě především o sdělování spáchané trestné činnosti, za kterou jsou tito respondenti ve výkonu trestu.

Závěrečná fáze

Zpětná vazba a návrat dotazníků s vyhodnocováním a zpracováním získaných dat - tři týdny.

V závěrečné fázi bude provedeno shromáždění všech vyplněných dotazníků, získaná data z dotazníků budou statisticky vyhodnocena a zpracována do tabulek a grafů pro lepší názornost získaných výsledků. Po analýze výsledků a jejich interpretaci dojde k vyhodnocení stanovených hypotéz a ke zpracování závěrečného souhrnu výzkumu, případně k sestavení návrhu na opatření.

6. REALIZACE PILOTNÍHO VÝZKUMU A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

V této části rigorózní práce je realizován empirický výzkum a vyhodnocují se jednotlivé pomocné hypotézy, které mají potvrdit či vyvrátit platnost hlavní hypotézy výzkumu. Šetření bylo provedeno za pomoci anonymních dotazníků. U většiny dotazů byla respondentům dána možnost výběru z připravených odpovědí. U každého dotazu však byla dána také možnost, aby se respondent vyjádřil slovně a to jak v případě, že si z připravených odpovědí nevybral, tak i v případě, že výběr provedl. Odpovědi na jednotlivé otázky dotazníků jsou zpracovány statisticky a pro zpřehlednění je použito tabulek a grafů. Po provedené analýze získaných dat a jejich interpretaci a po vyhodnocení jednotlivých hypotéz následuje kapitola, která reaguje na výsledky výzkumu a podává návrhy a náměty, které by mohly přinést oběma zkoumaným institucím další zkvalitnění jejich edukačních snah.

Vzhledem k tomu, že bylo dotazováno pět skupin respondentů, jsou při vyhodnocování každé z hypotéz využity postupně odpovědi na dotazy od těch skupin, které mají pro vyhodnocovanou hypotézu vypovídající hodnotu. Nejsou tedy u jednotlivých hypotéz zastoupeny všechny skupiny respondentů - ale jen ty skupiny, které odpovídaly na dotazy s vyhodnocovanou hypotézou související. Odpovědi na otázky jsou navíc seřazeny číselně podle toho, jak jsou očíslovány na příslušném dotazníku a vždy je jasně označeno, data které skupiny respondentů jsou právě vyhodnocovaná.

DOTAZNÍKY, JEŽ BYLY PŘIPRAVENY PRO JEDNOTLIVÉ SKUPINY RESPONDENTŮ TVOŘÍ PŘÍLOHU I, J, K, L, M

- **PŘÍLOHA I - DOTAZNÍK PRO OBČANSKÉ ZAMĚSTNANCE VS ČR**
- **PŘÍLOHA J - DOTAZNÍK PRO ZAMĚSTNANCE PMS ČR**
- **PŘÍLOHA K - DOTAZNÍK PRO ŠIROKOU VEŘEJNOST**
- **PŘÍLOHA L - DOTAZNÍK PRO KLIENTY PMS ČR**
- **PŘÍLOHA M - DOTAZNÍK PRO ODSOUZENÉ OSOBY**

Jednotliví dotazovaní respondenti jsou nedílnou a nezbytnou součástí výzkumu. Výzkumníka velice zajímal jejich osobní názor na činnost institucí, které jsou předmětem zkoumání.

6.1 Analýza dotazovaných respondentů

V předkládaném výzkumu bylo dotazováno celkem pět skupin respondentů, u kterých je předpoklad, že data od nich získaná budou pro výsledky výzkumu přínosem. Pracovní činnosti čtyř skupin respondentů se realizovaný výzkum přímo týká - jsou to občanskí zaměstnanci věznic, pracovníci probačních středisek, klienti probačních středisek a odsouzení. Pátou skupinou je skupina veřejnosti (náhodně vybraných respondentů), jejichž odpovědi mohou výsledky výzkumu dokreslit nebo doplnit.

Je zřejmé, že u jednotlivých skupin je nutno upřesnit alespoň částečně základní anamnézu respondentů. U každého z dotazníků, připravených pro skupinu zaměstnanců VS ČR a pracovníků PMS ČR byly tedy první otázky věnovány určení pohlaví, věku, vzdělání, počtu odpracovaných let ve zkoumané instituci a také v jaké je respondent pracovní pozici. U skupiny klientů PMS ČR a skupiny odsouzených je anamnéza zaměřena také na zjištění jejich rodinných poměrů, pro jaký trestný čin jsou odsouzeni (trest, podmínka) a na jejich trestní minulost. Nejméně anamnestických dat bylo požadováno od klientů z řad veřejnosti, poněvadž u této skupiny respondentů šlo výzkumníkovi o jejich celkový názor na Vězeňskou službu ČR a Probační a mediační službu ČR. Bylo zkoumáno, zda má veřejnost povědomí o tom, že tyto instituce mezi sebou spolupracují a předávají si poznatky o osobách, které jsou v těchto institucích umístěny či využívají jejich služeb. Pro výzkum je zajímavý i názor veřejnosti na to, zda VS ČR a PMS ČR dokáží svými edukačními nástroji jedince napravit tak, aby se dokázal plnohodnotným způsobem začlenit opětovně do české společnosti bez sebemenších problémů a bez dalších recidiv trestné činnosti.

Anamnestických dat bylo získáno poměrně velké množství a všechna jsou přehledně statisticky doložena a uspořádána. Některá z nich jsou použita pro popis a analýzu dotazovaných v této kapitole a další jsou uložena v příloze N. Toto opatření je zvoleno hlavně proto, že se jedná o takové množství dat, které by rigorózní práci co do počtu stran neúměrně rozšířilo. Data obsažená v příloze N jsou využita především pro posouzení validity získaných informací.

Přehled respondentů

Rozdáno bylo celkem 150 dotazníků, z toho (ve skupině „A“) 30 občanským zaměstnancům věznic, (ve skupině „B“) 30 pracovníkům probačních středisek, (ve skupině „C“) 30 osobám ze široké veřejnosti, (ve skupině „D“) 30 klientům probačních středisek a (ve skupině „E“) 30 vězňům z vazební věznice Ruzyně a z okolních věznic. U všech uvedených skupin bylo dbáno na zastoupení obou pohlaví, tedy jak žen, tak mužů.

Výzkumu se zúčastnilo a vyplněné dotazníky navrátilo 116 respondentů tj. 77,3%. Z tohoto počtu se od občanských zaměstnanců věznic navrátilo 24 dotazníků - 80%, od pracovníků probačních středisek a jejich klientů 45 dotazníků, tj. 75% (25 od zaměstnanců a 20 od jejich klientů), od široké veřejnosti z okolí bydliště výzkumníka se navrátilo 21 dotazníků - tj. 70% a od vězňů bylo odevzdáno celkem 26 dotazníků, tj. 86,6%. Všechny odevzdané dotazníky jsou platné a jsou tedy do výzkumu zahrnuty.

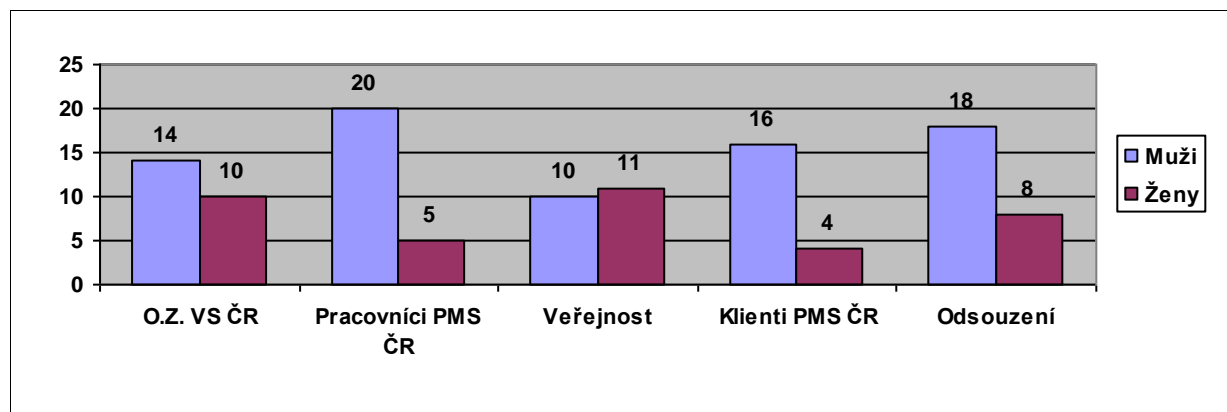
Tab. 2: Přehled respondentů

PŘEHLED RESPONDENTŮ	
POHLAVÍ RESPONDENTŮ	POČTY RESPONDENTŮ
	Občanští zaměstnanci VS ČR
Muži	9
Ženy	15
	Pracovníci PMS ČR
Muži	5
Ženy	20
	Široká veřejnost
Muži	10
Ženy	11
	Klienti PMS ČR
Muži	16
Ženy	4
	Odsouzené osoby
Muži	18
Ženy	8

CELKEM	116
---------------	------------

Zdroj: vlastní šetření

Graf 1: Přehled respondentů

Zdroj: vlastní šetření

6.1.1 Stručná anamnéza jednotlivých skupin respondentů

Podrobně jsou všechny skupiny respondentů co do anamnézy popsány v příloze N. Zde se bude jednat jen o stručné shrnutí zjištěných dat, anebo o uvedení zajímavých skutečností, které by mohly mít vliv na kvalitu výzkumu. Složení respondentů jednotlivých skupin je možno popsat následovně:

Respondenti z řad občanských pracovníků VS ČR

Těchto respondentů je celkem 24. Nejvíce z nich je ve věku mezi 36 až 40 léty. Vzdělání - vyšší odborné a vysokoškolské, výjimkou jsou dva respondenti, kteří mají pouze maturitu. Oba však mají pracovní smlouvu na dobu určitou - totiž na dobu, kdy si mohou doplnit vzdělání na vyšší odborné anebo vysokoškolské. Délka doby, odpracované ve vězeňství, je u většiny dotazovaných delší než 5 let. Z celkového počtu respondentů skupiny je pouze u dvou mužů a tří žen nižší než 5 let. V těchto případech sbírají dotazovaní praktické znalosti a dovednosti pod vedením zkušeného pracovníka. Lze předpokládat, že data od těchto respondentů získaná mají pro výzkum vypovídající hodnotu.

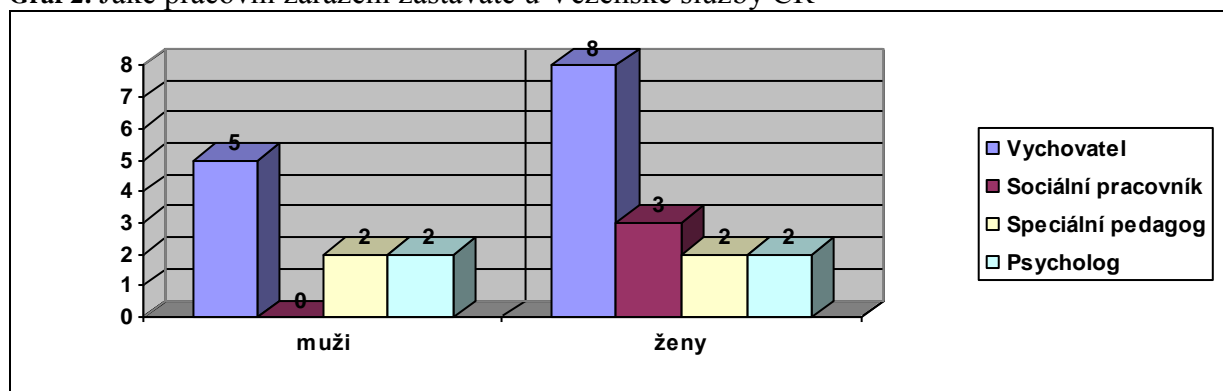
Pro doplnění dat, nutných pro popis respondentů skupiny je sestavena tabulka pracovního zařazení dotazovaných a její grafické znázornění.

Tab. 3: Zastávané pracovní zařazení u Vězeňské služby ČR

Otázka č. 5 - příloha I		
Jaké pracovní zařazení zastáváte?		
Pracovní pozice:	počet mužů	počet žen
Vychovatel	5	8
Sociální pracovník	0	3
Speciální pedagog	2	2
Psycholog	2	2
Celkem	9	15

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 2: Jaké pracovní zařazení zastáváte u Vězeňské služby ČR

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Respondenti, delegující se z řad Probační a mediační služby ČR

Vyhodnocováno bylo 25 vyplněných dotazníků. Dotazníky byly předány k vyplnění těm zaměstnancům, kteří mají na starosti program „Parole“ (dohled nad podmíněně propuštěnými z VTOS) a přicházejí tak do styku s odsouzenými a s klienty, kteří zažádali o spolupráci, či u nich sestavují plán dohledu. Nejvíce zastoupeným věkem dotazovaných v probačních střediscích je rozhraní let mezi 36 až 40 léty. Problém lze spatřit u sedmi respondentů (z toho 2 muži tj.8% a 5 žen - 20%) v délce odpracované doby u PMS ČR. Tito

respondenti uvádějí rozmezí odpracované doby od jednoho do pěti let, což neodpovídá zařazení do samostatné funkce, protože zaměstnanec - úředník musí absolvovat základní kvalifikační vzdělávání a odborné zkoušky pro úředníky a asistent se zúčastňuje specializačního kursu pro asistenty, kde musí absolvovat před uvedením do funkce závěrečný test a to nelze v tak krátké době stihnout. I přes uvedené skutečnosti lze získaná data považovat pro výzkum za validní.

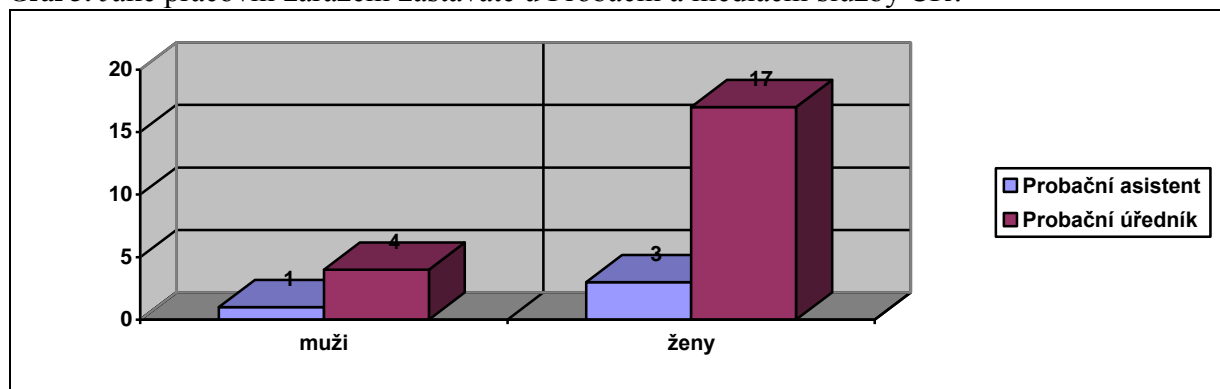
Pro doplnění informací o respondentech z řad PMS ČR bude sloužit následující tabulka pracovních zařazení respondentů a následující grafické vyjádření.

Tab. 4: Pracovní zařazení u Probační a mediační služby ČR

Otázka č. 5 - příloha J		
Jaké pracovní zařazení zastáváte?		
Pracovní pozice:	počet mužů	počet žen
Probační asistent	1	3
Probační úředník	4	17
Celkem	5	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 3: Jaké pracovní zařazení zastáváte u Probační a mediační služby ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Respondenti ze široké české veřejnosti

Zkoumáno bylo 21 respondentů, kteří odevzdali vyplněný dotazník. Důvodem oslovení náhodných respondentů z řad veřejnosti bylo získání kontrolního vzorku, aby bylo možno završit výzkumné šetření zjištěním, zda naše česká veřejnost má vůbec nějaké povědomí o tom, že se zkoumané instituce snaží prostřednictvím edukačních programů o resocializaci odsouzených osob a potažmo o jejich bezproblémové začlenění do společnosti bez recidivujícího chování.

Nejvíce dotazovaných má věk mezi 31 až 50 lety - zastoupení 6 ženami (29%) a 4 muži (19%). Lze tedy předpokládat, že se jedná o vyzrálé osobnosti. Získaná data je možno považovat za pravdivá a pro výzkum dostačující.

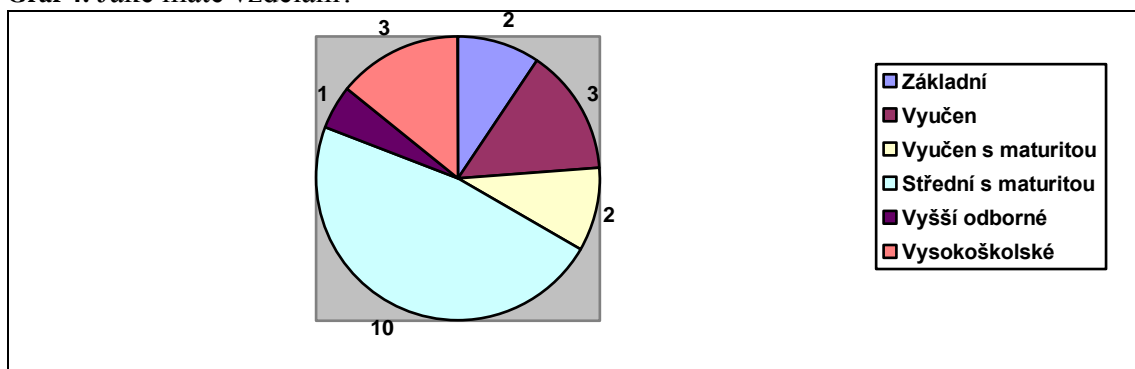
U těchto respondentů bude patrně zajímavé přiblížit si jejich vzdělání - viz následující tabulka doplněná pro názornost grafem.

Tab. 5: Dosažené vzdělání dotazovaných občanů České republiky

Otázka č. 2 - příloha K	
Jaké máte vzdělání?	
Dosažené vzdělání	Počet respondentů
Základní	2
Vyučen	3
Vyučen s maturitou	2
Střední s maturitou	10
Vyšší odborné	1
Vysokoškolské	3
Celkem respondentů	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Graf 4: Jaké máte vzdělání?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Respondenti z řad odsouzených osob

Z celkového počtu rozdaných dotazníků (30 ks) se navrátilo 26 dotazníků správně vyplněných. Do realizovaného výzkumu byli zapojeni především ti odsouzení, kteří již měli anebo mají zkušenost s Probační a mediační službou ČR. Dle výsledků získaných z dotazníků od jednotlivých respondentů se tohoto výzkumu zúčastnilo 18 odsouzených mužů (69%) a 8 odsouzených žen (31%), z čehož lze vyvodit, že zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR je nejen u odsouzených mužů, ale částečně i u žen.

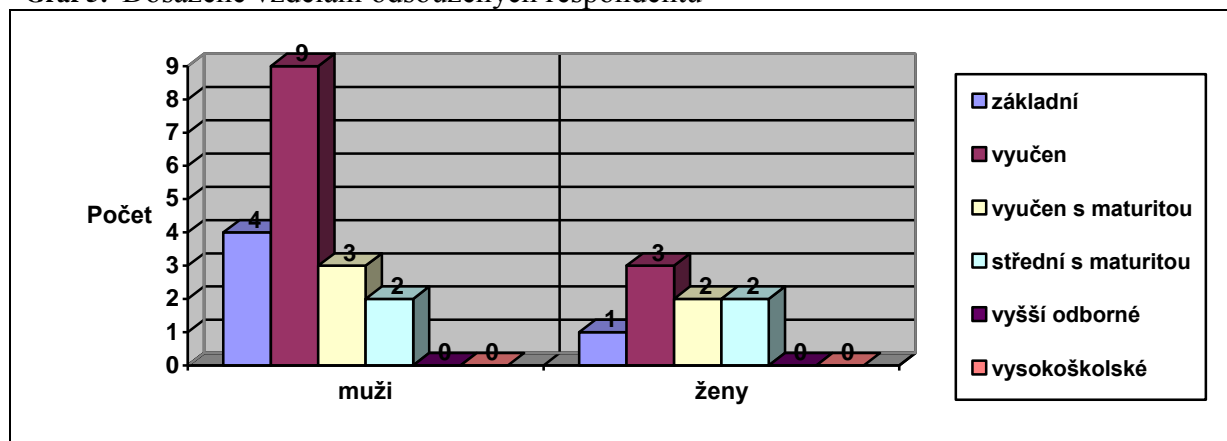
U této skupiny respondentů bude prospěšné uvést podrobněji několik vybraných údajů zjištěných v rámci anamnézy dotazovaných. Následující tabulka a graf přibližují stav vzdělanosti respondentů.

Tab. 6: Vzdělání odsouzených respondentů

Otázka č. 2 - příloha M Jaké máte vzdělání?		
Odpovědi:	muži	ženy
Základní	4	1
Vyučen	9	4
Vyučen s maturitou	3	2
Střední s maturitou	2	2
Vyšší odborné	0	0
Vysokoškolské	0	0
Celkem:	18	8

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 5: Dosažené vzdělání odsouzených respondentů

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Z dotazovaných respondentů má 12 odsouzených (46%) pouze učební obor s výučním listem. Dokonce se lze domnívat, že někteří z nich ani nedokončili řádně učební obor závěrečnou zkouškou.

Základní vzdělání absolvovalo 5 odsouzených osob (19%). Vyučení s maturitou mají 3 odsouzení muži (11%) a 2 odsouzené ženy (8%). Střední školu s maturitou absolvovali 2 muži (8%) a 2 ženy (8%). Dle získaných dat, které jednotlivý respondenti uvedli ve svých anonymních dotaznících je možné se domnívat, že vzdělání respondentů hraje určitou souvislost se spáchanými trestnými činy a s počtem umístění do výkonu trestu odnětí svobody.

V oblasti rodinného zázemí uvedlo pouze 8 respondentů, že pochází z úplné rodiny. Ostatní dotazovaní měli buď jen jednoho rodiče, byli adoptovaní, v pěstounské péči, či v zařízení typu „DD“.

Zajímavé je zjištění, že u odsouzených, kteří pocházejí z adopce, pěstounské péče a různých sociálních zařízení je lze pozorovat snadnější přizpůsobení k psaným pravidlům uvedeným ve vnitřním řádě a k řádnému plnění programu zacházení. Existuje rovněž předpoklad, že k plnění programu zacházení jsou ochotnější odsouzení, kteří mají rodinu, děti a o rodinu se zajímají jak oni, tak se rodina zajímá o ně. Data od dotazovaných získaná mají pro výzkum dostatečnou vypovídající hodnotu.

Respondenti z řad klientů PMS ČR

Ze třiceti rozdaných dotazníků bylo navraceno pouze 20 řádně vyplněných dotazníků (67%) a to 16 dotazníků (80%) vyplněných muži a 4 dotazníky vyplněné ženami (20%). Vzhledem k tomu, že dotazníky byly vyplňovány v místnosti probačního úředníka a po pohovoru s tímto úředníkem, je možné předpokládat, že získané informace mají dostatečnou vypovídající hodnotu.

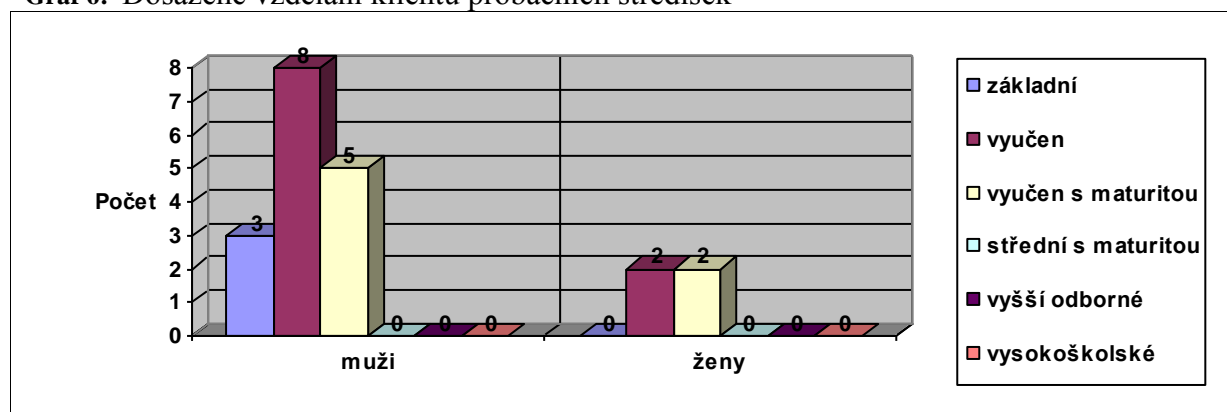
Také u těchto dotazovaných bude zajímavé přiblížit si některá jejich anamnestická data.

Tab. 7: Dosažené vzdělání klientů probačních středisek

Otázka č. 2 - příloha L Jaké máte vzdělání?		
Odpovědi:	muži	ženy
Základní	3	0
Vyučen	8	2
Vyučen s maturitou	5	2
Střední s maturitou	0	0
Vyšší odborné	0	0
Vysokoškolské	0	0
Celkem:	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 6: Dosažené vzdělání klientů probačních středisek

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Z počtu dotazovaných mají 3 klienti - muži (15%) základní vzdělání. Absolvování středního odborného učiliště a získání výučního listu uvedlo z dotazovaných respondentů 8 mužů (40%) a 2 ženy (10%). Vyučení s maturitou absolvovalo 5 mužů (25%) a 2 ženy (10%).

Pro klienty mající základní vzdělání jsou probační a mediační službou organizovány různé rekvalifikační kurzy.

Z dotazovaných klientů pochází 9 (45%) z neúplných či adoptivních rodin. Z dotazovaných klientů je 7 (35%) svobodných, 9 (45%) ženatých - vdaných, 2 (10%) jsou rozvedeni a 2 (10%) žijí v partnerství. Na dotaz, zdali mají zájem o svoji rodinu a jejich rodina o ně, uvedlo 13 respondentů (65%) ano, dva respondenti (10%) tvrdí, že oni o rodinu zájem mají, ale rodina o ně zájem nemá a 5 respondentů (25%) o svou rodinu zájem nejeví.

6.2 Posouzení pravdivosti pomocné pracovní hypotézy č. 1

Pomocná pracovní hypotéza č. 1:

Zaměstnanci VS ČR dokáží rádně sestavit program zacházení pro konkrétního odsouzeného, zaměřený jednak na to, aby si uvědomil škodlivost činů, za které byl odsouzen a dále na nápravu jeho osobnosti.

Analýza odpovědí na první pomocnou pracovní hypotézu od občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR

Ve Vězeňské službě ČR je v současné době něco kolem cca 4500 občanských zaměstnanců.

Do pilotního výzkumu byli vybráni ti občanští zaměstnanci, kteří se nacházejí v oblasti pracovního působení výzkumníka, tj. z Vazební věznice Praha-Ruzyně a okolních věznic, jež jsou v blízkosti probačních středisek, do kterých byl rovněž situován empirický výzkum. To znamená, že výzkumu se zúčastnili vychovatelé, sociální pracovníci, speciální pedagogové a psychologové z oddělení výkonu trestu v zastoupeném počtu 9 mužů a 15 žen (*dohromady 24 občanských zaměstnanců*).

Tab. 8: Podíl na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném a uskutečnění objektivního písemného hodnocení každého vězně

Otázka č. 6 - příloha I				
Když se podílíte na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném provádíte objektivní písemné hodnocení u každého vězně?				
Odpovědi respondentů	Vychovatel	Sociální pracovník	Speciální pedagog	Psycholog
a	10	3	0	4
b	2	0	3	0
c	0	0	0	0
d	1	0	1	0
Celkem respondentů	13	3	4	4
Dohromady respondentů	24			

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

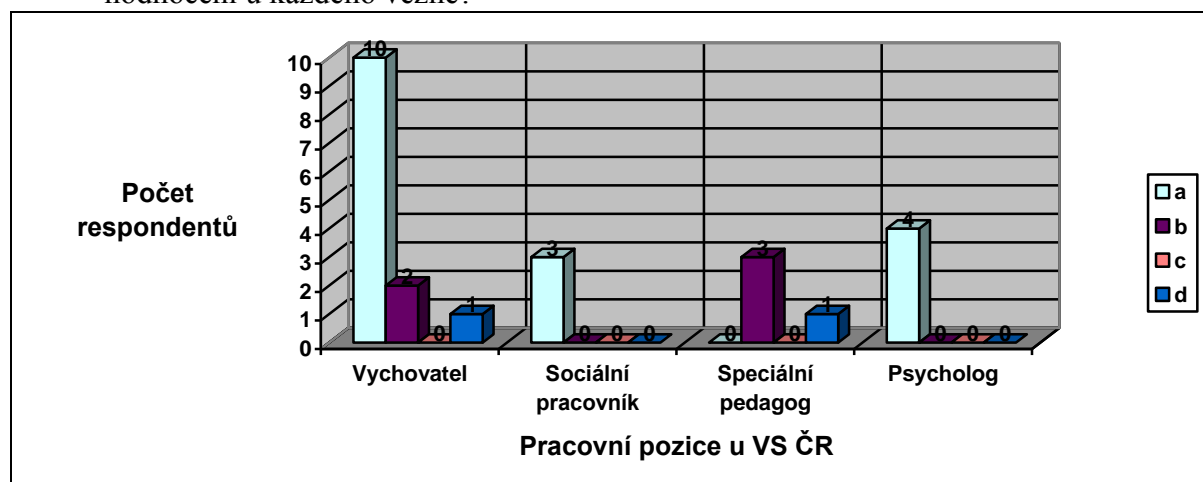
a = provádím ho na základě získaných poznatků z pohovorů s odsouzeným,

b = využiji své dosavadní praxe a znalostí včetně poznatků z pohovorů s odsouzeným,

c = k písemnému hodnocení pohovory s odsouzeným nepotřebuji, Stačí mi moje dosavadní praxe,

d = jiné.

Graf 7: Když se podílíte na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném provádíte objektivní hodnocení u každého vězně?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

První skupinou občanských zaměstnanců, která dle prováděného výzkumu tvoří majoritní podíl u Vězeňské služby ČR, jsou pracovníci na profesních pozicích vychovatelů odsouzených osob. K této pracovní pozici se přihlásilo 13 dotazovaných respondentů (54%), z čehož 10 vychovatelů (42%) uvedlo, že zpracování a hodnocení provádí na základě získaných poznatků z pohovorů s odsouzeným. Další 2 dotazování vychovatelé (8%) se vyjádřili, že využívají své dosavadní praxe a znalostí včetně poznatků z pohovorů s odsouzeným. U těchto vychovatelů se může předpokládat, že při tvoření komplexní zprávy skutečně vycházejí z aktuálních informací, které jim poskytl odsouzený v nástupním oddělení při vstupním pohovoru a že lepším způsobem tak budou moci určit v současné době hrozící rizika a potřeby odsouzeného pro další optimální výkon trestu odnětí svobody. Pouze 1 vychovatel (4%) uvedl, že se vůbec žádným způsobem nepodílí na zpracování Komplexní zprávy - zde se může jednat o vychovatele, který nemá na starosti nástupní oddělení v dané věznici nebo je poměrně krátkou dobu na této pracovní pozici.

Druhou skupinou občanských zaměstnanců jsou ti, jež se podílí na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném jsou sociální pracovníci. K této pracovní pozici se přihlásili v prováděném výzkumu pouze 3 respondenti (12%), kteří uvedli, že s každým nově nastupujícím odsouzeným do výkonu trestu odnětí svobody v nástupním oddělení realizují pohovory za účelem zjištění rodinných, kriminálních a osobnostních anamnéz, aby snadněji rozpoznali aktuální sociální rizika, která by mohla mít za následek nevypočitatelné jednání a chování odsouzeného.

Třetí skupinou občanských zaměstnanců jsou pracovníci na pozicích speciálního pedagoga, kteří jsou posledním odborným zaměstnancem, který sestavuje a uzavírá Komplexní zprávu o odsouzeném z jednotlivých poskytnutých hodnocení odbornými zaměstnanci a poté začíná sestavovat program zacházení. K této pracovní pozici se přihlásili 4 respondenti (17%), a všichni shodně označili, že využívají své dosavadní praxe a znalostí včetně poznatků z pohovorů s odsouzeným. Jeden speciální pedagog dopsal, že používá dostupnou dokumentaci o odsouzeném, tj. osobní trestní spis a hodnocení ostatních odborných zaměstnanců věznice. Dle zjištěných informací a dostupných dat, která jsou viditelná v grafu č. 7 a doplňujících údajích v dotaznících u speciálních pedagogů se lze domnívat, že komplexní zprávy jsou sestavovány objektivně, jsou v nich z hodnocena všechna rizika a potřeby odsouzené osoby, a to tak, aby mohl být co nejefektivněji sestaven program zacházení.

Poslední skupinou odborných zaměstnanců, kteří se zúčastnili výzkumu, jsou pracovníci na profesních pozicích psycholog oddělení výkonu trestu. K této skupině pracovníků se přihlásili pouze 4 respondenti (17%), kteří odpověděli, že se podílejí na zpracování Komplexní zprávy a provádějí ji na základě získaných poznatků z pohovorů s odsouzeným. Hlavním úkolem při podílení se na sestavování komplexní zprávy psychologa je maximálně vytěžit při pohovoru odsouzeného a zjistit jeho aktuální psychický stav, sociální vazby, závažné údaje nutné pro bezpečnost a zacházení s ním, stanovení rizika plynoucího z jeho chování a stanovit doporučení, jakým způsobem se s ním má zacházet, komunikovat a jednat.

Jak již bylo rozebírané v teoretické části v pasáži o programu SARPO, byla komplexní zpráva zcela nahrazena tímto programem, ve kterém je přesně dána posloupnost všech hodnocení odborných zaměstnanců, kteří se podílejí na zpracování komplexní zprávy. Prvním, kdo zahajuje vytvoření komplexní zprávy o odsouzené osobě, je právě vychovatel, který vloží do systému své poznatky o této osobě a odemkne přístup dalšímu odbornému zaměstnanci v pořadí. Poté následuje sociální pracovník, psycholog a nakonec je to speciální pedagog, který je garantem programu zacházení pro odsouzenou osobu, o níž byla komplexní zpráva zpracovávána. V případě, že je hodnocená odsouzená osoba, o níž je tvořena komplexní zpráva, nějakým způsobem zdravotně či duševně postižena - má zde nezastupitelné místo i praktický lékař, který doporučí ze zdravotnického hlediska odborné zacházení a přístup k odsouzenému.

Tab. 9: Tvorba Programu zacházení pro odsouzeného a vycházení z Komplexní zprávy o odsouzeném

Otázka č. 7 - příloha I				
Při tvorbě Programu zacházení vycházíte z Komplexní zprávy o odsouzeném?				
Odpovědi respondentů	Vychovatel	Sociální pracovník	Speciální pedagog	Psycholog
a	5	0	0	0
b	0	0	0	0
c	2	1	0	0
d	6	2	4	4
e	0	0	0	0
Celkem respondentů	13	3	4	4
Dohromady respondentů	24			

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, vždy,

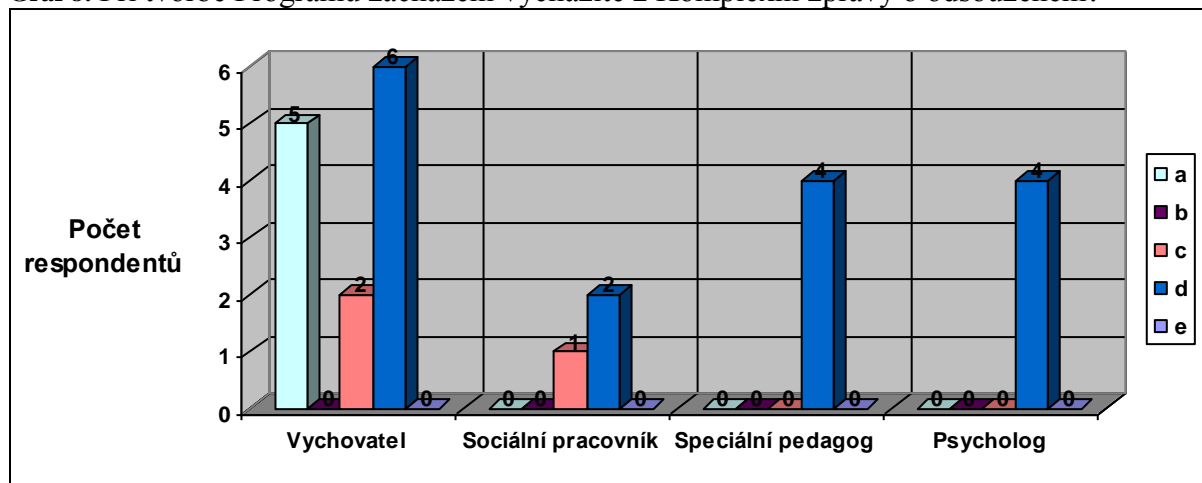
b = ne, nikdy,

c = někdy, dle aktuální situace,

d = využiji informací z Komplexní zprávy od svých kolegů a svých poznatků na základě realizovaných pohovorů a studia osobní dokumentace o odsouzeném,

e = jiné.

Graf 8: Při tvorbě Programu zacházení vycházíte z Komplexní zprávy o odsouzeném?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

U první skupiny, kterou tvoří vychovatelé, se vyjádřilo 5 respondentů (21%), že při tvorbě programu zacházení vždy vycházejí z komplexní zprávy, 2 respondenti (8%) uvedli v odpovědích, že pouze někdy, dle aktuální situace a posledních 6 respondentů (25%) při sestavování programů zacházení využívá informací z komplexních zpráv od svých kolegů a dále svých poznatků na základě realizovaného pohovoru, včetně studia osobní dokumentace.

Ve druhé skupině občanských zaměstnanců se vyjádřili 2 sociální pracovníci (8%), že vždy při tvorbě programů zacházení využívají informace z komplexních zpráv o odsouzených. Pouze 1 sociální pracovník (4 %) uvedl, že někdy, dle aktuální situace.

Třetí skupina občanských zaměstnanců ve složení 4 speciálních pedagogů (17%) vždy využívá informací při sestavování programů zacházení vycházejících z komplexních zpráv o odsouzeném, včetně jejich poznatků z realizovaných pohovorů a studia osobní dokumentace o odsouzeném.

Poslední skupinou, která při tvorbě programů zacházení pro odsouzené osoby vychází z komplexních zpráv o odsouzených, jsou 4 psychologové (17%) avšak každý z nich dopsal větu, že program zacházení nesestavují, pouze doporučují aktivity pro odsouzené osoby.

Z tabulky č. 9 a grafu č. 8 je možno z uvedených dat vypožorovat, že na tvorbě programu zacházení pro odsouzené osoby se podílejí všechny uvedené osoby a vycházejí ze zpracované komplexní zprávy o odsouzeném - mimo dvou vychovatelů a jednoho sociálního pracovníka, kteří uvedli, že se zúčastňují této činnosti někdy a podle aktuální situace.

Účastnit se na tvorbě programu zacházení výše uvedeným občanským zaměstnancům přímo ukládá zákon o výkonu trestu odnětí svobody a vyhláška o trestu odnětí svobody, ve kterých je uvedeno, že program zacházení se zpracovává na základě komplexní zprávy o odsouzeném s přihlédnutím k dalším faktorům, kterými jsou délka trestu odnětí svobody, charakteristika osobnosti a příčiny trestné činnosti včetně toho, že odsouzený musí být předvolán do tří dnů ode dne zpracování komplexní zprávy před odbornou komisí, kde se s ním projedná obsah programu zacházení a odsouzený jej stvrdí svým podpisem.

Tab. 10: Sestavování programu zacházení a stanovování konkrétních cílů programu zacházení za účasti odsouzené osoby

Otázka č. 8 - příloha I				
Sestavujete program zacházení a stanovujete konkrétní cíle programu zacházení za účasti odsouzeného?				
Odpovědi respondentů	Vychovatel	Sociální pracovník	Speciální pedagog	Psycholog
a	0	0	0	0
b	0	0	0	0
c	0	1	4	0
d	13	2	0	4
Celkem respondentů	13	3	4	4
Dohromady respondentů	24			

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

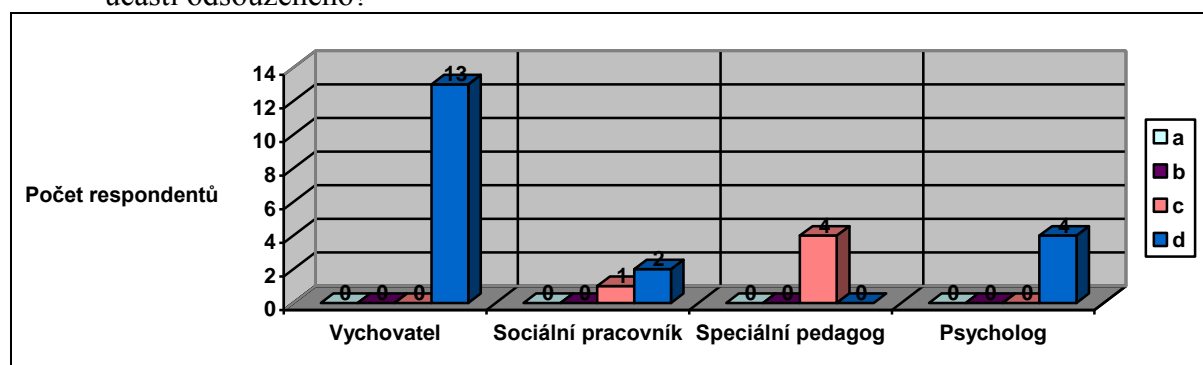
a = vždy za účasti odsouzeného,

b = sestavuji jej a stanovuji jej bez účasti odsouzeného,

c = hovořím s odsouzeným při sestavování PZ a při stanovení konkrétních cílů a vycházím rovněž ze svých poznatků, ze studia spisové dokumentace a z charakteru jeho trestné činnosti,

d = jiné.

Graf 9: Sestavujete program zacházení a stanovujete konkrétní cíle programu zacházení za účasti odsouzeného?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Analýza získaných dat v grafu č. 9 jednoznačně potvrdila, že sestavování programů zacházení pro odsouzené osoby je zcela plně v kompetenci speciálních pedagogů oddělení výkonu trestu, což vychází přímo z vnitřního předpisu Vězeňské služby ČR o konkrétních povinnostech zaměstnanců, ve kterém je přímo uvedené, že speciální pedagog je garantem⁹⁷ programů zacházení a tyto programy sestavuje za odborné účasti, popřípadě vznesených doporučení od ostatních odborných zaměstnanců, kteří mu poskytli další nezbytný materiál k sestavení konkrétního programu zacházení pro konkrétní odsouzenou osobu.

Všichni 4 speciální pedagogové (17%) uvedli, že hovoří s odsouzenými při sestavování programu zacházení a při stanovení konkrétních cílů vychází ze svých poznatků včetně ze studia spisové dokumentace a z charakteru trestné činnosti, aby co nejlepším možným způsobem odsouzený dosáhl stanoveného cíle, tj. uvědomění si své trestné činnosti a možné nápravy jeho osobnosti a byl tak připravován k budoucímu soužití mezi ostatními lidmi na svobodě.

13 vychovatelů (54%) se vyjádřilo slovním způsobem vesměs stejnou formulací odpovědi, že nesestavují program zacházení, ale pouze jej doporučují a hodnotí plnění programů zacházení - čili jej vyhodnocují dle vnější diferenční skupiny věznice (podle toho v jakém typu věznice je odsouzený umístěn).

Rovněž stejným způsobem se vyjádřili 4 psychologové (17%), že nesestavují program zacházení, ale pouze v něm doporučují aktivity pro odsouzené, které s nimi předem proberou a předávají je k zapracování do programu zacházení speciálnímu pedagogovi.

Dalším, kdo se obdobně vyjádřil, byli 2 sociální pracovníci (8%), kteří přímo uvedli, že pouze dávají doporučení, která by měl speciální pedagog zakomponovat do připravovaného programu zacházení. Kromě 1 respondenta (4%), který uvedl, že s nimi hovoří při sestavování programu zacházení.

---

⁹⁷ NGR č. 21/2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. Část třetí : oddíl 1 - úkoly zaměstnanců oddělení výkonu trestu odnětí svobody, § 6, odst. 1.

Tab. 11: Nabízení vhodných aktivit odsouzenému při tvorbě programu zacházení

Otázka č. 9 - příloha I				
Při tvorbě programu zacházení nabízíte vhodné nabídky aktivit odsouzenému?				
Odpovědi respondentů	Vychovatel	Sociální pracovník	Speciální pedagog	Psycholog
a	0	0	0	0
b	4	0	1	0
c	9	3	3	0
d	0	0	0	0
e	0	0	0	4
Celkem respondentů	13	3	4	4
Dohromady respondentů	24			

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, nabízím,

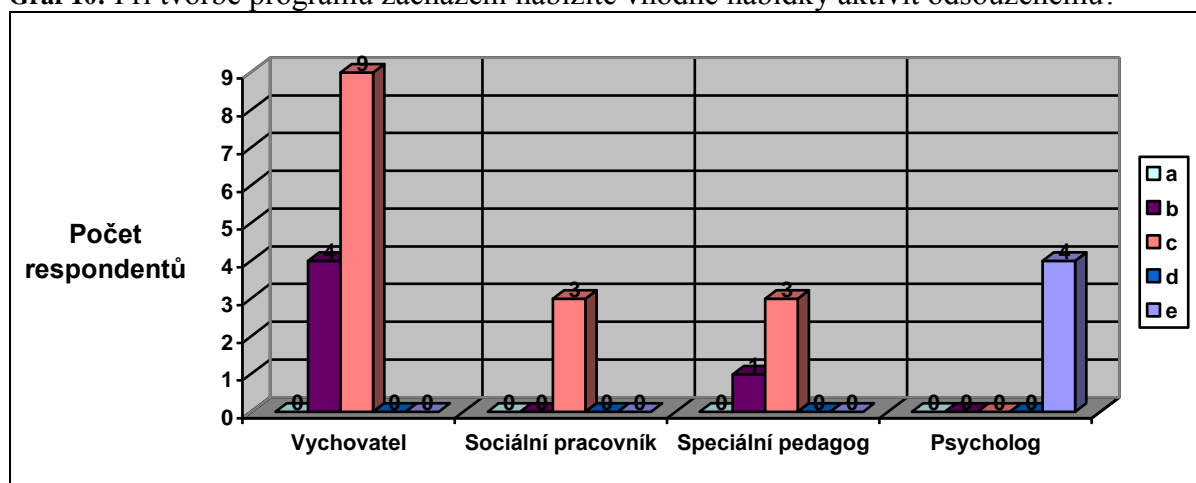
b = ano, nabízím, dle svého uvážení. Beru v úvahu i možnosti věznice,

c = ano, nabízím, dle požadavku odsouzeného a podle mého úsudku, který vychází z realizovaných pohovorů a znalosti jeho osobnosti včetně jeho charakteru trestné činnosti. Beru v úvahu i možnosti věznice,

d = ne, nenabízím,

e = jiné.

Graf 10: Při tvorbě programu zacházení nabízíte vhodné nabídky aktivit odsouzenému?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

V tabulce č. 11 je možno pozorovat zcela shodné výsledky dat u všech dotazovaných respondentů mimo 4 psychologů (17%), kteří se vyjádřili slovně, že nabídky aktivit pouze doporučují a zároveň uvedli, že tyto nabídky s odsouzenými probírají, což jim rovněž ukládá vnitřní nařízení Vězeňské služby ČR, kde ručí za odbornou úroveň realizace programu zacházení a v rámci možností podle svého odborného zaměření vedou nejméně jednu speciální výchovnou aktivitu programu zacházení, při které sledují a vyhodnocují kvalitu účasti odsouzených v programu zacházení a změny v jejich chování.⁹⁸ Přičemž na základě těchto poznatků navrhuji pozměňování programu zacházení odsouzených osob.

Je možno říci, že ostatní občanskí zaměstnanci při tvorbě programu zacházení nabízejí vhodné nabídky aktivit dle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Což rovněž dokazují vyobrazená data v grafu č. 10, kde 9 vychovatelů (37%), 3 sociální pracovníci (12%) a 3 speciální pedagogové (12%) shodně označili odpověď, že nabízejí aktivity odsouzeným dle jejich požadavků, ale také podle svého úsudku, který vychází z provedených pohovorů a ze znalosti osobnosti odsouzeného i charakteru jeho trestné činnosti a na závěr berou v úvahu i možnosti konkrétní věznice.

Další je skupina čítající 4 vychovatele (17%) a 1 speciálního pedagoga (4%), kteří svěřeným odsouzeným nabízejí vhodné nabídky aktivit dle svého uvážení a berou v potaz i možnosti dané věznice.

Celkově se dá konstatovat, že položená otázka č. 9 pro občanské zaměstnance Vězeňské služby ČR jasně prokázala, že nabídka aktivit pro odsouzené při tvorbě programu zacházení jde v ruku v ruce s jejich osobností a s charakterem jejich trestné činnosti a to tak, aby bylo dosaženo co možná nejlepšího rozvoje osobnosti odsouzeného po všech stránkách, a to po vzdělanostní, psychické, vědomostní a fyzické.

---

⁹⁸ NGR č. 21/2010, *kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence*. Část třetí : oddíl 1 - úkoly zaměstnanců oddělení výkonu trestu odnětí svobody, § 7, odst. 4.

Tab. 12: Způsob provádění průběžného hodnocení programu zacházení

Otázka č. 10 - příloha I				
Jakým způsobem provádíte průběžné hodnocení programu zacházení?				
Odpovědi respondentů	Vychovatel	Sociální pracovník	Speciální pedagog	Psycholog
a	2	1	1	0
b	1	0	0	0
c	10	2	3	0
d	0	0	0	4
Celkem respondentů	13	3	4	4
Dohromady respondentů	24			

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

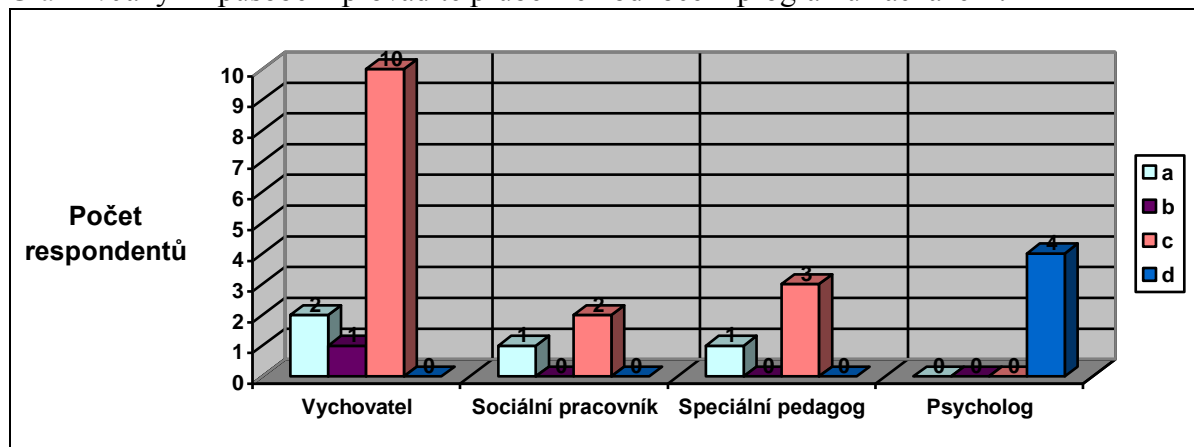
a = vždy, podle konkrétního odsouzeného,

b = vytvořím ho, aniž bych věděl, o kom píše,

c = provedu objektivní hodnocení plnění programu zacházení o konkrétním odsouzeným, kde zároveň stanovím doporučující stanoviska k dalšímu zacházení,

d = jiné.

Graf 11: Jakým způsobem provádíte průběžné hodnocení programu zacházení?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Z první skupiny respondentů tvořenou 13 vychovateli (54%), 10 vychovatelů (42%) zcela jednoznačně uvedlo, že vždy realizují objektivní hodnocení, které vychází z chování a jednání konkrétního jedince a dále doporučují stanoviska k dalšímu zacházení. 2 vychovatelé (8%) se vyjádřili, že průběžné hodnocení provádí vždy podle konkrétního odsouzeného a pouze 1 vychovatel (4%) označil odpověď, že jej tvoří od stolu, aniž by věděl, o kom píše.

Druhá skupina dotazovaných respondentů čítající 3 sociální pracovníky (12%) se vyjádřila obdobným způsobem, a to tak, že 2 sociální pracovníci (8%) provádí objektivní hodnocení dle konkrétního odsouzeného a doporučují i další zacházení a 1 sociální pracovník (4 %) uvedl, že hodnocení tvoří podle konkrétního odsouzeného.

Třetí skupina 4 speciálních pedagogů (17%) se vyjádřila obdobně, že u jednotlivých odsouzených, kterých se týká provedení průběžného hodnocení, vždy hodnocení realizují objektivně a zároveň stanoví doporučující stanoviska k dalšímu odbornému zacházení.

Poslední skupinu respondentů tvoří 4 psychologové (17%), kteří mimo odpovědi, že realizují objektivní hodnocení - shodně slovně dopsali větu, že provádí pouze dílčí hodnocení a nehodnotí celý program zacházení.

Z výše uvedené analýzy ze získaných dat z položené otázky č. 10 pro občanské zaměstnance Vězeňské služby a vyobrazených dat v grafu č. 11 jednoznačně vyplývá, že vědí, jakým způsobem mají provádět objektivní hodnocení, ve kterých uvedou svá stanoviska a závěry a popřípadě zjištění, že odsouzený neplní stanovený program zacházení a ihned doporučí speciálnímu pedagogovi, aby provedl změnu či úpravu v programu zacházení.

Průběžné hodnocení nejvíce realizují v oddělení výkonu trestu u jednotlivých odsouzených po komplexní stránce vychovatelé, kteří mají svěřená jednotlivá oddělení odsouzených. Zpracovávají vyhodnocení jednotlivých aktivit programu zacházení společně s odbornými zaměstnanci. Zhodnotí celkový přístup odsouzeného k naplňování účelu výkonu trestu a uskuteční výše zmíněné komplexní průběžné hodnocení programu zacházení, o kterém se provede zápis do stanovené dokumentace včetně zápisu do elektronické dokumentace v aplikaci VIS - (vězeňský informační systém) a stanoví se závěrečná doporučení a opatření, která jsou postoupena speciálnímu pedagogovi k posouzení a k případnému zakomponování do upraveného programu zacházení.

Tab. 13: Doporučení k přepracování programu zacházení při zjištění neplnění ze strany odsouzeného

Otázka č. 11 - příloha I				
Doporučíte v případě zjištění neplnění programu zacházení ze strany odsouzeného jeho přepracování podle aktuální situace?				
Odpovědi respondentů	Vychovatel	Sociální pracovník	Speciální pedagog	Psycholog
a	2	2	3	1
b	0	0	0	0
c	11	1	0	1
d	0	0	1	2
Celkem respondentů	13	3	4	4
Dohromady respondentů	24			

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

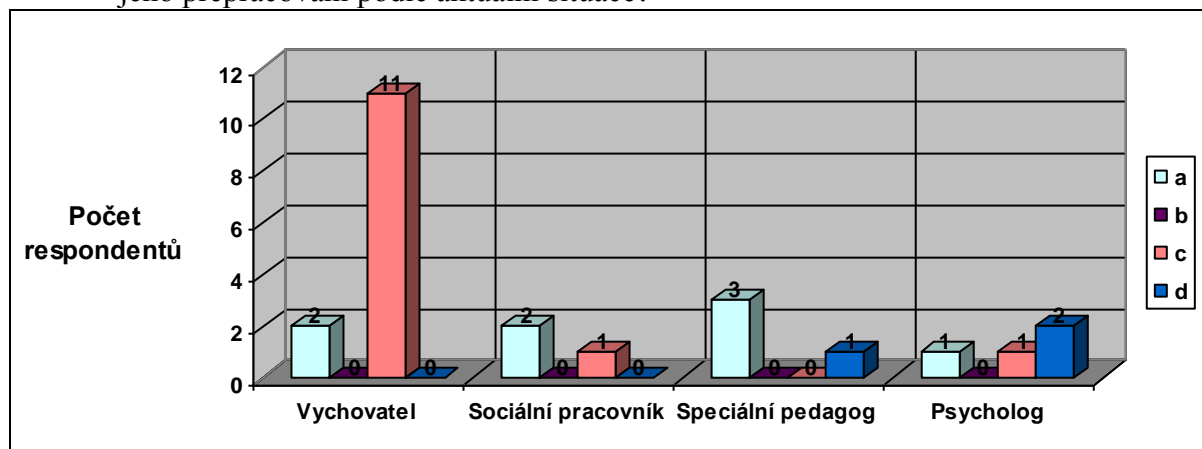
a = ano, vždy,

b = ne, nechám to být,

c = upozorním odsouzeného, že v případě opakování neplnění podmínek v programu zacházení se program přetvoří,

d = jiné.

Graf 12: Doporučíte v případě zjištění neplnění programu zacházení ze strany odsouzeného jeho přepracování podle aktuální situace?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

13 dotazovaných respondentů (54%) uvedlo, že v případě zjištění neplnění stanovených podmínek v programu zacházení upozorní odsouzeného, že v případě opakování bude program zacházení přetvořen. 8 respondentů (33%) se vyjádřilo, že v případě zjištění neplnění stanovených podmínek realizují okamžité upozornění zodpovědného pracovníka, tj. speciálního pedagoga, aby provedl pro odsouzeného změnu programu zacházení. Zbývající 3 respondenti (13%) se vyjádřili, že sestavují nebo dávají návrhy k sestavení takovým způsobem, aby nemuselo docházet v budoucnu k jejich pozměňování, to znamená, že je sestavují nebo dávají návrhy k sestavení přímo na tělo odsouzenému.

I zde platí, že jediným, kdo může přetvořit program zacházení, je právě speciální pedagog oddělení výkonu trestu, jenž je garantem zmiňovaného programu zacházení. Tento odborný pracovník bere v potaz návrhy ostatních odborných zaměstnanců, kteří průběžně pracují s odsouzenými a provádějí průběžná hodnocení a při zjištění či iniciování dalším odborným zaměstnancem změny program zacházení takovým způsobem, aby k dalším případným neplněním povinností vyplývajících z programu zacházení v budoucnu již nedocházelo. Samozřejmě, že se zde berou v potaz i proměnné faktory, které vyžadují okamžitou úpravu či úplnou změnu v programu zacházení. Těmito faktory jsou: změna věznic v souvislosti s přemístěním odsouzeného ve výkonu trestu, změna vnější diferenciaci věznic, změna vnitřní diferenciaci věznic a uložení kázeňského trestu či kázeňské odměny.

Tab. 14: Uplatňované programy zacházení ve věznicích a jejich využitelnost v tomto prostředí

Otázka č. 16 - příloha I	
Jsou podle Vás programy zacházení s odsouzenými ve věznicích vůbec k něčemu dobré?	
Odpovědi respondentů:	Počet respondentů
a	13
b	1
c	6
d	3
e	1
Celkem respondentů:	24

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, je to prostředek, jak odborně a výchovně na odsouzené působit a zabránit tak opětovnému návratu odsouzeného do věznic,

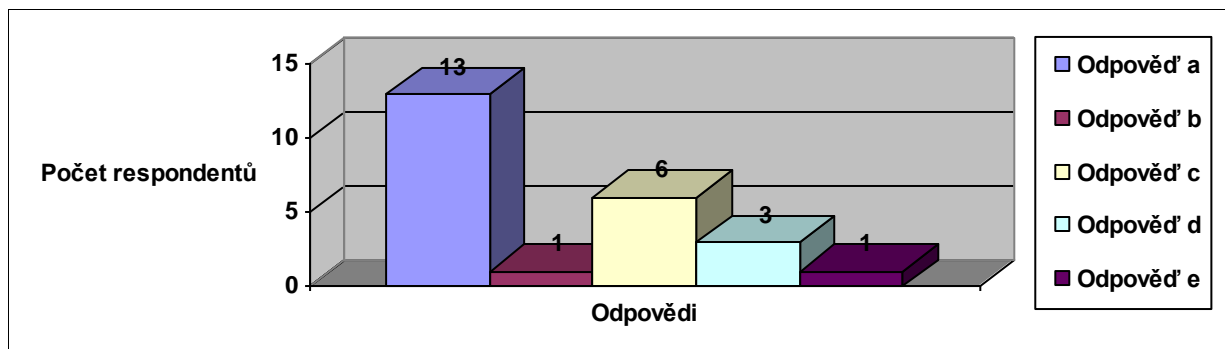
b = ne, je to pouze papírování a stejně to k ničemu nevede, několikrát trestaného recidivistu již nepředěláte,

c = ano, lze to uplatňovat pouze u poprvé odsouzeného vězně a nikoliv u mnohonásobného recidivisty,

d = ano, lze to uplatňovat pouze u odsouzených zařazených v typu věznic s dohledem a dozorem,

e = jiné.

Graf 13: Jsou podle Vás programy zacházení s odsouzenými ve věznicích vůbec k něčemu dobré?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

13 dotazovaných respondentů (54%) souhlasí s tvrzením, že program zacházení je prostředek, kterým lze odborně a výchovně působit na odsouzeného a dosáhnout tak zabránění opětovnému návratu vězňenských osob zpět do věznic a vazebních věznic.

6 respondentů (25%) uvedlo, že program zacházení lze uplatňovat pouze u prvotrestaných osob a nikoliv u mnohonásobného recidivisty. 3 občanští zaměstnanci VS ČR (12%) se ztotožňují s odpovědí, že program zacházení by se měl uplatňovat pouze u vězňenských osob, které jsou zařazeny v typech věznic s dohledem a dozorem.

1 respondent (4%) se vyjádřil individuálně, a to tím způsobem, že je důležité vytvoření úkolů, které se musí průběžně vyhodnocovat a reagovat na případně odchylky od plnění programu zacházení. Další a poslední 1 respondent (4%) uvedl, že se jedná pouze o papírování a stejně to k ničemu nevede a zároveň tvrdí, že mnohonásobného recidivistu se již předělat nepodaří.

Zde na těchto odpovědích je možno vidět, že většina občanských zaměstnanců (54%) - kteří přicházejí do každodenního styku s odsouzenými, je plná optimismu a elánu, že pedagogickým a výchovným působením lze přetvořit myšlení a chápání většiny odsouzených osob. Naproti tomuto názoru se výzkumník ztotožňuje s názory 37% respondentů, kteří uvedli, že by se program zacházení měl uplatňovat pouze u osob, jež jsou poprvé ve výkonu

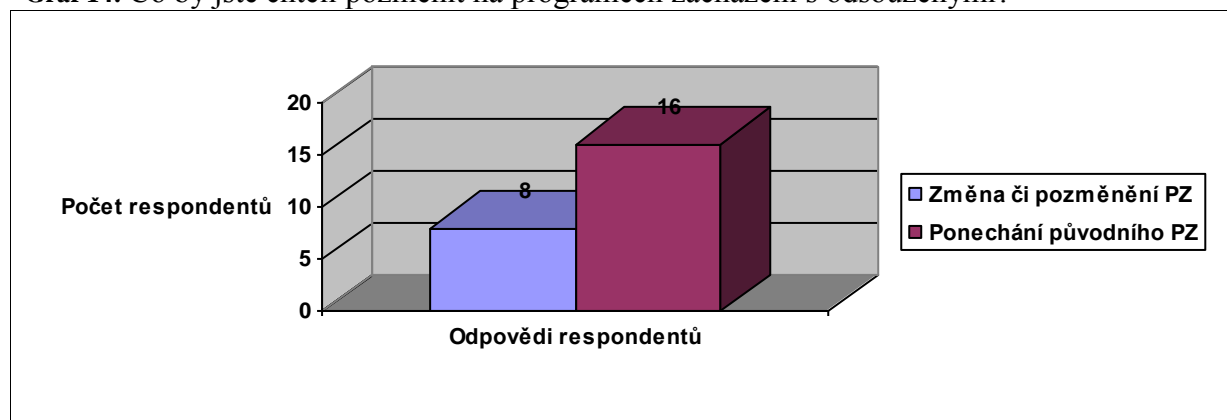
trestu a u osob, které jsou umístěny ve věznici typu s dozorem a dohledem. Výzkumník se zároveň domnívá, že u vězňenských osob, které jsou ve výkonu trestu pro obzvlášť závažný trestní zločin (*vražda, znásilnění, ublížení na zdraví s následkem smrti, týrání osob, apod.*) a jsou umístěny ve věznici s ostrahou či se zvýšenou ostrahou, by odsouzený měl vykonávat jedinou možnou terapii, a to pracovní terapii a získanou finanční odměnu odvádět poškozeným osobám.

Tab. 15: Návrhy na změnu programu zacházení odsouzených osob

Otázka č. 17 - příloha I	
Co by jste chtěli pozměnit na programech zacházení s odsouzenými?	
Odpovědi respondentů:	Počet respondentů
Vyjádřili se pro změnu či pozmění:	8
Nevyjádřili se:	16
Celkem respondentů:	24

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 14: Co by jste chtěli pozměnit na programech zacházení s odsouzenými?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

16 dotazovaných respondentů (67%) se k otázce č. 17 v dotaznících pro občanské zaměstnance VS ČR vůbec žádným způsobem nevyjádřilo. Tudíž je možno se oprávněně domnívat, že systém nastavení a způsob užívání programu zacházení v aktuálních podmínkách každé věznice, v níž byl realizován výzkum, je více než dostačující a programy zacházení nevyžadují žádnou úpravu či úplnou změnu v jejich podání.

Skupina 8 dotazovaných respondentů (33%) však určité připomínky k programům zacházení uvedla, citují: -

- aktivnější příprava na propuštění z VTOS,
- větší možnost spolupráce s institucemi zabývajícími se odsouzenými po propuštění z VTOS,
- vyváženost sportovních a vzdělávacích aktivit,
- programy zacházení více zaměřit na reálný život po propuštění,
- zlepšit způsob vyhodnocování programu zacházení.

Analýza získaných dat na první pomocnou pracovní hypotézu od klientů Probační a mediační služby ČR

Tab. 16: Názor na program zacházení pro odsouzené ve výkonu trestu

Otázka č. 19 - příloha L		
Myslíte si, že program zacházení pro odsouzené ve výkonu trestu je zcela zbytečný?		
Odpovědi respondentů	16 mužů	4 ženy
a	2	1
b	10	2
c	4	1
d	0	0
Celkem respondentů	20	

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

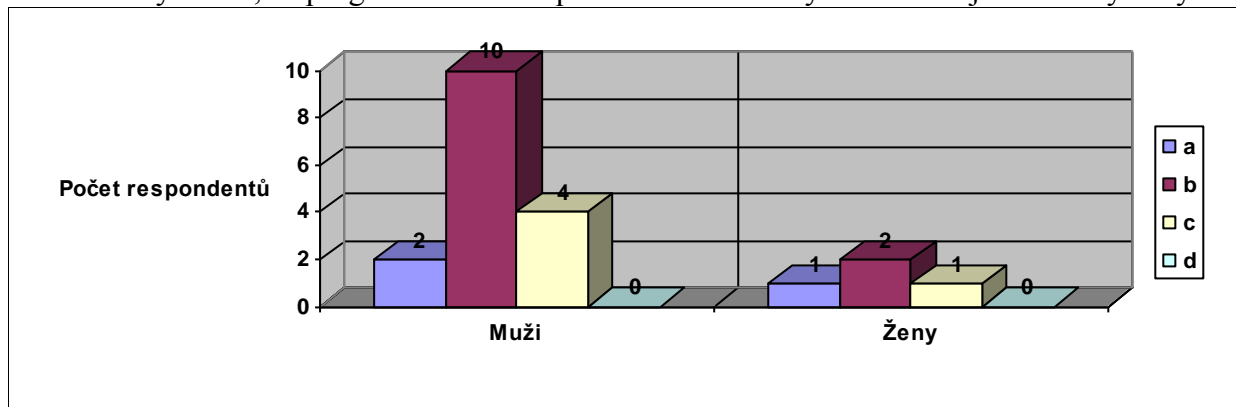
a = ano, je zcela zbytečný,

b = ne, není, je to prostředek, který umožňuje odsouzenému si uvědomit závažnost svého chování,

c = ve věznicích by neměl být program zacházení pouze pracovní aktivity protože co vězeň neví, tak se v tomto prostředí lehce naučí,

d = jiný názor.

Graf 15: Myslíte si, že program zacházení pro odsouzené ve výkonu trestu je zcela zbytečný?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Klienti Probační a mediační služby ČR se vyjádřili prostřednictvím otázky č. 19 uvedené v dotazníku následujícím způsobem:

Pro lepší prezentaci získaných údajů (graf č. 15) budou data rozdělena podle číselných hodnot získaných z odpovědi na jednotlivé dotazy do tří skupin:

1. skupina s největším počtem respondentů, a to o 12 klientech (60%)

- muži 10 respondentů (50%), ženy 2 respondenti (10%) označili v odpovědi, že se jedná o prostředek, který je nezbytný v této instituci a odsouzenému umožňuje uvědomit si závažnost svého dosavadního chování.

2. skupina s druhým největším počtem respondentů, a to o 5 klientech (25%)

- muži 4 respondenti (20%), žena 1 respondentka (5%) se vyjádřili, že co vězeň neví, to se ve věznicí naučí a žádný program zacházení by neměl být, kromě pracovních aktivit.

3. skupina s nejmenším počtem respondentů, a to o 3 klientech (15%)

- muži 2 respondenti (10%), žena 1 respondentka (5%) uvedli, že program zacházení ve věznicích je zcela zbytečný.

Na základě výše uvedených dat lze říci, že i samotní klienti Probační a mediační služby ČR na problematiku programů zacházení jednotný názor nemají. Ze 100% dotazovaných respondentů (z 20 osob) uvedlo 60% respondentů (12 osob) program zacházení jako nezbytnost fungování každé věznice či vazební věznice, protože právě programy zacházení v těchto institucích umožňují odsouzenému pochopit a uvědomit si škodlivost a závažnost svého jednání a svých činů. 40% klientů však nepovažuje program zacházení

využívaný u odsouzených vězeňskou službou, za potřebný. Část těchto klientů navrhuje pro odsouzené spíše pracovní činnost.

Analýza odpovědi na první pomocnou pracovní hypotézu od široké veřejnosti z řad občanů České republiky

Tab. 17: Názor veřejnosti na Vězeňskou službu ČR

Otázka č. 3 - příloha K	
Co si myslíte o Vězeňské službě ČR?	
Odpovědi:	Počet odpovědí na jednotlivé otázky
a	10
b	7
c	14
d	21
e	0
Celkem odpovědí:	52
Celkem respondentů:	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Poznámka:

Odpověď:

a = je to instituce, která je potřebná v každém demokratickém státě,

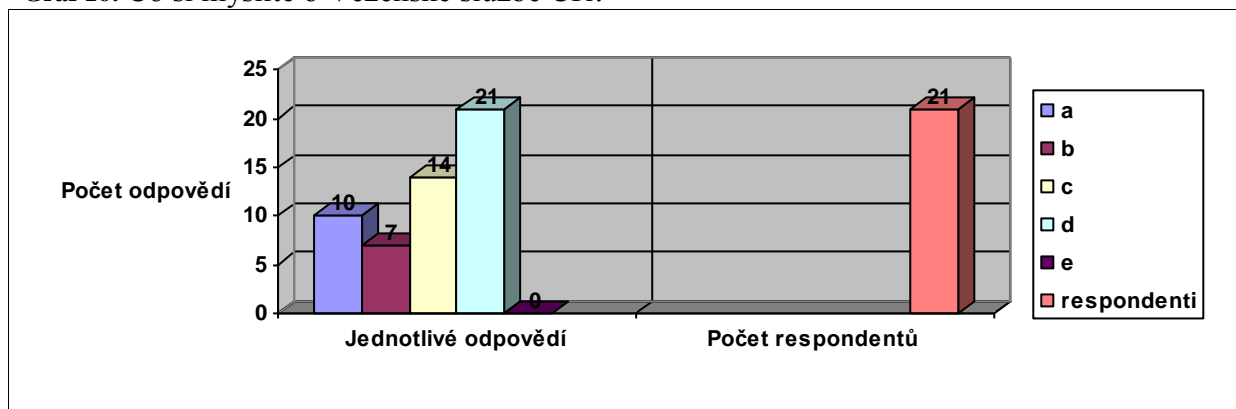
b = je to instituce, která má své opodstatnění,

c = je to instituce, která zabraňuje nepoctivým občanům páčání další trestné činnosti,

d = měla by konečně fungovat jako věznice, do kterých se odsouzení nebudou s radostí vracet,

e = jiné.

Graf 16: Co si myslíte o Vězeňské službě ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Na položenou otázku č. 3 (*co si myslíte o Vězeňské službě ČR*) v dotazníku určeném pro českou veřejnost odpovídal vzorek 21 respondentů (100%). Sešlo se více názorů, dokonce i někteří respondenti uvádí ne jeden, ale více názorů. Pro přehlednost získaných dat jsou odpovědi na otázku č. 3 seřazeny dle jednotlivých odpovědí, které byly respondentům nabídnuty:

a) *je to instituce, která je potřebná v každém demokratickém státě*

- na tuto otázku odpovědělo z 21 dotazovaných respondentů (100%) 10 respondentů (48%), že je nedílnou součástí svobodného státu, ve kterém je nastolena demokracie.

b) *je to instituce, která má své opodstatnění*

- k této odpovědi se přiklonilo 7 dotazovaných respondentů (33%) a je více než úctyhodné, že tito respondenti vnímají instituci VS ČR tímto způsobem.

c) *je to instituce, která zabraňuje nepoctivým občanům páčání další trestní činnosti*

- u této odpovědi dalo souhlasné stanovisko 14 dotazovaných respondentů (67%), kteří důvěřují českému vězeňství, že je ochrání před nebezpečnými spoluobčany.

d) *měla by konečně fungovat jako věznice, do kterých se odsouzení nebudou s radostí vracet*

- z 21 dotazovaných respondentů (100%) označilo tuto odpověď všech 21 respondentů (100%). Což může značit i ten názor, že Vězeňská služba ČR v současnosti pouze zamezuje nespořádaným občanům v pokračování trestné činnosti na nezbytně nutnou dobu, tj. podle délky výkonu trestu odnětí svobody.

Analýzou odpovědí na otázku č. 3 tj. dat v tabulce č.17 včetně údajů zanesených v grafu č.16 je možno konstatovat, že získané informace lze považovat za objektivní, poněvadž pouze 7 dotazovaných respondentů (33%) uvedlo odpověď pod písmenem d.

4 respondenti (19%) označili odpovědi pod písmeny c a d; 3 respondenti (14%) se ztotožňují s odpověďmi pod písmeny a, c, d; a posledních 7 dotazovaných respondentů (33%) označilo všechny uvedené odpovědi pod písmeny a, b, c, d.

Na základě prezentovaných dat lze říci, že z 21 dotazovaných respondentů (100%) 14 respondentů (67%) důvěřuje instituci Vězeňské služby ČR a považují ji za ochranu před nebezpečnými spoluobčany a pokládají ji za opodstatněnou a nezbytnou v každém demokratickém státě.

Tab. 18: Dokáže napravit Vězeňská služba ČR odsouzené včetně toho, aby nepáchali po propuštění další trestnou činnost

Otázka č. 4 - příloha K	
Myslíte si, že Vězeňská služba ČR dokáže napravit odsouzené, aby po propuštění opětovně nepáchali trestnou činnost?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí
a	1
b	4
c	8
d	3
e	1
f	4
g	0
Celkem respondentů	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, vězeňská služba to dokáže a má na to prostředky,

b = ne, co vězeň neví, to se ve vězeňském prostředí naučí,

c = Vězeňská služba nemá pravomoci na to předělat direktivnějším způsobem své chovance,

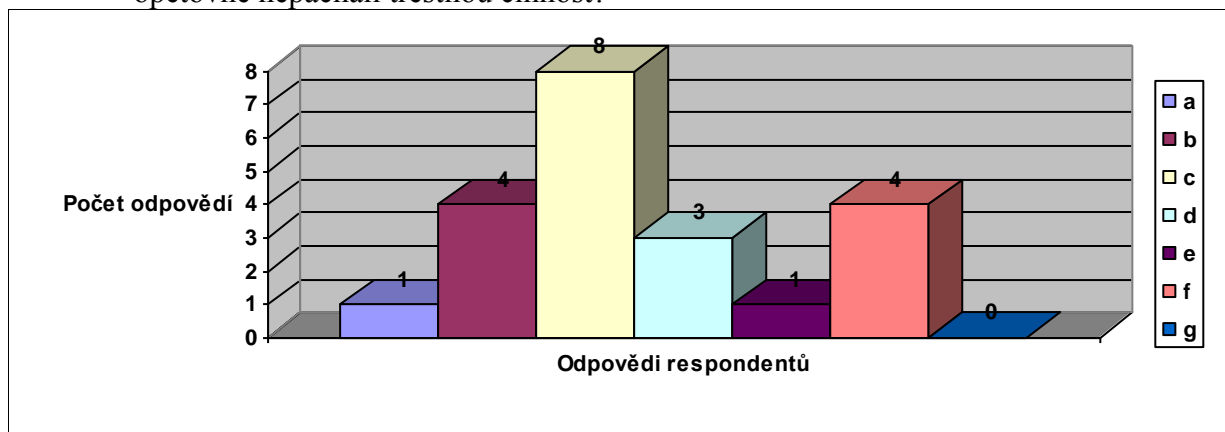
d = dnešní Vězeňská služba spíše působí, jako mateřská škola pro zlobivé spoluobčany,

e = Vězeňská služba musí změnit přístup k odsouzeným a zacházet s nimi pouze dle stanovených zákonů a nečinít neustálé ústupky, oni je také nečinili svým obětem,

f = Vězeňská služba nemá potřebnou podporu v legislativě, aby naplnila svá poslání,

g = jiný názor.

Graf 17: Myslíte si, že Vězeňská služba ČR dokáže napravit odsouzené, aby po propuštění opětovně nepáchali trestnou činnost?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

8 dotazovaných respondentů (38%) zastává názor, že v současné době Vězeňská služba nemá dostatek pravomocí k tomu, aby direktivnějším způsobem převychovala odsouzené osoby; 4 respondenti (19%) se kloní k myšlence, že Vězeňská služba nemá potřebnou podporu v legislativě, a tudíž nemůže naplnit své poslání; další 4 respondenti (19%) označili odpověď, že co vězeň neví, to se ve vězeňském prostředí naučí; 3 respondenti (14%) vnímají Vězeňskou službu jako mateřskou školu pro zlobivé spoluobčany.

1 respondent (5%) se kloní k názoru, že Vězeňská služba nemá potřebnou podporu v legislativě a tudíž nemůže naplnit svá poslání.

Pouze 1 dotazovaný respondent (5%) uvedl, že Vězeňská služba má prostředky, kterými dokáže odsouzené osoby převychovat, aby po svém propuštění z výkonu trestu opětovně nepáchali trestnou činnost.

Na těchto uvedených výsledcích je možno pozorovat spíše negativní názor veřejnosti na to, že Vězeňská služba nemá možnosti a prostředky k tomu, aby převychovala vězňené osoby tak, aby se po svém propuštění bez problémů zapojily plnohodnotným způsobem do společnosti a všedního života.

Tab. 19: Povědomí o tom, že ve Vězeňské službě ČR jsou realizovány programy zacházení pro vězněné osoby

Otázka č. 5 - příloha K	
Máte pojem o tom, že ve Vězeňské službě ČR fungují programy zacházení pro odsouzené, skrze které se odborní zaměstnanci věznice snaží působit na vězně a převychovávat je?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí
a	0
b	5
c	6
d	10
e	0
Celkem respondentů	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, mám o tom povědomí a je to dobře,

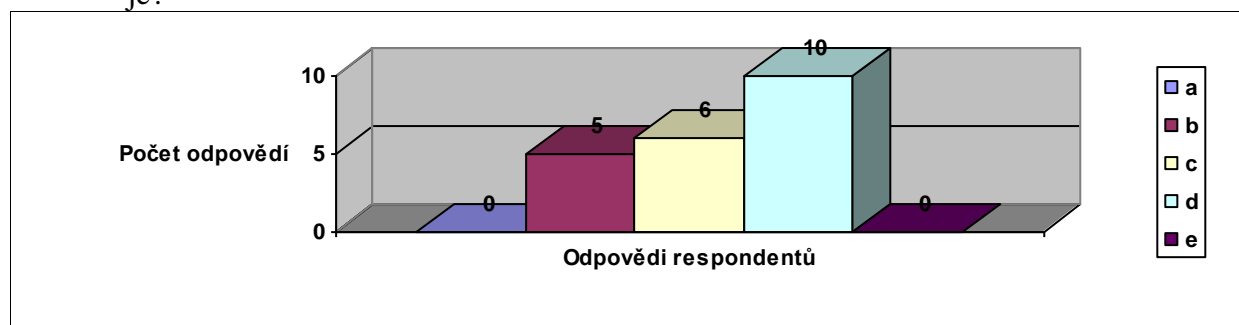
b = ne, vůbec toto netuším, že něco takového ve VS ČR funguje,

c = stejně je to k ničemu, mnohonásobného recidivistu nepředělají,

d = jediným programem zacházení pro člověka ve výkonu trestu by měla být pracovní terapie,

e = jiný názor.

Graf 18: Máte pojem o tom, že ve Vězeňské službě ČR fungují programy zacházení pro odsouzené, skrze které se odborní zaměstnanci snaží působit na vězně a převychovávat je?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

10 dotazovaných respondentů (48 %) jednoznačně uvedlo, že jediným programem zacházení pro člověka ve výkonu trestu by měla být pracovní terapie. Dalších 6 respondentů (28 %) se vyjádřilo, že programy jsou k ničemu a že stejně se nepodaří mnohonásobného

recidivistu převychovat a posledních 5 respondentů (24%) nemá vůbec tušení, že něco takového, jako jsou programy zacházení pro odsouzené osoby, ve Vězeňské službě ČR funguje.

I zde na těchto vyhodnocených datech z položené otázky č. 5 z dotazníku pro veřejnost lze vyzdvihnout, že 16 dotazovaných respondentů (76%) má určité povědomí o tom, že ve Vězeňské službě ČR funguje něco jako programy zacházení pro odsouzené osoby, prostřednictvím kterých se je odborní zaměstnanci snaží převychovat a ovlivnit jejich chování a jednání. Zároveň 10 respondentů (48 %) dodává, že jediným programem zacházení by měla být pouze pracovní terapie.

6.2.1 Vyhodnocení první pomocné pracovní hypotézy

První pomocná pracovní hypotéza byla podložena řadou otázek z jednotlivých dotazníků, a to především otázek pro občanské zaměstnance VS ČR (dotazník příloha I - otázky 6, 7, 8, 9, 10, 11, 16 a 17), z otázky pro klienty probačních středisek (dotazník příloha L - otázka 19) a ze tří otázek pro širokou veřejnost (dotazník příloha K - otázky 3, 4 a 5).

- Otázka č. 8 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - D):
Sestavujete program zacházení a stanovujete konkrétní cíle programu zacházení za účasti odsouzeného?

Podle provedeného výzkumu je jasně dáno, že občanskí zaměstnanci vazebních věznic a věznic při sestavování programu zacházení hovoří s odsouzenými osobami, probírají konkrétní cíle programu zacházení a že cíle vycházejí ze studia spisové dokumentace a charakteru trestné činnosti, aby bylo v co největší možné míře dosaženo napravení odsouzené osoby.

Toto tvrzení dosvědčují hodnoty uvedené v tabulce č. 10 a data vyobrazená v grafu č. 9, kde z dotazovaných 24 respondentů (100%) **5 respondentů (21%) uvedlo odpověď: „Hovořím s odsouzenými při sestavování PZ a při stanovení konkrétních cílů a vycházím rovněž ze svých poznatků, ze studia spisové dokumentace a z charakteru jeho trestné činnosti“**. K této odpovědi se přihlásili **čtyři speciální pedagogové a jeden sociální pracovník** oddělení výkonu trestu. **Garantem programu zacházení a sestavování aktivit je speciální pedagog**, který spolupracuje s vychovateli, sociálními pracovníky a psychology oddělení výkonu trestu **a sestaví konkrétní program zacházení pro konkrétního odsouzeného**. Tito odborní zaměstnanci se vyjadřují k vytvářenému programu zacházení

prostřednictvím různých podnětů a návrhů, které by měly být zakomponovány speciálním pedagogem do programu zacházení.

Tyto návrhy a podněty odborní zaměstnanci získávají na základě prováděných pohovorů s odsouzenými osobami, které jsou realizovány v průběhu pobytu v nástupním oddělení a ze začátku nástupu výkonu trestu.

Jak vyplynulo z dotazníku, zbývajících **19 dotazovaných respondentů (79%)** (vychovatelé, sociální pracovníci a psychologové) pohovory s odsouzenými rovněž provádějí, ale uvádějí, že **program zacházení nesestavují, ale pouze jej doporučují a hodnotí plnění programů zacházení včetně doporučování aktivit** pro odsouzené osoby.

Otázka č. 8 **potvrzuje platnost první pomocné pracovní hypotézy v celém rozsahu znění**, kdy občanskí zaměstnanci sestavují a vytvářejí program zacházení pro konkrétní odsouzenou osobu, ve kterém jsou stanovené cíle a prostřednictvím nich dochází u odsouzených k uvědomování si svého zločinného života a k nápravě osobnosti s možným bezúhonným životem po výkonu trestu na svobodě.

- Otázka č. 7 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Při tvorbě Programu zacházení vycházíte z Komplexní zprávy o odsouzeném?*

Zde u této otázky je možno uvést (graf č. 8 a tabulka č. 9), že **16 dotazovaných respondentů (67%)** při tvorbě či sestavování konkrétního programu zacházení **vychází jednak ze svých poznatků z realizovaných pohovorů s odsouzenými včetně informací od dalších odborných zaměstnanců, které o odsouzeném zapsali do komplexní zprávy.**

Komplexní zpráva o odsouzené osobě je arch, ve které jsou **uvedeny všechny informace o osobnosti posuzované osoby jednak po psychické, pedagogické a sociální stránce včetně charakteru spáchané trestné činnosti** a s možnými návrhy na realizaci případných aktivit.

Komplexní zpráva o odsouzené osobě se tvoří v nástupním oddělení výkonu trestu. Po uzavření komplexní zprávy je do tří dnů odsouzený předvolán před odbornou komisí, kde mu je předestřen konkrétní program zacházení, který stvrdí svým podpisem. Odsouzený je potom přidělen konkrétnímu vychovateli.

I zde je možno hovořit o tom, že **otázka č. 7 potvrzuje platnost znění první pomocné pracovní hypotézy v celém jejím rozsahu.**

- Otázka č. 6 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Když se podílíte na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném provádíte objektivní písemné hodnocení u každého vězně?*

Jedná se o otázku, která dle uvedených odpovědí v tabulce č. 8 a označených údajů v grafu č. 7 v celém rozsahu potvrzuje otázku č. 6, že většina dotazovaných respondentů z řad občanských zaměstnanců VS ČR, tj. **22 respondentů (92%)** označilo odpovědi, že objektivní hodnocení odsouzeného provádí na základě získaných poznatků z pohovorů s odsouzeným včetně vědomostí ze své dosavadní praxe. Tudíž je možno říci, že rovněž **otázka č. 6 prostřednictvím otázky č. 7 potvrzuje platnost první pomocné hypotézy č. 1 v celém jejím rozsahu**, kdy při sestavování programů zacházení pro konkrétní odsouzené osoby se právě vychází ze zpracovaných komplexních zpráv, ve kterých jsou uvedeny všechny informace o jejich osobnosti a charakteristika jejich trestných činů.

- Otázka č. 9 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Při tvorbě PZ nabízíte vhodné nabídky aktivit odsouzenému?*

Na grafu č. 10 je možno vysledovat, že **15 dotazovaných respondentů (62%)** při tvorbě programu zacházení bere v úvahu charakter trestné činnosti odsouzeného včetně jeho požadavků. ale berou v úvahu i možnosti věznice. Dále vycházejí při tvorbě programu zacházení ze svých realizovaných pohovorů s odsouzenými a řídí se i svým úsudkem. Takže též lze hovořit o tom, že prostřednictvím této otázky je **potvrzena platnost znění první pomocné pracovní hypotézy**, a to v celém jejím rozsahu.

- Otázka č. 10 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Jakým způsobem provádíte průběžné hodnocení programu zacházení?*

Z celkově 24 dotazovaných respondentů (100%) **15 občanských zaměstnanců (62%)** se vyjádřilo k tomu, že **vždy realizují objektivní průběžné hodnocení programu zacházení**, ze kterého posléze **doporučují stanoviska k dalšímu zacházení s odsouzenou osobou - viz tab. 12 a graf 11).**

Odpovědi respondentů na tuto položenou otázku **potvrzují platnost první pomocné pracovní hypotézy**, že realizované průběžné hodnocení programu zacházení, kde se přednostně vyhodnocují stanovené aktivity v programu zacházení, jeho plnění a celkový přístup odsouzeného z hlediska stanovených úkolů a povinností, **mají přímý vliv na uvědomování škodlivosti spáchaných trestných činů.**

- Otázka č. 11 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - D): *Doporučíte v případě zjištění neplnění programu zacházení ze strany odsouzeného jeho přepracování podle aktuální situace?*

Podle zjištěných odpovědí uvedených v tabulce č. 13 a vyobrazených v grafu č. 12 uvedlo **8 respondentů (33%), že vždy doporučí přepracování programu zacházení a 13 dotazovaných respondentů (54%) učiní tak až po opakování neplnění stanovených podmínek v tomto program.** Podle toho je možno vyhodnotit, že tato otázka **nepotvrzuje platnosti znění první pomocné hypotézy v celém jejím rozsahu.**

- Otázka č. 16 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Jsou podle Vás programy zacházení s odsouzenými ve věznicích vůbec k něčemu dobré?*

I tato otázka potvrdila **platnost znění první pomocné pracovní hypotézy v celém jejím rozsahu**, kdy **13 dotazovaných respondentů (54%)** (z celkových 24 respondentů - viz tabulka č. 14 a graf č. 13) uvedlo, že programy zacházení jsou odborné prostředky, jak výchovně a humánně působit na odsouzené osoby včetně zabránění dalšímu návratu odsouzeného do věznice.

- Otázka č. 17 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Co by jste chtěli pozměnit na programech zacházení s odsouzenými?*

Odpovědi na tuto otázku **potvrzují platnost znění první pomocné pracovní hypotézy v celém jejím rozsahu**, protože 16 dotazovaných respondentů (67%) neuvedlo žádnou odpověď, a tudíž lze se oprávněně domnívat, že jsou spokojeni s aktuálním systémem programů zacházení a že nevyžadují žádnou úpravu či změnu.

- Otázka č. 19 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L): *Myslíte si, že program zacházení pro odsouzené ve výkonu trestu je zcela zbytečný?*

Získaná data a údaje, které jsou uvedeny v tabulce č. 16 a v grafu č. 15 **jednoznačně potvrzují platnost znění první pomocné pracovní hypotézy**, že program zacházení je nezbytným prostředkem ve Vězeňské službě ČR, prostřednictvím kterého odsouzený dosáhne uvědomění si špatnosti svého dosavadního chování a jednání, jež mělo za následek spáchání trestného činu a posléze odsouzení a uvěznění.

- Otázka č. 3 z dotazníku pro širokou veřejnost České republiky (příloha - K): *Co si myslíte o Vězeňské službě ČR?*

Na základě uvedených dat v tabulce č. 17 a údajů v grafu č. 16 a vyhodnocení otázky č. 3 lze oprávněně říci, že dotazovaná veřejnost pokládá samotnou instituci, kterou je Vězeňská služba ČR za nezbytnou součást demokratického státu, kde 14 dotazovaných respondentů (67%) důvěřuje této instituci a považuje jí za obranu proti nepoctivým a nebezpečným spoluobčanům a zabraňuje jim v opětovném páchání trestné činnosti.

Vyhodnocením položené otázky je možné dojít k závěru, že se lze oprávněně domnívat, **že potvrzuje platnost znění první pomocné pracovní hypotézy.**

- Otázka č. 4 z dotazníku pro širokou veřejnost České republiky (příloha - K): *Myslíte si, že Vězeňská služba ČR dokáže napravit odsouzené, aby po propuštění opětovně nepáchali trestnou činnost?*

Dle uvedených dat v tabulce č. 18 a údajů v grafu č. 17, panují u 20 respondentů (95%) **negativní názory na systém převýchovy** fungující ve Vězeňské službě ČR. Dotazovaní mají pochyby o tomto systému.

Tato otázka nepotvrzuje znění první pomocné pracovní hypotézy.

- Otázka č. 5 z dotazníku pro širokou veřejnost České republiky (příloha - K): *Máte pojem o tom, že Vězeňské službě fungují programy zacházení pro odsouzené, skrze které se odborní zaměstnanci věznice snaží působit na vězně a převychovat je?*

Na základě zjištěných údajů z položené otázky č. 5, jež jsou vyobrazeny v grafu č. 18, je možno s určitostí říci, že naše česká veřejnost má určité povědomí blíže nespecifikované o systému zacházení s odsouzenými osobami a že se tento systém snaží o to, aby jejich návrat do společnosti byl co nejméně bolestivý, jak pro odsouzené, tak i pro veřejnost. 16 dotazovaných respondentů (76%) se vyjádřilo, že program ano, ale jen ve formě pracovní terapie a zbytek uvedl, že mnohonásobného recidivistu již nelze předělat.

Tímto lze tvrdit, že otázka č. 5 se shoduje s první pomocnou pracovní hypotézou v tom smyslu, že veřejnost tuší určitý způsob zacházení s odsouzenými osobami ve výkonu trestu, prostřednictvím kterého by měl odsouzený pochopit důsledky svých činů a svého jednání.

Závěr vyhodnocení pracovní hypotézy č. 1

Pomocná pracovní hypotéza č. 1 předpokládala, že zaměstnanci VS ČR dokáží řádně sestavit program zacházení pro konkrétního odsouzeného, zaměřený jednak na to, aby si uvědomil škodlivost činů, za které byl odsouzen a dále na nápravu jeho osobnosti.

Z provedeného šetření vyplynulo:

- S každým nově nastupujícím odsouzeným do výkonu trestu odnětí svobody v nástupním oddělení realizují pohovory za účelem zjištění rodinných, kriminálních a osobnostních anamnéz, aby snadněji rozpoznali aktuální sociální rizika, která by mohla mít za následek nevypočitatelné jednání a chování odsouzeného. Vytvoří se Komplexní zpráva o odsouzeném (viz otázka 6 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR - příloha I) Na tomto úkolu se podílí v rámci programu SARPO všichni odborní pracovníci. Garantem se stává speciální pedagog.
- Občanští zaměstnanci Vězeňské služby ČR dokáží řádně sestavit program zacházení pro odsouzené osoby a v něm stanovit jednotlivé aktivity, povinnost, cíle a plnění programu zacházení průběžně objektivně vyhodnocovat. Přičemž dokáží prostřednictvím programu zacházení dosáhnout u odsouzených osob uvědomění si škodlivosti spáchaných trestných činů a u některých i jejich samotnou nápravu. Občanští zaměstnanci mají potřebné znalosti, vědomosti a dostatečnou praxi pro vytvoření dobře sestaveného programu zacházení pro konkrétní osobu, jsou vysoce erudovaní pro zastávané funkce, mají dostatek osobních a profesních zkušeností k vykonávání této vysoce odborné činnosti po penitenciární stránce (viz otázka 7, 8, 9, 10, 11, 16 a 17 z dotazníku pro občanské pracovníky VS ČR - příloha I).
- Respondenti - klienti probačních středisek - se vyjádřili kladně k programům zacházení ve Vězeňské službě ČR a považují je za motivační prostředek, který umožňuje odsouzencovi pochopit závažnost jeho dosavadního chování a jednání (viz otázka 19 z dotazníku pro klienty PMS ČR - příloha L).
- Občané uvedli, že k Vězeňské službě ČR pocítují důvěru jako k instituci, která chrání společnost od závadových jedinců, a mají určité tušení o zacházení s odsouzenými. Avšak dodali, že jediné co by stanovili - je pracovní terapie

a nerealizování aktivit u mnohonásobných recidivistů. (viz otázka 3 z dotazníku pro širokou veřejnost - příloha K).

Pomocnou hypotézu č. 1 lze považovat za potvrzenou.

6.3 Posouzení pravdivosti pomocné pracovní hypotézy č. 2

Pomocná pracovní hypotéza č. 2:

Odsouzený, který zažádá o spolupráci Probační a mediační službu ČR na jeho případném propuštění z VTOS, je zaměstnanci Vězeňské služby ČR řádně informován o způsobu této spolupráce i o případných důsledcích, které pro něj z této spolupráce mohou vyplynout.

Analýza odpovědí na druhou pomocnou pracovní hypotézu od odsouzených osob uvězněných ve Vazebních věznicích a Věznicích

Tento empirický výzkum, respektive druhá pomocná pracovní hypotéza, se především týká odsouzených osob (pachatelů trestné činnosti), kteří vykonávají trest odnětí svobody. Další skupinou osob, která bude mít vliv na ověření platnosti této hypotézy jsou občanští zaměstnanci VS ČR a pracovníci probačních středisek a jejich klienti.

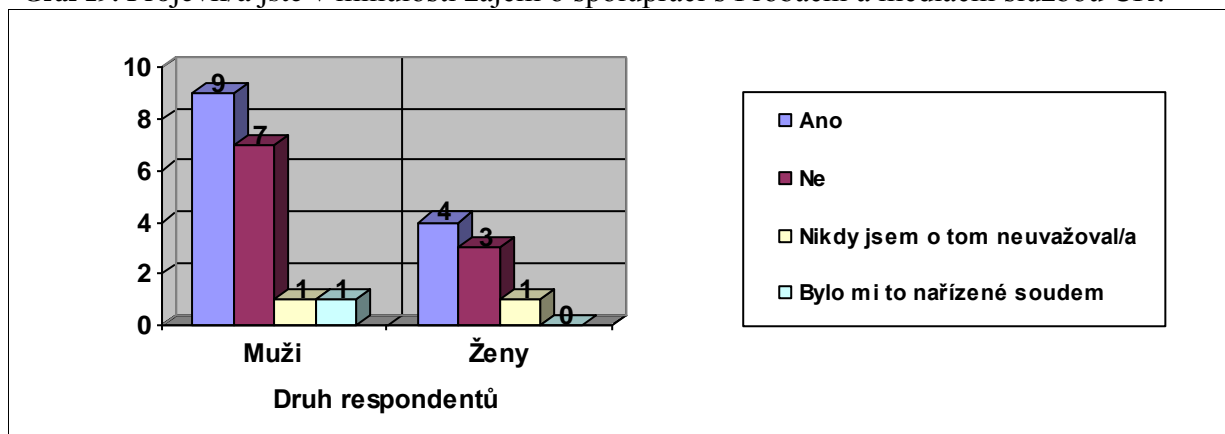
Tab. 20: Projevení zájmu odsouzeného o spolupráci s Probační a mediační službou ČR

Otázka č. 11 - příloha M		
Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?		
Odpovědi respondentů:	18 Mužů	8 Žen
Ano	9	4
Ne	7	3
Nikdy jsem o tom neuvažoval/a	1	1
Bylo mi to nařízené soudem	1	0
Celkem respondentů:	26	

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 19: Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Na tuto otázku 10 dotazovaných respondentů (38%) odsouzených mužů i žen uvedlo, že v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR neprojevili. 9 mužů (35%) a 4 ženy (15%) uvedli, že v minulosti zájem o spolupráci s výše uvedenou institucí projeví, 1 muž (4%) a 1 žena (4%) nikdy o spolupráci s PMS ČR neuvažovali. Pouze 1 muž (4%) označil odpověď, že mu to bylo nařízené soudem.

Tab. 21: Výsledek spolupráce s Probační a mediační službou ČR

Otázka č. 12 - příloha M		
Jestliže ano, tak s jakým výsledkem proběhla tato spolupráce?		
Odpovědi respondentů:	18 mužů	8 žen
a	0	0
b	7	3
c	3	1
d	1	1
<i>Nebyla spolupráce s PMS ČR</i>	7	3
Celkem respondentů	26	

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

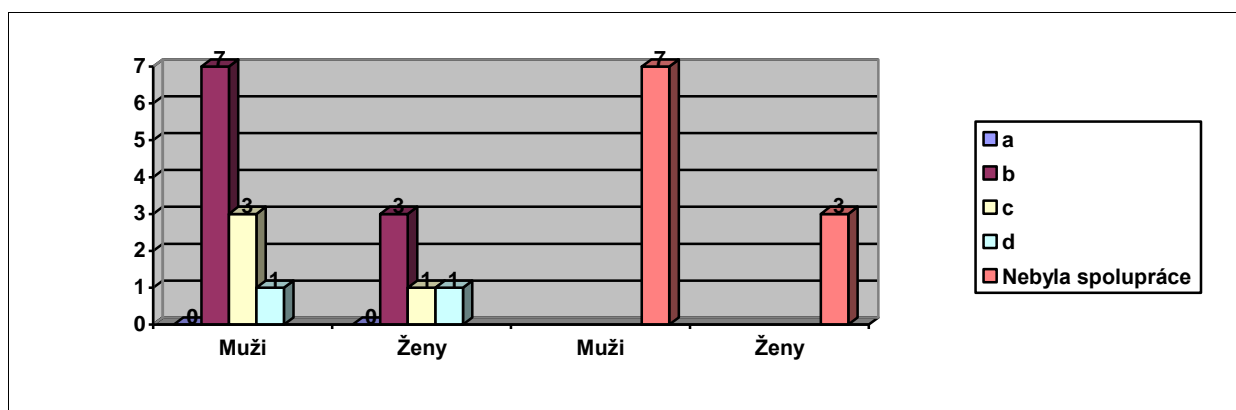
a = spolupráce byla navázána pouze ze začátku a poté již neprobíhala,

b = spolupráce byla od začátku až po propuštění z výkonu trestu,

c = spolupráce proběhla pouze v navázání kontaktu a poté z mé strany byla ukončena,

d = spolupráce proběhla odesláním podnětu a oslovením probačního úředníka a po realizovaném pohovoru byla tímto úředníkem ukončena.

Graf 20: Jestliže ano, tak s jakým výsledkem proběhla tato spolupráce?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Z dotazovaných 26 respondentů o spolupráci s Probační a mediační službou ČR neprojevovalo zájem 10 dotazovaných (38%) odsouzených mužů i žen, což lze vyčíst i z předchozí tabulky č. 21. Oproti výsledkům uvedeným v předchozí tabulce bylo z dotazovaných v nějakém kontaktu s PMS ČR buď z vlastní iniciativy či z příkazu státních orgánů (soudu či státního zastupitelství) 16 dotazovaných respondentů (62%) odsouzených mužů i žen, z tohoto počtu 7 mužů (26%) a 3 ženy (12%) uvedlo odpověď, že spolupráce probíhala od začátku až do propuštění z výkonu trestu, 3 muži (12%) a 1 žena (4%) označili odpověď, že spolupráce proběhla pouze v navázání počátečního kontaktu a poté byla ze strany odsouzeného ukončena. Pouze 1 muž (4%) a 1 žena (4%) se doznali k tomu, že spolupráce proběhla odesláním podnětu a oslovením probačního úředníka a po realizovaném pohovoru byla tímto úředníkem ukončena.

Obě otázky byly nasměrovány na minulé kontakty s PMS ČR. Zatímco první z nich zkoumala, zdali měl odsouzený někdy v minulosti zájem o navázání spolupráce s PMS ČR, další otázka byla postavena tak, aby odsouzený přiznal, zda byl s touto institucí v jakémkoliv kontaktu. A zde se projevil zdánlivý rozdíl v odpovědích - především v těch, které v předešlém dotazu ukazují svůj nezájem o probační péči a ve druhé přiznávají, že sice byli v kontaktu, v některých případech úředně nařízeným, ale ten byl ihned odsouzeným ukončen, případně byl po pohovoru ukončen probačním úředníkem. Ukazuje se tedy, že důležitější než nařízení je vlastní zájem odsouzeného - musí se však jednat o zájem trvalý (viz 10 respondentů, kteří dokázali s PMS ČR spolupracovat od začátku výkonu trestu až do jeho konce). Existuje však i možnost, že odsouzenému nebylo před prvním kontaktem zcela jasné, jaké povinnosti ho při spolupráci s PMS ČR čekají.

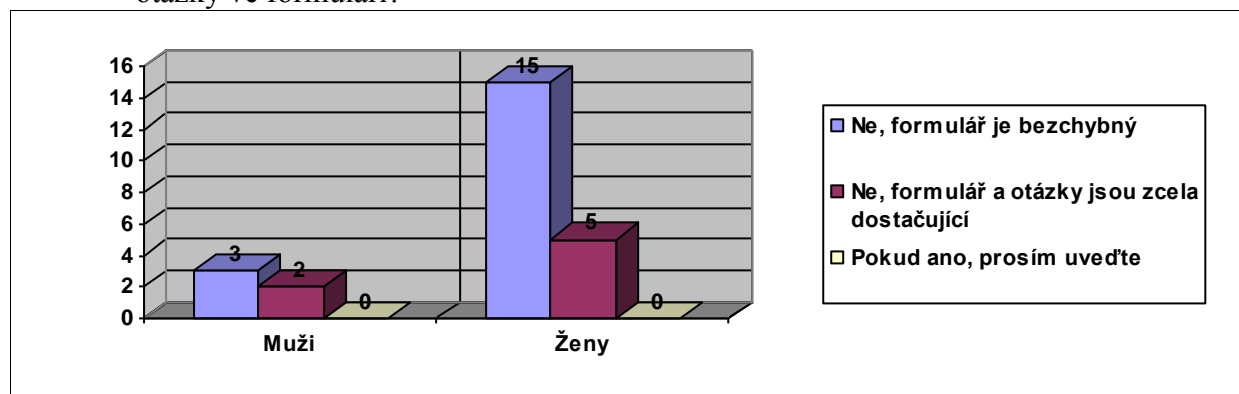
Zpracované odpovědi na druhou pomocnou pracovní hypotézu od pracovníků Probační a mediační služby ČR

Tab. 22: Změna podnětu k zahájení spolupráce s PMS ČR včetně změny otázek ve formuláři

Otázka č. 12 - příloha J		
Změnil/a byste podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR nebo byste doplnil/a určité otázky ve formuláři?		
Odpovědi respondentů:	5 mužů	20 žen
Ne, formulář je bezchybný	3	15
Ne, formulář a otázky jsou zcela dostačující	2	5
Pokud ano, prosím uveďte	0	0
Celkem respondentů	25	

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 21: Změnil/a byste podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR nebo byste doplnil/a určité otázky ve formuláři?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Na otázku č. 12, zda by probační pracovníci změnil formulář, kterým dává odsouzený podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR či otázky v něm - odpovědělo 18 dotazovaných respondentů (72%) - pracovníků probačních středisek mužů i žen, že je formulář bezchybný a nevyžaduje žádné změny a 2 muži (8%) a 5 žen (20%) zastávají názor, že otázky jsou zcela dostačující a formulář změny nevyžaduje. Všichni probační pracovníci tedy zhodnotili tento formulář jako bezchybný.

Tab. 23: Zavedení povinnosti pro odsouzené před posláním podnětu k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR

Otázka č. 14 - příloha J		
Co byste zavedl/a za povinnost - jako první kontakt s odsouzeným, který požádal o spolupráci přes podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR?		
Odpovědi respondentů:	5 mužů	20 žen
a	0	2
b	0	0
c	4	14
d	0	0
e	1	4
f	0	0
Celkem respondentů	25	

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = napsání motivačního dopisu odsouzeným, než pošle podnět,

b = napsání životopisu odsouzeným, než pošle podnět,

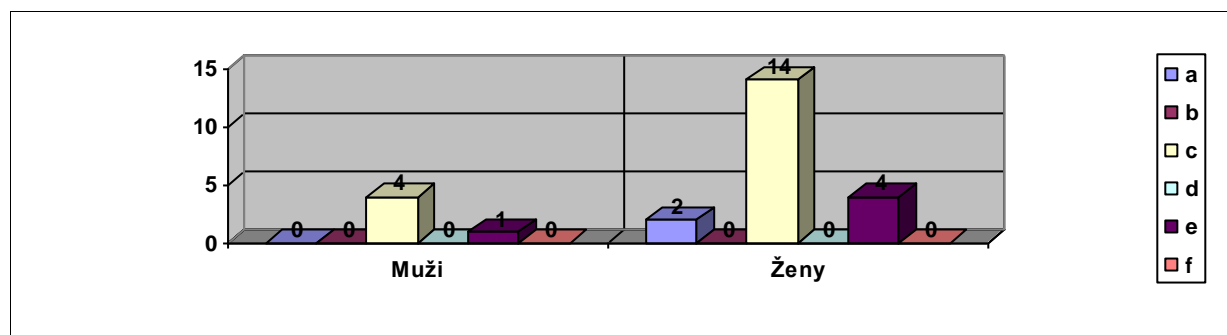
c = nic, současně době praktikovaný podnět k zahájení spolupráce je dostačující,

d = telefonní hovor s Vámi, před zahájením spolupráce,

e = životopis odsouzeného, který by byl přílohou podnětu,

f = jiné.

Graf 22: Co byste zavedl/a za povinnost - jako první kontakt s odsouzeným, který požádal o spolupráci přes podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

18 dotazovaných respondentů (72%) - zaměstnanců probačních středisek, jak mužů, tak žen, považují současně praktikovaný podnět k zahájení spolupráce za dostačující

a nevyžadující žádné změny. Přičemž další 4 zaměstnankyně (16%) a 1 zaměstnanec (4%) by zavedli jako povinnost odsouzeným osobám, aby k podnětu k zahájení spolupráce sepsali svůj životopis, který by byl jeho přílohou. 2 dotazované ženy (8%) by zavedly jako povinnost před prvním kontaktem a samotným posláním podnětu k zahájení o spolupráci sepsání motivačního dopisu, který by odsouzený poslal ještě před odesláním podnětu. Z těchto požadavků je zřejmé, že zaměstnanci PMS ČR chtějí znát důkladněji osobnost odsouzeného, jeho smýšlení a znát samotný motiv jeho požadavku na spolupráci s PMS ČR. A to ještě před tím, než odsouzenou osobu navštíví ve věznici.

Zpracovaná odpověď na druhou pomocnou pracovní hypotézu od občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR

Tab. 24: Sdělení nezbytných informací odsouzenému, který chce navázat spolupráci s PMS ČR a její důsledky

Otázka č. 12 - příloha I	
V případě projevení zájmu odsouzeného o navázání kontaktu s Probační a mediační službou ČR dokážete tuto spolupráci vysvětlit a sdělit odsouzenému důsledky tohoto počínání v případě neúspěchu?	
Odpovědi respondentů:	Počet respondentů
a	9
b	0
c	12
d	0
e	0
f	3
Celkem respondentů:	24

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, dokáži,

b = ne, nedokáži,

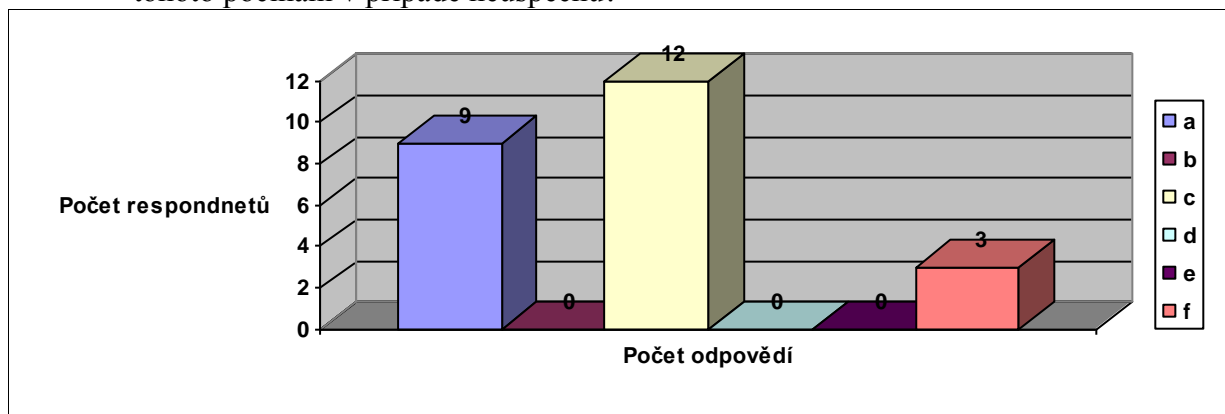
c = dokáži odsouzenému sdělit pouze částečné informace, které si doplní v případě uskutečnění návštěvy probačního úředníka ve věznici,

d = přenechám to svému kolegovi, který o tom ví více,

e = předám odsouzenému letáček s informacemi,

f = jiné.

Graf 23: V případě projevení zájmu odsouzeného o navázání kontaktu s Probační a mediační službou ČR dokážete řádně tuto spolupráci vysvětlit a sdělit odsouzenému důsledky tohoto počínání v případě neúspěchu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

V případě, že odsouzený projeví zájem o navázání spolupráce s Probační a mediační službou ČR, dokáže řádně podat 9 dotazovaných občanských zaměstnanců VS ČR (37%) vysvětlení důsledků této spolupráce v případě neúspěchu. 12 zaměstnanců (50%) zvládne podat odsouzenému částečné informace o této spolupráci a odsouzený si je posléze doplní v případě uskutečnění návštěvy probačního úředníka ve věznici, 3 zaměstnanci (13%) uvedli, že informace, které předávají odsouzenému, nejprve konzultují se sociální pracovníkem, jenž je v kontaktu s příslušným probačním střediskem.

Všichni dotazovaní respondenti též označili odpověď, že když je odsouzený vyhledá a žádá o sdělení informací ohledně spolupráce s Probační a mediační službou ČR, sdělí mu tyto informace a zároveň mu předají leták s podrobnými informacemi, jak a v jakých případech kontaktovat, kdy kontaktovat, jakým způsobem, co očekávat od setkání s probačním úředníkem a jak bude probíhat samotná spolupráce s PMS ČR.

Informace o spolupráci s PMS ČR jsou zřejmě podávány odsouzenému v dostatečném rozsahu.

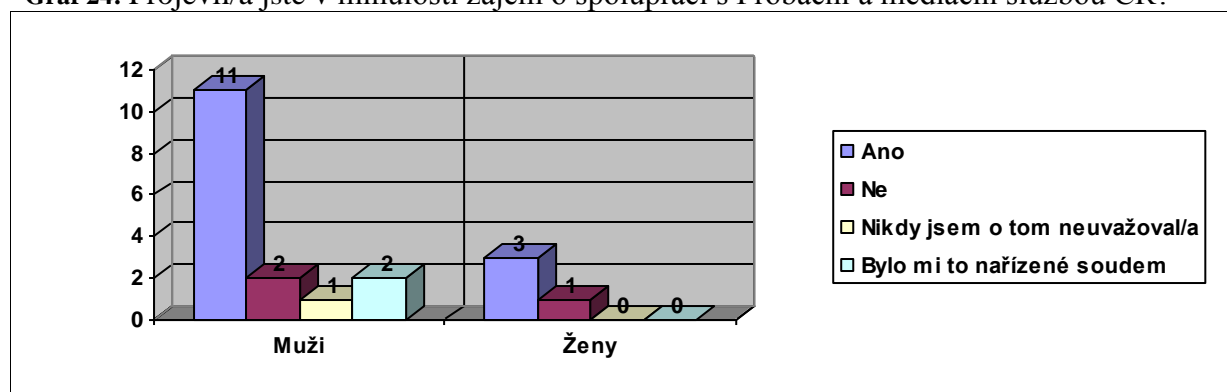
Zpracovaná odpověď na druhou pomocnou pracovní hypotézu od klientů Probační a mediační služby ČR

Tab. 25: Projevení zájmu o navázání spolupráce s Probační a mediační službou ČR

Otázka č. 11 - příloha L		
Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?		
Odpovědi respondentů:	16 mužů	4 ženy
Ano	11	3
Ne	2	1
Nikdy jsem o tom neuvažoval/a	1	0
Bylo mi to nařízené soudem	2	0
Celkem respondentů	20	

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 24: Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Na tuto otázku 3 dotazovaní klienti probačních středisek (15%) mužů i žen uvedlo, že neprojevili zájem v minulosti o spolupráci s Probační a mediační službou ČR. Z dotazovaných 20 respondentů odpovědělo 11 mužů (55%) a 3 ženy (15%), že v minulosti projevíli zájem o spolupráci s výše uvedenou institucí. Pouze 2 muži (10%) uvedli, že jim to nařídil příslušný soud a 1 muž (5%) se vyjádřil, že nikdy v minulosti o tom neuvažoval.

6.3.1 Vyhodnocení druhé pomocné pracovní hypotézy

Rovněž i druhá pomocná pracovní hypotéza byla podložena několika otázkami připravenými pro jednotlivé skupiny respondentů, kteří se přímo účastnili tohoto realizovaného výzkumu. I zde byla položena řada otázek, které byly směřovány na občanské zaměstnance Vězeňské služby ČR (dotazník příloha I - otázka 12), na odsouzené osoby (dotazník příloha M - otázka 11, 12), na pracovníky Probační a mediační služby ČR (dotazník příloha J - otázka 12,14) i na jejich klienty (dotazník příloha L - otázka 11). Druhá pomocná pracovní hypotéza měla za úkol ověřit, zda zaměstnanci VS ČR dokáží řádně informovat odsouzenou osobu, která zažádala o spolupráci s PMS ČR, o způsobu této spolupráce i o případných vzniklých důsledcích z této spolupráce.

- Otázka č. 11 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?*

Dle uvedených dat v tabulce č. 20 je jednoznačné, že některé odsouzené osoby již v minulosti projevily zájem o navázání spolupráce s Probační a mediační službou ČR a využily těchto služeb k tomu, aby se mohly dostat z výkonu trestu na podmíněné propuštění, což uvedlo z 26 dotazovaných respondentů (100%) 13 odsouzených osob (50%) a dále pouze 1 muž (4%) uvedl, že mu to bylo nařízené soudem.

Tato otázka **potvrzuje pravdivost druhé pomocné pracovní hypotézy a to v té části, že odsouzení umístění ve výkonu trestu žádají o případnou spolupráci Probační a mediační službu ČR** na jejich případném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

- Otázka č. 12 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *Jestliže ano, tak s jakým výsledkem proběhla tato spolupráce?*

Tato otázka doplňuje výše uvedenou otázku v tom smyslu, že spolupráce byla vždy navázána buď z jedné nebo druhé strany, a to u 16 dotazovaných respondentů (62%) odsouzených mužů i žen, kdy z tohoto počtu 7 mužů (27%) a 3 ženy (12%) spolupracovali s Probační a mediační službou od úplného začátku až po jejich propuštění z výkonu trestu a u zbytku - 4 mužů (15%) a 2 žen (8%) spolupráce proběhla, ale byla ukončena ze strany odsouzeného či probačního úředníka.

Zde na této otázce č. 12 a označených dat a údajů v tabulce č. 21 a v grafu č. 20 lze vyzorovat, že odsouzení projevují dostatečný zájem o to, aby byli podmíněně propuštěni na svobodu a využívají k tomu všech legálně dostupných prostředků.

Tudíž je možno rovněž konstatovat, že **pravdivost druhé pomocné pracovní hypotézy je potvrzena z té části, že odsouzení žádají o spolupráci Probační a mediační službu ČR na jejich případném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.**

- Otázka č. 12 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Změnil/a byste podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR nebo byste doplnil/a určité otázky ve formuláři?*

Podle vyobrazených údajů v grafu č. 21 se dá s určitostí říci, že všichni pracovníci probačních středisek, tj. 25 dotazovaných zaměstnanců (100%) jsou s aktuálním formulářem k zahájení spolupráce spokojeni. Formulář nevyžaduje žádné další zásahy do jeho sestavení ani do obsahu otázek.

Tato otázka **potvrdila** opětovně **pravdivost druhé pomocné pracovní hypotézy** v tom smyslu, že aktuální formulář k zahájení **podnětu spolupráce s PMS ČR je dobře koncipován a sestylizován a odsouzenému nabízí možnost spolupráce** na podmíněném propuštění z výkonu trestu.

- Otázka č. 14 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Co byste zavedl/a za povinnost - jako první kontakt s odsouzeným, který požádal o spolupráci přes podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR?*

Podle zjištěných údajů, které jsou viditelné v grafu č. 23, lze jednoznačně říci, že 18 dotazovaných pracovníků (72%) Probační a mediační služby ČR jak mužů i žen považují současně používaný formulář podnětu k zahájení spolupráci za dostačující a získávají tak relevantní data o odsouzené osobě, jeho aktuální situaci a trestné činnosti. Pouze 5 dotazovaných respondentů (28%) mužů i žen uvedlo, že by k podnětu rádi uvítali od odsouzeného ručně psaný životopis či motivační dopis, tyto dokumenty by byly buď přílohou podnětu anebo by byly zaslány dříve než podnět. Je zřejmé, že důvodem požadavku těchto 5 pracovníků Probační a mediační služby ČR je to, že odsouzenou osobu, která požádala o případnou spolupráci, chtějí důkladně poznat, a to ještě dříve, než učiní osobní návštěvu odsouzeného ve věznici či vazební věznici.

Tímto se lze domnívat, že **analýza otázky druhou pomocnou pracovní hypotézu opětovně potvrzuje**, protože pracovníci Probační a mediační služby ČR si o formuláři podnětu k zahájení spolupráce myslí, že je dobře koncipovaný a otázky jsou dobře stylizované k získání co nejvíce objektivních údajů o odsouzeném, jenž zažádal PMS ČR o spolupráci na jeho případném propuštění z výkonu trestu.

- Otázka č. 12 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - D): *V případě projevení zájmu odsouzeného o navázání kontaktu s Probační a mediační službou ČR dokážete řádně tuto spolupráci vysvětlit a sdělit odsouzenému důsledky tohoto počínání v případě neúspěchu?*

Tato otázka a samotná tabulka č. 24 a data zanesená v ní zcela **jednoznačně potvrzují tvrzení druhé pomocné pracovní hypotézy v celém jejím rozsahu**, poněvadž 9 dotazovaných respondentů (37%) zvládne vysvětlit spolupráci s Probační a mediační službou ČR i sdělit případné důsledky v případě negativního vývoje situace, dalších 12 zaměstnanců (50%) sdělí pouze částečné informace, které však doplní předaným letákem s podrobnými informacemi o spolupráci a 3 dotazovaní respondenti (13%) nejprve realizují konzultaci se sociálním pracovníkem o sdělovaných informacích a poté takto ověřené informace předají žádajícímu odsouzenému. Rovněž všichni občanskí zaměstnanci uvedli, že při sdělování informací o případné spolupráci s Probační a mediační službou ČR zároveň dají výše uvedený leták s dalšími nezbytnými informacemi.

Tudíž je zcela nevyvratitelné tvrzení, že hypotéza touto otázkou byla jednoznačně potvrzena v celém jejím rozsahu a znění.

- Otázka č. 11 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L): *Projevili/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?*

14 klientů probačních středisek (70%) mužů i žen v minulosti, když byli umístěni ve výkonu trestu odnětí svobody, projevíli zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR na jejich podmíněném propuštění. Další 2 muži (10%) se doznali k tomu, že jim to bylo nařízené příslušným soudem a nelitují toho.

Je tedy možno vyvodit, že i klienti Probační a mediační služby ČR, kteří jsou nyní na svobodě, v minulosti ve výkonu trestu využili spolupráce s Probační a mediační službou ČR a jí poskytované služby, kterou je program Parole - tzv. „Dohled nad podmíněné propuštění z VTOS“ odsouzené osoby.

Analýza otázky potvrzuje platnost znění druhé pomocné pracovní hypotézy v tom smyslu, že odsouzení, kteří jsou ve výkonu trestu, žádají o spolupráci Probační a mediační službu ČR na jejich případném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Závěr vyhodnocení pracovní hypotézy č. 2

Pomocná pracovní hypotéza č. 2 předpokládala, že odsouzený, který zažádá o spolupráci PMS ČR na jeho případném propuštění z VTOS, je zaměstnanci VS ČR řádně informován o způsobu této spolupráce i o případných důsledcích, které pro něj z této spolupráce mohou vyplynout.

Z výsledků šetření vyplynulo následující:

- Pracovníci VS ČR dokáží podat v případě projevení zájmu odsouzeného o spolupráci s Probační a mediační službou ČR obsahově kvalitní informace včetně vysvětlení důsledků v případě neúspěchu. K poskytnutým ústním informacím ještě navíc předají odsouzenému leták s podrobnými informacemi o této poskytované službě Probační a mediační služby ČR (viz otázka č. 12 dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR - příloha I).
- Příslušní občanští zaměstnanci Vězeňské služby ČR mají dostatečnou praxi ve svém oboru včetně délky pracovního poměru (viz otázka č. 4 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR - příloha I).
- Klienti probačních středisek, kteří byli v minulosti umístění ve věznicích ve výkonu trestu, projeví zájem o navázání spolupráce s Probační a mediační službou (viz otázka č. 11 z dotazníku pro odsouzené osoby - příloha L).
- Pracovníci Probační a mediační služby považují aktuálně používaný formulář podnětu k zahájení spolupráce mezi touto institucí a odsouzeným za plně funkční a dokáží z něho získat objektivní informace o odsouzeném, (viz otázka 11 a 12 z dotazníku pro zaměstnance Probační a mediační služby ČR - příloha J).
- U respondentů rekrutovaných z řad odsouzených osob je předpoklad ten, že v případě opětovného uvěznění budou vyhledávat pomoc s podmíněným propuštěním z výkonu trestu za pomoci Probační a mediační služby ČR a tato možnost je pro ně motivující k tomu, aby se z vězení dostali na svobodu a mohli být se svými blízkými (viz otázka č. 4 z dotazníku pro klienty PMS ČR - příloha M).

Pracovní hypotéza č. 2 je potvrzena.

6.4 Posouzení pravdivosti pomocné pracovní hypotézy č. 3

Pomocná pracovní hypotéza č. 3:

Pracovníci PMS ČR před svými pohovory s odsouzeným, požadujícím jejich spolupráci na jeho případném propuštění z VTOS, vždy komunikují se zaměstnanci VS ČR o celkovém průběhu výkonu trestu tohoto odsouzeného a dotazují se na jejich připomínky k odsouzenému.

Zpracované odpovědi na třetí pomocnou pracovní hypotézu od pracovníků Probační a mediační služby ČR

Do empirického výzkumu bylo zařazeno 25 pracovníků probačních středisek na pracovních pozicích probačního úředníka a asistenta, kteří vykonávají svoji pracovní činnost s odsouzenými osobami a svým pracovním zařazením spadají do blízkosti Vazební věznice Praha – Ruzyně a věznic, ve kterých byl též realizován výzkum.

Tab. 26: Komunikace se zaměstnanci věznice o odsouzeném a jeho průběhu výkonu trestu

Otázka č. 6 - příloha J	
Při návštěvě odsouzeného ve věznici a před provedením pohovoru s odsouzeným - komunikujete se zaměstnanci věznice o celkovém průběhu jeho výkonu trestu?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
a	5
b	3
c	13
d	4
e	0
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = vždy provedu pohovor s příslušným vychovatelem, speciálním pedagogem či soc. pracovníci,

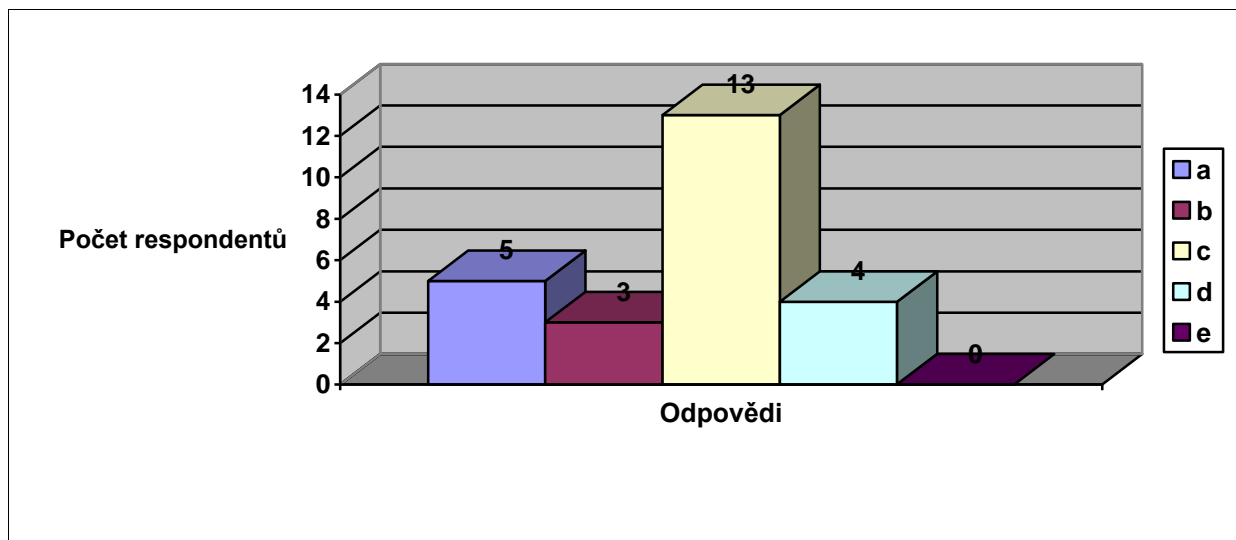
b = pohovor se zaměstnanci věznice zásadně neprovádím,

c = pohovor se zaměstnanci věznice neprovádím, protože většina hodnocení na vězně bývají úplně stejná a obrázek si utvořím sám o odsouzeném, až po provedení rozhovoru s ním,

d = pohovory se zaměstnanci vždy provedu, dále nahlédnu do spisové dokumentace odsouzeného a poté realizuji rozhovor s odsouzeným,

e = jiné.

Graf 25: Při návštěvě odsouzeného ve věznici a před provedením pohovoru s odsouzeným - komunikujete se zaměstnanci věznice o celkovém průběhu jeho výkonu trestu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Na otázku, zda pracovníci probačních středisek komunikují s odbornými zaměstnanci věznice, uvedlo 13 dotazovaných respondentů (52%), že neprovádí pohovory se zaměstnanci věznice ohledně odsouzených, protože hodnocení bývají stejná a udělají si obrázek sami až z provedeného pohovoru, ale jedním dechem dodávají, že ze začátku, než se dostaví do věznice, komunikují se sociálním pracovníkem, který je s nimi v kontaktu a sděluje jim, kdo z odsouzených má zájem o spolupráci. 3 respondenti (12%) nerealizují vůbec žádné pohovory se zaměstnanci, a tudíž se lze domnívat, že se i vyhýbají počáteční komunikaci se sociálním pracovníkem věznice. 5 pracovníků probačních středisek (20%) uvedlo, že komunikují pouze se sociálním pracovníkem a to pouze ze začátku. Zbývá 4 respondenti (16%) realizují pohovory se zaměstnanci věznice a pokud to uznají za vhodné, nahlédnou do spisové dokumentace odsouzeného a poté s ním realizují pohovor.

Na základě výše uvedených skutečností se lze oprávněně domnívat, že zaměstnanci Probační a mediační služby ČR realizují pouze pohovory se sociálními pracovníky věznic a to pouze v prvopočátku při kontaktování buď samotným sociálním pracovníkem, či při obdržení podnětu k zahájení spolupráce od odsouzené osoby, což v dotazníku označilo 22 dotazovaných respondentů (88%). Z toho lze vyvodit, že eminentní zájem o informace o celkovém průběhu výkonu trestu odsouzeného tito pracovníci nejeví.

Tab. 27: Existence programů zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody pro odsouzené osoby

Otázka č. 7 - příloha J	
Víte, že ve výkonu trestu existují programy zacházení pro odsouzené?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
a	5
b	10
c	6
d	4
e	0
f	0
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ne, vůbec to netuším ani nemám povědomí,

b = myslím si, že něco takového ve věznicích je,

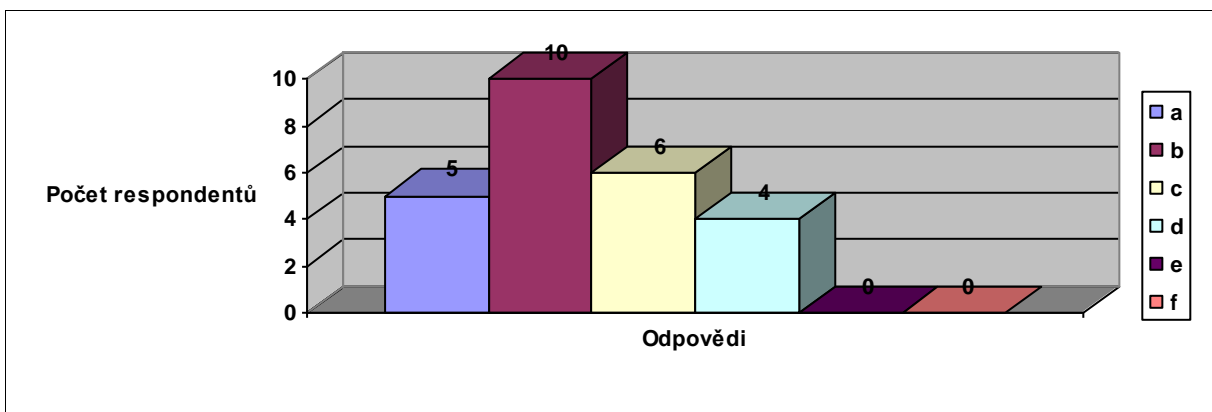
c = ano, vím, že existují,

d = ano, vždy se po nich ptám a snažím se do nich nahlédnout,

e = myslím si, že je to zcela zbytečné,

f = jiné.

Graf 26: Víte, že ve výkonu trestu existují programy zacházení pro odsouzené?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Při návštěvě věznice se 4 dotazovaní respondenti (16%) po programech ptají a snaží se do nich nahlédnout, 10 respondentů (40%) si myslí, že něco podobného ve věznicích funguje,

6 respondentů (24%) vědí, že programy zacházení existují. Pouze 5 dotazovaných respondentů (20%) vůbec netuší, že programy zacházení ve věznicích existují.

Na těchto výsledcích je pozitivní to, že ani jeden z dotazovaných respondentů nevěděl, že programy zacházení ve věznicích jsou zcela zbytečné. Avšak pouze 4 pracovníci probačních středisek (16%) uvedli, že nahlíží do programů zacházení a ptají se po nich při svých návštěvách ve věznicích. U těchto probačních pracovníků se projevuje evidentní zájem o komunikaci i ostatními odbornými zaměstnanci, např. s vychovateli, s psychology a se speciálními pedagogy, kteří přicházejí do každodenního styku s odsouzenými osobami.

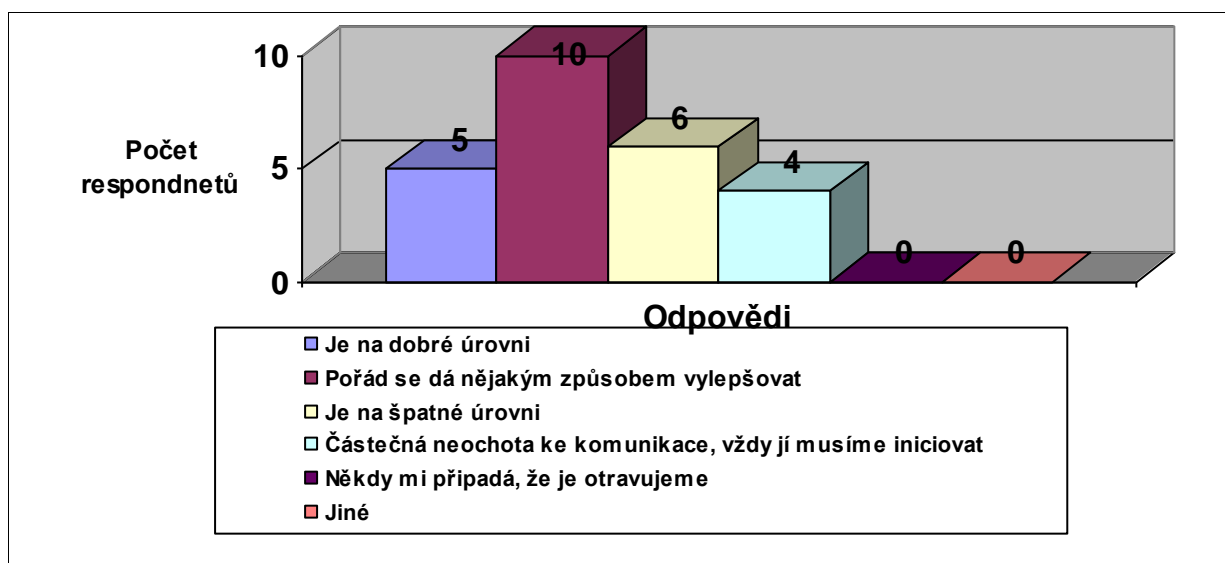
U ostatních pracovníků probačních středisek, tj. u 21 dotazovaných respondentů (84%) lze vyvodit, že pouze komunikují se sociálním pracovníkem oddělení výkonu trestu, a to zpravidla jen na počátku spolupráce s odsouzeným, což potvrzuje vyhodnocení otázky č. 6 z téhož dotazníku.

Tab. 28: Hodnocení spolupráce se zaměstnanci VS ČR

Otázka č. 9 – příloha J	
Jak hodnotíte spolupráci se zaměstnanci VS ČR?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Je na dobré úrovni	5
Pořád se dá nějakým způsobem vylepšovat	10
Je na špatné úrovni	6
Částečná neochota ke komunikaci, vždy jí musíme iniciovat	4
Někdy mi připadá, že je otravujeme	0
Jiné	0
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 27: Jak hodnotíte spolupráci se zaměstnanci VS ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Na grafu č. 27 je znázorněno, že 10 dotazovaných respondentů (40%) si myslí, že spolupráci se zaměstnanci VS ČR je možno stále nějakým způsobem vylepšovat, 5 pracovníků (20%) uvádí, že spolupráce je na dobré úrovni, 6 respondentů (24%) naopak označilo odpověď, že je na špatné úrovni a 4 dotazovaní respondenti (16%) uvádějí názor, že zaměstnanci VS ČR mají částečnou neochotu ke komunikaci s pracovníky PMS ČR a ti jí vždy musejí sami iniciovat.

Tab. 29: Změny na spolupráci se zaměstnanci VS ČR

Otázka č. 11 - příloha J	
Co byste změnil/a na spolupráci se zaměstnanci VS ČR?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
a	3
b	5
c	17
d	0
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

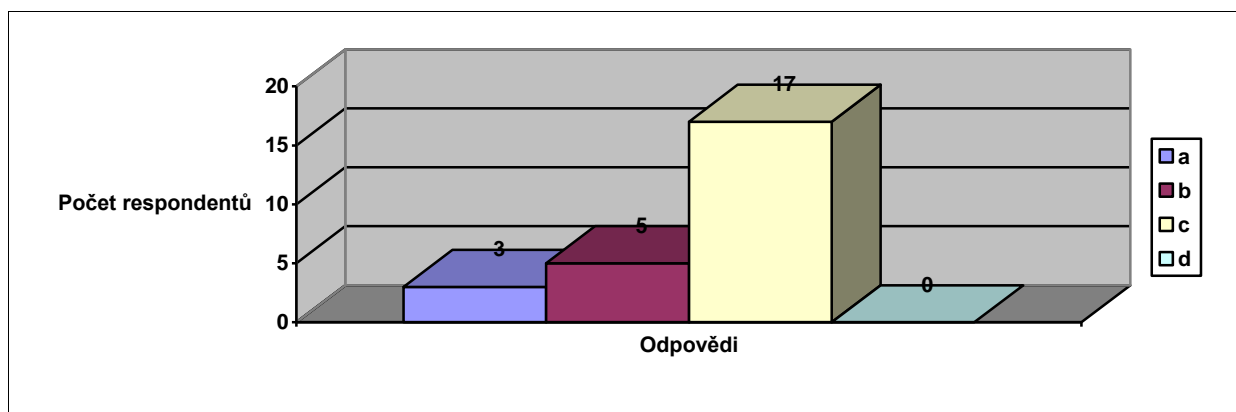
a = nic, je na velice dobré úrovni,

b = při naší návštěvě ve věznici - aby měli vše připravené k osobě odsouzeného,

*c = zavést určitý formulář, na kterém by bylo uvedeno vše podstatné o osobě odsouzeného (jak ho vidí vychovatel, psycholog, spec. pedagog a soc. pracovník), takové malé hodnocení po stránce chování a vystupování ve věznici - také jaký má program zacházení a jak jej plní,
d = ano, určitě bych něco změnil.*

Graf 28: Co byste změnil/a na spolupráci se zaměstnanci VS ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Z 25 dotazovaných respondentů, mužů i žen, napsalo 17 zaměstnanců, (68%) že by uvítalo zavést určitý formulář, na kterém by bylo uvedeno vše podstatné o osobě odsouzeného - jednak hodnocení odborných zaměstnanců, jeho vystupování a chování ve věznici, včetně stručného hodnocení programu zacházení. Přičemž 5 dotazovaných (20%) uvedlo, že si přejí, aby bylo vše předem připravené k osobě odsouzeného při jejich návštěvě ve věznici.

Pouze 3 dotazovaní respondenti (12%) se vyjádřili, že spolupráce se zaměstnanci VS ČR je na velice dobré úrovni.

U odpovědí na tuto otázku zřejmě působí kladně nebo záporně jak lidský faktor, tak kultura příslušné věznice - nebo možná i kultura příslušné probační služby.

Zpracovaná odpověď na třetí pomocnou pracovní hypotézu od občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR

Tab. 30: Komunikace probačního úředníka s odborným zaměstnancem věznice

Otázka č. 13 - příloha I				
Probační úředník s Vámi při návštěvě věznice komunikuje o konkrétním odsouzeném, o jeho celkovém průběhu výkonu trestu, jeho vystupování a chování vůči vězeňskému personálu a o jeho povinnostech vyplývajících ze zákona o VTOS?				
Odpovědi respondentů	Vychovatel	Sociální pracovník	Speciální pedagog	Psycholog
a	0	3	0	0
b	11	0	0	4
c	0	0	0	0
d	0	0	3	0
e	2	0	1	0
Celkem respondentů	13	3	4	4
Dohromady respondentů	24			

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, vždy se mnou komunikuje,

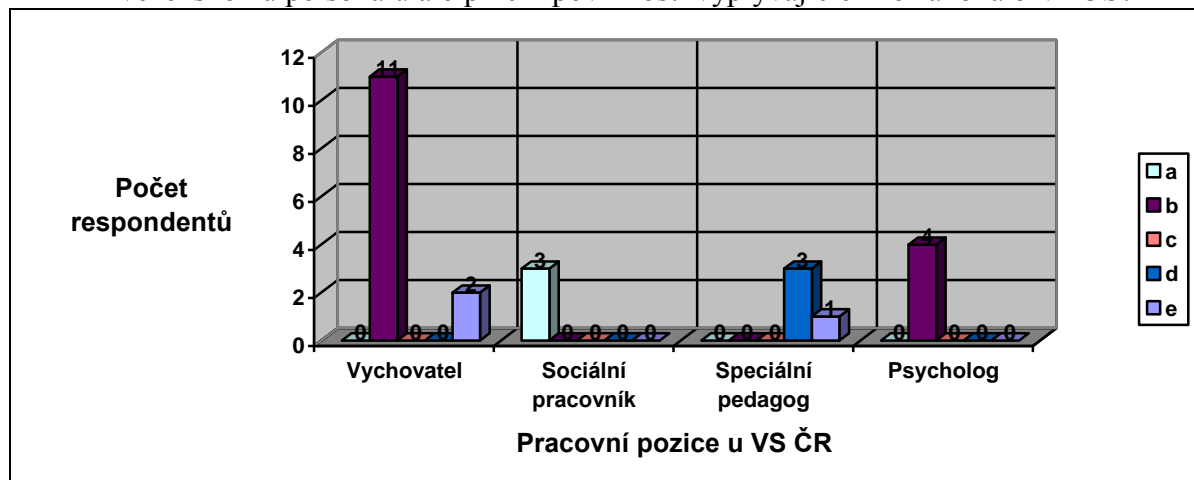
b = ne, nekomunikuje,

c = musím tuto komunikaci iniciovat sám,

d = komunikuje se mnou jen, když se mu něco nezdá,

e = jiné.

Graf 29: Probační úředník s Vámi při návštěvě věznice komunikuje o konkrétním odsouzeném, o jeho celkovém průběhu výkonu trestu, jeho vystupování a chování vůči vězeňskému personálu a o plnění povinností vyplývajících ze zákona o VTOS?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Z této položené otázky č. 13 pro občanské zaměstnance VS ČR jednoznačně vyplývá to, že jediným, s kým probační úředníci hovoří při návštěvě odsouzeného ve věznici, jsou sociální pracovníci, k čemuž se přiklání z 24 dotazovaných odborných zaměstnanců, pouze 3 sociální pracovníci (12%), kteří zajišťují počáteční komunikaci s probačním úředníkem. Sociální pracovníci probačním úředníkům zajišťují povolení vstupu do střeženého objektu k realizaci jejich pohovorů s odsouzenými osobami.

11 dotazovaných vychovatelů (46%) a všichni 4 dotazovaní psychologové (17%) uvedli jednoznačně, že probační úředník při návštěvě odsouzeného ve věznici s nimi nekomunikuje a ani je nevyhledává v případě zjištění různých nesrovnalostí.

3 speciální pedagogové (12%) označili odpověď, že s probačním úředníkem komunikují v případě, když se mu něco nezdá. Většinou se jedná o doplnění informací o osobě odsouzeného.

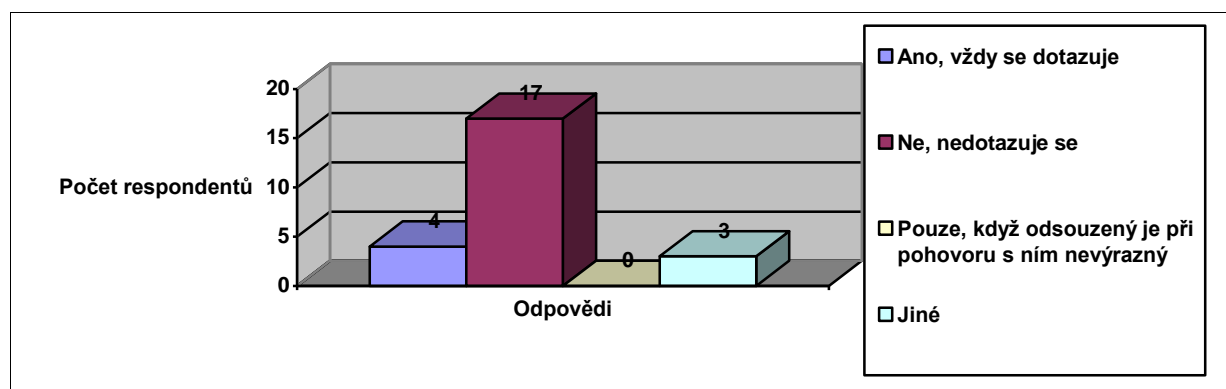
Poslední skupina 2 vychovatelů (8%) a 1 speciální pedagog (4%) uvádějí jiný názor, a sice, že s probačním úředníkem komunikují v případě velice problémového vězně, který si dle jejich názoru má odpykat celý výkon trestu odnětí svobody. Rovněž i tuto informaci předávají sociálnímu pracovníkovi, který s probačním úředníkem komunikuje ještě dříve, než jde za odsouzeným na oddíl.

Tab. 31: Plnění programu zacházení odsouzenou osobou

Otázka č. 14 - příloha I	
Dotazuje se Vás probační úředník na to, jak odsouzený plní program zacházení?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, vždy se dotazuje	4
Ne, nedotazuje se	17
Pouze, když odsouzený je při pohovoru s ním nevýrazný	0
Jiné	3
Celkem respondentů	24

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 30: Dotazuje se Vás probační úředník na to, jak odsouzený plní program zacházení?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Ze získaných odpovědí od dotazovaných respondentů jich 17 (71%) uvedlo, že probační úředník se jich nedotazuje na plnění programu zacházení odsouzeným, s nímž bude realizovat či realizoval pohovor, 4 zaměstnanci (17%) uvádí, že se jich probační úředník vždy dotazuje na plnění stanoveného programu zacházení, 3 respondenti (12%) dopsali odpověď, že se dotazuje na plnění programu zacházení, ale pouze v případě potřeby doplnění dalších informací ohledně odsouzené osoby.

Z výše uvedeného tak vyplývá, že probační úředníci povětšinou nejeví zájem o informace ohledně plnění programu zacházení od odborných zaměstnanců, kteří jsou v přímém kontaktu s odsouzenou osobou, tj. s vychovatelem příslušného oddělení, do kterého tato osoba ve výkonu trestu spadá.

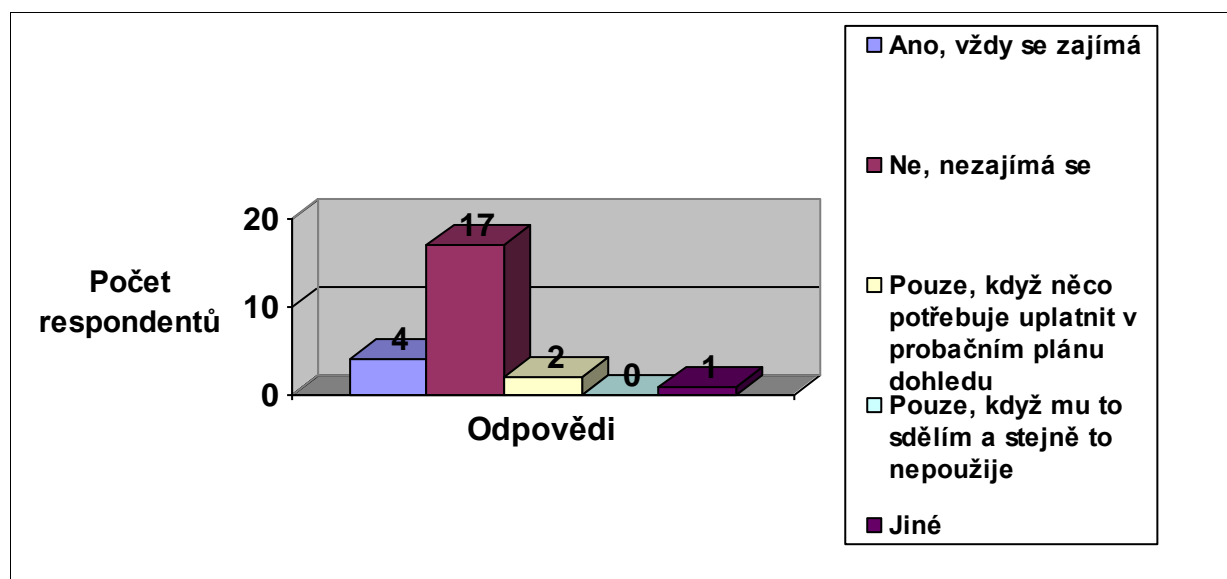
Probační úředníci komunikují ve věznici o odsouzených a jejich plnění programu zacházení pouze se 3 dotazovanými sociálními pracovníky (12%), kteří toto na položenou otázku uvedli. To také k této otázce uvedl 1 speciální pedagog (4%). Dalšími, kdo z odborných zaměstnanců informovali, že probační úředník s nimi komunikuje v případě potřeby, byli 3 vychovatelé (12%), kteří své poznatky o odsouzeném nejprve sdělí sociálnímu pracovníkovi a poté až probačnímu úředníkovi. Vždy se jedná o aktuální chování, jednání a vystupování vůči personálu věznice a o plnění vězňových povinností.

Tab. 32: Zájem probačního úředníka o konkrétní výchovné cíle a výchovné aktivity v programu zacházení

Otázka č. 15 - příloha I	
Zajímá se probační úředník o stanovené konkrétní výchovné cíle a plnění výchovných aktivit odsouzeného v programu zacházení?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, vždy se zajímá	4
Ne, nezajímá se	17
Pouze, když něco potřebuje uplatnit v probačním plánu dohledu	2
Pouze, když mu to sdělím a stejně to nepoužije	0
Jiné	1
Celkem respondentů	24

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 31: Zajímá se probační úředník o stanovené konkrétní výchovné cíle a plnění výchovných aktivit odsouzeného v programu zacházení?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

I podle odpovědí na tuto otázku je možno pozorovat, že probační úředníci se nezajímají o stanovené konkrétní výchovné cíle a plnění výchovných aktivit odsouzeného v programu zacházení, což uvedlo 17 odborných zaměstnanců věznic (71%) tj. 12 vychovatelů, 4 psychologové a 2 speciální pedagogové. Další 4 dotazovaní respondenti (17%) označili odpověď, že je to vždy zajímavá, 2 respondenti (8%) uvedli, že se probační pracovníci zajímají o odsouzené pouze v případě, když něco potřebují uplatnit v probačním plánu dohledu a pouze 1 odborný zaměstnanec (4%) se vyjádřil, že probační úředník s ním komunikuje pouze výjimečně.

Pokud budou rozlišeny odpovědi respondentů podle vykonávaných funkcí, tak bude výsledek následující: ti, kteří zvolili odpověď, že se probační úředník vždy zajímá o konkrétní výchovné cíle a plnění výchovných aktivit u konkrétního odsouzeného, byli speciální pedagog a tři sociální pracovníci, s nimiž probační úředníci vždy komunikují.

U jednoho vychovatele a speciálního pedagoga byla označena odpověď, že se probační úředník zajímá pouze v případě, když něco potřebuje uplatnit nebo v pozměněné podobě zanést do probačního plánu dohledu. Dále u jednoho speciálního pedagoga byla vepsaná odpověď, že probační úředník s ním komunikuje pouze výjimečně.

Zpracované odpovědi na třetí pomocnou pracovní hypotézu od široké veřejnosti z řad občanů České republiky

Tab. 33: Názor veřejnosti na Probační a mediační službu ČR

Otázka č. 7 - příloha K	
Co si myslíte o Probační a mediační službě ČR?	
Odpovědi:	Počet odpovědí:
a	1
b	4
c	1
d	13
e	2
Celkem respondentů:	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Poznámka:

Odpověď:

a = je to instituce, která pomáhá Vězeňské službě při řešení přeplněnosti věznic,

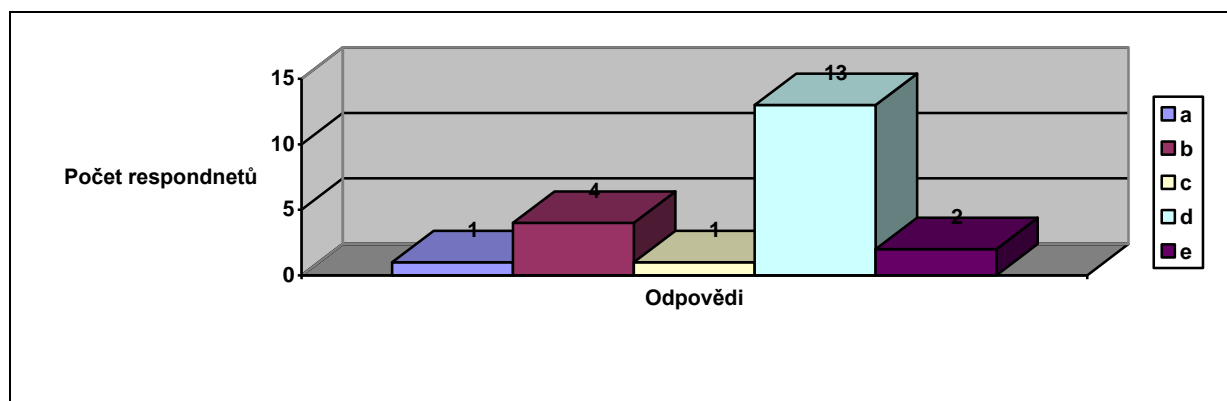
b = je to instituce, která by měla pouze řešit otázky obětí a nikoliv pachatelů a nápravu pachatelů trestné činnosti přenechat VS ČR,

c = je to instituce, která pouze vykazuje administrativní činnost a stejně k ničemu není,

d = měla by se věnovat pouze odsouzeným, kteří jsou poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody,

e = jiný názor.

Graf 32: Co si myslíte o Probační a mediační službě ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

13 dotazovaný respondentů (62%) se kloní k názoru, že by se měla Probační a mediační služba ČR pouze věnovat odsouzeným, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody

poprvé a přemýšlejí o navázání spolupráce s jejich institucí, 4 respondenti (19%) uvádí názor, že je to instituce, která by měla pouze pomáhat obětem a řešit jejich otázky a pachatele přenechat Vězeňské službě ČR včetně jejich nápravy, 1 respondent (5%) poděkoval odpověď, že se jedná o instituci, která pomáhá Vězeňské službě řešit přeplněnost věznic, 1 respondent (5%) uvedl, že je to instituce, která je k ničemu a pouze vykazuje administrativní činnost, 2 respondenti (9%) uvedli názor, že by PMS ČR měla pomoci odsouzeným osobám po jejich podmíněném propuštění začlenit se plnohodnotně do života a působit preventivně proti dalšímu páchání trestné činnosti.

6.4.1 Vyhodnocení třetí pomocné pracovní hypotézy

Třetí pomocná pracovní hypotéza byla podložena řadou otázek, které mají potvrdit či vyvrátit její pravdivost. Tyto otázky byly jednak vybrány z dotazníků pro zaměstnance Probační a mediační služby ČR (otázka 6, 7, 9 a 11 - dotazník příloha J), pro občanské zaměstnance Vězeňské služby ČR (otázka 13, 14 a 15 - dotazník příloha I) a z dotazníku, jenž byl určen pro širokou veřejnost České republiky (otázka 7 - dotazník příloha K).

- Otázka č. 6 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Při návštěvě odsouzeného ve věznici a před provedením pohovoru s odsouzeným - komunikujete se zaměstnanci věznice o celkovém průběhu jeho výkonu trestu?*

Podle uvedených dat v tabulce č. 26 a vyhodnocením otázky č. 6 - podle jednotlivých odpovědí se lze oprávněně domnívat, že 22 dotazovaných respondentů (88%) z řad probačních pracovníků nerealizuje pohovory s ostatními odbornými zaměstnanci Vězeňské služby ČR a pouze provádějí počáteční konzultaci se sociálním pracovníkem výkonu trestu, který s nimi komunikuje v prvopočátku, když odsouzený projeví zájem či podá podnět k zahájení spolupráce. Sociální pracovník probačním úředníkům zařídí nezbytná povolení ke vstupu do věznice včetně předání informací o provedení počátečního sběru informací o odsouzeném.

Z výše uvedeného lze tedy usoudit, že probační úředníci při první návštěvě odsouzeného ve věznici pouze komunikují zpočátku se sociálním pracovníkem, ale už dále nevyhledávají ostatní odborné zaměstnance typu speciálního pedagoga či vychovatele, kteří jsou s odsouzeným v každodenním kontaktu a mají přehled o jeho chování, vystupování, jednání a plnění stanovených povinností. Toto tvrzení dokladují i 3 dotazovaní respondenti

(12%) PMS ČR, kteří uvedli, že nerealizují žádné pohovory s odbornými zaměstnanci Vězeňské služby ČR.

Z uvedených důvodů tato otázka **nepotvrzuje pravdivost celého znění pomocné pracovní hypotézy č. 3**, protože někteří probační úředníci nekomunikují se všemi odbornými zaměstnanci věznice o celkovém průběhu výkonu trestu odsouzeného, ale pouze vyhledávají sociálního pracovníka, který jim zajistí prvotní informace o osobě odsouzeného.

- Otázka č. 7 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Víte, že ve výkonu trestu existují programy zacházení pro odsouzené?*

Jak dokladuje analýza odpovědí na otázku č. 7 (v grafu č. 26), je možno se domnívat, že probační pracovníci sice vědí o existenci programů zacházení a ale povětšinou se po nich neptají a vůbec se do nich nesnaží nahlédnout - mimo 4 dotazovaných respondentů (16%), kteří tuto snahu mají.

Rovněž lze z výše uvedené analýzy získaných dat usoudit, že 21 dotazovaných probačních úředníků (84%) pouze komunikuje se sociálními pracovníky výkonu trestu, a to pouze při jejich první návštěvě ve věznici, což potvrzuje vyhodnocení otázky č. 6 z téhož dotazníku.

Otázka č.7 nepotvrdila platnost znění pomocné pracovní hypotézy č. 3.

- Otázka č. 9 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Jako hodnotíte spolupráci se zaměstnanci VS ČR?*

Zde na této položené otázce s jejím výše uvedeným vyhodnocením (tab. 28, graf 27) lze vysledovat, že hodnocení spolupráce vězeňského personálu se zaměstnanci Probační a mediační služby ČR není na dobré úrovni, neboť komunikace probíhá pouze částečně a je vždy iniciovaná probačním úředníkem. Navíc uvedlo 20 probačních úředníků (80%) z 25 dotazovaných respondentů, že se dá vzájemná spolupráce dále vylepšovat.

Jak vyplynulo z analýzy vyhodnocení této otázky, probační úředníci před realizací pohovoru s odsouzeným se snaží o komunikaci a vzájemnou spolupráci se zaměstnanci Vězeňské služby ČR. Takže toto **vyhodnocení se shoduje se zněním třetí pomocné pracovní hypotézy**. Bohužel z analýzy zjištěných dat u této otázky také vysvítá, že pracovníci VS ČR o komunikaci s probačními úředníky nejeví velký zájem.

- Otázka č. 11 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Co byste změnil/a na spolupráci se zaměstnanci VS ČR?*

Z výše uvedených údajů v grafu č. 28 je možno vysledovat, že z 25 dotazovaných respondentů uvedlo 17 zaměstnanců probačních středisek (68%), že by uvítalo zavedení určitého formuláře (tzv. „portfolia“) o osobě odsouzeného, ve kterém by byla uvedena všechna hodnocení od odborných zaměstnanců věznice včetně jeho chování a vystupování i plnění stanoveného programu zacházení.

Tato otázka je doplňující - dotazuje se na návrhy změn, a proto **nelze konstatovat její pravdivost či nepravdivost.**

- Otázka č. 13 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Probační úředník s Vámi při návštěvě věznice komunikuje o konkrétním odsouzeném, o jeho celkovém průběhu výkonu trestu, jeho vystupování a chování vůči vězeňskému personálu a o plnění jeho povinností vyplývajících ze zákona o VTOS?*

Podle provedeného šetření (uvedeného v tabulce č. 30 a v grafu č. 29) jasně vyplývá názor 24 dotazovaných respondentů mužů i žen 11 vychovatelů (46%) a 4 psychologů (17%), že probační úředník při návštěvě odsouzeného ve věznici s nimi vůbec nekomunikuje a ani se o toto nesnaží. Přičemž právě vychovatelé přicházejí do každodenního styku s odsouzenou osobou a jsou schopni podat probačnímu úředníkovi adekvátní informace o jeho aktuálním průběhu výkonu trestu včetně chování a vystupování. Z toho lze rovněž usuzovat, že komunikace vážně oboustranně (viz otázka 11 pro pracovníky probační služby) - tedy jak ze strany pracovníků VS ČR, tak i ze strany probačních pracovníků.

Dle výše uvedeného vyhodnocení otázky č. 13 **nelze potvrdit pravdivost znění třetí pomocné pracovní hypotézy.**

- Otázka č. 14 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Dotazuje se Vás probační úředník na to, jak odsouzený plní program zacházení?*

Z uvedených odpovědí na otázku č. 14, které jsou zaneseny v tabulce č. 31 je možno zcela jednoznačně konstatovat u 17 občanských zaměstnanců (71%), že s nimi probační úředníci nehovoří a nedotazují se jich na plnění programu zacházení odsouzeným.

Komunikace probačního úředníka probíhá podle dotazovaných pouze u 3 sociálních pracovníků (12%) a 1 speciálního pedagoga (4%), tito uvedli, že se jich probační úředník vždy dotazuje na plnění programu zacházení odsouzeným - včetně dotazů na jeho povinnosti.

Lze tedy konstatovat, že probační úředník provádí konzultaci o plnění programu zacházení pouze se sociálním pracovníkem, ale s podstatnou částí odborných zaměstnanců

věznice, tj. s vychovateli, psychology a se speciálními pedagogy nikoliv - **data získaná z odpovědí na otázku 14 nepotvrzují pravdivost znění třetí pomocné pracovní hypotézy.**

- Otázka č. 15 z dotazníku pro občanské zaměstnance VS ČR (příloha - I): *Zajímá se probační úředník o stanovené konkrétní výchovné cíle a plnění výchovných aktivit odsouzeného v programu zacházení?*

I zde se dají vypočítat shodné výsledky (tabulka 32, graf 31) jako u předešlých otázek č. 13 a zejména u otázky č. 14, kde jsou uvedené počty a odpovědi respondentů zcela identické s odpověďmi na patnáctou otázku, kdy 17 odborných zaměstnanců (71%) uvedlo, že se probační úředníci vůbec nezajímají o stanovené konkrétní cíle a plnění výchovných aktivit odsouzeným v programu zacházení. Jediní občanskí zaměstnanci věznic, kteří uvedli, že se pracovníci probačních středisek zajímají o výše uvedené informace, jsou to pouze 3 sociální pracovníci (12%). Z analýzy odpovědí na otázky 13, 14 a 15 se lze rovněž domnívat, že ve všech střediscích probační a mediační služby mají stejnou úroveň.

I tato otázka **nepotvrzuje pravdivost znění třetí pomocné pracovní hypotézy.**

- Otázka č. 7 z dotazníku pro širokou veřejnost České republiky (příloha - K): *Co si myslíte o Probační a mediační službě ČR?*

Na základě výsledku z prováděného šetření u 21 dotazovaných respondentů (tab.33, graf 32), mužů i žen - 13 občanů České republiky (62%) vyplývá, že se Probační a mediační služba ČR má zabývat pouze odsouzenými, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé. Další 2 respondenti (8%) uvedli jiné tvrzení, že by měli pomoci odsouzeným osobám a pomoci jim se začlenit do společnosti a jejich činnost by měla vykazovat znaky primární prevence vůči páčání další trestné činnosti u problémových jedinců. Oproti tomu u 4 občanů (19%) panuje názor, že má pouze řešit otázky viktimizace a otázky ohledně pachatele přenechat Vězeňské službě ČR.

Tímto se lze oprávněně domnívat, že česká veřejnost kvituje činnost Probační a mediační služby ČR, ale pouze jejich práci s odsouzenými, kteří jsou poprvé ve výkonu trestu, včetně toho, že jim pomáhá se začleňovat do společnosti a že vykazuje primární prevenci s těmito osobami, což **potvrzuje nepřímo platnost znění třetí pomocné pracovní hypotézy.**

Závěr vyhodnocení pracovní hypotézy č. 3

Pomocná pracovní hypotéza č. 3 předpokládala, že pracovníci PMS ČR před svými pohovory s odsouzeným, požadujícím jejich spolupráci na jeho případném propuštění z VTOS, vždy komunikují se zaměstnanci VS ČR o celkovém průběhu výkonu trestu tohoto odsouzeného a dotazují se na jejich připomínky k odsouzenému.

Z výsledků šetření vyplynulo následující:

- Pracovníci probačních středisek při svých návštěvách ve věznicích před realizací pohovoru s odsouzeným nekomunikují se všemi odbornými zaměstnanci věznice, kteří mají přímo na starosti odsouzenou osobu. Pouze realizují počáteční pohovory se sociálním pracovníkem oddělení výkonu trestu.
- Sociální pracovník zařizuje pracovníkovi PMS ČR potřebná povolení ke vstupu do věznice a obstará počáteční strohý sběr informací o osobě odsouzeného.
- Probační úředník - většinou po pohovoru s odsouzeným - pokud se mu již získaná data zdají rozporuplná, požaduje doplňující informace od odborných pracovníků věznice (speciálního pedagoga a vychovatelů) a to většinou opět prostřednictvím sociálního pracovníka.
- Zaměstnanci probačních středisek vědí o existenci programů zacházení, ale už se většina z nich nesnaží do těchto programů nahlédnout a dokonce neprojevují ani zájem o plnění programu odsouzeným.
- Probačních úředníci komunikaci při návštěvě věznice musejí sami iniciovat, a přesto se uskuteční leckdy částečně, ne-li až stroze.
- Na druhé straně se zdá, že ani odborní pracovníci věznice komunikaci s probačním pracovníkem nevyhledávají a pokud mu chtějí sdělit nějaký problém týkající se konkrétního odsouzeného, používají pro přenos těchto informací rovněž sociálního pracovníka.

Pomocná pracovní hypotéza č. 3 není potvrzena.

6.5 Posouzení pravdivosti pomocné pracovní hypotézy č. 4

Pomocná pracovní hypotéza č. 4:

Pracovníci PMS ČR sestavují probační plán dohledu pro svého nového klienta propuštěného při jejich spolupráci z VTOS tak, aby navazoval na program zacházení, kterému se jako odsouzený podrobil ve VTOS a dále tak, aby byl zaměřený na odstranění možných příčin vedoucích u tohoto klienta k opětovnému páčání trestné činnosti.

Aktuálně realizovaný výzkum byl prováděn v několika probačních střediscích, která svojí působností a činností spadají pod věznice, v nichž byl též realizovaný výzkum. Výzkumu se zúčastnilo 20 klientů Probační a mediační služby ČR, kterým byly předány dotazníky prostřednictvím jejich probačních úředníků, za nimiž docházejí na pravidelné konzultace či při následném vyhodnocení plnění probačního plánu dohledu.

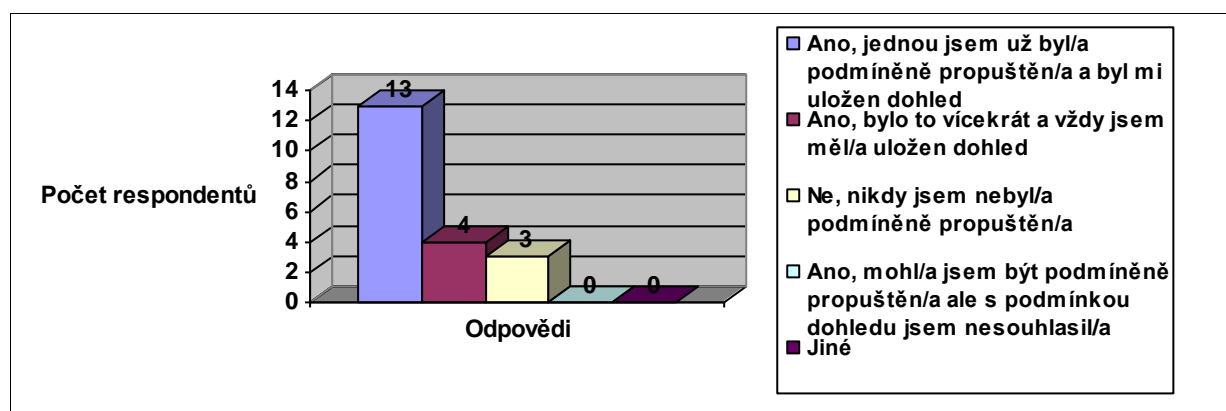
Zpracované odpovědi na čtvrtou pomocnou pracovní hypotézu od klientů Probační a mediační služby ČR

Tab. 34: Podmíněné propuštění z výkonu trestu a uložení dohledu probačního úředníka

Otázka č. 12 - příloha L	
Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, jednou jsem už byl/a podmíněně propuštěn/a a byl mi uložen dohled	13
Ano, bylo to vícekrát a vždy jsem měl/a uložen dohled	4
Ne, nikdy jsem nebyl/a podmíněně propuštěn/a	3
Ano, mohl/a jsme být podmíněně propuštěn/a ale s podmínkou dohledu jsem nesouhlasil/a	0
Jiné	0
Celkem respondentů:	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 33: Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Z 20 dotazovaných respondentů, mužů i žen, 13 klientů (65%) uvedlo, že v minulosti již byli jednou podmíněně propuštěni z výkonu trestu a zároveň jim byl uložen dohled probačního úředníka, 4 respondenti (20%) se vyjádřili, že v minulosti jim byl uložen podmíněný trest vícekrát a vždy s dohledem, 3 klienti (15%) označili odpověď, že nikdy v minulosti nebyli podmíněně propuštěni.

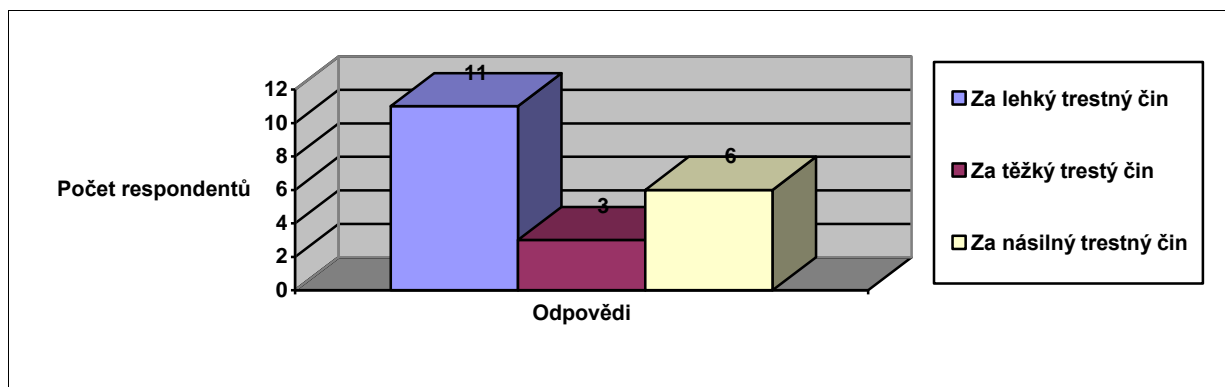
Na základě analýzy odpovědí na otázku 12 lze vyvodit domněnku, že se Vězeňské službě ČR a Probační a mediační službě ČR daří úspěšně převychovat pachatele trestných činů tak, aby se po propuštění z výkonu trestu a po ukončení probačního plánu dohledu opětovně bez problému začlenili do společnosti, a to bez dalšího páchání trestné činnosti. Této skutečnosti nasvědčuje i fakt, že 13 dotazovaných respondentů (65%) uvedlo, že v minulosti byli pouze jednou podmíněně propuštěni a byl jim rovněž uložen dohled probačního úředníka.

Tab. 35: Typ trestné činnosti klienta Probační a mediační služby ČR

Otázka č. 13 - příloha L	
Za jaký trestný čin byl Vám uložen dohled probačního úředníka?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Za lehký trestný čin	11
Za těžký trestný čin	3
Za násilný trestný čin	6
Celkem respondentů	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 34: Za jaký trestný čin byl Vám uložen dohled probačního úředníka?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

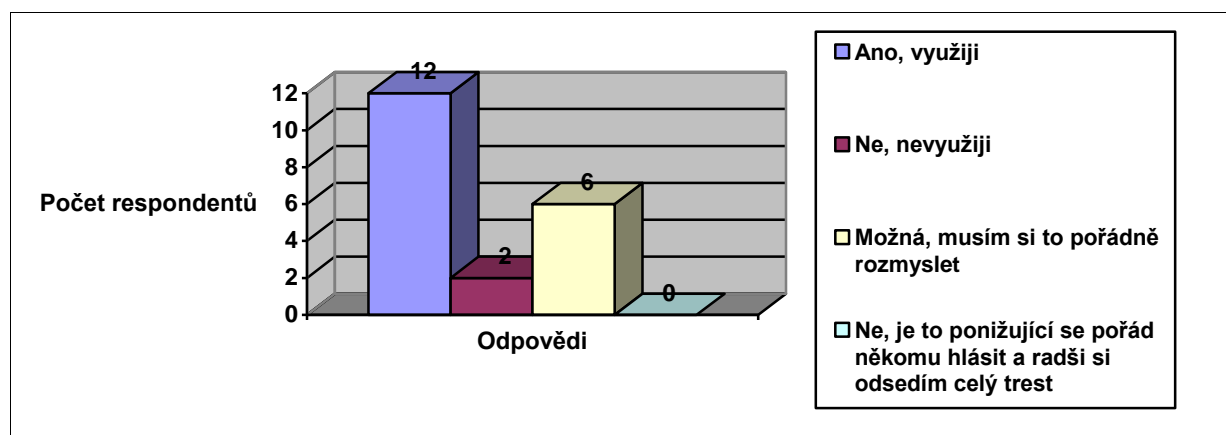
11 dotazovaných respondentů (55%) uvedlo, že dohled probačního úředníka jim byl uložen za spáchání lehkého trestného činu, 3 klienti (15%) se doznali k tomu, že dohled jim byl uložen za těžký trestný čin a 6 dotazovaných klientů (30%) označilo odpověď, že uložení dohledu probačního úředníka bylo v souvislosti se spácháním násilného trestného činu.

Tab. 36: Využití opětovné spolupráce Probační a mediační služby ČR při opakovaném výkonu trestu odnětí svobody

Otázka č. 14 - příloha L	
Využijete opět spolupráce PMS ČR v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, využiji	12
Ne, nevyžiji	2
Možná, musím si to pořádně rozmyslet	6
Ne, je to ponižující se pořád někomu hlásit a radši si odsedím celý trest	0
Celkem respondentů	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 35: Za jaký trestný čin byl Vám uložen dohled probačního úředníka?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Na tuto otázku z 20 dotazovaných respondentů mužů i žen uvedlo 12 klientů probačních středisek (60%), že v každém případě využijí spolupráce s Probační a mediační službou ČR při opětovném výkonu trestu odnětí svobody, 2 dotazovaní klienti (10%) se vyjádřili, že nikdy nevyužijí opětovné spolupráce s Probační a mediační službou ČR. Pouze 6 respondentů (30%) označilo odpověď, že si případnou spolupráci musí pořádně rozmyslet.

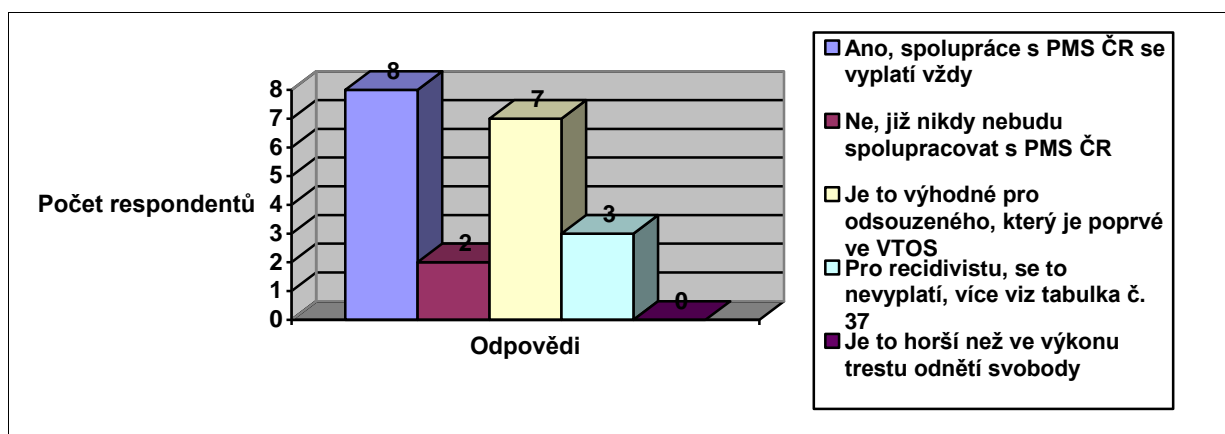
Tab. 37: Náзор na spolupráci s PMS ČR a dosáhnutí požadovaného záměru

Otázka č. 15 - příloha L	
Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho propuštění z věznice?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, spolupráce s PMS ČR se vyplatí vždy	8
Ne, již nikdy nebudu spolupracovat s PMS ČR	2
Je to výhodné pro odsouzeného, který je poprvé ve VTOS	7
Pro recidivistu, se to nevyplatí, vypracovaný posudek od PMS ČR je skoro vždy negativní a odsouzený se již na tzv. půlku nedostane na svobodu	3
Je to horší než ve výkonu trestu odnětí svobody	0
Celkem respondentů	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 36: Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho propuštění z věznice?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

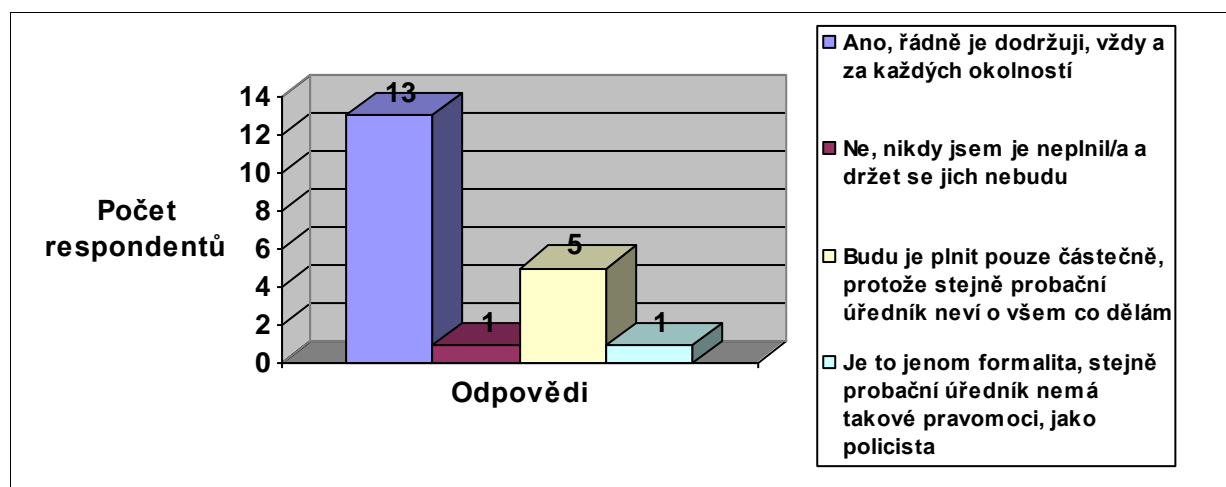
7 dotazovaných respondentů (40%) uvedlo, že opětovně využijí spolupráci s PMS ČR, protože jim to pomohlo dosáhnout požadovaného propuštění z věznice, 7 respondentů (35%) se vyjádřilo, že je to výhodné pouze pro odsouzené, kteří jsou poprvé ve VTOS, 3 klienti (15%) podškrtnuli odpověď, že se spolupráce s PMS ČR pro recidivisty nevyplatí, protože zhotovené posudky jsou vždy negativní a odsouzený tak ztratí možnost se dostat na svobodu po uplynutí půlky trestu a 2 respondenti (10%) již nikdy nebudou spolupracovat s PMS ČR.

Tab. 38: Plnění stanovených povinností, omezení a cílů ve Vašem probačním plánu dohledu

Otázka č. 16 - příloha L	
Plníte řádně veškeré stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, řádně je dodržuji, vždy a za každých okolností	13
Ne, nikdy jsem je neplnil/a a držet se jich nebudu	1
Budu je plnit pouze částečně, protože stejně probační úředník neví o všem co dělám	5
Je to jenom formalita, stejně probační úředník nemá takové pravomoci, jako policista	1
Celkem respondentů	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 37: Plníte řádně veškeré stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

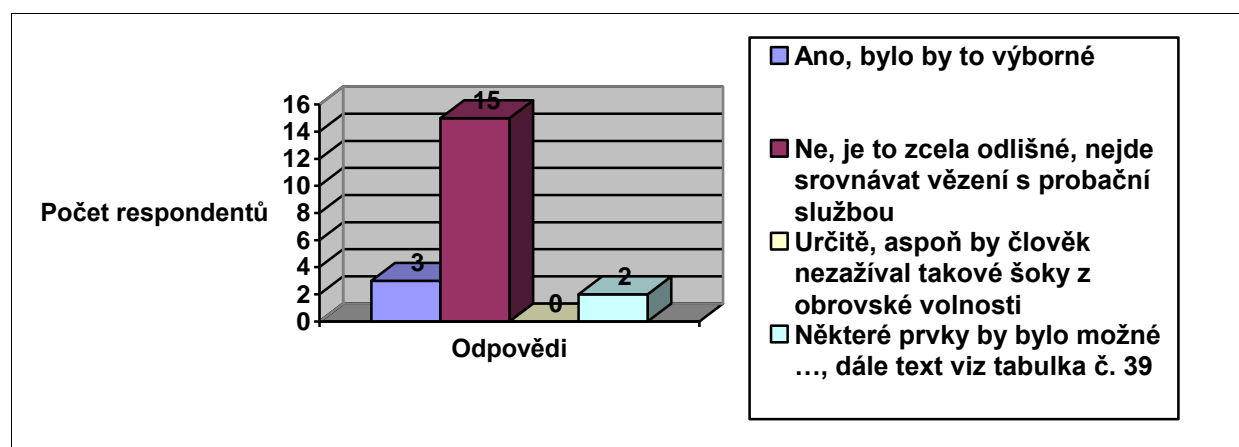
Dle výše uvedených dat v tabulce č. 38 je zcela evidentní, že 13 dotazovaných respondentů (65%) bude dodržovat stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, jež jsou uvedeny v jejich probačním plánu dohledu a to za všech okolností, 5 klientů (25%) bude dodržovat úkoly a povinnosti obsažené v probačních plánech dohledu pouze částečně, protože pověření probační úředníci nevědí o všem, co dělají. 2 dotazovaní respondenti (10%) uvedli, že nikdy stanovený probační plán dohledu neplnili a považují jej pouze za formalitu, protože probační úředník stejně nemá takové pravomoci jako policista.

Tab. 39: Přenesení povinností, omezení a cílů z programu zacházení do probačního plánu dohledu - klienti

Otázka č. 17 - příloha L	
Uvítal/a byste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu vycházely z povinností a konkrétní cílů uvedených v programu zacházení, který jste měl/a stanovený ve VTOS?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, bylo by to výborné	3
Ne, je to zcela odlišné, nejde srovnávat vězení s probační službou	15
Určitě, aspoň by člověk nezažíval takové šoky z obrovské volnosti	0
Některé prvky by bylo možné zařadit do probačního plánu dohledu, prosím uveďte o které by Vám mohlo jít:	2
Celkem respondentů	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 38: Uvítal/a byste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu plynule vycházely z povinností a konkrétních cílů uvedených v programu zacházení, který jste měl/a stanovený ve VTOS?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Na tuto otázku se 15 dotazovaných respondentů (75%) vyjádřilo, že program zacházení je zcela odlišný a nejde srovnávat s probačním plánem dohledu, který je používán v Probační a mediační službě ČR. 3 respondenti (15%) uvádí, že ano, bylo by to výborné a

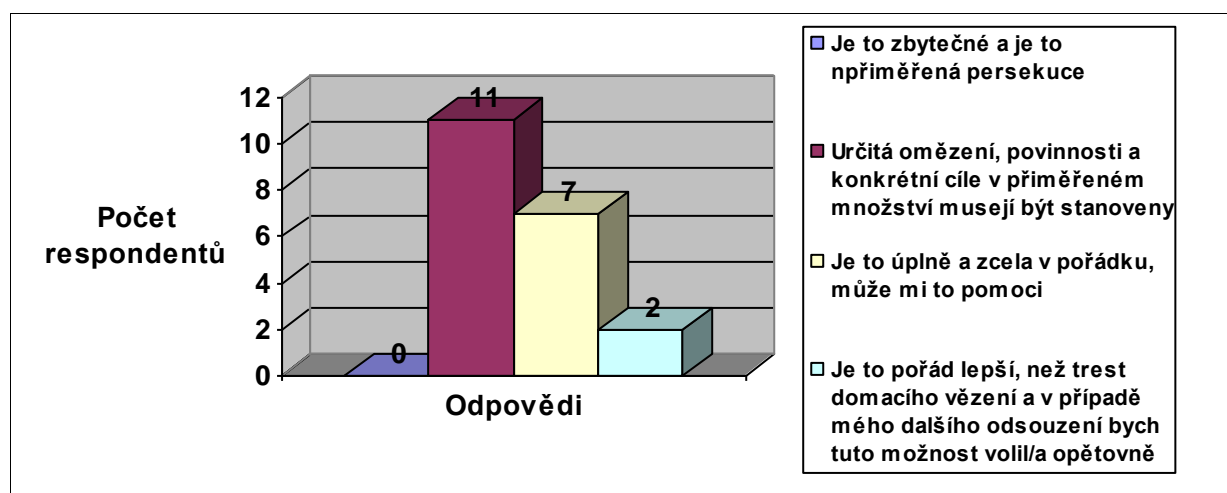
určité povinnosti, omezení a konkrétní cíle by rádi uvítali v probačním plánu dohledu, 2 respondenti (10%) zvolili možnost odpovědi, že by některé prvky z programu zacházení bylo možné zařadit do probačního plánu dohledu. Přičemž pouze 1 klient (5%) uvedl, že by bylo možné zařadit přísnější kontrolu klientů v jejich obydlích, kdyby pracovníci docházeli na kontroly i o víkendech a ve večerních hodinách.

Tab. 40: Názor klientů Probační a mediační služby ČR na probační plán dohledu

Otázka č. 18 - příloha L	
Co si myslíte o probačním plánu dohledu?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Je to zcela zbytečné a je to nepřiměřené persekuce	0
Určitá omezení, povinnosti a konkrétní cíle v přiměřeném množství musejí být stanoveny	11
Je to úplně a zcela v pořádku, může mi to pomoci	7
Je to pořád lepší, než trest domácího vězení a v případě mého dalšího odsouzení bych tuto možnost volil/a opětovně	2
Celkem respondentů	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 39: Co si myslíte o probačním plánu dohledu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

U 11 klientů (55%) byla na tuto otázku zvolena odpověď, že určitá omezení, povinnosti a konkrétní cíle v přiměřeném množství musejí být v probačním plánu dohledu stanoveny . 7 klientů (35%) uvedlo odpověď, že probační plán dohledu je zcela a úplně v pořádku a je to nástroj, který jim může pomoci. 2 klienti (10%) uvádějí názor, že probační plán dohledu je pořád lepší, než trest domácího vězení a v případě jejich opětovného odsouzení této možnosti využijí.

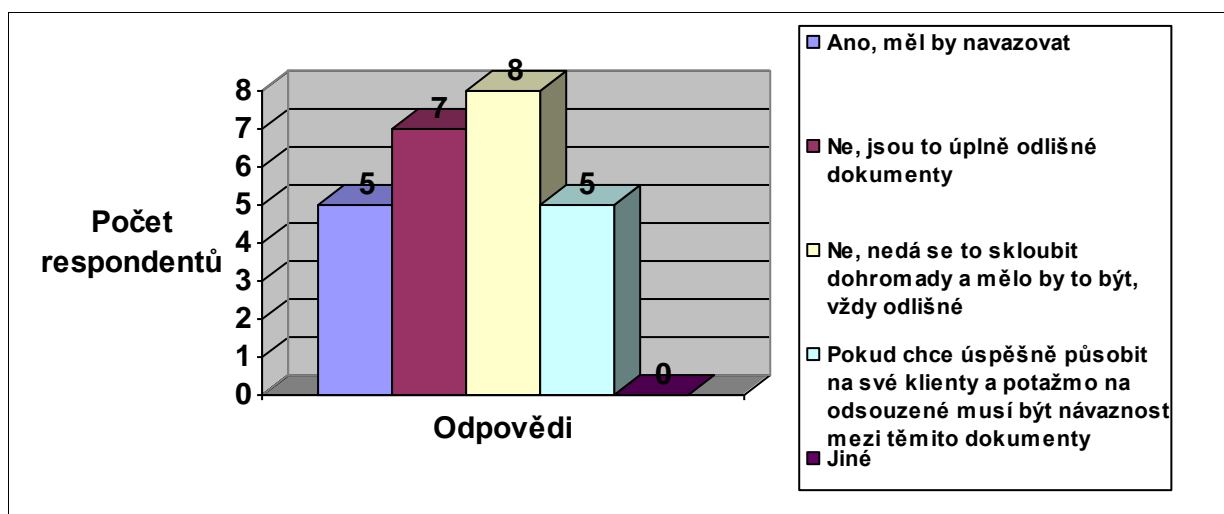
Zpracované odpovědi na čtvrtou pomocnou pracovní hypotézu od pracovníků Probační a mediační služby ČR

Tab. 41: Názor probačních úředníků na návaznost probačního plánu dohledu a programu zacházení

Otázka č. 8 - příloha J	
Měl by podle Vás probační plán dohledu vycházet či navazovat na program zacházení sestavený ve VTOS?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, měl by navazovat	5
Ne, jsou to úplně odlišné dokumenty	7
Ne, nedá se to skloubit dohromady a mělo by to být, vždy odlišné	8
Pokud chce úspěšně působit na své klienty a potažmo na odsouzené musí být návaznost mezi těmito dokumenty	5
Jiné	0
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 40: Měl by podle Vás probační plán dohledu vycházet či navazovat na program zacházení sestavený ve VTOS?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Z dotazovaných respondentů uvedlo 8 probačních úředníků (32%), že program zacházení a probační plán dohledu jsou zcela odlišné prostředky, které se nedají skloubit dohromady a dalších 7 pracovníků PMS ČR (28%) se rovněž kloní k názoru, že jsou to zcela odlišné dokumenty. Přičemž 5 zaměstnanců PMS ČR (20%) má zcela odlišný názor - tvrdí, že program zacházení a probační plán dohledu by měly alespoň na sebe navazovat a 5 respondentů (20%) uvedlo odpověď, že by měla být mezi těmito dokumenty návaznost, aby se dosáhlo úspěšnějšího působení na tyto osoby.

Na těchto výsledcích je možno pozorovat praktickou zkušenost s probačními plány dohledu u většiny probačních úředníků, ale jen u 10 dotazovaných respondentů (40%) lze též vyčíst, že by uvítali, kdyby probační plány dohledu určitým způsobem navazovaly na programy zacházení.

Tab. 42: Probační úředník při sestavování probačního plánu dohledu vychází z programu zacházení používaného ve VTOS

Otázka č. 10 - příloha J	
Při sestavování probačního plánu dohledu pro svého klienta, který byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu a byl mu uložen dohled probačního úředníka - vycházíte z programu zacházení praktikovaném u příslušného klienta ve VTOS?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
a	8
b	7
c	2
d	4
e	3
f	1
g	0
Celkem respondentů:	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ne, probační plán dohledu sestavují dle nastalých podmínek z jeho propuštění na svobodu,

b = ne, probační plán dohledu je úplně něco jiného než program zacházení ve věznicích,

c = ano, snažím se vždy vycházet a navazovat na program zacházení z věznic,

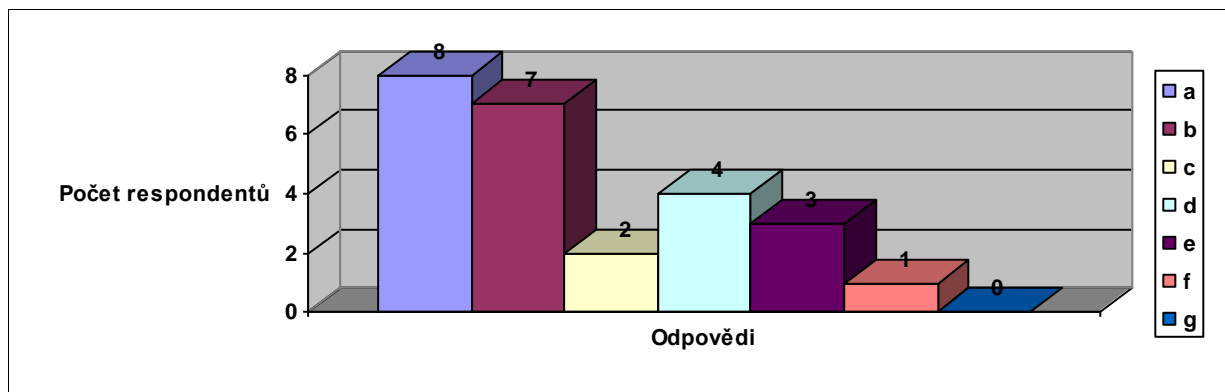
d = ano, při sestavování probačního plánu dohledu vycházím z programu zacházení pokud je klient z výkonu trestu naučen striktně dodržovat stanovené podmínky (např. po 20 hod. musí být vždy doma a každý den se telefonicky ozvat svému probačnímu úředníkovi),

e = pouze někdy, když můj klient potřebuje pevné vedení, než si zvykne na život venku, poté se tato omezení po určité době zvolňují,

f = ano, provedu si výpis opatření, které klient měl zanesené v programu zacházení a poté se je v určitých omezení či v konkrétních cílech v probačním plánu dohledu snažím specifikovat,

g = jiné.

Graf 41: Při sestavování probačního plánu dohledu pro svého pro svého klienta, který byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu a byl mu uložen dohled probačního úředníka - vycházíte z programu zacházení praktikovaném u příslušného klienta ve VTOS?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

I zde se lze domnívat dle uvedených dat, že 7 dotazovaných respondentů (28%) zastává názor, že probační plán dohledu je úplně něco jiného než program zacházení a 8 probačních úředníků (32%) uvedlo odpověď, že probační plán dohledu sestavují dle aktuálních podmínek plynoucích z jejich propuštění na svobodu.

Přičemž dalších 10 dotazovaných respondentů (40%) se vyjádřilo zcela opačným způsobem - uvedli, že se snaží vždy vycházet a navazovat na program zacházení, snaží se do probačního plánu zakomponovat určité podmínky z programu zacházení a také je využívají, pokud jejich klient potřebuje pevné vedení, než si zvykne na život venku, včetně převzetí soupisu opatření (omezení či konkrétních cílů) z programu zacházení, které poté aplikují do probačního plánu dohledu.

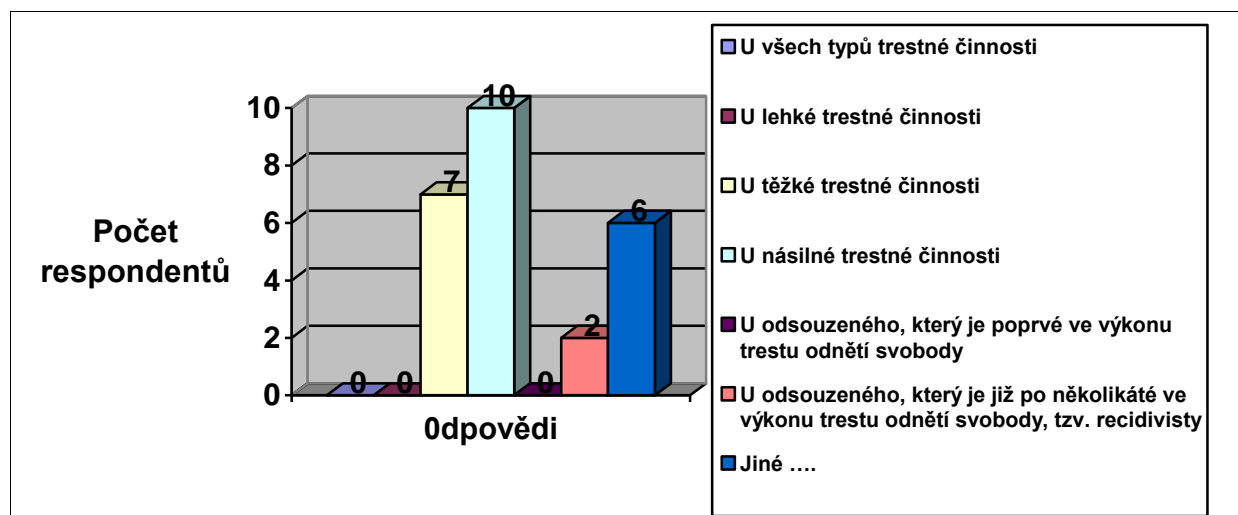

Tab. 43: Povinnost navázání spolupráce odsouzeného s Probační a mediační službou ČR

Otázka č. 13 - příloha J	
U jaké trestné činnosti by podle Vás musela být povinnost odsouzeného navázat spolupráci s PMS ČR?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
U všech typů trestné činnosti	0
U lehké trestné činnosti	0
U těžké trestné činnosti	7
U násilné trestné činnosti	10
U odsouzeného, který je poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody	0
U odsouzeného, který je již po několikáté ve výkonu trestu odnětí svobody, tzv. recidivisty	2
Jiné	6
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 42: U jaké trestné činnosti by podle Vás musela být povinnosti odsouzeného navázat spolupráci s PMS ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

10 dotazovaných respondentů (40%) uvedlo, že povinné navázání spolupráce odsouzeného s Probační a mediační službou ČR by mělo být především u spáchané násilné trestné činnosti. 7 respondentů (28%) uvedlo, že navázání spolupráce by mělo být u spáchání

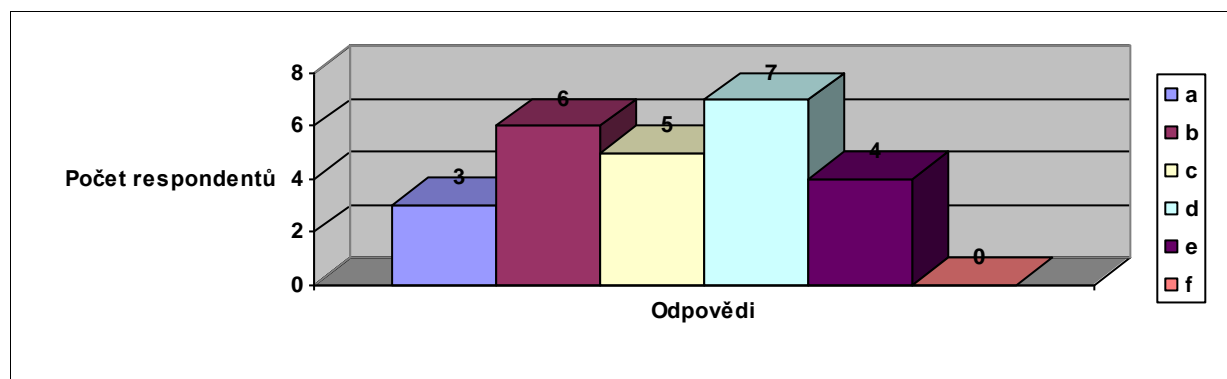
těžké trestné činnosti. 6 respondentů (24%) dopsalo odpověď, že tato povinnost musí být především u spáchání trestné činnosti s podtextem sexuálního násilí a pouze 2 probační úředníci (8%) zaškrtnuli odpověď, že by tato povinnost měla být u odsouzeného, který je již po několikáté ve výkonu trestu odnětí svobody u tzv. recidivisty.

Tab. 44: Změny opatření a povinností v probačním plánu dohledu a pravomoc probačního úředníka takového klienta poslat zpět do výkonu trestu

Otázka č. 15 - příloha J	
Změnil/a byste uvedená opatření a povinnosti v probačním plánu dohledu - že v případě jejich porušení by měl probační úředník pravomoc takového klienta okamžitě poslat zpět do výkonu trestu?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ne, je to velice dobře ošetřené	3
Změnil/a bych to u těžké a násilné trestné činnosti	6
Ano, protože probační úředník musí klienta upozornit, že v případě opětovného porušení bude informovat příslušný soud	5
Zavedl/a bych pravidlo nulové tolerance, jedno pochybení se rovná okamžitý nástup do výkonu trestu	7
Ano, okamžitý nástup, někteří klienti si neváží této šance	4
Jiné	0
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 43: Změnil/a byste uvedená opatření a povinnosti v probačním plánu dohledu - že v případě jejich porušení by měl probační úředník pravomoc takového klienta okamžitě poslat zpět do výkonu trestu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ne, je to velice dobře ošetřené,

b = změnil/a bych to u těžké a násilné trestné činnosti,

c = ano, protože probační úředník musí klienta upozornit, že v případě opětovného porušení bude informovat příslušný soud,

d = zavedl/a bych pravidlo nulové tolerance, jedno pochybení se rovná okamžitý nástup zpět do výkonu trestu,

e = ano, okamžitý nástup, někteří klienti si neváží této šance,

f = jiné.

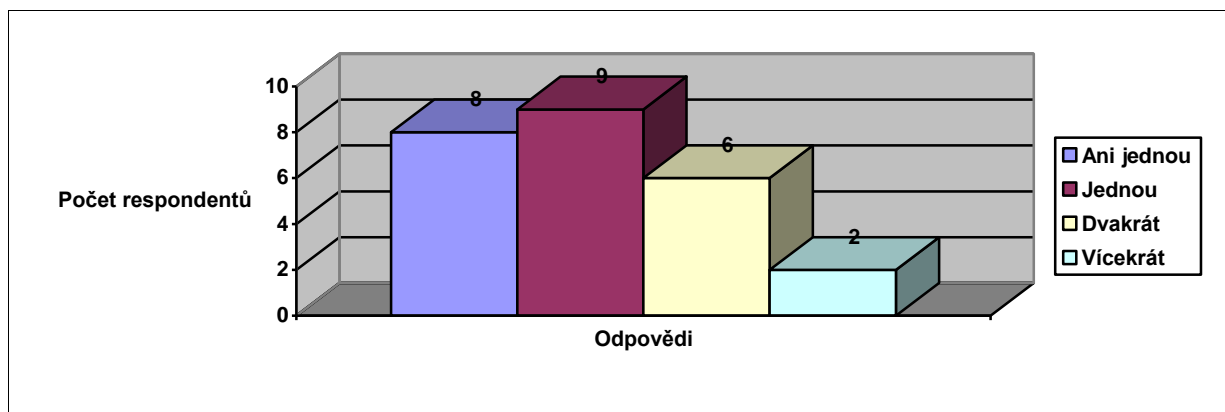
Z 25 dotazovaných respondentů 3 pracovníci probačních středisek (12%) uvedli, že aktuální způsob aplikování stanovených opatření a povinností v probačním plánu dohledu je velmi dobře ošetřeno a nevyžaduje žádnou úpravu. Naproti tomu poměrně vysoké procento respondentů - 22 pracovníků probačních středisek (88%) - by uvítalo změnu ve směru pravomoci, že při porušení daných opatření a povinností v probačním plánu dohledu ze strany klienta, by jej mohli okamžitě poslat zpět do výkonu trestu, včetně zavedení pravidla nulové tolerance vůči porušování daných pravidel.

Tab. 45: Ohlášení porušení stanovených podmínek klientem příslušnému soudu probačním úředníkem

Otázka č. 16 - příloha J	
Kolikrát jste upozorňoval svého klienta, že porušuje podmínky podmíněného propuštění, než jste informovali příslušný soud?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ani jednou	8
Jednou	9
Dvakrát	6
Vícekrát	2
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 44: Kolikrát jste upozorňovali svého klienta, že porušuje podmínky podmíněného propuštění, než jste informovali příslušný soud?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

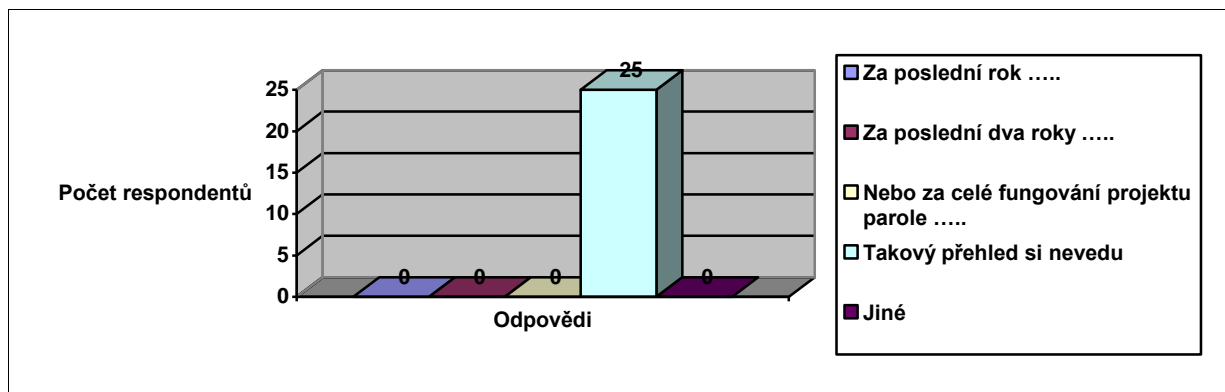
Tato položená otázka vyšla u většiny dotazovaných respondentů negativně. Z 25 pracovníků probačních středisek 17 zaměstnanců (68%) se vyjádřilo tak, že již minimálně jednou upozorňovali svého klienta na porušení stanovených podmínek podmíněného propuštění. Zbytek - tj. 8 zaměstnanců (32%) - uvedlo, že ani jednou neupozorňovali svého klienta na porušování stanovených podmínek podmíněného propuštění.

Tab. 46: Osobní přehled probačního úředníka kolik klientů bylo posláno zpět do výkonu trestu odnětí svobody

Otázka č. 17 - příloha J	
Máte svůj osobní přehled kolik Vašich klientů bylo pod Vaším dohledem zpět posláno do výkonu trestu odnětí svobody pro neplnění podmínek uvedených v probačním plánu dohledu?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Za poslední rok - 1 klient, 2 klienti, 3 klienti, více klientů	0
Za poslední dva roky - 1 klient, 2 klienti, 3 klienti, více klientů	0
Nebo za celé fungování projektu parole - 1 klient, 2 klienti, 3 klienti, více klientů	0
Takový přehled si nevedu	25
Jiné	0
Celkem respondentů	25

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 45: Máte svůj osobní přehled o tom, kolik Vašich klientů bylo pod Vaším dohledem zpět posláno do výkonu trestu odnětí svobody pro neplnění podmínek uvedených v probačním plánu dohledu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Získaná data z této položené otázky, která jsou uvedena v tabulce č. 46 jsou jednoznačná, poněvadž z 25 dotazovaných respondentů jich všech 25 (100%) označilo odpověď, že takový osobní přehled si nevedou.

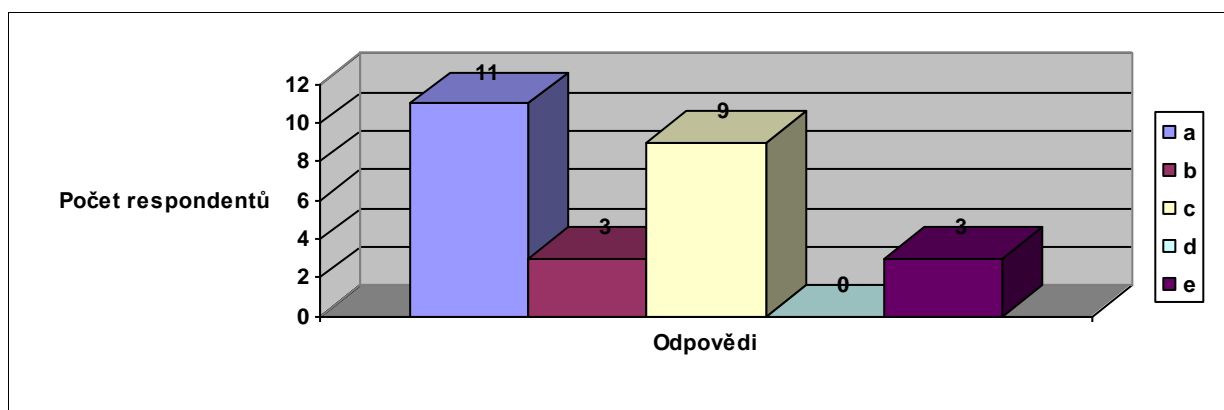
Zpracované odpovědi na čtvrtou pomocnou pracovní hypotézu od odsouzených osob uvězněných ve Vazebních věznicích a Věznicích

Tab. 47 Propuštění v minulosti z výkonu trestu a uložení dohledu probačního úředníka

Otázka č. 13 - příloha M	
Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, jednou jsme už byl/a podmíněně propuštěn/a a byl mi uložen dohled	11
Ano, bylo to vícekrát a vždy jsme měl/a uložen dohled	3
Ne, nikdy jsem nebyl/a podmíněně propuštěn/a	9
Ano, mohl/a jsem být podmíněně propuštěn/a ale s podmínkou dohledu jsem nesouhlasil/a	0
Jiné	3
Počet respondentů:	26

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 46: Už jste byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

a = ano, jednou jsem už byl/a podmíněně propuštěn/a a byl mi uložen dohled,

b = ano, bylo to vícekrát a vždy jsem měl/a uložen dohled,

c = ne, nikdy jsem nebyl/a podmíněně propuštěn/a,

d = ano, mohl/a jsem být podmíněně propuštěn/a ale s podmínkou dohledu jsem nesouhlasil/a,

e = jiné.

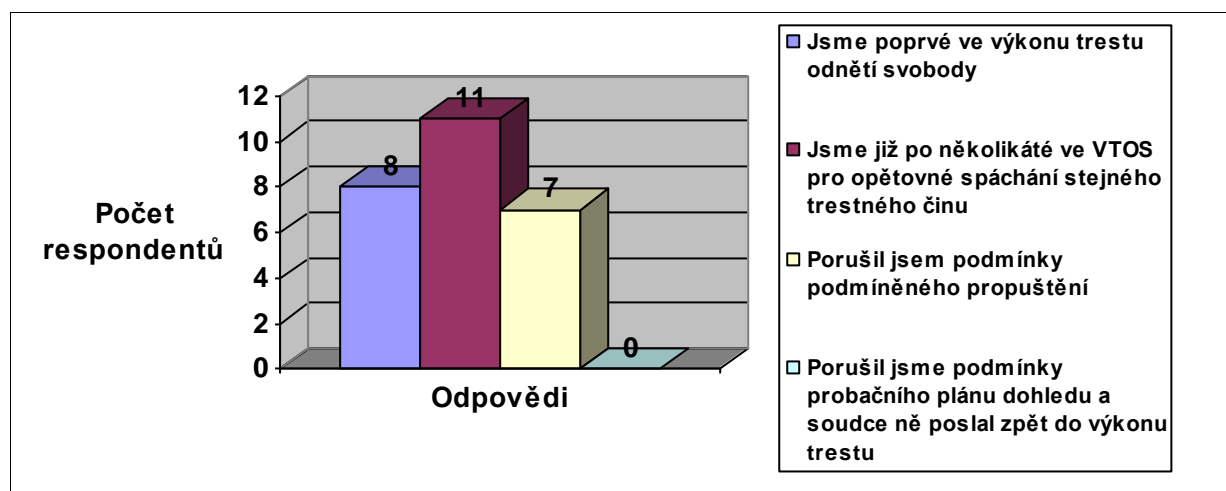
Analýza získaných dat ukazuje, že 11 odsouzených osob (43%) bylo již jednou podmíněně propuštěno a byl jim uložen dohled. Další 3 odsouzené osoby (11%) uvedly, že byly podmíněně propuštěny vícekrát a vždy jim byl uložen dohled probačního úředníka. 9 dotazovaných odsouzených (35%), kteří nebyli nikdy z výkonu trestu podmíněně propuštěni a 3 vězňené osoby (11%) se vyjádřily, že byly podmíněně propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody, ale dohled probačním úředníkem jim nebyl uložen.

Tab. 48: Důvod a počet pobytů ve výkonu trestu odnětí svobody

Otázka č. 14 - příloha M	
Po kolikáté jste nyní ve výkonu trestu a proč?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Jsmo poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody	8
Jsem již po několikáté ve výkonu trestu odnětí svobody pro opětovné spáchání stejného trestného činu	11
Porušil jsem podmínky podmíněného propuštění	7
Porušil jsem podmínky probačního plánu dohledu a soudce mě poslal zpět do výkonu trestu	0
Počet respondentů:	26

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 47: Po kolikáté jste nyní ve výkonu trestu a proč?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

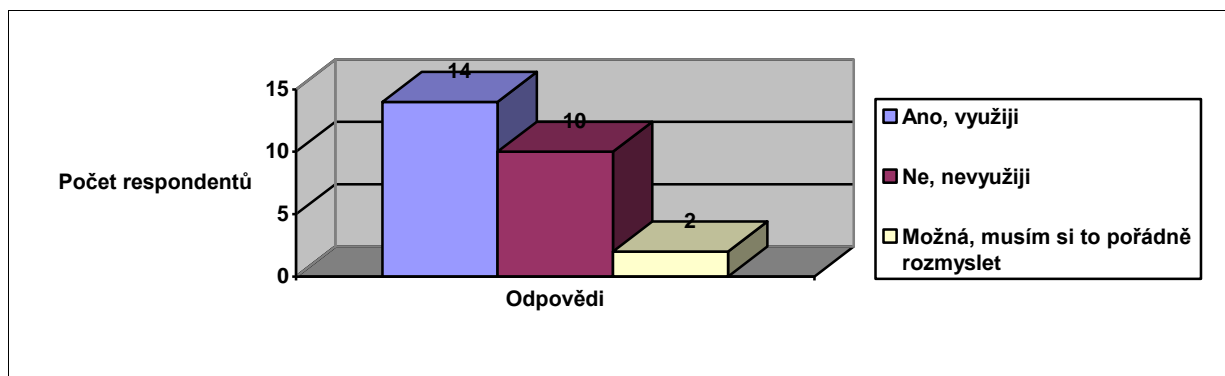
11 dotazovaných respondentů (42%) uvedlo, že ve výkonu trestu odnětí svobody jsou již po několikáté a někteří i pro spáchání stejného trestného činu, 8 respondentů (31%) podškrtnlo odpověď, že jsou poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody a 7 vězňených osob - respondentů (27%) se doznalo k tomu, že jsou znova ve výkonu trestu odnětí svobody pro porušení podmínek podmíněného propuštění.

Tab. 49: Opětovné navázání spolupráce s Probační a mediační službou ČR

Otázka č. 15 - příloha M	
Využijete opět spolupráce PMS ČR v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, využiji	14
Ne, nevyžiji	10
Možná, musím si to pořádně rozmyslet	2
Počet respondentů:	26

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 48: Využijete opět spolupráce PMS ČR v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Na tuto položenou otázku 14 dotazovaných respondentů (53%) uvedlo, že v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody využijí spolupráce s Probační a mediační službou ČR na jejich případném podmíněném propuštění, 10 respondentů (39%) této spolupráce nevyužije a pouze 2 respondenti (8%) zastávají názor, že možná - ale musejí si to pořádně rozmyslet.

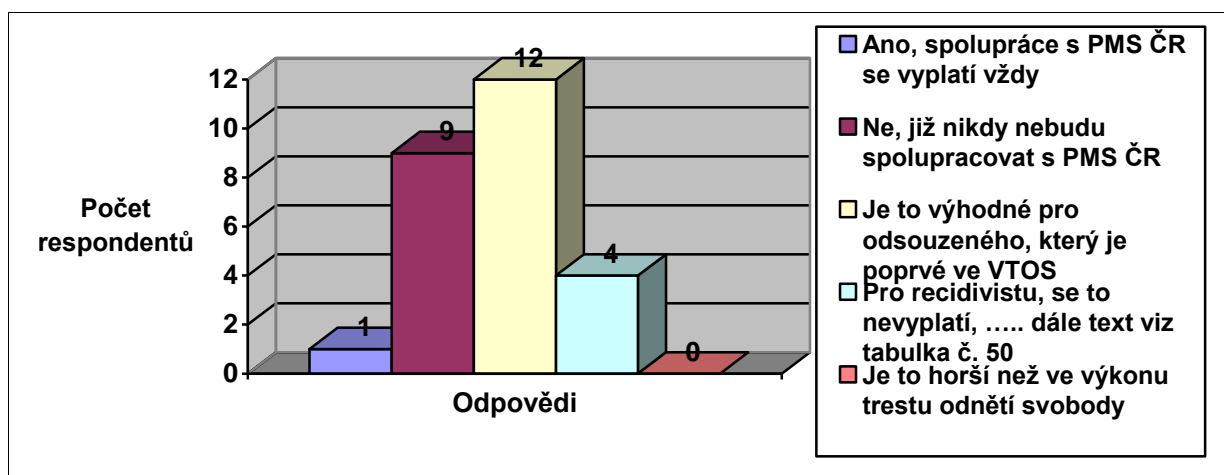
Tab. 50: Názor na spolupráci mezi odsouzenou osobou a Probační a mediační službou ČR a dosáhnutí požadovaného záměru

Otázka č. 16 - příloha M	
Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho záměru?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, spolupráce s PMS ČR se vyplatí vždy	1
Ne, již nikdy nebudu spolupracovat s PMS ČR	9
Je to výhodné pro odsouzeného, který je poprvé ve VTOS	12
Pro recidivistu, se to nevyplatí, vypracovaný posudek od PMS ČR je skoro vždy negativní a odsouzený se již na tzv. půlku nedostane na svobodu	4
Je to horší než ve výkonu trestu odnětí svobody	0
Počet respondentů:	26

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 49: Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho záměru?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

12 respondentů - vězňů (46%) si o spolupráci s Probační a mediační službou ČR myslí, že je to výhodné pouze pro odsouzeného, který je poprvé ve VTOS, 9 vězňů (35%) uvedlo odpověď, že již nikdy nebudou spolupracovat s Probační a mediační službou ČR a další 4 vězňové (15%) zastávají názor, že pro recidivistu se to nevyplatí a zpracovaný posudek od Probační a mediační služby ČR je téměř vždy negativní a odsouzený se již na tzv. půlku nedostane na svobodu. Pouze 1 vězňová osoba (4%) bude spolupracovat s Probační a mediační službou ČR vždy a za každých okolností, protože se jí to vyplatí.

To oproti respondentům z řad klientů Probační a mediační služby ČR na tuto stejně položenou otázku odpovědělo 8 klientů PMS ČR (40%), že opětovně využijí spolupráce s PMS ČR, protože jim to pomůže dosáhnout požadovaného záměru a dalších 7 klientů (35%) uvedlo, že je to pouze výhodné pro odsouzené, kteří jsou poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody, 5 klientů (25%) odpovědělo, že pro recidivistu se to nevyplatí a již nikdy nebudou spolupracovat s Probační a mediační službou ČR.

Budou-li se na stejnou otázku porovnávat odpovědi respondentů - klientů Probační a mediační služby ČR a respondentů - vězňů umístěných ve věznicích, lze zde spatřit různé názory. 75% respondentů z řad klientů Probační a mediační služby ČR má pozitivní názor na instituci Probační a mediační služby ČR a jí poskytované služby ve formě programu parole, na rozdíl od 50% respondentů z řad vězňů, které tento názor nesdílejí a mají vůči této instituci určité výhrady.

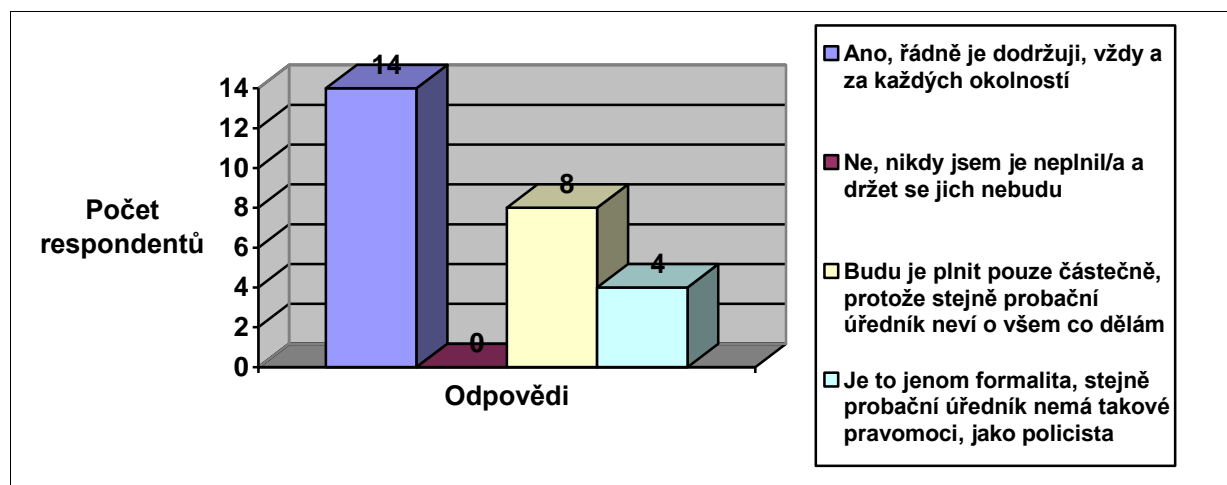
Z čehož lze vyvodit velice jednoduché vysvětlení, totiž že osoby z řad bývalých vězňů a nyní klientů, kteří jsou na svobodě, mají vůči Probační a mediační službě ČR a poskytovanému programu parole optimističtější názory, na rozdíl od pesimističtějšího smýšlení vězňených osob, které jsou doposud ve výkonu trestu.

Tab. 51: Plnění stanovených povinností, omezení a konkrétních cílů ze strany odsouzeného

Otázka č. 17 - příloha M	
V případě Vašeho podmíněného propuštění budete řádně plnit stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které budou uvedeny ve Vašem budoucím probačním plánu dohledu?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, budu plnit, vždy za každých okolností	14
Ne, nikdy jsem je neplnil a držet se jich nebudu	0
Budu je plnit pouze částečně, protože stejně probační úředník neví o všem co dělám	8
Je to jenom formalita, stejně probační úředník nemá, takové pravomoci, jako policista	4
Počet respondentů:	26

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 50: V případě Vašeho podmíněného propuštění budete řádně plnit stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které budou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Z 26 dotazovaných respondentů mužů i žen uvedlo 14 vězněných osob (54%), že stanovené povinnosti, omezení a cíle budou řádně dodržovat a plnit, a to vždy za každých okolností. 8 respondentů (31%) se doznalo k tomu, že stanovená opatření budou pouze plnit částečně, protože probační úředník nebude vědět o všem, co dělají a 4 respondenti (15%) označili odpověď, že se jedná o formalitu a stejně probační úředník nemá takové pravomoci jako policista.

Na tuto stejně položenou otázku respondenti z řad klientů a vězněných osob odpověděli zcela shodně, kdy 13 klientů probačních středisek (65%) uvedlo, že stanovená opatření a povinnosti budou plnit, vždy za každých okolností a 14 vězněných osob (54%) uvedlo tutéž odpověď.

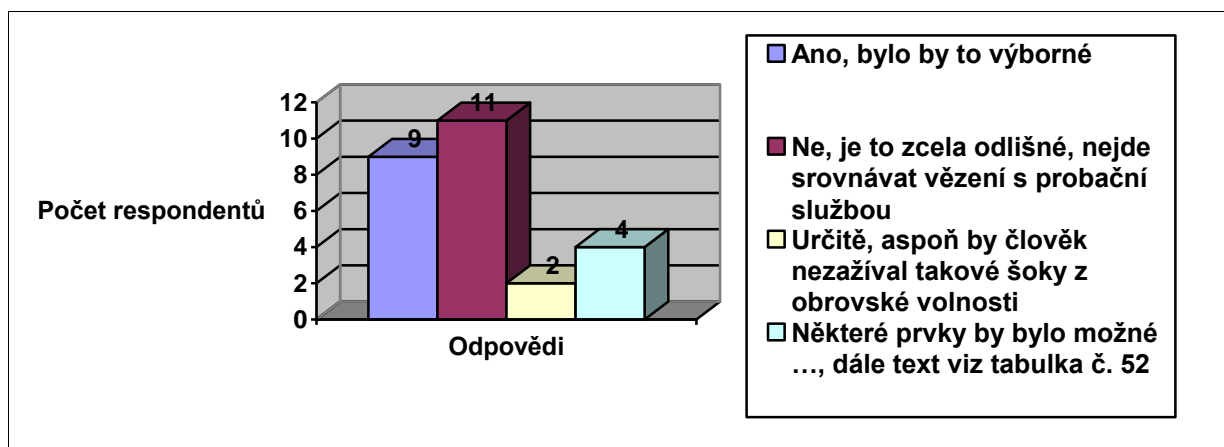
Lze se tedy domnívat, že výše vytěžované osoby budou vždy a řádně plnit stanovené povinnosti a omezení, které budou zaneseny v jejich probačních plánech dohledů, protože jim to umožní být na svobodě.

Tab. 52: Přenesení povinností, omezení a cílů z programu zacházení do probačního plánu dohledu - odsouzení

Otázka č. 18 - příloha M	
Uvítal/a byste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu vycházely z povinností a konkrétní cílů uvedených v programu zacházení, který jste měl/a stanovený ve VTOS?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, bylo by to výborné	9
Ne, je to zcela odlišné, nejde srovnávat vězení s probační službou	11
Určitě, aspoň by člověk nezažíval takové šoky z obrovské volnosti	2
Některé prvky by bylo možné zařadit do probačního plánu dohledu, prosím uveďte o které by Vám mohlo jít:	4
Počet respondentů:	26

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 51: Uvítal/a byste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu plynule vycházely z povinností a konkrétních cílů uvedených v programu zacházení, který jste měl/a stanovený ve VTOS?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Dle odpovědí dotazovaných respondentů 11 odsouzených osob (42%) uvedlo negativní názor na položenou otázku, protože podle nich se jedná o zcela odlišné prostředky, které mezi sebou nejde srovnávat. 9 vězňů (35%) se vyjádřilo, že by to bylo výborné, 2 vězňové osoby (8%) podškrtnuly odpověď, že by člověk nezažíval takové šoky z obrovské volnosti a poslední 4 respondenti (15%) uvedli, že by uvítali, kdyby do probačních plánů dohledu mohli probační úředníci zařadit určité formy vzdělávání (zajištění různých rekvalifikačních kurzů, popřípadě i doplnění si požadovaného vzdělání - což by bylo zakomponováno v jejich programech zacházení), které by jim pomohly zlepšit podmínky jejich uplatnění na trhu práce.

Porovnájí-li se odpovědi na tuto položenou otázku s daty, získanými od skupiny klientů PMS ČR, bude zjištěno, že z respondentů z řad klientů Probační a mediační služby ČR odpovědělo 15 dotazovaných (75%), že program zacházení je zcela odlišný a nejde srovnávat s probačním plánem dohledu a pouze 5 klientů (25%) by uvítalo určité přenesení některých prvků z programu zacházení do probačního plánu dohledu, jako např. častější kontroly v místě trvalého bydliště klienta.

Na základě výše zjištěných údajů je možno se domnívat, že pokud se osoba stále nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, odsouhlasí cokoliv, aby se dostala na svobodu. Což je jiné u osoby, která je nyní na svobodě. Ta bude pohlížet na některé využívané aspekty v programech zacházení ve věznicích kritičtěji a bude tvrdit, že se nedají aplikovat do probačních plánů dohledu zejména proto, že by tyto prvky zpřísnily přijímaný probační program.

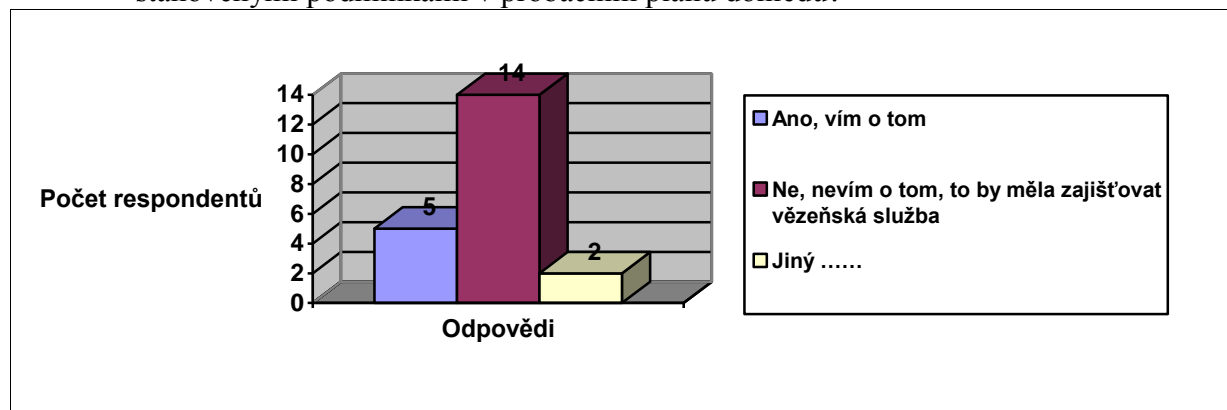
Zpracované odpovědi na čtvrtou pomocnou pracovní hypotézu od široké veřejnosti z řad občanů České republiky

Tab. 53: Povědomí veřejnosti o zajišťování Probační a mediační službou ČR v pokračování trestu odsouzené osoby

Otázka č. 8 - příloha K	
Víte, že Probační a mediační služba ČR v případě podmíněného propuštění odsouzeného na svobodu s dohledem zajišťuje pokračování jeho trestu se stanovenými podmínkami v probačním plánu dohledu?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, vím o tom	5
Ne, nevím o tom, to by měla zajišťovat vězeňská služba	14
Jiný	2
Celkem respondentů:	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Graf 52: Víte, že Probační a mediační služby ČR v případě podmíněného propuštění odsouzeného na svobodu s dohledem zajišťuje pokračování jeho trestu se stanovenými podmínkami v probačním plánu dohledu?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

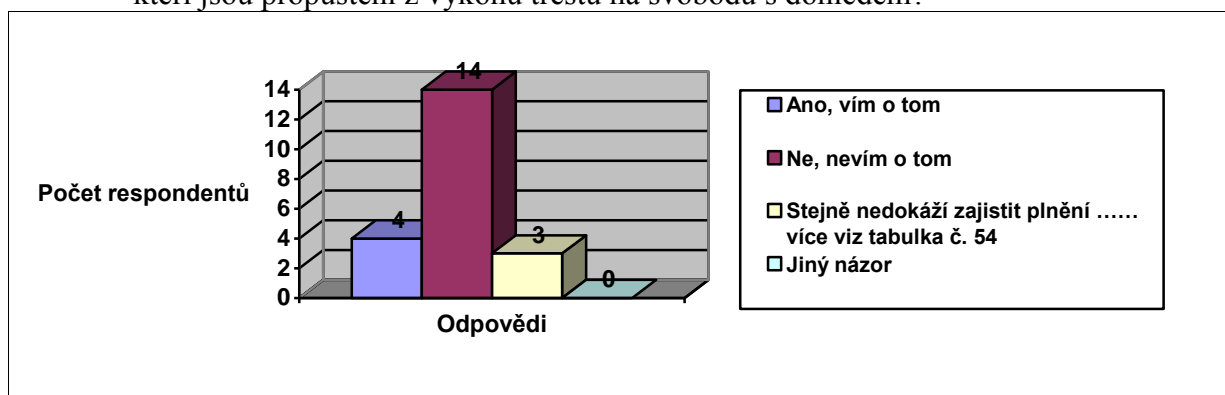
Graf u této otázky ukazuje, že z 21 dotazovaných respondentů, mužů i žen, 14 (67%) nemá vůbec povědomí o tom, že Probační a mediační služba ČR zajišťuje pokračování trestu odsouzené osoby na svobodě s podmínkou, a to ve formě podmínek a povinností stanovených v probačním plánu dohledu s uloženým dohledem probačního úředníka. 5 dotazovaných (24%) uvedlo, že o tom ví a 2 občané (9%) se vyjádřili, že o tom neví a myslí si, že to má především zajišťovat Vězeňská služba ČR.

Tab. 54: Povědomí veřejnosti o aplikování probačních plánů dohledu v Probační a mediační službě ČR

Otázka č. 9 - příloha K	
Máte povědomí, že v probační službě fungují probační plány dohledu pro odsouzené, kteří jsou propuštěni z výkonu trestu na svobodu s dohledem?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí:
Ano, vím o tom	4
Ne, nevím o tom	14
Stejně nedokáží zajistit plnění všech povinností, omezení a konkrétních cílů uvedených v probačním plánu dohledu	3
Jiný názor	0
Celkem respondentů:	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Graf 53: Máte povědomí, že v probační službě fungují probační plány dohledu pro odsouzené, kteří jsou propuštěni z výkonu trestu na svobodu s dohledem?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

14 dotazovaných respondentů (67%), mužů i žen, nemá povědomí o tom, že v probační službě fungují probační plány dohledu pro odsouzené osoby, 4 dotazovaní respondenti (19%) o tom mají povědomí a tuší, že v probační službě fungují probační plány dohledu, 3 dotazovaní respondenti (14%) podškrtnli odpověď, že stejně probační služba nedokáže zajistit plnění všech povinností a omezení v probačním plánu dohledu tak, aby je odsouzený plnil jako ve výkonu trestu odnětí svobody.

6.5.1 Vyhodnocení čtvrté pomocné pracovní hypotézy

I tato hypotéza byla podložena řadou jednotlivých otázek z dotazníků, které byly především předány k vyplnění veřejnosti (otázky 8 a 9 - dotazník příloha K), vězňům ve výkonu trestu odnětí svobody (otázky 13, 14, 15, 16, 17 a 18 - dotazník příloha M), pracovníkům probačních středisek (otázky 8, 10, 13, 15, 16 a 17 - dotazník příloha J) a jejich klientům (otázky 12, 13, 14, 15, 16, 17 a 18 - příloha dotazník L). Tato pomocná pracovní hypotéza má především ověřit platnost, zda pracovníci Probační a mediační služby ČR dokáží řádně sestavit probační plán dohledu pro svého klienta, aby na svobodě pod jejich dohledem nepokračoval v páchání trestné činnosti.

- Otázka č. 12 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L):
Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?

Pomocí zjištěných dat, která jsou uvedena v tabulce č. 34 se 13 dotazovaných klientů (85%) dozvalo k tomu, že v minulosti byli propuštěni z výkonu trestu pouze jednou s uložením dohledu probačního úředníka a pouze 4 klienti (20%) připustili, že byli víckrát propuštěni na svobodu s dohledem.

Lze se tudíž domnívat, že Vězeňské službě ČR a Probační a mediační službě ČR se úspěšně daří převychovávat pachatele trestných činů prostřednictvím svých realizačních programů, jež mají za následek bezproblémové začlenění a adaptabilitu pachatele trestného činu do běžné společnosti bez následku recidivy trestných činů.

- Otázka č. 13 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L):
Za jaký trestný čin Vám byl uložen dohled probačního úředníka?

Z vyhodnocení otázky (tabulka č. 35 a graf č. 34) vyplývá, že 11 dotazovaných respondentů (55%) mužů i žen v minulosti bylo odsouzeno za spáchání lehkého trestného činu (např. za krádež, maření úředního rozhodnutí, pomluva, atd.), 3 respondenti (15%) označili odpověď, že v minulosti byli odsouzeni za těžký násilný čin (např. za loupežné přepadení se zbraní v ruce, vydírání, výroba omamných a psychotropních látek, atd.) a 6 respondentů (30%) uvedlo, že jim byl uložen dohled probačního úředníka za spáchání násilného trestného činu (např. těžké ublížení na zdraví s následkem smrti, znásilnění, pohlavní zneužití, atd.). Je více než zřejmé, že odsouzení, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání lehkého trestného činu, mají větší šanci být propuštěni z výkonu trestu na svobodu

s uložením dohledu probačního úředníka, než odsouzení, kteří spáchali závažnější trestné činy.

Z výše uvedeného lze vyvodit, že odpovědi na tuto otázku **potvrzují pravdivost znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy**.

- Otázka č. 14 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L):
Využijete opět spolupráce PMS ČR v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody?

Na základě šetření výše uvedené otázky (tabulka 36 a graf 35) bylo zjištěno, že z 20 dotazovaných klientů probačních středisek, by opětovně využilo spolupráci s PMS ČR 12 dotazovaných klientů (60%) v případě jejich propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Výše dosažené výsledky šetření dokladují, že otázka 14 položená klientům PMS ČR potvrzuje **platnost znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy**.

- Otázka č. 15 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L):
Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho propuštění z věznice?

V tabulce č. 37 uvedlo 15 dotazovaných respondentů (75%) mužů i žen, že jejich případná spolupráce s Probační a mediační službou ČR jim pomůže dosáhnout propuštění z věznice na svobodu a že je tato spolupráce vhodná především pro odsouzené, kteří nejsou poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody.

Analýza dat získaných za pomoci takto položené a s formulované otázky potvrzuje platnost **znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy**.

- Otázka č. 16 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L):
Plníte řádně veškeré stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu?

Podle provedeného šetření (tabulka č. 38 a graf č. 39) je více než zřejmé, že 13 dotazovaných klientů probačních středisek (65%) bude dodržovat stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které budou uvedeny v jejich probačním plánu dohledu, a to za každých okolností, protože jsou si vědomi toho, že takto stanovená omezení jsou lepší, než pobyt ve věznicích.

Z šetření vyplývá, že tato položená otázka a její následné vyhodnocení **potvrzuje znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy**.

- Otázka č. 17 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L): *Uvítal/a byste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu plynule vycházely z povinností a konkrétních cílů uvedených v programu zacházení, který jste měl/a stanovený ve VTOS?*

Podle získaných dat z jednotlivých odpovědí na položenou otázku (tabulka č. 39 a graf č. 38) je možno se oprávněně domnívat, že respondenti považují probační plán dohledu za zcela něco jiného, než je program zacházení, který je používán ve věznicích a že nejdou tyto prostředky porovnávat či z nich něco využít mezi sebou, což uvedlo 15 dotazovaných respondentů (75%). Pouze 2 klienti (10%) uvedli, že by ve svém probačním plánu dohledu rádi uvítali některé prvky z programu zacházení, jako např. častější kontroly probačního úředníka v místě bydliště i ve večerních hodinách.

Z čehož lze vyvodit, že tato otázka zcela **vyvrací tezi čtvrté pomocné pracovní hypotézy**.

- Otázka č. 18 z dotazníku pro klienty Probační a mediační služby ČR (příloha - L): *Co si myslíte o probačním plánu dohledu?*

Na základě získaných údajů pomocí výše položené otázky klientům probačních středisek, které jsou zapsány v tabulce č. 40, si většina dotazovaných respondentů, tj. 18 klientů (90%) myslí, že musejí být v probačním plánu dohledu stanovena určitá omezení, povinnosti a konkrétní cíle, které jim pomohou se úspěšně začlenit do společnosti. A o takto sestavených plánech se domnívají, že jsou zcela v pořádku a mohou jim za určitých okolností i pomoci.

Lze tedy konstatovat, že touto otázkou a jejím vyhodnocením je možno **potvrdit shodu se zněním čtvrté pomocné pracovní hypotézy**.

- Otázka č. 8 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Měl by podle Vás probační plán dohledu vycházet či navazovat na program zacházení sestavený ve VTOS?*

Na této položené otázce a uvedených odpovědích (v tabulce č. 41 a grafu č. 40) od dotazovaných respondentů je možno vyzorovat jejich letité zkušenosti při sestavování probačního plánu dohledu, kdy 15 probačních úředníků (60%) mužů i žen uvedlo názor, že program zacházení a probační plán dohledu se nedá spojit dohromady a musejí tedy být vždy odlišnými prostředky, za pomoci kterých jednotliví zaměstnanci obou institucí budou adekvátně působit na osobnostní složku pachatele trestných činů.

Přičemž však další skupina 10 dotazovaných respondentů (40%) z řad pracovníků probačních středisek připouští myšlenku, že by probační plán dohledu mohl za určitých okolností navazovat na program zacházení, protože čím delší dobu se člověk nachází ve vězení a přijímá vysoce organizovaný způsob života, ztrácí stále více samostatnost a iniciativu. Z těchto důvodů lze očekávat, že takový jedinec bude mít určité problémy s resocializací do společnosti. A to jsou případy, u kterých bude zřejmě oprávněné zabezpečit návaznost obou programů.

Což znamená, aby probační úředník při sestavování a tvoření probačního plánu dohledu toto všechno zohlednil a zakomponoval, než si klient zvykne, že se musí o sobe postarat sám, bez pomoci druhých či nějaké další vnější instituce.

Rovněž by zřejmě měla být povinnost probačního úředníka sestavit konkrétní probační plán dohledu již při prvním setkání či první konzultaci se svým klientem v probačním středisku, a ne mít šestiměsíční lhůtu na jeho vytvoření, když už je jejich klient dávno na svobodě.

Na základě výše uvedeného vyhodnocení otázky č. 8 z dotazníků pro pracovníky probačních středisek **je možno s určitostí tvrdit, že znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy není otázkou č. 8 potvrzeno.**

- Otázka č. 10 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Při sestavování probačního plánu dohledu pro svého klienta, který byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu a byl mu uložen dohled probačního úředníka - vycházíte z programu zacházení praktikovaném u příslušného klienta ve VTOS?*

I zde (tabulka č. 42 a graf č. 41) můžeme pozorovat obdobné výsledky jako u otázky č. 8, kdy 15 dotazovaných respondentů (60%) se vyjádřilo, že probační plán dohledu vytvářejí podle aktuálních podmínek, které vycházejí z propuštění odsouzeného na svobodu a zároveň zastávají názor odlišnosti mezi jejich plánem a programem zacházení. Dalších 10 dotazovaných respondentů (40%) se snaží učinit při návštěvě věznice výčet opatření, která jejich klient měl stanovený v programu zacházení a pak se je snaží zakomponovat do jeho probačního plánu dohledu.

Tudíž i zde je nutno konstatovat, že na základě výše uvedeného hodnocení se **neprokázala platnost znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy.**

- Otázka č. 13 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *U jaké trestné činnosti by podle Vás musela být povinnost odsouzeného navázat spolupráci s PMS ČR?*

Na základě získaných dat a údajů, jež jsou uvedeny v tabulce č. 43 a grafu č. 42 lze zcela jednoznačně konstatovat, že povinnost odsouzených kontaktovat probačního úředníka by měla být při spáchání těžké a násilné trestné činnosti včetně u spáchání trestné činnosti se sexuálním podtextem, což uvedlo z 25 dotazovaných mužů i žen 23 pracovníků probačních středisek (92%).

Z čehož lze usuzovat, že pracovníci probačních středisek chtějí mít přehled o těchto odsouzených, protože ve věznicích se s nimi zachází zcela odlišným způsobem - a to zvláště u jedinců, kteří spáchali trestný čin se sexuálním podtextem. Těmto odsouzeným je nařizována soudně ústavní léčba, a to při průběhu výkonu trestu a nebo až po jeho skončení. V případě jejich podmíněného propuštění z výkonu trestu by mohli do jejich probačního plánu dohledu zakomponovat ambulantní léčbu.

Zde je možno konstatovat, že otázka č. 13 **potvrzuje shodu se zněním čtvrté pomocné pracovní hypotézy v celém jejím rozsahu.**

- Otázka č. 15 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Změnil/a byste uvedená opatření a povinnosti v probačním plánu dohledu - že v případě jejich porušení by měl probační úředník pravomoc takového klienta okamžitě poslat zpět do výkonu trestu?*

Dle získaných odpovědí na výše položenou otázku (tabulka 44 a graf 43) bylo zjištěno, že 22 dotazovaných pracovníků probačních středisek (88%) mužů i žen by rádo uvítalo změnu v jejich pravomocích, a to aby mohli u svého klienta aplikovat okamžité navrácení jeho osoby do výkonu trestu při sebemenším porušení pravidel podmíněného propuštění.

Prostřednictvím této položené otázky a jejím vyhodnocením se ukazuje, že **čtvrtá pomocná hypotéza je rozborem získaných dat potvrzena.**

- Otázka č. 16 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Kolikrát jste upozorňoval svého klienta, že porušuje podmínky podmíněného propuštění, než jste informovali příslušný soud?*

Pomocí realizovaného výzkumu na tuto položenou otázku (tabulka 45 a graf 44) bylo získáno 17 odpovědí (68%) od dotazovaných respondentů, že minimálně jednou v minulosti

upozorňovali svého klienta na neplnění povinností vyplývajících z jeho probačního plánu dohledu.

Přičemž tato položená otázka přímo potvrzuje otázku č. 15 v tom smyslu, že pracovníci probačních středisek by rádi uvítali zavedení nulové tolerance při porušení stanovených povinností a okamžitý nástup klienta zpět do výkonu trestu odnětí svobody.

I zde se touto položenou otázkou **podařilo prokázat platnost čtvrté hypotézy.**

- Otázka č. 17 z dotazníku pro pracovníky Probační a mediační služby ČR (příloha - J): *Máte svůj osobní přehled kolik Vašich klientů bylo pod Vaším dohledem zpět posláno do výkonu trestu odnětí svobody pro neplnění podmínek uvedených v probačním plánu dohledu?*

Na základě zcela jednoznačně uvedených dat v tabulce č. 46 a údajů v grafu č. 45, kdy všech 25 dotazovaných respondentů (100%) uvedlo, že takový přehled si o svých klientech nevedou, a proto nemají přehled o těch, kteří byli navraceni zpět do výkonu trestu pro neplnění stanovených podmínek a omezení stanovených v probačním plánu dohledu.

Z čehož je možno vyvodit, že i touto otázkou je **znění čtvrté pomocné hypotézy podpořeno.**

- Otázka č. 13 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?*

Z výsledků, které byly zjištěny výše položenou otázkou (tabulka 47 a graf 46) vyplývá, že 14 vězněných osob (54%) bylo již v minulosti nejméně jednou podmíněně propuštěno z výkonu trestu odnětí svobody s uloženým dohledem probačního úředníka. Oproti tomu je možno se u zbývajících 12 vězněných osob (46%) oprávněně domnívat, že ve výkonu trestu odnětí svobody jsou poprvé a budou tedy zřejmě plnit stanovený program zacházení, jakož i případné povinnosti vyplývající z probačního plánu dohledu po jejich podmíněném propuštění z výkonu trestu na svobodu.

Tudíž dle výše uvedeného vyhodnocení lze konstatovat, že je **potvrzena platnost čtvrté pomocné pracovní hypotézy.**

- Otázka č. 14 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *Po kolikáté jste nyní ve výkonu trestu odnětí svobody?*

Ze získaných údajů (v tabulce č. 48 a grafu č. 47) lze jednoznačně vyčíst, že 11 dotazovaných respondentů (42%) je ve výkonu trestu odnětí svobody po několikáté a dalších 7 respondentů (27%) je umístěno ve výkonu trestu odnětí svobody pro porušení daných podmínek podmíněného propuštění. 8 respondentů (31%) uvedlo, že jsou ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé.

Zde na tomto vyhodnocení můžeme konstatovat, že **čtvrtá pomocná pracovní hypotéza byla potvrzena pouze částečně.**

- Otázka č. 15 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *Využijete opět spolupráce PMS ČR v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody?*

Podle získaných odpovědí na tuto otázku, které jsou uvedeny v tabulce č. 49 **je možno platnost znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy potvrdit.** 14 vězňených osob (53%) se doznalo k tomu, že v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody využijí spolupráce s Probační a mediační službou ČR na jejich případném podmíněném propuštění.

Přičemž tyto výsledky ukazují, že tito dotazovaní respondenti považují Probační a mediační službu ČR jako pomocníka, který jim dokáže v případě kladného posudku pomoci z výkonu trestu na svobodu, ale za určitých podmínek a okolností, které budou zaneseny v jejich probačním plánu dohledu.

Tomu nasvědčuje i fakt, že pracovníci probačních středisek docházejí do věznic za svými budoucími klienty a vesměs mají zájem získat o nich co nejvíc informací, které by jim napomohly k vytvoření efektivnějšího probačního plánu dohledu, aby zamezili i případnému opětovnému páchání trestné činnosti jejich klientů.

- Otázka č. 16 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho záměru?*

Vyhodnocením výše uvedené otázky byla získána neurčitá data od vězňených osob, což je prezentováno v tabulce č. 50, kde 13 dotazovaných respondentů (50%) se kloní k názoru, že nechtějí spolupracovat s Probační a mediační službou ČR. V odpovědi uvádějí, že pro recidivistu se tato spolupráce nevyplácí, protože zpracovaný posudek je téměř vždy negativní a vězeň nemá šanci se dostat z věznice ven na tzv. půlku. Dalších 13 dotazovaných respondentů (50%) si naopak myslí, že spolupráce s Probační a mediační službou ČR se odsouzeným osobám vždy vyplatí.

Z čehož lze usuzovat, že tato položená otázka pro respondenty z řad odsouzených osob **čtvrtou pomocnou pracovní hypotézu potvrzuje s padesáti procentní úspěšností v celém jejím rozsahu.**

Je zajímavé, že oproti tomu dotazovaní respondenti z řad klientů probačních středisek **potvrdili tuto hypotézu v celém jejím rozsahu a znění**, protože z 20 dotazovaných respondentů mužů i žen 15 klientů probačních středisek (75%) uvedlo, že přímo důvěřují Probační a mediační službě ČR, která jim dokáže pomoci dosáhnout požadovaného záměru, tj. podmíněného propuštění z věznice.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem lze konstatovat, že osoby, které jsou aktuálně umístěné ve výkonu trestu odnětí svobody, mají negativistické smýšlení o Probační a mediační službě ČR a o touto institucí poskytovaných službách. Na rozdíl od osob zařazených v programu Parole, které se díky tomuto programu mohou pohybovat volně po svobodě a jejich názor na samotnou podstatu Probační a mediační služby ČR je optimističtější.

- Otázka č. 17 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *V případě Vašeho podmíněného propuštění budete řádně plnit stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které budou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu?*

V rámci vyhodnocení výše uvedené otázky a získaných údajů, které jsou vyobrazeny v grafu č. 50 lze **konstatovat shodu s tvrzením čtvrté pomocné pracovní hypotézy v tom směru**, že pracovníci probačních středisek **budou sestavovat probační plán dohledu takovým stylem**, aby **zabránil příčinám vedoucím k recidivě trestných činů** jejich klientů. To potvrzuje z 26 dotazovaných respondentů mužů i žen 14 vězněných osob (54%) tím, že uvádí, že dodržování stanovených povinností, omezení a cílů budou řádně vždy plnit, za každých okolností a 8 vězněných osob (31%) i přes doznání, že tato opatření budou plnit pouze částečně, protože probační úředník neví o všem, co dělají.

I tato otázka byla položena klientům probačních středisek, kteří na ni odpověděli zcela shodně jako vězněné osoby skoro téměř i ve stejném počtu, kdy z 20 dotazovaných respondentů uvedlo 13 klientů probačních středisek (65%), že stanovená opatření a povinnosti budou plnit vždy, a to za každých okolností.

- Otázka č. 18 z dotazníku pro odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu (příloha - M): *Uvítal/a byste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle v probačním plánu*

dohledu plynule navazovaly na povinnosti a konkrétní cíle uvedené v programu zacházení, který máte ve VTOS?

Na základě analýzy získaných údajů, které jsou zaneseny v grafu č. 51 je možno rovněž konstatovat **shodu s tezí čtvrté pomocné pracovní hypotézy**, a to v té části hovořící o návaznosti probačního plánu dohledu na program zacházení, kterému se jejich klient podrobil již ve výkonu trestu odnětí svobody. Z 26 dotazovaných respondentů mužů i žen uvedlo 15 odsouzených osob (58%), že by bylo výborné, kdyby některé povinnosti, omezení a konkrétní cíle v probačním plánu dohledu plynule navazovaly na program zacházení včetně zařazení určitých forem vzdělávání.

Na tomto místě je však nutno připomenout, že na stejně položenou otázku odpovídali klienti probačních středisek zcela opačným způsobem, a to, že program zacházení nejde srovnávat s probačním plánem dohledu, což uvedlo z 20 dotazovaných respondentů mužů i žen 15 klientů probačních středisek (75%). Z toho se dá vyvodit zcela jednoznačný závěr, že vězněné osoby mají zcela opačný náhled na tuto problematiku, než klienti probačních středisek, kteří se scházejí mimo vězení.

- *Otázka č. 8 z dotazníku pro širokou veřejnost České republiky (příloha - K): Víte, že Probační a mediační služba ČR v případě podmíněného propuštění odsouzeného na svobodu s dohledem zajišťuje pokračování jeho trestu se stanovenými podmínkami v probačním plánu dohledu?*

Pomocí provedeného šetření (tabulka č. 53 a graf č. 52) vyšlo u 14 občanů České republiky (67%), že nemají tušení o tom, že Probační a mediační služba ČR má za úkol zajišťovat pokračování trestu odsouzené osoby ve formě stanovených podmínek a povinností v probačním plánu dohledu s uložením dohledu probačního úředníka.

Tato otázka **nepotvrzuje platnost čtvrté pomocné pracovní hypotézy**.

- *Otázka č. 9 z dotazníku pro širokou veřejnost České republiky (příloha - K): Máte povědomí, že v probační službě fungují probační plány dohledu pro odsouzené, kteří jsou propuštěni z výkonu trestu na svobodu s dohledem?*

I u této otázky lze snadno pozorovat zcela shodné výsledky (tabulka č. 54 a graf č. 53) jako u otázky č. 8 z dotazníku pro širokou veřejnost, kde 14 dotazovaných respondentů (67%) mužů i žen uvedlo, že nemají žádné povědomí o fungování probačních plánů dohledu v této instituci.

Tudíž i zde musíme konstatovat, že **položená otázka č. 9 nepotvrzuje platnost znění čtvrté pomocné pracovní hypotézy.**

Závěr vyhodnocení pracovní hypotézy č. 4

Pomocná pracovní hypotéza č. 4 předpokládala, že pracovníci PMS ČR sestavují probační plán dohledu pro svého nového klienta propuštěného za jejich spolupráce z VTOS tak, aby navazoval na program zacházení, kterému se jako odsouzený podrobil ve VTOS a dále tak, aby byl zaměřený na odstranění možných příčin vedoucích u tohoto klienta k opětovnému páchání trestné činnosti.

Z výsledků šetření vyplynulo následující:

- Pracovníci PMS ČR se ve své většině domnívají, že program zacházení, používaný ve VS ČR, a plán dohledu používaný probační službou, jsou dva rozdílné dokumenty.
- Pracovníci PMS ČR se však neshodují zcela ve svých názorech při posuzování toho, zda by měl mít probační plán návaznost na program zacházení. 60% dotazovaných si myslí, že nikoliv a 40% zastává názor, že probační plán dohledu by měl navazovat určitým způsobem na program zacházení užívaný ve věznicích, což by podle nich mohlo mít za následek úspěšnější a trvalejší působení na aktuálně propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody.
- Méně než polovina dotazovaných pracovníků PMS ČR připouští, že při svých návštěvách ve věznicích zjišťují výčet opatření v programu zacházení a pak se jej snaží zakomponovat do probačního plánu dohledu svého klienta.
- Probační úředníci tvrdí, že své klienty v minulosti nejméně jednou upozorňovali na neplnění povinností plynoucích z plánu dohledu. 88% z nich by přivítalo rozšíření svých pravomocí (*např. okamžité posláni problémového klienta zpět do výkonu trestu odnětí svobody bez nutného projednání u soudu před soudcem*).
- Probační úředníci nevedou evidenci klientů, kteří byli navraceni do věznice, a ani těch, kteří po ukončení dohledu recidividují.
- Odsouzení z věznic povětšinou prezentují názor, že probační službu nemají zájem využívat, případně že se tato služba má věnovat prvotrestaným.

- Klienti PMS ČR, kteří jsou zařazeni v programu Parole, jsou se službami PMS ČR povětšinou spokojeni a někteří z nich mají zato, že by edukační programy obou institucí měly být návazné, například co se týká vzdělávání.

Pomocná hypotéza č. 4 byla potvrzena částečně.

6.6 Posouzení pravdivosti pomocné hypotézy č. 5

Pomocná pracovní hypotéza č. 5:

Díky vhodně sestaveným a návazným programům zacházení a probačního plánu dohledu je soustavně snižována recidiva u těch pachatelů trestných činů, u kterých byly tyto edukační programy aplikovány.

Autor této práce již při sestavování dotazníků pro respondenty předvídal, že nenajde žádnou statistiku o úspěšnosti používaných programů zacházení ve Vězeňské službě ČR, ani o úspěšnosti užívaných probačních plánech dohledu v Probační a mediační službě ČR. I když tato zpětná vazba dosud neexistuje, přesto se jí snažil do svého zkoumání nějakým způsobem začlenit.

Z uvedených důvodů jsou zformulovány otázky, které jsou zakomponovány do dotazníků pro odsouzené osoby (otázka č. 9 a 10 - dotazník příloha M, vyhodnocení otázek je v příloze N) a pro klienty probačních středisek (otázka č. 9, 10, jež jsou vyhodnoceny v příloze N a otázka č. 12 - dotazník příloha L vyhodnocení této otázky je v pomocné hypotéze č. 4), aby problematika úspěšnosti zkoumaných edukačních programů byla zmíněna a přiblížena alespoň náznakem a pomohla tak výzkumnou část této práce doplnit.

Podle mínění autora je totiž úspěšnost zkoumaných programů nezpochybnitelně rovnocenný, ne-li důležitější problém než programy samy, neboť z každé lidské činnosti by měly vzejít hodnotitelné výsledky, které by vyjadřovaly potřebnost té které činnosti a motivovaly aktéry této činnosti k jejímu dalšímu zkvalitňování.

Dle zjištěných informací získaných položenými otázkami klientům probačních středisek lze usuzovat, že tito klienti měli i v minulosti co dočinění se zákony naší republiky, ať již se jednalo o podmíněné odsouzení či o nepodmíněné odsouzení s nástupem do výkonu trestu. Tímto problémem se zabývala otázka č. 12 z dotazníku pro klienty probačních středisek (viz příloha - L), která zněla: „Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a

z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?“. Na tuto otázku 13 klientů (65%) z 20 dotazovaných respondentů uvedlo, že byli jednou podmíněně propuštěni a byl jim uložen dohled. Další 4 klienti (20%) se doznali k tomu, že v minulosti byli podmíněně propuštěni vícekrát, a to vždy s dohledem probačního úředníka a pouze 3 klienti (15%) uvedli, že v minulosti nebyli podmíněně propuštěni z výkonu trestu.

Dalšími otázkami, které mají objasnit úspěšnost probačních plánů dohledu, byly položené otázky č. 9 a 10 z dotazníku pro klienty probačních středisek (viz příloha - L).

Otázka č. 9 se dotazovala : *„Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/é čin/y?“* Z 20 dotazovaných respondentů (viz příloha N) jich 14 (70%) uvedlo, že jsou trestáni poprvé a 6 klientů (30%) jsou trestáni dvakrát až třikrát. Co se týká váhy trestného činu, uvedlo 13 dotazovaných klientů (65%), že byli souzeni za spáchání tzv. lehkého trestného činu (např. za krádež, neplacení alimentů, maření úředního rozhodnutí a porušování domovní svobody) a dalších 7 klientů (35%) se doznalo ke spáchání tzv. těžkého trestného činu (např. k loupežnému přepadení se zbraní v ruce, těžkému ublížení na zdraví, týrání svěřené osoby, výrobě a distribuci psychotropních a omamných látek).

Otázka č. 10 se dotazovala : *„Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?“* Z 20 dotazovaných klientů (viz příloha N) uvedlo pouze 8 respondentů (40%), že byli potrestáni od 1 roku odnětí svobody až po 10 let pobytu za mřížemi za různé trestné činy.

Z výše uvedených výsledků je možno vyvodit, že úspěšnost aplikovaných probačních plánů dohledu v Probační a mediační službě ČR u výše dotazovaných klientů není příliš vysoká, alespoň u těch, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody opakovaně a byl jim v minulosti uložen dohled probačního úředníka podruhé, z čehož lze oprávněně usuzovat, že Probační a mediační služba ČR by měla zrevidovat své doposud užívané probační plány dohledu a provést inovaci těchto plánů k dosažení lepších výsledků.

Další skupinou, která může objasnit úspěšnost programů zacházení užívaného ve Vězeňské službě ČR, jsou odsouzené osoby, na něž je tento program aplikován a používán. Těmto osobám byly položeny otázky č. 9 a 10 v dotazníku určeném pro odsouzené osoby (viz příloha - M).

Otázka č. 9 se dotazuje odsouzených osob na: *„Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/é čin/y?“*. Na tuto otázku (viz příloha N) odpovědělo z 26 dotazovaných respondentů 11 odsouzených (42%), že jsou poprvé trestáni, dalších 10 odsouzených osob (39%) se

přiznalo k dvěma až třem potrestáním a zbylých 5 odsouzených osob (19%) se doznalo ke čtyřem potrestáním. Z celkového počtu respondentů bylo 15 odsouzených osob (58%) trestáno za spáchání tzv. lehkého trestného činu (dtto, jako výše uvedené příklady u klientů PMS ČR) a 11 odsouzených osob (42%) bylo trestáno za spáchání tzv. těžkého trestného činu (dtto, jako výše uvedené příklady u klientů PMS ČR).

Otázka č. 10 se dotazuje odsouzených osob na: „*Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzena/a?*“. Všechny 26 dotazovaných respondentů (viz příloha N) uvedlo, že alespoň jednou byli ve výkonu trestu po dobu jednoho roku za spáchání různých trestných činů, a to s největším počtem zastoupení byl trestný čin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, dále pak podvod a těžké ublížení na zdraví.

6.6.1 Vyhodnocení páté pomocné hypotézy

Na základě těchto dosažených výsledků se výzkumník domnívá, že aplikovaný program zacházení využívaný ve Vězeňské službě ČR, i když je sestavován individuálně pro konkrétní odsouzené osoby umístěné v této instituci, příliš pozitivních výsledků nepřináší a tyto osoby se často navrací k závadovému způsobu života, tj. k opětovnému páčání trestné činnosti, která má za následek možné další uvěznění.

Totéž se lze domnívat o úspěšnosti plánů dohledu. Někteří z respondentů - klientů dokonce tvrdí, že plán dohledu plní jen částečně, poněvadž probační úředník nemá pravomoci policie. A zde je odhalen velice závažný problém. Probační úředník přece nemůže kontrolovat své klienty v každou denní nebo noční hodinu nepřetržitě. Stálo by proto za úvahu dát mu do ruky nástroj, který by měl sílu klienta donutit, aby sám chtěl stanovené cíle plánu dohledu naplňovat. Tímto nástrojem by mohla být pravomoc poslat klienta již při zjištění prvního neplnění plánu nazpět do věznice, a to bez zbytečných byrokratických náležitostí, které vždy znamenají časovou prodlevu. A časová prodleva znamená snížení účinnosti jakéhokoliv výchovného nástroje.

Závěr vyhodnocení pracovní hypotézy č. 5

Autor této práce považuje tuto část šetření pouze za pilotní, protože se domnívá, že výzkum úspěšnosti obou edukačních programů by si zasloužil mnohem více pozornosti a hloubky a měl by být rozšířen na všechna probační střediska a věznice v České republice, aby se získala

co nejobektivnější data o této problematice, což tato práce neumožňuje kvůli jejímu, již tak obsáhlému, rozsahu.

Pomocná hypotéza č. 5 není potvrzena.

6.7 Posouzení pravdivosti hlavní hypotézy

Hlavní hypotéza:

Programy zacházení ve VS ČR a probační plány dohledu v PMS ČR jsou využívány při nápravě pachatele trestné činnosti. Probační plán dohledu sestavovaný pro jednotlivé klienty PMS ČR vždy vychází a navazuje na program zacházení, uplatňovaný pro konkrétního odsouzeného ve VS ČR.

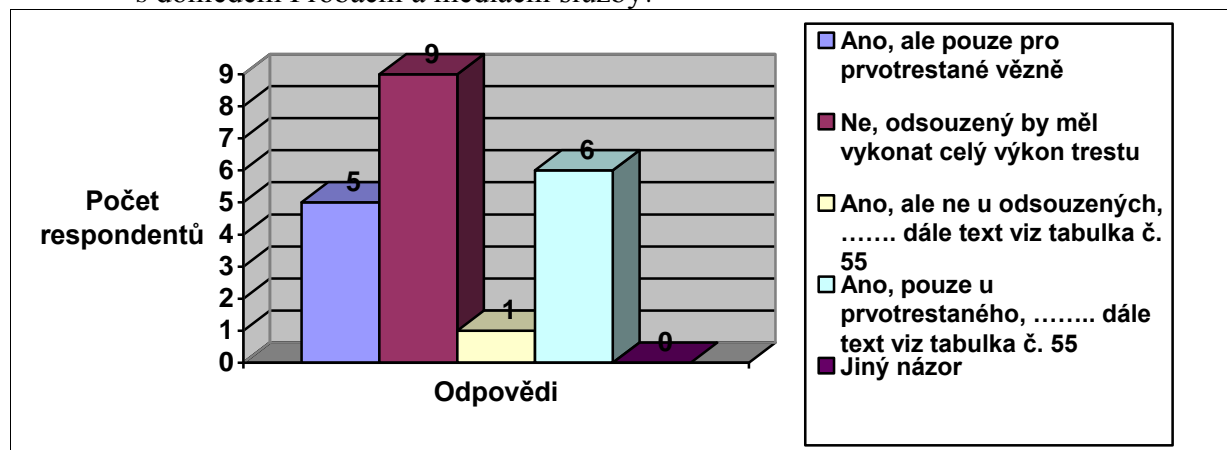
K potvrzení či vyvrácení výše uvedené hlavní hypotézy bylo do empirického výzkumu zapojeno celkem 116 respondentů - a to z řad veřejnosti České republiky (dotazník K), pracovníků Probační a mediační služby ČR (dotazník J) včetně jejich potenciálních klientů (dotazník L) a dále z řad odborných zaměstnanců Vězeňské služby ČR (dotazník I) a odsouzených osob (dotazník M) aktuálně umístěných v této instituci. K posouzení hlavní hypotézy bylo připraveno pět pomocných hypotéz, z nichž byla každá podrobně vyhodnocena a doplňující otázka č. 6 (dotazník příloha K) pro českou veřejnost.

Tab. 55: Názor české veřejnosti na podmíněné propuštění na svobodu s dohledem a na propuštění po vykonání poloviny svého trestu

Otázka č. 6 - příloha K	
Mělo by fungovat v našem soudnictví propuštění z výkonu trestu po určité době, tzv. propuštění po vykonání poloviny svého trestu nebo podmíněné propuštění na svobodu s dohledem Probační a mediační služby?	
Odpovědi respondentů:	Počet odpovědí
Ano, ale pouze pro prvotrestané vězně	5
Ne, odsouzený by měl vykonat celý výkon trestu	9
Ano, ale ne u odsouzených, kteří jsou několikrát ve výkonu trestu za stejný spáchaný trestný čin	1
Ano, pouze u prvotrestaného, ale vždy z nejmírnějšího typu věznice (věznice typu – dohled)	6
Jiný názor	0
Celkem respondentů	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Graf 54: Mělo by fungovat v našem soudnictví propuštění z výkonu trestu po určité době, tzv. propuštění po vykonání půlky svého trestu nebo podmíněné propuštění na svobodu s dohledem Probační a mediační služby?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Jak je možné vysledovat z grafu č. 54, tak 5 dotazovaných respondentů (24%) uvedlo, že ano, ale podmíněné propuštění z výkonu trestu pouze pro prvotrestané vězně, 6 dotazovaných respondentů (28%) se vyjádřilo, že podmíněné propuštění by mělo být realizováno pouze u prvotrestaných odsouzených, kteří vykonávají trest v nejmírnějším typu

věznice, tj. ve věznici s dohledem, 1 dotazovaný respondent (5%) podškrtnl odpověď ano, ale ne u odsouzených, kteří jsou několikrát ve výkonu trestu za stejný spáchaný trestný čin a 9 dotazovaných respondentů (43%) si myslí, že ne, odsouzený by měl vykonat celou délku nařízeného výkonu trestu odnětí svobody.

Podle výše dosažených výsledků od jednotlivých respondentů z české veřejnosti je možno vypožorovat převážně kladný přístup k podmíněnému propuštění odsouzených osob z výkonu trestu odnětí svobody, protože s tímto názorem se ztotožnilo celkem 12 respondentů (57%). Vesměs uvedli, že odsouzený má mít právní nárok na podmíněné propuštění z výkonu trestu, a to s dohledem probačního úředníka či bez stanoveného dohledu, dle výroku soudu.

Této části výzkumu se zúčastnilo 21 občanů České republiky, kteří pocházejí z různých sociálních vrstev společnosti (podnikatelé, státní zaměstnanci, dělníci, atd.), různého věku (od 18 let do 51 let a více let) a různého dosaženého vzdělání (od základního přes středoškolské až po vysokoškolské vzdělání), a je tedy možno předpokládat, že tito dotazovaní respondenti mají zdravý úsudek o tom, kdo z vězňů by měl dostat druhou šanci a být tak propuštěn z výkonu trestu na svobodu.

Vyhodnocení hlavní hypotézy

Hlavní hypotéza předpokládala, že programy zacházení ve VS ČR a probační plány dohledu v PMS ČR jsou využívány při nápravě pachatele trestné činnosti. Probační plán dohledu sestavovaný pro jednotlivé klienty PMS ČR vždy vychází a navazuje na program zacházení, uplatňovaný pro konkrétního odsouzeného ve VS ČR.

Hlavní hypotéza byla podložena především pěti pomocnými pracovními hypotézami a dále jedinou otázkou v dotazníku od spoluobčanů, týkající se veřejného mínění ohledně instituce podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody vězněné osoby v našem soudním systému (otázka č. 6 - dotazník příloha K).

Stručné vyhodnocení výsledů šetření z jediné otázky z dotazníku od spoluobčanů (příloha - K), která se vztahuje k hlavní hypotéze:

Otázka č. 6: Mělo by fňgovat v našem soudnictví propuštění z výkonu trestu po určité době, tzv. propuštění po vykonání poloviny svého trestu nebo podmíněné propuštění na svobodu s dohledem Probační a mediační služby?

Podle provedeného šetření (tabulka č. 55 a graf č. 54) jasně vyplývá, že z 21 dotazovaných respondentů mužů (v počtu 9, tj. 43%) i žen (v počtu 12, tj. 57%) souhlasí 12 spoluobčanů (57%) s podmíněným propuštěním odsouzených osob z výkonu trestu na svobodu, ale pouze u prvotrestaných osob, které jsou zařazeny v nejmírnějším typu věznice, tj. ve věznici s dohledem a dále u vězňů, kteří nejsou soudem opakovaně umístěni ve výkonu trestu za stejný spáchaný trestný čin.

Stručná rekapitulace výsledků šetření - vyhodnocení pěti pomocných pracovních hypotéz:

Pomocná pracovní hypotéza č. 1: *Zaměstnanci VS ČR dokáží řádně sestavit program zacházení pro konkrétního odsouzeného, zaměřený jednak na to, aby si uvědomil škodlivost činů, za které byl odsouzen a dále na nápravu jeho osobnosti.*

První pomocná pracovní hypotéza byla podložena řadou otázek z jednotlivých dotazníků, a to především otázek pro občanské zaměstnance VS ČR (otázky č. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 16 a 17 - dotazník příloha I), pro klienty probačních středisek (otázka č. 19 - dotazník příloha L) a ze tří otázek pro širokou veřejnost (otázky č. 3, 4 a 5 - dotazník příloha K).

Provedené šetření potvrzuje, že zaměstnanci Vězeňské služby České republiky při vykonávání své pracovní činnosti s odsouzenými osobami zvládnou sestavit plně fungující program zacházení, ve kterém dokáží nastavit všechny stanovené i doporučené aktivity, povinnosti a konkrétní cíle. Program zacházení napomáhá u řady odsouzených osob dosáhnout požadovaného záměru, tj. uvědomění si chyb ve vlastním chování a napravení pachatele trestných činů v tom směru, aby přinejmenším neopakoval stejnou trestnou činnost. Především u prvotrestaných s lehkými trestnými činy se daří i úplné odstranění antisociálního chování.

Důležitými faktory, které zřejmě napomáhají k úspěchům v používání programu zacházení, je vysokoškolské vzdělání odborných zaměstnanců v humánním směru, (67% dotazovaných - viz příloha N) a průměrný věk odborných zaměstnanců, který osciluje mezi 36 až 45 léty - u zkoumaných pracovníků je tedy možno předpokládat profesní i osobní vyzrálou.

Pomocná hypotéza č. 1 se potvrdila.

Pomocná pracovní hypotéza č. 2: *Odsouzený, který zažádá o spolupráci PMS ČR na jeho případném propuštění z VTOS, je zaměstnanci VS ČR řádně informován o způsobu této spolupráce i o případných důsledcích, které pro něj z této spolupráce mohou vyplynout.*

Druhá pomocná pracovní hypotéza byla podložena několika otázkami připravenými pro jednotlivé skupiny respondentů, kteří se přímo účastnili tohoto realizovaného výzkumu. I zde byla položena řada otázek, které byly směřovány na občanské zaměstnance Vězeňské služby ČR (otázka č. 12 - dotazník příloha I), na odsouzené osoby (otázka č. 11 a 12 - dotazník příloha M), na pracovníky Probační a mediační služby ČR (otázka č. 12 a 14 - dotazník příloha J) i na jejich klienty (otázka č. 11 - dotazník příloha L).

Provedeným zkoumáním bylo zjištěno, že odborní zaměstnanci jsou dostatečně erudovaní k tomu, aby podali odsouzeným plnohodnotné informace o možnostech jejich možné spolupráce s Probační a mediační službou včetně vysvětlení důsledků, které pro ně z této spolupráce mohou vyplynout. Informace jsou ve všech případech navíc doplněny písemnými materiály, které odsouzenému napomáhají k tomu, aby si v klidu svou situaci promyslel.

Pomocná pracovní hypotéza č. 2 se potvrdila.

Pomocná pracovní hypotéza č. 3: *Pracovníci PMS ČR před svými pohovory s odsouzeným, požadujícím jejich spolupráci na jeho případném propuštění z VTOS, vždy komunikují se zaměstnanci VS ČR o celkovém průběhu výkonu trestu tohoto odsouzeného a dotazují se na jejich připomínky k odsouzenému.*

Pro potvrzení, či vyvrácení pravdivosti třetí pomocné hypotézy byly položeny otázky skupině pracovníků Probační a mediační služby ČR (otázka č. 6, 7, 9 a 11 - dotazník příloha J), skupině občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR (otázka č. 13, 14 a 15 - dotazník příloha I) a posléze jedna otázka skupině občanů z dotazníku, jenž byl určen pro širokou veřejnost České republiky (otázka č. 7 - dotazník příloha K).

Analýzou získaných dat bylo zjištěno, že komunikace mezi občanskými zaměstnanci a probačními úředníky neprobíhá podle předpokladů. Pracovníci probační služby vyhledávají před prvním pohovorem s odsouzeným - zájemcem o spolupráci - téměř vždy jen příslušného sociálního pracovníka. Názory dalších odborných zaměstnanců, kteří mají jedince v denní péči (například o průběhu programu zacházení, o chování, jednání), začínou být pro úředníka probace zajímavé až v případech, kdy je nutno řešit nějaký problém.

Na druhé straně ani odborní pracovníci věznice probačního úředníka nevyhledávají a pokud mu chtějí něco sdělit, konají tak povětšinou opět prostřednictvím sociálního pracovníka. Je nutno podotknout, že iniciativa bývá na straně probačního úředníka.

Pomocná hypotéza č. 3 se nepotvrdila.

Pomocná pracovní hypotéza č. 4: *Pracovníci PMS ČR sestavují probační plán dohledu pro svého nového klienta propuštěného při jejich spolupráci z VTOS tak, aby navazoval na program zacházení, kterému se jako odsouzený podrobil ve VTOS a dále tak, aby byl zaměřený na odstranění možných příčin vedoucích u tohoto klienta k opětovnému páchání trestné činnosti.*

Šetření bylo podloženo řadou jednotlivých otázek, které byly za pomoci výzkumné techniky anonymních dotazníků předány k vyplnění veřejnosti (otázky č. 8 a 9 - dotazník příloha K), vězňům ve výkonu trestu odnětí svobody (otázky č. 13, 14, 15, 16, 17 a 18 - dotazník příloha M), pracovníkům probačních středisek (otázky č. 8, 10, 13, 15, 16 a 17 - dotazník příloha J) a jejich klientům (otázky č. 12, 13, 14, 15, 16, 17 a 18 - příloha dotazník L).

Pracovníci Probační služby ČR považují svůj probační plán a program zacházení praktikovaný ve VS ČR za dva různé dokumenty a nevidí potřebu jejich spojitosti. Jen malá část z nich se snaží některé body z programu zacházení do probačního plánu aplikovat. Přesto je možno očekávat, že se jedná pouze o otázku času, než pracovníci probačních středisek začnou pravidelně a ve větší míře využívat některé části z programu zacházení ve svých probačních plánech dohledu.

V rámci tohoto výzkumu bylo za pomoci anonymních dotazníků zjištěno a pohovory s některými pracovníky probační služby potvrzeno, že plány probačního dohledu jsou vypracovávány až šest měsíců po propuštění odsouzeného (na podmínku s dohledem), a to se zdá být dosti dlouhá doba zvláště pro odsouzeného, který strávil ve věznici několik roků a byl po celou tu dobu podrobován určitému režimu v rámci programu zacházení. Těch šest měsíců svobody bez přechodného režimu, který by mohl být plánem dohledu zajišťován již od prvního dne, může u tohoto jedince znamenat návrat k problémovému a závadovému chování.

Při dotazování klientů PMS ČR a odsouzených bylo zjištěno, že někteří z nich by dokonce uvítali, kdyby byly oba edukační nástroje návazné, především v oblasti vzdělávání. Odůvodňují to tím, že jim návaznost umožní lepší začlenění se do společnosti.

Většina z klientů PMS ČR s rozhodností tvrdí, že pokud budou opětovně ve výkonu trestu, využijí spolupráce s Probační a mediační službou ČR, protože jim to pomůže dosáhnout požadovaného záměru - tj. možného propuštění z věznice na svobodu s udělením dohledu. Z těchto důvodů je možno předpokládat, že takto uvažující osoby propuštěné na svobodu budou mít zájem dodržovat všechna stanovená opatření, která budou zanesena v jejich probačních plánech dohledu.

Zde je však nutno připomenout i to, že někteří z klientů se vyjádřili, že probační plán plní jen částečně, poněvadž probační úředník nemá stejné pravomoci jako policie. Není proto divu, že se probační úředníci přiklánějí k názoru, že posílením jejich pravomocí by se jejich činnost zkvalitnila. Jednalo by se například o možnost navrátit klienta do věznice již při zjištění jeho prvního nesplnění některého z bodů plánu dohledu a to bez zbytečně složité byrokracie.

K této hypotéze se vyjadřovali i respondenti z řad odsouzených. Někteří z nich sice vyslovili názor, že s PMS ČR spolupracovat nechtějí, jiní naopak tvrdili, že spolupráce s probačními úředníky je pro ně zajímavá.

Z analýzy všech zjištěných dat vyplynulo, že **pracovní hypotéza č. 4 je potvrzena pouze částečně.**

Pomocná pracovní hypotéza č. 5: Díky vhodně sestaveným a návazným programům zacházení a probačního plánu dohledu je soustavně snižována recidiva u těch pachatelů trestných činů, u kterých byly tyto edukační programy aplikovány.

Autor dospěl svým výzkumem k varujícímu zjištění, že při tvorbě a realizaci tak důležitých převýchovných programů, jako jsou program zacházení používaný Vězeňskou službou ČR a plán probačního dohledu, aplikovaný Probační a mediační službou ČR - se zřejmě nedocenila potřebnost zpětné vazby - že totiž neexistuje průběžné zjišťování efektivity působení těchto programů. Neexistuje žádná statistika, která by doložila, jaké má tato bezesporu velice potřebná aktivita obou institucí výsledky, například jak častá je recidiva odsouzených, kteří byli programu zacházení podrobeni, nebo jaká je recidiva klientů PMS ČR po ukončení probačního plánu. Nikde zřejmě není sledováno ani to, jak jsou oba programy personálně i finančně náročné. Dokonce ani jednotliví odborní pracovníci si nevedou evidenci o tom, jak jsou jejich absolventi programů úspěšní po návratu do společnosti. Přitom jak u klientů PMS ČR, tak u odsouzených by to při současné technice nemusel být problém.

Autor již na jiném místě podotkl, že podle jeho mínění je pro každého člověka důležité znát dokonale, jaké jsou výsledky jeho činnosti, protože to posílí jeho motivaci a iniciativu. A zde se ukazuje, že snaha vysoce erudovaných odborných pracovníků obou institucí je hodnocena především jejich mzdou a nikoliv poznáním dosažených výsledků. A je jedno, jestli se jedná o občanské zaměstnance VS ČR nebo o pracovníky PMS ČR.

Pomocná hypotéza č. 5 není potvrzena.

6.7.1 Vyhodnocení hlavní hypotézy

Hlavní hypotéza předpokládá, že programy zacházení ve VS ČR a probační plány dohledu v PMS ČR jsou využívány při nápravě pachatele trestné činnosti, přičemž probační plán dohledu sestavovaný pro jednotlivé klienty PMS ČR vždy vychází a navazuje na program zacházení, uplatňovaný pro konkrétního odsouzeného ve VS ČR.

Tato hypotéza byla rozvedena pěti doplňujícími pomocnými hypotézami, jejichž šetření přineslo následující výroky:

- **Pracovní hypotéza č. 1 byla potvrzena** - občanští odborní zaměstnanci VS ČR dokáží řádně sestavit program zacházení pro konkrétního odsouzeného, zaměřený jednak na to, aby si uvědomil škodlivost činů, za které byl odsouzen a dále na nápravu jeho osobnosti.
- **Pracovní hypotéza č. 2 byla potvrzena** - odsouzený, který zažádá o spolupráci PMS ČR na jeho případném propuštění z VTOS, je zaměstnanci VS ČR řádně informován o způsobu této spolupráce i o případných důsledcích, které pro něj z této spolupráce mohou vyplynout.
- **Pracovní hypotéza č. 3 nebyla potvrzena** - pracovníci PMS ČR před svým pohovorem s odsouzeným, požadujícím jejich spolupráci na jeho případném propuštění z VTOS, komunikují především se sociálním pracovníkem věznice a tuto komunikaci většinou sami iniciují. S odbornými zaměstnanci VS ČR o celkovém průběhu výkonu trestu tohoto odsouzeného komunikují pouze tehdy, když řeší nějaký problém, odsouzeného se týkající a to nejčastěji rovněž prostřednictvím příslušného sociálního pracovníka.
- **Pracovní hypotéza č. 4 byla potvrzena částečně** - pracovníci PMS ČR sestavují probační plán dohledu pro svého nového klienta propuštěného za jejich spolupráce z VTOS podle aktuálně zjištěného stavu, zřídka tak, aby navazoval na program

zacházení, kterému se jako odsouzený podrobil ve VTOS. Probační plán však je zaměřený na odstranění možných příčin vedoucích u tohoto klienta k opětovnému páchání trestné činnosti.

- **Pracovní hypotéza č. 5 nebyla potvrzena** - v žádné ze zkoumaných institucí neexistují žádná statistická data, která by mohla potvrdit nebo vyvrátit, že díky vhodně sestaveným a návazným programům zacházení a probačního plánu dohledu je soustavně snižována recidiva u těch pachatelů trestných činů, u kterých byly tyto edukační programy aplikovány.

Šetření platnosti hlavní hypotézy bylo doplněno otázkou, která se ptala na názor veřejnosti, týkající se propuštění z výkonu trestu (po vykonání poloviny trestu nebo podmíněné propuštění na svobodu s dohledem Probační a mediační služby). Dotazovaní občané se přiklánějí k tomu, že výkon trestu by měl proběhnout v nezměněné míře podle rozhodnutí soudu, ale prvotrestaným dát možnost podmíněného propuštění na svobodu pod dohledem probačního úředníka.

Jak je vidět z obsahu otázky, byla koncipována pouze jako doplňující a na konečné vyhodnocení hlavní hypotézy tedy nemůže mít podstatný vliv.

Závěr vyhodnocení hlavní hypotézy

Vzhledem k tomu, že z pěti pomocných hypotéz byly potvrzeny pouze dvě, jedna byla potvrzena částečně a dvě pomocné hypotézy potvrzeny nebyly, je možno vyhodnotit hlavní hypotézu následovně:

Hlavní hypotéza se potvrdila pouze částečně.

6.8 Shrnutí výsledků šetření a formulace doporučení

Po zhodnocení výše uvedených výsledků z prováděného zkoumání získaných dat od dvou skupin respondentů z Vězeňské služby ČR, dvou skupin respondentů z Probační a mediační služby ČR a doplňujícího zkoumání dat získaných od respondentů z řad našich spoluobčanů - je možno konstatovat, že výzkum má svojí opodstatněnost a vypovídající

hodnotu. I přes tuto skutečnost je však výzkum možno považovat pouze za pilotní, protože rozsah této práce nedává možnost pro hlubší a podrobnější zkoumání (viz kapitola 5.1).

Odůvodnění:

Pro potřeby průzkumu byly zvoleny skupiny respondentů, které byly delegovány z řad občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR a odsouzených osob umístěných ve věznicích, pracovníků Probační a mediační služby ČR a jejich klientů s podmíněným propuštěním na svobodu s dohledem. U odborných pracovníků se jedná o ty, kteří se přímo podílejí na sestavování programů zacházení pro vězněné osoby a na tvoření probačních plánů dohledu pro klienty probačních středisek. Výzkum chtěl zjistit a prokázat návaznost a účinnost těchto prostředků. Především pro získání vnějšího pohledu na obě zkoumané instituce a jejich činnost byla do tohoto výzkumu zapojena skupina respondentů, která byla delegována z řad české veřejnosti a plnila funkci kontrolního vzorku.

Do zkoumaných skupin občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR byli zařazeni vychovatelé, speciální pedagogové, sociální pracovníci a psychologové, kteří přicházejí do každodenního kontaktu s vězněnými osobami a do skupin pracovníků Probační a mediační služby ČR byli zařazeni probační úředníci a probační asistenti, kteří mají na starosti klienty, kteří jsou propuštěni z výkonu trestu na svobodu a byl jim soudem uložen dohled. Další skupinou respondentů, která byla zapojena do tohoto výzkumu, byla skupina vězněných osob, klientů a občanů z řad široké veřejnosti ČR.

Ke sběru informací byla zvolena explorační metoda anonymního dotazníku, kde byly otázky komponovány tak, aby potvrdily nebo vyvrátily pravdivost připravených hypotéz - jedné hlavní a pěti pomocných. Jednalo se především o ozřejnění schopnosti občanských zaměstnanců VS ČR a pracovníků PMS ČR k sestavování plně funkčních programů zacházení a probačních plánů dohledu, zda tyto prostředky na sebe navazují a využívají se v nich stanovená opatření - dále zda jednotliví zaměstnanci obou institucí mezi sebou navzájem plnohodnotně komunikují o vězněných osobách, jež si zažádali o spolupráci s Probační a mediační službou ČR.

V tomto výzkumu se rovněž jednalo o pohled vězněných osob a klientů probačních středisek na obě instituce a na program zacházení a probační plán dohledu. Dalším zkoumaným bodem byl názor spoluobčanů ČR na fungování Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR a jimi poskytované služby vězněným osobám a klientům. Po

provedeném rozboru odpovědí respondentů a jejich zhodnocení je možno shrnout výsledky šetření do následujících bodů:

- a. Problematika osobní a profesionální vyzrálosti dotazovaných respondentů z řad občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR a pracovníků Probační a mediační služby ČR k výkonu tohoto povolání. V obou dotaznících pro výše uvedené respondenty byly vzneseny přímé dotazy na dosažené vzdělání, délku trvání pracovního poměru u výše uvedené instituce a stáří těchto respondentů, kteří přicházejí do každodenního kontaktu s vězňnými osobami a potencionálními klienty probačních středisek, což má přímý následek na odborné působení a zacházení s těmito osobami prostřednictvím stanovených programů zacházení a probačních plánů dohledu. Je nutné podotknout, že podle vzorku dotazovaných respondentů (mužů i žen) většina z nich je v pracovním poměru u těchto institucí již delší dobu (a to v rozhraní let u VS ČR od 10 let a více let a u PMS ČR od 6 let do 9 let pracovního poměru). Odpovídající je i dosažené vysokoškolské vzdělání převážně humánních oborů (speciální pedagogika, pedagogika, sociálně právní, psychologie atd.), a to u obou skupin zaměstnanců výše uvedených institucí. Většina zkoumaných pracovníků obou skupin je ve stáří mezi 36 léty až 40 roky svého života, takže je možno předpokládat jejich odbornou i osobnostní způsobilost vytvořit a sestavit stanovené programy a plány dle aktuálních podmínek a potřeb vězňných osob a klientů tak, aby bylo prostřednictvím nich dosaženo požadovaného záměru, tj. aby si odsouzený a klient uvědomili závažnost svých činů a aby bylo dosaženo možného napravení této osoby.
- b. Problematika řádného sestavení programů zacházení pro odsouzené osoby občanskými zaměstnanci věznic a fungování těchto programů k dosažení uvědomění si škodlivosti doposud vedeného závadového života těmito osobami a jejich napravení. V dotazníku pro občanské zaměstnance byly vzneseny přímé dotazy na tvorbu programu zacházení, zda vycházejí z Komplexních zpráv o odsouzeném a zda stanovují konkrétní cíle za přítomnosti odsouzeného. I zde je nutno zdůraznit, že podle dotazovaného vzorku respondentů - občanských zaměstnanců VS ČR (mužů i žen) - se většina z nich podílí na sestavování programů zacházení anebo je tvoří, že přímo vycházejí z poznatků o odsouzené osobě z komplexní zprávy, kde jsou uvedeny všechny posudky od hodnotících subjektů, tj. od vychovatele, sociálního pracovníka, psychologa a v některých případech i od praktického lékaře a samozřejmě i od speciálního pedagoga. Tímto poznatkem je možno dokladovat, že tito zaměstnanci dokáží řádně explikovat jednotlivé

poznatky o odsouzených osobách do připravovaného programu zacházení a tím u osoby, která je ve výkonu trestu dosáhnout její uvědomění si škodlivosti spáchání trestných činů vůči společnosti a u některých i dosažení možného napravení a možného vyloučení opakování této trestné činnosti. Avšak na druhou stranu většina dotazovaných respondentů uvedla, že v případě porušení programu zacházení a neplnění jeho povinností odsouzenou osobou - tuto osobu občanskí zaměstnanci nejprve upozorní a až poté program zacházení přepracují. I z tohoto vyhodnocení je možno vyvodit to, že příslušní občanskí zaměstnanci, kteří mají na starosti program zacházení a jeho průběžné vyhodnocování, vedou v patrnosti jeho řádné plnění. Je to příjemná zpráva, avšak otázkou zůstává, zdali občanskí zaměstnanci měli rovnou předělat program zacházení bez upozornění při zjištění neplnění stanovených povinností a rovněž z této zjištěné skutečnosti vyvodit určité sankce ve formě kázeňských trestů.

- c. Problematika řádného sestavení probačních plánů dohledu pro klienty probačních středisek pracovníky Probační a mediační služby ČR a jejich řádné fungování. Probační plány mají odstranit možné příčiny opakování trestné činnosti klientů. I v dotaznících pro pracovníky Probační a mediační služby ČR byla položena řada otázek, které měly ozřejmit, zda probační plán dohledu dokáže úspěšně působit na osobnost jedince, který byl propuštěn z výkonu trestu a přimět ho k řádnému životnímu stylu mezi zdravou populací České republiky. Na tento dotaz všichni dotazovaní respondenti z řad pracovníků PMS ČR uvedli, že dokáží sestavit plně funkční probační plán dohledu pro svého klienta, ve kterém stanoví konkrétní omezení, cíle a povinnosti pro svého klienta, za pomoci kterých se snaží zabránit či omezit jeho opětovnému páčání trestné činnosti. Pracovníci probačních středisek by však uvítali rozšíření svých pravomocí, a to v tom směru, že při porušení stanovených opatření klientem by takového klienta okamžitě poslali zpět do výkonu trestu, čímž by zavedli pravidlo nulové tolerance k neplnění stanovených opatření v probačním plánu dohledu.
- d. Problematika spolupráce mezi občanskými zaměstnanci VS ČR a pracovníky PMS ČR a jejich vzájemná komunikace o odsouzené osobě, která zažádala o spolupráci PMS ČR v případě jejího podmíněného propuštění z výkonu trestu. Na toto téma je z dosažených výsledků evidentní, že pracovníci Probační a mediační služby ČR přiznávají, že se všemi odbornými zaměstnanci věznice nekomunikují, ale pouze vedou počáteční rozhovor se sociálními pracovníky z oddělení výkonu trestu, kde od nich získají o odsouzené osobě pouze počáteční informace. Ty si posléze doplní při samotném pohovoru s odsouzenou

osobou (viz položená otázka č. 6 - dotazník příloha J). Což se mimochodem potvrdilo dotazem na odborné zaměstnance VS ČR (viz otázka č. 13 - dotazník příloha I) kteří uvedli, že probační úředník při návštěvě odsouzeného s nimi vůbec nehovoří a ani se o toto nesnaží. Takto odpovídali psychologové a vychovatelé, kteří jsou s odsouzenými osobami v každodenním kontaktu.

- e. Problematika vysvětlení odsouzeným osobám možností, problémů a důsledků, pokud požádají o spolupráci s Probační a mediační službou ČR. Občanští zaměstnanci Vězeňské služby ČR dle dosažených výsledků z prováděného výzkumu dokáží vysvětlit důsledky plynoucí pro odsouzené z jejich spolupráce s Probační a mediační službou ČR. Jak plnohodnotné, tak částečné informace vždy doplní předáním příslušného letáku, ze kterého získají odsouzení podrobnosti o této poskytované službě, tj. o podmíněném propuštění z výkonu trestu na svobodu se stanoveným dohledem probačního úředníka. Tomu nasvědčuje i fakt, že z dotazovaných odsouzených osob jich polovina tvrdí, že opětovně využijí spolupráce s Probační a mediační službou ČR. Obdobným způsobem jako odsouzené osoby se vyjádřilo téměř tři čtvrtiny klientů probačních středisek. Určitě je možno považovat za příjemné zjištění, že občanští zaměstnanci VS ČR dokáží odsouzeným řádně vysvětlit podmínky jejich možné spolupráce s PMS ČR.
- f. Problematika návaznosti programu zacházení používaného ve Vězeňské službě ČR a probačního plánu dohledu využívaného v Probační a mediační službě ČR. U občanských zaměstnanců VS ČR se tato problematika neřešila, protože odsouzené osoby mají po rozhodnutí soudu dvě možnosti, jak se dostat z vězení na svobodu, a to podmíněné propuštění s dohledem a bez dohledu probačního úředníka. Tudiž, zda probační plán dohledu bude navazovat na program zacházení může být občanskému zaměstnanci v uvozovkách zcela jedno, poněvadž tento pracovník s odsouzenou osobou pracuje a komunikuje pouze ve výkonu trestu odnětí svobody. Z těchto důvodů je pro občanského pracovníka VS ČR důležitý pouze dobře sestavený a hlavně plně funkční a kontrolovaný program zacházení. Je zřejmé, že v případě potřeby bude komunikovat s pracovníkem PMS ČR o tomto programu a o osobě, která jej využívá. Z toho vyplývá, že hlavní osobou, která bude řešit tento problém, je probační úředník, který ale dle dostupných informací z prováděného výzkumu nevidí žádnou souvislost mezi programem zacházení a probačním plánem dohledu a tvrdí, že jsou to zcela odlišné nástroje. Tuto skutečnost uvedlo šedesát procent probačních úředníků, ale zároveň zbylí pracovníci probačních středisek mají úplně opačný názor, a to ten, že probační plán dohledu by měl určitým

způsobem na program zacházení navazovat, protože tak by podle nich bylo možné dosáhnout lepšího působení na osoby, které jsou aktuálně propuštěné z výkonu trestu na svobodu s dohledem. Další otázka, která byla položena probačním úředníkům v dotazníku (viz příloha - J) je otázka č. 10 - *Při sestavování probačního plánu dohledu pro svého klienta, který byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu a byl mu uložen dohled probačního úředníka - vycházíte z programu zacházení praktikovaném u příslušného klienta ve VTOS?* Vyhodnocení této otázky připouští, že poměrně velká část dotazovaných probačních pracovníků se již v této době snaží nahlížet do dokumentace o plnění programu zacházení odsouzenou osobou při svých návštěvách ve věznicích, aby případně mohli zjištěné nezbytné informace k této osobě později aplikovat do připravovaného probačního plánu dohledu.

- g. Problematika účinnosti programů. Tuto problematiku nemůže výzkum uspokojivě argumentovat. Nikde totiž nejsou vedeny dopady programů ani na odsouzeného, ani na klienta. A to ani centrálně, ani jednotlivými odbornými pracovníky. Faktem je, že pro vězeňskou instituci by bylo patrně dosti obtížné zkoumat recidivu po výkonu trestu u těch, kteří byli jako odsouzení podrobena programu zacházení. Pravděpodobně by to však mohla umožnit nějaká forma centrální počítačové databáze. U Probační a mediační služby ČR je podle autora situace jednodušší v tom, že je například možné statisticky podchytit počet klientů, kteří jsou na požadavek probační služby navraceni do výkonu trestu. Autor očekával, že probační úředníci na tuto otázku odpoví alespoň informací z vlastní praktické činnosti s klienty. Bohužel, nestalo se tak, probační úředníci nemají potřebu vést si pro svoji osobu, zdali je jejich práce s klientem úspěšná, či neúspěšná. K oběma programům (program zacházení VS ČR a plán dohledu PMS ČR) chybí zpětná vazba, která by motivovala zainteresované odborné pracovníky ke zlepšování své činnosti jak s odsouzeným, tak s klientem. Přitom se jedná o „lidský materiál“, o možnosti bezproblémového začlenění těchto jedinců zpět do společnosti. Nabízí se otázka - opravdu je technicky nemožné zpětnou vazbu oběma programům zajistit, nebo je to pohodlnost, lhostejnost, nechť zjistit třeba samotná fakta - anebo ještě něco jiného? Přitom je třeba vzít v úvahu, že programy jsou zřejmě jak personálně, tak finančně dosti náročné.
- h. Autor této práce je po provedeném pilotním výzkumu přesvědčen, že zkoumaná témata by stála za hlubší a podrobnější analýzu.

I když se autorovi podařilo základní hlavní hypotézu částečně potvrdit, není zcela spokojen s dosaženými výsledky. Autor se totiž domnívá, že by bylo vhodné při ověřování dané hypotézy rozšířit výzkum na celou Vězeňskou službu ČR a zařadit do něho všechny typy věznic včetně vazebních věznic, ve kterých je realizován místní výkon trestu odnětí svobody.

Rovněž by bylo vhodné tento výzkum rozšířit i o všechna probační střediska v České republice, která spadají do působnosti místních věznic a vazebních věznic.

Také otázka úspěšnosti edukačních programů aplikovaných u odsouzených a u klientů by stála za hlubší a podrobnější zkoumání.

Právě tak by bylo vhodné realizovat výzkum na recidivující chování pachatelů trestné činnosti před vznikem Probační a mediační služby ČR a na počet opětovně navracených do výkonu trestu během jednoho roku a podobně. Je škoda, že rozsah rigorózní práce tak široký výzkum neumožňuje.

6.8.1 Formulace doporučení

Na základě výsledků provedeného šetření ve Vězeňské službě ČR, a to v několika věznicích včetně Vazební věznice Praha-Ruzyně, které bylo realizováno za pomoci respondentů - občanských zaměstnanců VS ČR a odsouzených osob umístěných v těchto věznicích a dále provedeným šetřením v Probační a mediační službě ČR v několika probačních střediscích, které svojí působností spadají pod výše uvedené věznice a na základě získaných závěrů z prováděného výzkumu a za podpory osobních zkušeností výzkumníka, lze navrhnout pro lepší spolupráci a komunikaci mezi oběma institucemi pro občanské zaměstnance VS ČR a pracovníky PMS ČR a pro práci s odsouzenými osobami a klienty probačních středisek následující doporučení:

- 1.** Povinnosti odsouzené osoby, která chce zahájit spolupráci s Probační a mediační službou ČR na jejím případném podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody by mělo být, aby společně s podnětem k zahájení spolupráce s touto institucí zaslala motivační dopis nebo životopis, který by byl psaný vlastní rukou odsouzeného. Probační úředník by z tohoto dokumentu mohl poznat, o jakou osobnost se jedná a hlavně, jaké důvody ji vedou k této spolupráci.

2. U odsouzené osoby, která je ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchaný trestný čin s podtextem sexuálního násilí, by měla být povinnost této osoby navázat spolupráci s Probační a mediační službou ČR vždy a za každých okolností, i kdyby se mělo pouze jednat o podmíněné propuštění z výkonu trestu bez dohledu probačního úředníka.
3. V případě kladného vyjádření k žádosti odsouzeného, který zažádal o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, by měl mít za povinnost probační úředník, který s tímto odsouzeným jednal, předložit soudu kromě stanoviska k žádosti o podmíněné propuštění ještě aktuálně zpracovaný probační plán dohledu, ve kterém by už byla aktuálně zpracována omezení a povinnosti, konkrétní cíle, způsob realizace dohledu a lhůty probačního úředníka vůči soudu, ve kterých bude dávat příslušnému soudu zprávy o průběhu dohledu. To celé by mělo být vypracováno a předloženo soudci, který bude rozhodovat o podmíněném propuštění a mohl by se tak vyjádřit i k aktuálně zpracovanému probačnímu plánu dohledu, který by v případě potřeby doplnil či nařídil jeho přepracování nebo jej schválil.
4. Měla by být zavedena povinnost pro probačního úředníka, aby v případě navštívení věznice za účelem rozhovoru s odsouzenou osobou ohledně jejího podaného podnětu k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR nejen komunikoval se sociálním pracovníkem výkonu trestu, ale i s ostatními odbornými zaměstnanci, kteří mají dotyčnou osobu na starosti a jsou s ní v každodenním kontaktu, tj. s vychovatelem a se speciálním pedagogem, protože tyto dva odborní zaměstnanci mají přehled o aktuálním chování, vystupování a plnění stanovených povinností vyplývajících ze zákona výkonu trestu odnětí svobody a z programu zacházení.
5. Zavedení povinnosti pro sociální pracovníky výkonu trestu, aby před příchodem probačního úředníka zajistili co nejvíce možných dostupných informací o osobě odsouzeného, za kterým se probační úředník chce dostavit do věznice. Informace připravené pro probačního úředníka budou povinně obsahovat vyjádření všech zúčastněných odborných zaměstnanců věznice, kteří se podíleli na vytvoření komplexní zprávy o odsouzeném a sestavování programu zacházení pro odsouzeného. Tzn., aby sociální pracovníci připravili tzv. portfolio, ve kterém by bylo uvedené hodnocení od všech odborných zaměstnanců, kteří s odsouzenou osobou přišli v průběhu jejího výkonu trestu do styku a také zajištění přítomnosti těchto odborných zaměstnanců na pracovišti, když probační úředník je přítomen ve věznici, aby si pomocí pohovorů s nimi mohl

doplnit některé informace či nesrovnalosti. A toto portfolio by bylo přílohou k posudku ze strany věznice, která se připojuje k jednání o podmíněném propuštění odsouzené osoby.

6. Zavedení povinnosti pro probačního úředníka, aby se podrobně seznámil s aktuálně užívaným programem zacházení té odsouzené osoby, za kterou došel do věznice a zjistil si i plnění stanovených povinností, jež vyplývají z tohoto programu. Tímto způsobem by si mohl vyvodit, zda tato osoba bude plnit stanovená opatření, omezení a úkoly v probačním plánu dohledu.
7. Podrobně instruovat odborné pracovníky VS ČR o možnostech edukačních plánů dohledu, aby mohli svůj program zacházení již při jeho přípravě definovat tak, aby se některé jeho body daly převzít do plánu dohledu.
8. Dát pravomoc probačním úředníkům, aby v případě zjištění neplnění či porušení stanovených povinností, omezení a opatření v probačním plánu dohledu jejich klientem, mohli takového klienta okamžitě poslat zpět do výkonu trestu bez nutnosti soudního projednání - pouze s podáním informace o důvodech soudci.
9. V případě zjištění neplnění programu zacházení odsouzenou osobou ihned takový program zacházení přepracovat a vyvodit vůči takovéto osobě kázeňský postih ve formě kázeňského trestu.

ZÁVĚR

V české společnosti je řada státních institucí. Dvě z nich se starají o to, aby ti jedinci, kteří spáchali čin neslučitelný s trestním právem, byli do konečného vynesení rozsudku - pokud je to nutné - ve vazbě a po vynesení rozsudku po dobu výkonu trestu mimo společnost ve věznici, případně při lehčích trestných činech sice na svobodě, ale pod určitým dohledem. O vazbu a výkon trestu se stará Vězeňská služba České republiky a ti, kteří byli odsouzeni k podmíněčnému trestu s dohledem, jsou v péči Probační a mediační služby České republiky.

Česká společnost je společností demokratickou a tak tato společnost nejenom trestá, ale snaží se postarat i o to, aby se potrestané osoby po výkonu přidělených trestů opět do společnosti zařadili pokud možno tak, aby již další trestné činy nepáchaly. Zatím, co první část úkolu - zabezpečení vazby a výkonu trestu, případně dohledu nad pachateli trestných činů není pro zmíněné instituce problémem - druhá část, to znamená edukační činnost zaměřená na záměrné, cílevědomé a systematické působení k rozvoji potrestaného jedince, jeho schopností, vědomostí, dovedností, hodnot, morálních a mravních kvalit jeho osobnosti s cílem „zařadit se do společnosti, pokud možno být pro společnost přínosem a rozhodně společnosti neškodit“ je problémem nejenom odborným, ale i lidským a ne vždy se daří plnit edukační cíle tak, jak by si to společnost představovala.

Je pravdou, že každá z institucí má k dispozici zákonem a další příslušnou legislativou přidělené nástroje: odborné pracovníky a doporučené výchovné programy. Ve VS ČR je využívaný program zacházení a PMS ČR praktikuje plány dohledu. Avšak k využívání a ke zpětné vazbě aplikovaných výchovných programů se váže řada vědeckých otázek, z nichž některé doposud nebyly řešeny vůbec, anebo ještě nebyly uspokojivě dořešeny. Jedná se především o následující problematiku:

- Je vůbec možné, aby program zacházení užívaný ve věznicích pokračoval probačním plánem dohledu, který je sestavován pro klienty v probačních střediscích?
- Dokáží občanští zaměstnanci věznic řádně sestavit a využívat program zacházení pro odsouzené osoby tak, aby po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody opětovně nepokračovali v trestné činnosti?
- Zvládnou mezi sebou komunikovat občanští zaměstnanci VS ČR s pracovníky PMS ČR a dokáží si při této komunikaci sdělit podstatné informace o pachateli trestných činů?

- Dokáží pracovníci Probační a mediační služby ČR sestavit probační plán dohledu pro svého klienta propuštěného z výkonu trestu odnětí svobody tak, aby navazoval na program zacházení a byl zaměřen k možnému odstranění příčin opakování trestné činnosti?
- Jsou zvolené edukační prostředky natolik účinné, aby se snížila recidiva pachatelů trestných činů?

Téma rigorózní práce „Analýza návaznosti a účinnosti programů zacházení VS ČR a PMS ČR“ se úzce dotýká právě edukační činnosti, praktikované jak ve věznicích, tak v rámci probační služby. Autor si dal za úkol připravit a realizovat projekt pilotního výzkumu, který by napomohl buď k objasnění uvedených otázek, anebo alespoň k nahlédnutí do problematiky současné edukační činnosti s odsouzenými, umístěnými ve věznicích k výkonu trestu a s klienty v podmínce, kteří jsou na svobodě pod dohledem probační služby. O pilotní projekt se jedná proto, že zvolené téma je tak široké a obsáhlé, že komplexní výzkum rozsah této práce nedovolí.

Zpracování tématu je rozčleněno na výchozí část, která se zabývá teorií zvolené problematiky a na část empirickou, jež z této teorie vychází a prakticky prozkoumává jednotlivé položené otázky.

V teoretické části je možno nalézt v první kapitole nejznámější teorie osobností pachatelů trestných činů včetně typologií těchto osobností. Druhá kapitola se zabývá zřizovací legislativou obou zainteresovaných institucí a třetí kapitola popisuje historii Vězeňské i Probační služby ČR. Pro pilotní zkoumání je nejdůležitějším východiskem popis výchovných programů, které se využívají jak ve VS ČR, tak v PMS ČR a návaznost a styčné body dokumentů o vzájemné spolupráci obou institucí.

V empirické části (kapitola 5) jsou uvedeny cíle budoucího zkoumání, z nich vyplývající hypotézy (jedna hlavní a pět dílčích pomocných hypotéz) a je zde zpracován projekt pilotního výzkumu. Pro potřeby zkoumání byly vybrány dvě základní metody. Dotazník a studium písemných materiálů (osobní spisy odsouzených a klientů). Připraveno bylo pět anonymních dotazníků (viz příloha I, J, K, L, M). K dotazování byly vybrány skupiny respondentů: skupina odborných občanských pracovníků VS ČR, skupina probačních úředníků, skupina odsouzených, skupina klientů probační služby a jako kontrolní vzorek skupina veřejnosti. V kapitole 6. je prezentována interpretace získaných dat a podrobná analýza platnosti jednotlivých hypotéz.

Z provedeného pilotního šetření vyplynula řada faktů, které podle autora ukazují na možné problematické skutečnosti. Jedná se například o nedostatky v komunikaci mezi odbornými pracovníky obou institucí o možnostech návaznosti edukačních programů, pokud odsouzený požádá z výkonu trestu o spolupráci s probační službou a je na základě toho soudem propuštěn před dokončením trestu na svobodu s podmínkou dohledu. Jak vyplynulo z pilotního šetření, považují někteří odborní probační pracovníci program zacházení aplikovaný při výkonu trestu a plán dohledu (dohled nad propuštěným na svobodu před uplynutím trestu) za dva neslučitelné programy, které nemohou mít návaznost. Další část odborných probačních pracovníků však naopak hledá možné souvislosti a návaznosti, případně pokračování některých z bodů programu zacházení v plánu dohledu.

Jiným a stejně důležitým problémem je časový skluz mezi ukončením programu zacházení - program skončí okamžikem, kdy soud odsouzeného propustí na svobodu s podmínkou a s příkázaným dohledem - a stanovením plánu dohledu. Zde je legislativou povolený časový rozptyl až šest měsíců. Jinak řečeno, šest měsíců je taková osoba na svobodě, má sice dohled určeného probačního pracovníka, ale nemá stanoveny postupné edukační cíle, které by jí pomohly k bezproblémovému zařazení se do civilní společnosti. A jedná se přitom často o člověka, který strávil ve vězení i několik let a po celou dobu se podroboval vězeňskému režimu. Pravděpodobně mu budou už v prvních dnech svobody chybět příslušné návyky - snaha se o sebe samostatně postarat, najít si a uspět ve vhodném zaměstnání, nesklouznout opět mezi osoby páchající trestnou činností a podobně. A to rozhodně není poslední pilotním výzkumem zjištěný problém.

To, co považuje autor této práce za přímo varující, je nedostatek zpětné vazby u obou využívaných edukačních programů. Jak ve vězeňství, tak v Probační a mediační službě ČR se podle autorova zjištění nevede ani centrálně, ani jednotlivými, na těchto programech zainteresovanými odbornými pracovníky žádná statistika o výsledcích popsaných edukačních programů. Odborní pracovníci tedy stanovují programy zacházení i plány dohledu podle svých odborných znalostí a kvalit, ale nedozví se, jakou má edukace odezvu, jaký je konkrétní výsledek jejich snah. Autor má zato, že tato situace může vést k demotivaci odborných pracovníků a tím i k jakési až nezdravé profesionalizaci. V těchto případech by se mohly legislativou očekávané výsledky postupně rozplynout přetavením do rutinné práce. A to by byla pro celou společnost velká škoda. Vždyť edukační programy znamenají nemalé lidské úsilí, vysoce odborné personální obsazení a samozřejmě i příslušné finance.

Po shrnutí všech pilotním výzkumem získaných výsledků se autor rigorózní práce pokusil o návrh takových organizačních opatření, která by mohla k řešení zjištěného napomoci a nebyla finančně náročná. (Podrobně viz podkapitola 6.8.1)

Z balíčku návrhů předložených v podkapitole 6.8.1 se jedná o tato doporučená stěžejní opatření:

- V případě kladného vyjádření soudu k žádosti odsouzeného, který zažádal o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, by měl mít za povinnost probační úředník, který s tímto odsouzeným jednal, předložit soudu kromě stanoviska k žádosti o podmíněné propuštění ještě aktuálně zpracovaný probační plán dohledu, ve kterém by byla aktuálně zpracována omezení a povinnosti, konkrétní cíle, způsob realizace dohledu a lhůty probačního úředníka vůči soudu, ve kterých bude dávat příslušnému soudu zprávy o průběhu dohledu. Soud by tak mohl rozhodovat ještě fundovaněji.
- Zavedení povinnosti pro probačního úředníka, aby se podrobně seznámil s aktuálně užívaným programem zacházení té odsouzené osoby, za kterou došel do věznice a aby si zjistil i plnění stanovených povinností, jež vyplývají z tohoto programu. Tímto způsobem by si mohl vyvodit, zda tato osoba bude plnit stanovená opatření, omezení a úkoly v probačním plánu dohledu.
- Podrobně instruovat odborné pracovníky VS ČR o možnostech edukačních plánů dohledu, aby mohli svůj program zacházení již při jeho přípravě definovat tak, aby se některé jeho body daly převzít do plánu dohledu.
- Posílit pravomoci probačních úředníků: dát pravomoc probačním úředníkům, aby v případě zjištění klientova neplnění či porušení stanovených povinností, omezení a opatření v probačním plánu dohledu, mohli takového klienta okamžitě poslat zpět do výkonu trestu bez nutnosti soudního projednání - pouze s podáním soudci informace o důvodech.

Závěrem lze shrnout, že téma rigorózní práce bylo postaveno vhodně a má své opodstatnění. Zpracování tématu formou pilotního výzkumu má svoji vypovídací hodnotu a poukazuje na to, že bude zřejmě více než potřebné prošetřit je ještě podrobněji.

Autor této práce má mnohaletou praxi ve Vězeňské službě ČR. Má rovněž dlouholetou praxi ve spolupráci s Probační a mediační službou ČR. Za celé období své praktické činnosti nezaznamenal informace o tom, že by byla vedena centrální nebo dílčí statistika, která by zaznamenávala recidivu pachatelů, kteří již vykonali trest odnětí svobody a prošli programem zacházení, ani recidivu klientů Probační a mediační služby ČR, kteří absolvovali probační plány.

Oba zkoumané edukační programy by si zřejmě zasloužily, aby se jejich úspěšností někdo zodpovědný blíže zabýval. Určitě by bylo například zajímavé rozšířit výzkum tohoto tématu na všechny věznice a na všechna pracoviště Probační a mediační služby, která s věznicemi spolupracují. Sledovat společně s edukační i finanční stránku a postavit vedle sebe například i časovou, finanční a personální náročnost výchovných programů a jejich výsledky.

Podle autora by základním kamenem takového zkoumání úspěšnosti v současnosti využívaných edukačních programů mohla být přinejmenším centrální statistika, která by sledovala účastníky programů, úspěšnost dokončení programů u jednotlivců a množství z těchto jedinců, kteří recidividují - například se stejným trestným činem, za který byli souzeni, odsouzeni a nějakou formou potrestáni a v době trestu se stali účastníky programu zacházení, či programu plánu dohledu. Autor předpokládá, že by to nemuselo být problémem, pokud by se využily moderní informační prostředky IT, které jsou na všech zainteresovaných pracovištích k dispozici.

Autor doufá, že se jeho práce dostane do povolaných rukou, bude přečtena a že jeho náměty budou alespoň zvažovány.

Resumé

Rigorózní práce se zabývala analýzou návaznosti a účinnosti programů zacházení využívaných Vězeňskou službou ČR a probačního plánu dohledu Probační a mediační služby ČR.

Práce byla rozdělena do dvou hlavních částí. V první části byla rozebrána psychologická podstata osobnosti pachatele trestných činů včetně jejího zařazení do psychologických věd a charakterizace osobnosti jedince po obecné línii. V této teoretické části byla nastíněna rovněž historie vzniku Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR s historií programů zacházení z vězeňského prostředí a byla přiblížena současná vzájemná spolupráce a součinnost mezi oběma institucemi.

Druhá, empirická část byla zaměřena na pilotní výzkum, ve kterém byl kladen důraz na kvalitativní a kvantitativní analýzu získaných dat, pomocí kterých se podařilo objasnit platnost formulovaných hypotéz, které se zabývaly vzájemnou komunikací mezi zaměstnanci obou institucí - především při sestavování programů zacházení a probačního plánů dohledu a určením návaznosti a úspěšnosti těchto edukačních programů.

Za vyvrcholení rigorózní práce je možno považovat kapitolu Shrnutí výsledků šetření, ve které se autor pokusil nejen o stručný přehled výsledků pilotního šetření, ale na základě nich, také o formulaci návrhů a doporučení za pomoci kterých by se edukační činnost obou institucí mohla nadále zkvalitňovat.

Resumé

Thesis dealt with the analysis of the continuity and effectiveness of programmes, the prison service of the CZECH REPUBLIC used treatment and probation supervision plan of the probation and mediation service of the CZECH REPUBLIC.

The work was divided into two main parts. In the first part of the psychological essence of personality has been dismantled offenders including its inclusion in psychological Sciences, and the characterization of the personality of the individual after the General mainly. In this theoretical part was also outlined the history of the prison service of the CZECH REPUBLIC and the probation and mediation service of the CZECH REPUBLIC, together with the history of treatment programmes of the prison environment and was přibližena the current mutual cooperation and synergies between the two institutions.

Second, the empirical part of the research was focused on the pilot, in which was placed the emphasis on qualitative and quantitative analysis of the data obtained, which managed to clarify the validity of the formulated hypotheses, which dealt with the mutual communication between the staff of both institutions-in particular when drawing up the programmes of treatment and probation supervision plans and specifying the continuity and success of these educational programs.

For the climax of the thesis is to be considered as a summary of the results of the investigation, the chapter in which the author tried only a brief overview of the results of pilot investigation, but on the basis of them, also on the formulation of proposals and recommendations with the help of which the educational activities of the two institutions could continue to improve.

SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ

MONOGRAFIE

ATKINSONOVÁ, R. L., a kol. *Psychologie*. Praha : Victoria Publishing, 1995. 862 s. ISBN 80-85605-35-.

BAJCURA, L., ČÁP, D. *Mentálně postižení pachatelé*. Příloha časopisu české vězeňství č. 6/2005. Praha : Tiskárna VS Praha-Pankrác, 2005. ISSN 1213-9297.

BAJCURA, L. *Práva vězně. Od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. 1. vyd. – Praha : Grada Publishing, 1999. – 158 s. , 19 příl. ISBN 80-7169-555-6.

ČAPEK, M. *Problémové typy osobnosti ve výkonu vazby a zacházení s nimi*. Praha : UJAK, 2009. 100 s. Bakalářská práce, ID 1206000189.

ČAPEK, M. *Pracovní stres příslušníků VS ČR při jednání s vězni ve svízelných, krizových a mimořádných situacích*. Praha : UJAK, 2011. 107 s. Diplomová práce, ID 1202090088.

ČERNÍKOVÁ, V., SEDLÁČEK, V. *Základy penologie pro policisty*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie, 2002. 150 s. ISBN 80-7251-104-1.

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4.

ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha : EURONION, 1998. 255 s. ISBN 80-85858-70-3.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 309 s. ISBN 80-86898-73-3.

HANUŠ, B. *Primární základy penologie*. 1. vyd. Praha : VŠJAK, 2005. 95 s. ISBN 80-86723-14-3.

HLADÍK, J. *Společenské vědy v kostce*. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 1996. 108 s. ISBN 80-7200-044-6.

HYHLÍK, F., NAKONEČNÝ, M: *Malá encyklopedie současné psychologie*. 2. doplněné vydání. Praha: SPN, 1977. s. 125. ISBN 14-411-77

JOHN, R. *Historická penologie*. Praha : Časopis Institutu vzdělávání – Kabinetu dokumentace a historie VS ČR pro historickou penologii č. 3, 2010. 60 s.

KERN, H. *Přehled psychologie*. Praha : Portál, 1999. 287 s. ISBN 80-7367-121-2.

KOL. AUTORŮ. *Co zmůžou programy zacházení*. České vězeňství, 2012. 45 s. ISSN 1213-9297.

KOL. AUTORŮ: *Encyklopedický slovník*. 1. vydání. Praha: Klub čtenářů Odeon, 1993. str.383 ISBN 80-207-0438-0.

KÝR, A. *Historická penologie*. Praha : Časopis Institutu vzdělávání – Kabinetu dokumentace a historie VS ČR pro historickou penologii č. 1, 2003. 23 s.

MATOUŠEK, O. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.

MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. 384 s. ISBN 80-85850-76-1.

MIKŠÍK, O. *Psychologie teorie osobnosti*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 1999. 213 s. ISBN 80-7184-926-X.

MITÁŠ, V. *Duchovenská služba v penitenciárním prostředí*. Praha : Vězeňská duchovenská péče a Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR, 2007, 122 s.

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie téměř pro každého*. 1. vyd. Praha : Academie. 2004. 318 s. ISBN 80-200-1198-6.

PRÁŠKO, J., a kol. *Poruchy osobnosti*. 2. vyd. Praha : Portál, 2009. 359 s. ISBN 978-80-7367-558-5.

SOCHŮREK, J. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie. II.díl, Sociálně patologické skupiny*. Liberec : Technická univerzita, Pedagogická fakulta, 2001. ISBN 80-7083-495-1, s. 127.

UHLÍK, J. *Svatováclavská trestnice – pokračování*. Praha : České vězeňství č. 2. 1993, 27 s.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese. Variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha : Portál, 2002. 444 s. ISBN 80-7178-678-0.

UČEBNÍ A STUDIJNÍ TEXTY

KALIVODOVÁ, Z. – ŠOPEK, J. *Učební texty I*. 1. vyd. Brno : IVVS ČR, 1994. 180 s.

ROZUM, J. – JARKOVSKÁ, L. – KOTULÁN, P., *Institut dohledu u podmíněného propuštění*. Praha : IKSP, 2004. 261 s. ISBN 80-7328-026-9.

ŠTABLOVÁ, Z. *Kriminologie : Studijní texty*. Praha, 2008. 78 s.

WEBOVÉ STRÁNKY

GOTISKŮV WEB. *Historie vězeňství v našich zemích* [online]. 2012 [cit. 2012-03-20]. Dostupné na WWW: <http://www.gotisek.estranky.cz/clanky/vezenstvi_snv_vs/historie-vezenstvi-v-nasi-zemi>.

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČR. *Poslání a cíle* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>>.

WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Forezní vědy* [online]. 2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Forezní_vědy>.

WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Mediace* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mediace>>.

WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Parole* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Parole>>.

WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Pojem osobnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-12]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Osobnost>>.

WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Probace* [online]. 2012 [cit. 2012-02-21]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Probace>>.

WIKIPEDIA OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *František Josef Řezáč* [online]. 2013 [cit. 2013-07-14]. Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/František_Josef_Řezáč>.

ZÁKONNÉ NORMY, VYHLÁŠKY, INTERNÍ PŘEDPISY

Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., o trestním zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 555/1992 Sb., o vězeňské službě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

Nářízení generálního ředitele č. 21/2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Základní informace o projektu průzkumu	94
Tab. 2: Přehled respondentů	99
Tab. 3: Zastávané pracovní zařazení u Vězeňské služby ČR	101
Tab. 4: Pracovní zařazení u Probační a mediační služby ČR	102
Tab. 5: Dosažené vzdělání dotazovaných občanů České republiky	103
Tab. 6: Vzdělání odsouzených respondentů	105
Tab. 7: Dosažené vzdělání klientů probačních středisek	107
Tab. 8: Podíl na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném a hodnocení každého vězně	109
Tab. 9: Tvorba Programu zacházení pro odsouzeného	112
Tab. 10: Sestavování programu zacházení a stanovování konkrétních cílů	114
Tab. 11: Nabízení vhodných aktivit odsouzenému při tvorbě programu zacházení	116
Tab. 12: Způsob provádění průběžného hodnocení programu zacházení	118
Tab. 13: Doporučení k přepracování programu zacházení	120
Tab. 14: Uplatňované programy zacházení ve věznicích a jejich využitelnost v tomto prostředí	121
Tab. 15: Návrhy na změnu programu zacházení odsouzených osob	123
Tab. 16: Názor na program zacházení pro odsouzené ve výkonu trestu	124
Tab. 17: Názor veřejnosti na Vězeňskou službu ČR	126
Tab. 18: Dokáže napravit Vězeňská služba ČR odsouzené?	128
Tab. 19: Povědomí o tom, že ve Vězeňské službě ČR jsou realizovány programy zacházení	130
Tab. 20: Projevení zájmu odsouzeného o spolupráci s Probační a mediační službou ČR	137
Tab. 21: Výsledek spolupráce s Probační a mediační službou ČR	138
Tab. 22: Změna podnětu k zahájení spolupráce s PMS ČR včetně změny otázek ve formuláři	140
Tab. 23: Zavedení povinnosti pro odsouzené před posláním podnětu k zahájení spolupráce s PMS ČR	141
Tab. 24: Sdělení nezbytných informací odsouzenému, který chce navázat spolupráci s PMS ČR	142
Tab. 25: Projevení zájmu o navázání spolupráce s Probační a mediační službou ČR	144
Tab. 26: Komunikace se zaměstnanci věznice o odsouzeném a jeho průběhu výkonu trestu	149
Tab. 27: Existence programů zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody pro odsouzené osoby	151
Tab. 28: Hodnocení spolupráce se zaměstnanci VS ČR	152
Tab. 29: Změny na spolupráci se zaměstnanci VS ČR	153
Tab. 30: Komunikace probačního úředníka s odborným zaměstnancem věznice	155
Tab. 31: Plnění programu zacházení odsouzenou osobou	157
Tab. 32: Zájem probačního úředníka o konkrétní výchovné cíle a aktivity v programu zacházení	158
Tab. 33: Názor veřejnosti na Probační a mediační službu ČR	160
Tab. 34: Podmíněné propuštění z výkonu trestu a uložení dohledu probačního úředníka	166
Tab. 35: Typ trestné činnosti klienta Probační a mediační služby ČR	167
Tab. 36: Využití spolupráce PMS ČR při opakovaném výkonu trestu odnětí svobody	168
Tab. 37: Názor na spolupráci s PMS ČR a dosažení požadovaného záměru	169
Tab. 38: Plnění stanovených povinností, omezení a cílů ve Vašem probačním plánu dohledu	170
Tab. 39: Přenesení povinností, omezení a cílů z programu zacházení do probačního plánu dohledu	172
Tab. 40: Názor klientů Probační a mediační služby ČR na probační plán dohledu	173
Tab. 41: Názor probačních úředníků na návaznost probačního plánu dohledu a programu zacházení	174
Tab. 42: Probační úředník při sestavování probačního plánu dohledu vychází z programu zacházení VTOS ...	176
Tab. 43: Povinnost navázání spolupráce odsouzeného s Probační a mediační službou ČR	178
Tab. 44: Změny opatření a povinností v probačním plánu dohledu a pravomoc probačního úředníka	179
Tab. 45: Ohlášení porušení stanovených podmínek klientem příslušnému soudu probačním úředníkem	180
Tab. 46: Osobní přehled probačního úředníka kolik klientů bylo posláno zpět do výkonu trestu	181
Tab. 47: Propuštění v minulosti z výkonu trestu a uložení dohledu probačního úředníka	182
Tab. 48: Důvod a počet pobytů ve výkonu trestu odnětí svobody	183
Tab. 49: Opětovné navázání spolupráce s Probační a mediační službou ČR	184
Tab. 50: Názor na spolupráci mezi odsouzenou osobou a Probační a mediační službou ČR	185
Tab. 51: Plnění stanovených povinností, omezení a konkrétních cílů ze strany odsouzeného	187
Tab. 52: Přenesení povinností, omezení a cílů z programu zacházení do probačního plánu	188
Tab. 53: Povědomí veřejnosti o zajišťování PMS ČR v pokračování trestu odsouzené osoby	190
Tab. 54: Povědomí veřejnosti o aplikování probačních plánů dohledu v PMS ČR	191
Tab. 55: Názor české veřejnosti na podmíněné propuštění na svobodu s dohledem	206

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Přehled respondentů.....	100
Graf 2: Jaké pracovní zařazení zastáváte u Vězeňské služby ČR	101
Graf 3: Jaké pracovní zařazení zastáváte u Probační a mediační služby ČR?.....	102
Graf 4: Jaké máte vzdělání?	104
Graf 5: Dosažené vzdělání odsouzených respondentů	105
Graf 6: Dosažené vzdělání klientů probačních středisek	107
Graf 7: Když se podílíte na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném u každého vězně?.....	109
Graf 8: Při tvorbě Programu zacházení vycházíte z Komplexní zprávy o odsouzeném?	112
Graf 9: Sestavujete program zacházení a stanovujete konkrétní cíle programu zacházení.....	114
Graf 10: Při tvorbě programu zacházení nabízíte vhodné nabídky aktivit odsouzenému?.....	116
Graf 11: Jakým způsobem provádíte průběžné hodnocení programu zacházení?	118
Graf 12: Doporučíte v případě zjištění neplnění programu zacházení jeho přepracování	120
Graf 13: Jsou podle Vás programy zacházení s odsouzenými ve věznicích vůbec k něčemu dobré?.....	122
Graf 14: Co by jste chtěli pozměnit na programech zacházení s odsouzenými?.....	123
Graf 15: Myslíte si, že program zacházení pro odsouzené ve výkonu trestu je zcela zbytečný?	125
Graf 16: Co si myslíte o Vězeňské službě ČR?.....	127
Graf 17: Myslíte si, že Vězeňská služba ČR dokáže napravit odsouzené?.....	129
Graf 18: Máte pojem o tom, že ve Vězeňské službě ČR fungují programy zacházení.....	130
Graf 19: Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?	138
Graf 20: Jestliže ano, tak s jakým výsledkem proběhla tato spolupráce?	139
Graf 21: Změnil/a byste podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR?.....	140
Graf 22: Co byste zavedl/a za povinnost odsouzeným, který požádal o spolupráci s PMS ČR?.....	141
Graf 23: V případě zájmu odsouzeného o navázání kontaktu s PMS ČR dokázete tuto spolupráci vysvětlit.....	143
Graf 24: Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?	144
Graf 25: Komunikujete se zaměstnanci věznice o celkovém průběhu jeho výkonu trestu?.....	150
Graf 26: Víte, že ve výkonu trestu existují programy zacházení pro odsouzené?	151
Graf 27: Jak hodnotíte spolupráci se zaměstnanci VS ČR?	153
Graf 28: Co byste změnil/a na spolupráci se zaměstnanci VS ČR?	154
Graf 29: Probační úředník s Vámi při návštěvě věznice komunikuje o odsouzeném.....	156
Graf 30: Dotazuje se Vás probační úředník na to, jak odsouzený plní program zacházení?	157
Graf 31: Zajímá se probační úředník o stanovené konkrétní výchovné cíle.....	159
Graf 32: Co si myslíte o Probační a mediační službě ČR?.....	160
Graf 33: Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled?.....	167
Graf 34: Za jaký trestný čin byl Vám uložen dohled probačního úředníka?	168
Graf 35: Za jaký trestný čin byl Vám uložen dohled probačního úředníka?	169
Graf 36: Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR?.....	170
Graf 37: Plníte řádně veškeré stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, ve Vašem probačním plánu	171
Graf 38: Uvítáte, kdyby povinnosti a konkrétní cíle, v probačním plánu vycházely z programu zacházení?.....	172
Graf 39: Co si myslíte o probačním plánu dohledu?	173
Graf 40: Měl by podle Vás probační plán dohledu navazovat na program zacházení sestavený ve VTOS?	175
Graf 41: Při sestavování probačního plánu dohledu vycházíte z programu zacházení ve VTOS?.....	177
Graf 42: U jaké trestné činnosti by podle Vás musela být povinnost navázat spolupráci s PMS ČR?	178
Graf 43: Má mít probační úředník pravomoc klienta při neplnění cílů poslat zpět do výkonu trestu?	179
Graf 44: Kolikrát jste upozorňovali klienta na porušení podmínek než jste informoval soud?.....	181
Graf 45: Kolik Vašich klientů bylo zpět posláno do odnětí svobody pro neplnění probačního plánu dohledu?..	182
Graf 46: Byl jste podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?	183
Graf 47: Po kolikáté jste nyní ve výkonu trestu a proč?.....	184
Graf 48: Využijete opět spolupráce PMS ČR v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody?	185
Graf 49: Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR - pomůže Vám to dosáhnout Vašeho záměru?.....	186
Graf 50: V případě Vašeho podmíněného propuštění budete řádně plnit stanovené povinnosti dohledu?..	187
Graf 51: Mají cíle, které jsou uvedeny v probačním plánu dohledu plynule vycházet z konkrétních cílů programu zacházení, který jste měl/a stanovený ve VTOS?.....	189
Graf 52: Víte, že Probační a mediační služby ČR v případě podmíněného propuštění odsouzeného s dohledem zajišťuje pokračování jeho trestu se stanovenými podmínkami v probačním plánu dohledu?	190
Graf 53: Máte povědomí, že v probační službě fungují probační plány dohledu pro odsouzené s dohledem? ...	191
Graf 54: Mělo by fungovat v našem soudnictví propuštění z výkonu trestu po určité době, s dohledem Probační a mediační služby?.....	206

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Podnět k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR	II
Příloha B - Program zacházení pro obviněné ve VV	VI
Příloha C - Program zacházení pro odsouzené ve VTOS	VII
Příloha D - Komplexní zpráva o odsouzeném	IX
Příloha E - Probační plán dohledu.....	XVII
Příloha F - Zpráva o hodnocení průběhu dohledu.....	XIX
Příloha G - Hodnocení programu zacházení	XXI
Příloha H - Stanovisko střediska Probační a mediační služby ČR k žádosti	XXII
Příloha I - Dotazník pro odborné pracovníky VS ČR	XXIV
Příloha J - Dotazník pro probační úředníky	XXVII
Příloha K - Dotazník pro širokou veřejnost	XXXI
Příloha L - Dotazník pro klienty PMS ČR	XXXIII
Příloha M - Dotazník pro odsouzené.....	XXXVII
Příloha N - Respondenti realizovaného výzkumu.....	XL

Příloha A – Podnět k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR

Probační
A Mediační služba
České Republiky

adresa střediska

.....

.....

Tel.: .....

Email:.....

středisko

V případě potřeby pomoci při vyplňování údajů se odsouzený může obrátit na zaměstnance věznice

Podnět k zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR

(příprava podkladů pro možnost podmíněného propuštění s uložením dohledu podle § 63/1 TZ., s uložením přiměřeného omezení a přiměřené povinnosti podle § 63/3 TZ)

Věznice v ..... Typ věznice: .....

Datum:

a) vyplnění podnětu: .....b) odeslání podnětu PMS:.....

Jméno a příjmení: .....

Datum narození: .....

Adresa bydliště před výkonem trestu odnětí svobody: .....

..... PSČ: .....

Adresa, na kterou se budete po propuštění vracet: .....

..... PSČ: .....

1. Pro jaký/é trestný/é čin/y jste v současné době ve výkonu trestu ? (podle jakého § ?)...
.....

2. Do jakého typu věznice jste byl/a odsouzen/a? ..... Výše trestu: .....

3. Délka trestu: ..... Počátek trestu: ..... Konec trestu: .....

4. Podání žádosti o podmíněné propuštění je možné k datu: .....

5. Bylo Vám soudem vedle současného trestu uloženo ochranné léčení?

Ano – Ne

Pokud ano, pak jaké?
v jaké formě?

**protialkoholní – protitoxikomanické - sexuologické
ústavní – ambulantní**

6. Byly Vám soudem vedle současného trestu další tresty, nespojené s odnětím svobody?

Ano – Ne

Pokud ano, jaké?

zákaz pobytu – zákaz činnosti – peněžitý trest

7. Žádal/a jste již v průběhu výkonu současného trestu o podmíněné propuštění?

Ano – Ne

S jakým výsledkem?

žádost byla: **Zamítnuta – Vzata zpět**

8. Byl/a jste již v minulosti soudně trestán/a?   Ano – Ne   kolikrát? .....

9. Z toho: - podmíněně: kolikrát: ..... pro jaké trestní činy? .....

- nepodmíněně: kolikrát: ..... pro jaké trestné činy? .....

- jiné tresty: kolikrát: ..... pro jaké trestné činy? .....

10. V případě, že jste již dříve byl/a ve VTOS, byl/a jste podmíněně propuštěn/a?

Ano – Ne

v případě podmíněného propuštění jste se

Osvědčil/a – Neosvědčil/a

11. Probíhá proti Vám v současné době další trestní stíhání?

Ano – Ne

Pokud ano, pro jaké trestné činy (podle §) .....

12. Uveďte osoby, se kterými jste byl/a během probytu ve vězení v kontaktu?

a. personál věznice (doplňte osobu, se kterou jste byl/a během výkonu trestu v nejužším kontaktu).....

b. jiná osoba (označte, popřípadě doplňte)

- sociální pracovník mimo věznici (uveďte jméno, příjmení a kontaktní adresu).....

- zájmové sdružení občanů (uveďte adresu a název sdružení a osobu, se kterou jste byl/a v kontaktu).....

- někdo jiný – kromě členů rodiny (uveďte o koho se jedná, jméno, příjmení a kontakt).....

13. Byl/a jste během výkonu trestu v kontaktu se svou rodinou?

ANO - pravidelně tj. .... za měsíc

- nepravidelně tj. .... za rok

druh kontaktu (zatrhněte): **dopisy   návštěvy   přerušeni VTOS**

NE

14. Na koho z Vaší rodiny se může zaměstnanec PMS s vaším souhlasem obrátit se žádostí o doplnění informací k Vaší osobě a k situaci, jež nastane v případě podmíněného propuštění? (uveďte, prosím jméno, příjmení, kontakt a uveďte o koho se jedná – např. matka, bratr, manželka, druh atd.)

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....

15. Na koho jiného (mimo vaší rodinu) se může zaměstnanec PMS s Vaším souhlasem obrátit se žádostí o doplnění informací k Vaší osobě a k situaci, jež nastane v případě Vašeho podmíněného propuštění ? (uveďte, prosím, jméno, příjmení, kontakt a uveďte o koho se jedná – např. zaměstnavatel, kurátor, přítel)

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....

16. Jaké kroky jste uskutečnil/a v rámci své přípravy na podmíněné propuštění?

1. v souvislosti se svým budoucím bydlením: .....
.....
.....
2. v souvislosti se svým budoucím zaměstnáním: .....
.....
.....
3. v souvislosti se svým návratem do rodiny: .....
.....
.....

17. Jaké kroky jste učinil/a v souvislosti s náhradou škody poškozenému ?:

.....
.....
.....

18. Jaké tři hlavní důvody vás vedou k podání žádosti o podmíněné propuštění ?

- .....
.....
- .....
.....
- .....
.....

Svým podpisem potvrzují svůj souhlas s tím, aby zaměstnanec místně příslušného střediska PMS shromažďoval informace týkající se mé osoby, rodinné, sociální a pracovní situace za účelem vypracování stanoviska střediska PMS k možnosti mého podmíněného propuštění. S tímto stanoviskem se budu moci seznámit a budu se moci k němu vyjádřit. Poté bude stanovisko připojeno k žádosti o podmíněné propuštění.

Jsem seznámen/a s tím, že zaměstnanec PMS je ze zákona (č. 257/2000 Sb. o PMS ČR) oprávněn nahlížet do trestního spisu soudu a spisové dokumentace věznice.

Tento podnět jsem vypracoval/a (zaškrtněte):

- samostatně

- ve spolupráci s (doplňte) .....
.....
.....

Podpis odsouzené/ho: .....

Tento podnět ke spolupráci se zasílá středisku PMS místně příslušnému dislokaci věznice.

Příloha B – Program zacházení pro obviněné ve VV

Vazební věznice Praha-Ruzyně
Oddělení výkonu vazby

Michal VYMYŠLENÝ

20. 06. 1994

Program zacházení mladistvého obviněného ve výkonu vazby

	Výchozí zařazení	Aktualizace
Preventivně výchovný program		
Vzdělávací program		
Zájmový program	Výtvarné aktivity, společenské hry, kulečnick, filmový klub,	
Sportovní program	Míčové hry,	
	..... <i>datum a podpis obviněného</i>	..... <i>datum a podpis obviněného</i>
	..... <i>podpis speciálního pedagoga</i>	..... <i>podpis speciálního pedagoga</i>

Příloha C – Program zacházení pro odsouzené ve VTOS

list č.:

.....
Jméno a příjmení odsouzeného

datum narození

Program zacházení ve VTOS

		<u>Výchozí zařazení</u>	<u>Aktualizace</u>
	Cíle programu		
1.	Pracovní aktivity		
2.	Vzdělávací aktivity		
3.	Speciálně výchovné aktivity		
4.	Zájmové aktivity		
5.	Oblast utváření vnějších vztahů		
	Tento program zacházení jsem si zvolil a zavazuji se jej plnit	..... datum podpis ods.	..... datum podpis ods.
		..... podpis speciálního pedagoga	..... podpis speciálního pedagoga
..... věznice/vazební věznice		..... Podpis ŘV/ I. ZŘV	..... věznice/vazební věznice

Další aktualizace:

Aktualizace dne:	Aktualizace dne:
Cíl:	Cíl:
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
podpis ods.:	podpis ods.:
spec. pedagog:	spec. pedagog:
věznice:	věznice:

VS ČR skl. č. 291

Aktualizace dne:	Aktualizace dne:	Aktualizace dne:
Cíl:	Cíl:	Cíl:
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4.	4.	4.
5.	5.	5.
podpis odsouzeného:	podpis odsouzeného:	podpis odsouzeného:
spec. pedagog:	spec. pedagog:	spec. pedagog:
věznice:	věznice:	věznice:

Program zacházení před propuštěním z VTOS

		<u>Výchozí zařazení</u>	<u>Aktualizace</u>
	Cíle programu		
1.	Pracovní aktivity		
2.	Vzdělávací aktivity		
3.	Speciálně výchovné aktivity		
4.	Zájmové aktivity		
5.	Oblast utváření vnějších vztahů		
	Tento program zacházení jsem si zvolil a zavazuji se jej plnit	..... datum podpis ods.	..... datum podpis ods.
		..... podpis speciálního pedagoga	..... podpis speciálního pedagoga
	..... věznice/vazební věznice	..... Podpis ŘV/ I. ZŘV	..... věznice/vazební věznice

Příloha D – Komplexní zpráva o odsouzeném

Věznice xxxxxxxx

KOMPLEXNÍ ZPRÁVA O ODSOUZENÉM

1.1. Kód vězně:
vvvvv

1.2. Příjmení: vvvvv

1.3. Jméno: vvvvvv

Chování a projevy odsouzeného na nástupním oddělení

Během pobytu na nástupním oddělení byl odsouzený seznámen se zákonem o výkonu trestu odnětí svobody, řádem výkonu trestu, vnitřním řádem věznice, základními pravidly bezpečnosti práce a protipožárními předpisy a s postihem za porušení pracovně právních předpisů.

Odsouzený byl poučen o svých základních právech a povinnostech ve výkonu trestu. Chování bylo slušné, pořádek v osobních věcech se snažil udržovat. Zapojoval se do pomocných a úklidových činností (oddílová služba, úklid společných prostor na oddíle). Při pohovorech problémy neuváděl. Během pobytu na nástupním oddělení kázeňsky odměněn nebyl a kázeňsky trestán také nebyl. Zařazen do II. PSVD. Jmenovaný bude zařazen na oddíl xxxx a svěřen do péče vychovatelů xxxxxxxxx.

DOPORUČENÍ

Vést odsouzeného k důslednému plnění zvoleného programu zacházení, bezproblémovému výkonu trestu a dosáhnout tak možného přeřazení do I. PSVD.

Posouzení zpracoval: xxxxxxxxxxxxxxxx

Datum: xxxxxx

1.4. Podpis:

PSYCHOLOGICKÉ POSOUZENÍ ODSOUZEMÉHO

Použité metody

Psychologická klasifikace: bez zvláštního záznamu

ZÁKLADNÍ PSYCHOLOGICKÉ POSOUZENÍ - muži
(strukturovaný rozhovor)

Příjmení a jméno posuzované osoby: xxxxxxxxx

Kód: xxxxxxxxx

Následující tvrzení se vztahují na posuzovanou osobu. Pokud pro ni tvrzení platí, zaznamenejte do sloupce před číslem otázky „A“ (ano), resp. „N“ (ne).

AKTUÁLNÍ PSYCHICKÝ STAV

- N 1. V posledních týdnech výrazně přibral nebo ztratil na váze.
N 2. V posledních týdnech byl výrazně živější či aktivnější než obvykle.

- N 3. V posledních týdnech cítil, že mu běžné činnosti činí výrazně větší potíže než obvykle.
- N 4. V posledních týdnech se cítil nadměrně vyčerpaný nebo zbytečný.
- N 5. V současné době má pocit, že někdo řídí jeho myšlenky nebo je ovládán cizí vůlí.
- N 6. V současné době užívá léky v souvislosti s duševními potížemi.
- N 7. V minulosti se léčil v nemocnici nebo jiném zařízení kvůli duševním potížím.

DOPLŇUJÍCÍ ANAMNESTICKÁ DATA

- N 8. Pokusil se v minulosti sám sobě úmyslně ublížit nebo spáchat sebevraždu.
- N 9. Pokusil se v posledních týdnech sám sobě úmyslně ublížit nebo spáchat sebevraždu.
- N 10. V minulosti byl závislý na návykových látkách nebo je v posledních týdnech zneužíval (doplňte):
- N 11. Měl nebo má stanovenou ochrannou léčbu.

SOCIÁLNÍ VAZBY

- N 12. Nemá žádné blízké osoby nebo je kontakt s nimi objektivně nemožný.
- N 13. Nechce udržovat nebo z jiného důvodu neudržuje kontakt s blízkými osobami.

ZÁVAŽNÉ ÚDAJE PRO BEZPEČNOST A ZACHÁZENÍ

(pokud u č. 14 – 17 zaznamenáte „ano“, proveďte doporučení k Rozšířenému psychologickému posouzení)

- N 14. Násilná trestná činnost provedená zvláště závažným způsobem (např. zvláštní úmysl, příprava, brutalita, použití zbraně aj.).
- N 15. Násilná trestná činnost zaměřená na specifický typ oběti (např. žena, dítě, partner, národnost aj.).
- N 16. Sexuálně motivovaná trestná činnost.
- N 17. Věk posuzované osoby v době posouzení nepřesáhl 21 let.

POZOROVÁNÍ BĚHEM POHOVORU

- N 18. Nese stopy sebepoškození na viditelných místech.
- N 19. Má potíže s porozuměním či komunikací.
- N 20. Odmítá se vyrovnat s důsledky trestné činnosti (odmítání viny či nápravy škod, nízký sebenáhled).
- N 21. Je výrazně nekooperativní, projevuje se nepřátelsky nebo agresivně.

JINÉ ZÁVAŽNÉ SKUTEČNOSTI NEBO PODROBNOSTI

- N 22. (doplňte):

ZÁVĚR: Odsouzený v kontaktu slušný, vstřícný, spolupracující. Myšlení praktické, úroveň rozumových schopností orientačně v pásmu průměru. Jedinec poměrně sebevědomý, sebejistý, v oblasti interpersonálních vztahů orientovaný. V podmínkách civilního života lze předpokládat vyšší lehkomyšlnost, nižší pocit zodpovědnosti. V podmínkách výkonu trestu

výraznější rizikové, ani agresivní tendence nepředpokládám, spíše tendenci vyhnout se problémům a vytvořit si podmínky pro PP. Doporučuji standardní postupy zacházení.

MÍRA RIZIKA

(nízké, střední, vysoké)

Nízké 23. Adaptační schopnosti

Nízké 24. Riziko vyplývající z nebezpečnosti pro okolí

Nízké 25. Riziko sebepoškození / sebevraždy

Nízké 26. Riziko stát se možnou obětí násilí

27. Jiné riziko (uved'te pouze jedno hlavní):

DOPORUČENÍ

(Ano / Ne)

N 28. K pracovnímu zařazení bez omezení

A 29. K pracovnímu zařazení s omezením (specifikujte): v současnosti možno zvážit udělení VPU

N 30. K Rozšířenému psychologickému posouzení – důvod: přítomnost závažných údajů

N 31. K Rozšířenému psychologickému posouzení – důvod: psychiatrické vyšetření

N 32. K Rozšířenému psychologickému posouzení – důvod: zařazení na specializované oddělení

N 33. Jiná doporučení nebo navrhovaná opatření (bezpečnost, rizika apod.)

Posouzení zpracoval: xxxxxxxxxxxx

Datum: xxxxxxxxxxxx

1.5. Podpis:

PEDAGOGICKÉ POSOUZENÍ ODSOUZENÉHO

Použité metody

pozorování

rozhovor

studium spisové dokumentace

Pedagogické posouzení obsahuje zejména:

A. Popis situace

- relevantní poznatky z pozorování

- popis trestní minulosti (první TČ, věk jeho spáchání, spouštěcí mechanismy, motivace k TČ apod.),

- popis sociálních vazeb (vztahy s osobami s tr.minulostí, vztahy s obětí TČ, konflikty ve vztazích chybějící soc. zázemí apod.),

- popis aktuálního životního stylu a jeho souvislost s TČ (nezájem o řádnou práci a pravidelné zaměstnání, identifikace s kriminální subkulturou, příklon k extremistickým skupinám, opakované násilné jednání, záměrné vyhledávání rizikových míst apod.).

Z pozorování:

Kontakt navazuje bez obtíží. Při pohovoru upravený, komunikativní, spolupracující. Slovní projev na odpovídající úrovni, sdělované informace se jeví jako věrohodné, bez latencí. Osobnostně se jeví jako společensky orientovaný, ještě ne zcela sociálně zralý.

Sebereflexe s obtížemi: negativa - „ženský - lítostivý“, pozitiva – „cílevědomý, hodný k rodině“.

Trestní minulost:

Do VT byl dodán orgány PČR (údajně nedostal nařízení k nastoupení do VT, ale na výzvu PČR se dostavil na služebnu), ve výkonu trestu je poprvé a to za § 196/1, § 238/1, 3, § 234/1 a § 247/1a, b.

DT: subjektivně neví, objektivně dle OS vyžádána PO – soud u OS Praha-východ určen na xxxxxx.

Postoj k TČ: ke své TČ se staví kriticky, úmysl spáchat újmu neguje – v jednom případě uvádí, že „pouze vezl kamaráda, v případě výživného uvádí, že družce vypomáhal nákupy a později neměl práci“. Dále uvádí, že část dlužného výživného uhradil.

RT:

1. r. 2004, § 247, PO – zrušeno
2. r. 2008, § 247, §234, 238, 249b – aktuálně nařízený VT

Sociální vazby:

Pochází z xxxxxxxx z úplné rodiny, matka xxxx (xxx let, kuchařka) a otec xxxxxxxx (xx let, vedoucí technik) žijí dále v xxxxxx. Vztahy s nimi hodnotí stabilně jako funkční. Má jednu sestru – xxxxxx (xx let, na RD), také žije v xxxxxx, vztahy s ní uvádí také jako funkční.

V rodině nebyl nikdo trestán, závislosti, psychiatrické obtíže, sebevražedné tendence v rodinné anamnéze neguje.

ZŠ – připouští opakované kázeňské obtíže, poté SOU obor zedník – nekončil, nevykonal závěrečné zkoušky.

ZVS – ne (branná povinnost se ho již netýkala).

Oženil se v 21 letech, manželství bylo bezdětné a skončilo cca po 2 letech. Z jiných vztahů má 2 děti. Syn xxxxx. (xx let) se narodil, když bylo ods. 16 let, uvádí s ním pravidelný kontakt, dle ods. je syn svěřen do péče jeho rodičů. Dále má dceru xxxxxxxx (x let), ta je v péči své matky (xxxxxxxxxx), kontakt s ní uvádí funkční.

Má stálý partnerský vztah cca 1 rok – xxxxxxxxxx (xx let, servírka).

Aktuální životní styl před NVT:

Inklinování k extrémistickým skupinám neguje ani nebylo zjištěno, v kontaktu s osobami s trestnou minulostí před NVT byl.

Pracovní návyky jsou postupně formovány: skladník a řidič vysokozdvizného vozíku v Aholdu (2-3 roky), směnový vedoucí v xxxxxxxxxxxx (2-3 roky), prodavač v DATARTu 2 r., dělník ve výrobě (1 rok). Poslední oficiální zaměstnání fa xxxxxxxx – řidič vysokozdvizného vozíku a skladník cca 1 rok. Poté ÚP a brigády. Dále uvádí, že průběžně příležitostně pracoval jako zedník a číšník a pomocný kuchař v cateringu. Před NVT žil ve společné domácnosti s přítelkyní v xxxxxxxx (jde o vlastní byt přítelkyně).

Návyky:

- drogy: před 12 lety pervitin (3/4 r. I.V.), LSD, THC – 2 měsíce toxi PL Bohnice – dokončil, nyní dlouhodobě (cca 8 – 9 let) užívání neguje
- gambling - neguje
- alkohol – uvádí v normě

Ústavní výchova, suicid. pokusy a sebepoškozování, nařízení OL, psychiatr. péči, ID - neguje. Zdravotně se subjektivně cítí bez obtíží a schopen vykonávat jakoukoli práci.

Zájmová oblast – je specificky formována (rybaření, četba, východní filozofie).

B. Motivace k řešení (je si svých problémů vědom, vnímá je správně, chce je řešit, umí je řešit, celková míra odhodlání řešit situaci).

Ke své TČ a důsledkům svého chování se snaží stavět reálně a kriticky. Je v jeho možnostech adekvátní přístup k řešení problémů. Při řešení problémů se může obrátit na své funkční sociální zázemí (rodina, přátelé).

C. Zhodnocení možných rizik a potřeb; doporučení (k PZ, potřebě speciálního zacházení, pracovnímu zařazení, upozornění na nebezpečnost jednání odsouzeného atd.).

Adaptace na podmínky výkonu trestu postupuje pomaleji ale bez zásadních obtíží. Je schopen začlenit se do kolektivu, respektovat autoritu a podřídit se jí. Má zájem o pracovní zařazení - lze realizovat dle jeho dovedností a možností věznice.

Rizika – nalezení adekvátního zaměstnání po propuštění z VT
- v průběhu VT riziko ovlivnění vězeňskou subkulturou

Potřeby - posilovat pracovní návyky
- udržení stabilního a širšího sociálního zázemí
- minimalizovat riziko ovlivnění vězeňskou subkulturou (ubytování, aktivní zapojení do PZ)

Posouzení zpracoval: xxxxxxx

Datum: xxxxxxx

1.6. Podpis:

SOCIÁLNÍ POSOUZENÍ ODSOUZENÉHO

Použité metody

rozhovor

studium spisové dokumentace

pozorování

Vazební věznice/věznice

jméno a příjmení odsouzeného

datum narození

SOCIÁLNÍ POSOUZENÍ ODSOUZENÉHO

Vstupní pohovor s odsouzeným, pozorování, dotazník, spisová dokumentace a OK,

Použité metody.....

Sociální posouzení obsahuje zejména:

A. Popis situace

- relevantní poznatky z pozorování,
- způsobilost k právním úkonům, případné vyjádření orgánů sociálního zabezpečení,
- popis aktuální sociální situace (rod.stav, rodinné zázemí, ostatní sociální zázemí, nezaopatřené děti a jejich současné zajištění, finanční zajištění, stav pohledávek),
- kontakty s orgány státní správy (koordinátorem péče o osoby společensky nepřízpůsobené, orgány sociálně-právní ochrany dětí apod.),
- popis zajištění situace po VTOS (ubytování, zaměstnání),
- potřeba vykonání sociálních úkonů (zajištění dokladů, důchodu, informace k absolvování povinné školní docházky u mladistvých apod.).

B. Motivace k řešení (je si svých problémů vědom, vnímá je správně, chce je řešit, umí je řešit, celková míra odhodlání řešit situaci).

A.

Trvalý pobyt: xxxxxxxxxx

Ve skutečnosti se zdržoval: xxxxxxxxxxxxxx (s družkou)

Rodinný stav: rozvedený, 2 děti, způsobilý k právním úkonům.

Vzdělání: 9 tříd ZŠ, SOU – zedník.

Zaměstnání: uvádí, že naposledy pracoval asi 2 roky ve firmě xxxxxxxx jako řidič vysokozdvíž. Vozíku, skladník a operátor.

Evidence ÚP: uvádí, že byl a asi dosud je v evidenci 2 měsíce před VTOS (údajně družka měla ÚP informovat, ale přesto na ÚP nepíše.

Rodinná a osobní anamnéza:

Ods. byl vychováván oběma rodiči: matkou – xxxxx (nar. xxx), kuchařka a otcem – xxxxx (nar. Xxxx), vedoucí tech., oba bytem xxxxxxxxxx. Své dětství hodnotí jako šťastné a bezproblémové. Nynější vztahy s rodiči hodnotí jako výborné, udržují pravidelný kontakt – vychovávají mu syna, očekává jejich návštěvy. Nikdy nebyl umístěn do dětského domova a ani do výchovného ústavu. Základní vojenskou službu již neabsolvoval.

S bývalou manželkou – xxxxxxxxxx, bytem xxxxxxxxxx byl oddán pouze dva roky a manželství bylo bezdětné. Od rozvodu se nestýkají.

S bývalou družkou – xxxxxxxxx má ods. syna xxxxxxxxx, který je v péči rodičů odsouzeného. Ods. má soudem stanoveno výživné Kč 1500,-. S bývalou družkou se nestýká, neví ani kde žije.

S druhou bývalou družkou – xxxxxxxxxxxx – adresu nezná má ods. dceru – xxxxxxxxxxxx). Dcera je v péči matky, ods. má soudem stanoveno výživné Kč 1500,-. Společně neudrží žádný kontakt.

Před VTOS žil s družkou – xxxxxxxxxxxx, servírka, bytem xxxxxxxxxxxx. Uvádí, že udržují pravidelný kontakt, vztahy hodnotí jako velmi dobré, očekává její návštěvy ve věznici.

Sourozenci: xxxxxxxx (35 let), na MD, bytem xxxxxxxx, se sestrou je v kontaktu, vztahy hodnotí jako dobré.

Významné kontakty mimo rodinu: neuvádí.

Zdravotní stav: B

Drogy – před 12-ti lety léčen po 1,5 roce užívání pervitinu v PL Bohnice - úspěšně, gambling - nejuje, alkohol – příležitostně, je kuřák od 16-ti let a vykouří denně asi 10 cigaret.

Uvádí, že psychiatricky se nikdo z rodiny neléčil, pouze on sám po závislosti.

Kriminální anamnéza:

Poprvé ve VTOS, dodán PČR (uvádí, že se sám dostavil na PČR a byl převezen do věznice – otcе mu zajistí potvrzení) dne 3.12.2011 za § 196, 247, 234, 238, 249 (zanedbání povinné výživy, poškozeného vtačil do bytu do koupelny a odcizil peníze, telef., plateb. kartu...), lhůta k Pp stanovena na 3.8. 2013, KT na 3. 4. 2015.

Uvádí, že z rodiny nebyl nikdo ve VTOS.

Stav pohledávek: uvádí, že má dluhy na výživném – výši neví.

Kontakty s orgány státní správy: nikdy nenavštívil soc. kurátora, spolupracoval 2 roky před VTOS s PMS s xxxxxxxxxxxx, bude zvažovat spolupráci s PMS při podání žádosti o Pp, - důchod nepobírá a ani o něj v minulosti nežádal,

Zajištění po VTOS:

ubytování: xxxxxxxxxxxx – s družkou,

zaměstnání: bude řešit před koncem trestu – má rozjednáno více možností.

Doklady: OP nemá, ztratil jej – obstará si potřebné doklady k vyřízení. Poučen.

Během výkonu trestu odnětí svobody by chtěl udržovat kontakt:

- s rodiči, družkou, synem a dcerou, sestrou a švagrem – xxxxxx

B.

Ods. byl u pohovoru upravený, slušný, klidný, tichý, je komunikativní, aktivně spolupracoval, odpovědi jsou věrohodné. K trestné činnosti uvádí, že se cítí vinen, s výší trestu je ztotožněn. Očekává návštěvy ve věznici, nepředpokládá sociální problémy během VTOS.

C. Zhodnocení možných rizik a potřeb: doporučení (k PZ, potřebě speciálního zacházení, pracovního zařazení, upozornění na nebezpečnost jednání odsouzeného atd.).

Rizika

- nedomýšlí důsledky svého jednání a chování, nepoučitelný,
- nezodpovědnost vůči svým dětem,
- nestabilní rodinné zázemí, střídání partnerek, větší sebejistota,
- bez stálého zaměstnání s pravidelným příjmem.

Potřeby

- přemýšlet o svém jednání a chování, hradit dlužné výživné,
- pevné rodinné zázemí, udržovat kontakt s rodiči, družkou, sestrou a dětmi,
- dle potřeb využívat ISPP,
- seznámen s možností spolupracovat s PMS,
- dle možností brzké pracovní zařazení, posilovat pracovní návyky, zodpovědnost,
- stabilní zaměstnání s pravidelným příjmem,
- aktivní podíl na vyřízení OP – zajištění dokladů.

V případě hospitalizace ve vězeňské nemocnici si ods. přeje, aby o této skutečnosti byla informována družka – xxxxxxxx, na tel. č. : xxxxxxxxxxxx.

Posouzení zpracoval: xxxxxx.

Datum: xxxxxxxx

1.7. Podpis:

Příloha E – Probační plán dohledu

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Náměstí 18. listopadu 2941
272 01 Kladno
312 602 567
mcapek@pms.justice.cz

Kladno
sp. zn. 7PM 99/2012

PROBAČNÍ PLÁN DOHLEDU

specifikace náplně a průběh výkonu dohledu

Roman XXXXX, nar.: 01. 01. 1900 (dále jen klient)

a

Mgr. Michal ČAPEK, střediska Kladno (dále jen probační úředník)

Cíl dohledu: vedení klienta k řádnému životu během zkušební doby. Pozitivní motivace k plnění dohledu, podstat dohledu v konkrétním případě (např. v podobě psychosociální podpory pachatele, řešení jeho aktuální situace a problémů, kontroly jeho chování v průběhu zkušební doby, pozitivní motivace k tomu, aby žil v souladu s právními normami, odčinil následky TČ a přičinil se o urovnání právních a společenských vztahů nerušených tímto činem).

Přiměřená omezení a povinnosti stanovené soudem: stanoveny nebyly.

Konkrétní cíle realizace probačního plánu dohledu:

- Klient učiní všechny kroky proto, aby si udržel zdroj příjmů a mohl hradit výživné, případně splácet dluh na výživném.
- Bude hradit běžné výživné.
- Pokusí se splácet dle svých sil dluh na výživném.
- Pokud by nemohl ze zjevných a doložitelných příčin hradit výživné, bude včas informovat o této skutečnosti matku dětí, Forma komunikace – telefonicky!.

Způsob realizace dohledu:

- Dohled bude realizován osobními konzultacemi probačního úředníka s klientem ve středisku PMS v Kladně.
- Interval konzultací bude volen vždy po vzájemné dohodě, a to 1 x za měsíc případně šest týdnů, v případě, že bude klient na konzultacích aktivně spolupracovat, bude plnit své povinnosti a povede řádný život. V případě, že probační úředník dojde k závěru, že klient takto nežije, může interval konzultací stanovit až na 2 x týdně.
- Při každé konzultaci bude sjednán přesný termín další konzultace, který je závazný, Na konzultace klient již nebude vyzýván písemně.
- **Pokud nastane objektivní překážka v realizaci konzultace na straně probačního úředníka, bude včas klienta informovat, a to písemně nebo telefonicky na tel.**

číslo, které klient pro tento účel nahlásil – 7XX 6XX 7XX. Klient sám nahlásí případnou změnu.

- Pokud se ze závažných důvodů nebude moci klient konzultace zúčastnit, omluví se předem telefonicky (tel. 312 602 XXX, 754 778 7XX), případně písemně.
- Následně klient musí závažnost těchto důvodů prokázat (např. lékařská zpráva o pracovní neschopnosti, apod.).
- Nerespektování výše uvedených skutečností bude považováno za porušení dohodnutých pravidel a vědomé vyhýbání se soudem uložené povinnosti.
- Při opakovaném porušení výše dohodnutého (2 x) bude probačním úředníkem předáno tato informace soudu.
- V případě potřeby je klient oprávněn sám, z vlastní iniciativy, vyhledat a navštívit probačního úředníka a řešit s ním otázky související s výkonem probace.

Způsob a lhůty plnění povinnosti probačního úředníka vůči soudu:

Probační úředník je povinen dle pověření soudu vypracovat hodnotící zprávu o průběhu dohledu na klienta ke dni určeného soudem, kdy bude dohled ukončen. Před vypracováním této zprávy má klient povinnost doložit důkazy svých tvrzení – zdroje příjmů, plnění vyživovací povinnosti. Zároveň má možnost uvést do zprávy své stanovisko pod seznámení se zprávou.

Plnění probačního plánu dohledu je nedílnou součástí realizace podmínek dohledu.

Probační plán dohledu bude průběžně dle výsledků, osobních, rodinných a jiných poměrů klienta aktualizován.

V Kladně dne 31.12. 1976

Roman XXXXXXXX

Mgr. Michal ČAPEK

Příloha F – Zpráva o hodnocení průběhu dohledu

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Náměstí 18. listopadu 2941
272 01 Kladno
312 602 111
mcapek@pms.justice.cz

Kladno

Zpracováno pro příslušný soud: Okresní soud v Kladně

ZPRÁVA O PRŮBĚHU DOHLEDU VE VĚCI 0 PP897/1212 OS Kladno

Pana Vymyšleného evidujeme na našem středisku v rámci dohledu. Vzhledem k tomu, že je proti němu vedeno nové trestní stíhání, dáváme na vědomí, jak propuštěný plní podmínky dohledu.

Sp. zn. OČTŘ / sp. zn. PMS	1 T 888/1212	8PM 765/1212-654
Jméno a příjmení klienta:	Roman XXXXXX	
Datum narození:	12. 12. 1212	
Trvalé bydliště:	Praha 888, Praha, 789 65	
Aktuální kontaktní adresa:	Buditelů ul., 272 07 Kladno – u p. Josefa Lachouta	
Klient zaevidován u PMS dne:	26. 08. 1212	
Zprávu vypracoval, dne:	Mgr. Michal ČAPEK, 12. 12. 1212	
Přílohy:		

1. POMĚRY ODSOUZENÉHO

1.1. Sociální, rodinné a bytové poměry (včetně případných zdravotních omezení):

- Klient bydlí u strýce pana Lachouta, na výše uvedené kontaktní adrese. Strýc je ve starobním důchodu, pobírá SD. Bydlí ve vlastním bytě, což je byt, který je v bytovém družstvu nájemníků. V bytě je jeden pokoj volný, ve kterém bydlí pan Roman XXXXXX. Na chodu domácnosti se podílí finančně i službami – chodí strýci nakupovat, pomáhá jí při úklidu apod.
- Chvilí byl se styku s bývalou manželkou, nyní se s ní již nestýkají.

1.2. Zaměstnanecké poměry a majetkové poměry:

- Klient byl po propuštění na ÚP v Kladně. Na podzim letošního roku byl sankčně vyřazen, protože se nedostavil na kontrolní schůzku.
- Od října pracuje brigádně v Praze pro truhlářskou firmu – víkendy tráví u strýce a přes týden mu zajišťuje ubytování zaměstnavatel. Příjem pokryje náklady klienta na dopravu, ubytování a stravu + mu ještě zbude na věci osobní potřeby.
- Zaměstnání na pracovní smlouvu se mu zatím nedaří sehnat –

důvodem je nedostatek pracovních zkušeností a záznam v RT.

2. PRŮBĚH DOHLEDU V OBDOBÍ OD 6/1212 do 12/1212

2.1. Dodržování přiměřených omezení a přiměřených povinností uložených pachateli podle zákona č. 40/2009 Sb., o trestní zákoníku uvedených v § 48/3, 4., § 85/2., § 89/2 včetně povinností, aby podle svých sil nahradil škodu způsobenou trestným činem (pouze pokud byla uložena):

- Proti klientovi je vedeno trestní řízení u OS v Kladně, sp. zn. 1 T 888/1212. Jedná se o odcizení autorádia.
- Klientovy nebyla uložena žádná povinnost či omezení.

2.2. Průběh výkonu dohledu, plnění dalších podmínek dohledu a probačního plánu:

- Dohledové konzultace probíhají v intervalu cca 1 x za měsíc. Klient se na naše středisko dostavuje dle předem domluvených termínů. Spolupracuje zcela bez výhrad. V případě potřeby reaguje na mobilní telefon.
- V listopadu jsem sestavil probační plán dohledu, který upravuje pravidla dohledu – je zaměřen zejména na pravidla konzumace alkoholu a na finanční situaci.

2.3. Zhodnocení průběhu dohledu a jeho další zaměření:

- Na konzultacích klient spolupracuje velmi dobře, otevřeně hovoříme o všem. Zadané úkoly plní pečlivě.
- Klienta musím ocenit za to, jak přistupuje k tíživým životním situacím, je opravdu pečlivý a snaživý. Alkoholu se vyhýbá, jen občas si dá pivo.
- Na svobodě se klient přizpůsobil velmi rychle a snaží se žít řádným životem.
- Jako vysoce rizikovou vidím situaci, kdy se klient ocitne zcela bez prostředků a pomoci – snažíme se proto těmito situacím předcházet.

S obsahem této zprávy bude odsouzený osobně seznámen na následující konzultaci.

Datum:

Podpis ods.:

Vypracoval:.....

Mgr. Michal ČAPEK
probační úředník

Příloha G – Hodnocení programu zacházení

HODNOCENÍ PROGRAMU ZACHÁZENÍ

Program zacházení	Datum	Hodnotil
21. 11. 2012	08. 03. 2013	Michal Čapek

HODNOCENÍ ZA OBDOBÍ - leden a únor 2013

1. Základní údaje:

Ubytován na oddíle BZ (PČ). Eskortá nebyla realizována. K žádné zvláštní ani mimořádné události nedošlo.

2. Cíl program zacházení:

Pokračovat v komplexní a konstruktivní spolupráci při naplňování účelu VT s důrazem na rozvoj pracovních návyků, udržení vzdělanostního a sociálně ekonomického rozhledu v rámci speciálně výchovných a vzdělávacích aktivit.

PZ aktualizován ke dni 21.11. 2012.

Kvalita plnění: Odsouzený aktivně plnil cíle programu zacházení ve všech bodech.

3. Pracovní aktivity:

Trvalé zařazení na vnitřním střeženém pracovišti ve věznici chodbař/kuchyně bez VPU, dne 15. 11. 2012 povolen volný pohyb uvnitř věznice a dne 06. 12. 2012 přeřazen na pracoviště MTZ účtárna s VPU, dne 17. 01. 2013 povolen VPM. Pracovní morálka na dobré úrovni, hodnocen kladně.

4. Vzdělávací aktivity:

Kroužek anglického jazyka – pravidelně realizován.

5. Speciálně výchovné aktivity:

Poradenství odborných zaměstnanců dle aktuálních potřeb; kaleidoskop mediálních zpráv – odsouzený aktivitu realizoval řádně a pravidelně.

6. Zájmové aktivity:

Tvůrčí keramika – ve sledovaném období se aktivně zapojoval do aktivity,

Historicko-společenský kroužek – ve sledovaném období se aktivně zapojoval do aktivity.

7. Utváření vnějších vztahů:

Pravidelnými kontakty s blízkými osobami udržovat funkčnost sociálního zázemí – odsouzený realizuje pravidelným písemným, telefonním a návštěvním kontaktem s rodinou.

8. Hodnocení pořádku a kázně + další poznatky

KT – 0x, KO – 2x (1x pochvala, 1x VN dle § 45/2g 8 h),

Chování a vystupování je slušné, nařízení respektuje, pořádek udržuje na požadované úrovni. V rámci komunit a pohovorů s vychovatelem obtíže neuváděl. Zařazen v I. PSVD od 26. 11. 2011.

Program zacházení aktivně plnil v celém rozsahu.

Doporučení:

Pokračovat v komplexním plnění programu zacházení s cílem vytvořit si podmínky pro udržení v I. prostupné skupiny vnitřní diferenciací a bezproblémový průběh výkonu trestu.

Příloha H – Stanovisko střediska Probační a mediační služby ČR k žádosti o podmíněné propuštění

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Náměstí 18. listopadu 2941
272 01 Kladno
312 602 567
mcapek@pms.justice.cz

Kladno
sp. zn. 7PM 99/2012

Stanovisko Probační a mediační služby ČR k žádosti o podmíněné propuštění

Jméno a příjmení klienta: Alfons Vymyšlený

Datum narození: 31. 12. 1900

Číslo PM spisu: 8X76VB9/1954

I. Základní informace o způsobu navázání kontaktu klienta s PMS ČR a o průběhu spolupráce:

Kontakt s klientem byl navázán na základě jeho podnětu ke spolupráci, prostřednictvím VS, obdrženého dne 30. 12. 1031. Byla uskutečněna (mimo úvodního seznamovacího setkání) čtyři setkání ve věznici ve dnech: 11. 02. 2007, 24. 03. 2007, 30. 04. 2007, 27. 05. 2007. Pro doplnění informací od klienta byly telefonicky kontaktovány: bratr klienta, probační úřednice při OS, MUDr. Svatý – realizátor ochranných léčeb.

Jelikož PMS v Oknech má k dispozici dostatek vnějších formálních informací (zejm. probační zpráva před rozhodnutím ze dne 22. 09. 2003, společná záruka bratra klienta, doložená tvrzení) v konzultacích s klientem byla věnována pozornost rizikům opakování tr. činnosti, sociálního selhávání a újmy (nebezpečnosti jednání).

II. Doplňující informace k rodinnému/sociálnímu a pracovnímu zázemí klienta po propuštění:

V kontrastu s disharmonickou výchovou a rodinným zázemím z dětství a dospívání klienta stojí nabídka možnosti bydlení u bratra klienta. Sám klient nabídku bratra a jeho rodiny vítá a ačkoliv již od 18-ti let usiloval o samostatné vlastní zázemí, nyní preferuje blízkost bratra. V pravidelném kontaktu s bratrem s sestrou byl i před VTOS (nejbližší sociální kontakty).

Před VTOS byl jmenovaný kontinuálně zaměstnán. I když nemá dokončenou přípravu na povolání při výběru zaměstnání volil práci ve službách – pohostinství. Ve vzdělání pokračoval při zaměstnání v oboru kuchař – číšník.

Rovněž po propuštění z VTOS má zájem dále se věnovat práci v pohostinství. V jeho zájmu mu svou pomocí při zajištění pracovního poměru opět vyšel vstříc jeho bratr.

III. Výsledné shrnutí provedené analýzy potřeb klienta:

Shrnutí je vymezeno závažností trestné činnosti spojené s násilím a alkoholem, dále historický patologickým rodinným zázemím. Na druhé straně vnější podporou, klienta racionálním a kritickým náhledem + jeho reálným směřováním i dřívějším. Při vyhodnocování rizik v kontextu kategorií „souvislost faktorů s trestnou činností“ a „možné problémy v budoucnosti“ je významné, že klient při sebehodnocení dospěl ke shodným závěrů s pojmenováním rizikových faktorů PMS. Konkrétně se jedná o faktory: potenciální

konfliktnost v partnerských vztazích, zvládání zátěžových situací otrásajících sociálním statutem, jednat impulsivně a agresivně.

III.A. Rizika recidivy klienta, sociálního selhání, újmy včetně faktorů/okolnosti, které riziko mohou snížit/zvýšit –

- riziko újmy (riziko násilného jednání), recidivy:

Z povahy trestné činnosti vyplývá nebezpečnost právě násilného jednání, kterého se klient dopustil. Hodny zřetele ochrany společnosti, že se tr. činnost dopustil pod vlivem alkoholu, jako spouštěč agresivního jednání. Jednáním byla dotčena konkrétní osoba – poškozená, bývalá přítelkyně. Také vzorec chování v rodině, kde matka často užívala násilí a otec se stal závislým na alkoholu, jsou potenciálním rizikem.

Problémy s alkoholem formálně řeší rozhodnutí OS pro Prahu 90 nařizující ochranné protialkoholní léčení. S OS bylo také jednáno o vydání usnesení měnící místo výkonu léčby dle pobytu odsouzeného po propuštění (i po PP). Místo léčení bylo po konzultaci s PMS v Oknech samým lékařem zvoleno: Ordinance v Oknech MUDr. Vohánka.

- riziko sociálního selhání:

Zájmy klienta jeho směřování, které projevoval již před VTOS jsou z pohledu PMS eliminací rizika jiného porušování pravidel ve společnosti. Po propuštění s nabízenou pomocí bratra bude jeho start ulehčen. V tomto směru se nezdá ani významná otázka nedodržení finančních závazků, nebo nedokončené přípravy na povolání. Ačkoli bratr v záruce nabízí důslednou kontrolu (hovoří o dohledu), klient nabídku široce akceptuje a není předpoklad, že by kontrola ze strany bratra mohla být překážkou k využití jeho nabídky v době stabilizace životních podmínek po propuštění.

IV. Stanovisko střediska PMS ČR k žádosti klienta o podmíněné propuštění ČR včetně doporučení konkrétních opatření, jež by měla být realizována v rámci podmíněného propuštění (s dohledem) v případě kladného vyřízení žádosti klienta o PP

Z pohledu PMS je klient rozumově i materiálně připraven na život po propuštění. Ačkoliv vyjmenované riziko je významně snižováno, považuji v případě PP důležité zpřísnění podmínky o uložení dohledu PMS. Vodítkem je závažnost tr. činnosti a z ní vyplývající faktory, kterým je třeba věnovat pozornost: potenciální konfliktnost v partnerských vztazích, zvládání zátěžových situací ovlivňující sociální status klienta, jeho sklony k impulsivitě a agresivitě pod vlivem alkoholu. V rámci dohledu dále zajistit uspokojení potřeby poškozené, která v protokolu uvedla, že je pro ní důležité ubezpečení, že nic podobného se nikdy v budoucnu nebude opakovat v žádném dalším vztahu klienta.

Ochota klienta spolupracovat s PMS, zapojit se do terapeutického programu, která vychází z uvědomění si závažnosti svého jednání a z vůle i samotného klienta udělat vše pro předejití jakéhokoliv dalšího konfliktu, i když sám toto riziko nevnímá jako aktivní, je předpokladem dalšího úspěšného vedení k dovršení účelu trestu.

Datum a forma seznámení klienta s obsahem tohoto stanoviska:

Klient byl s obsahem zprávy seznámen dne 31. 05. 2007 a to osobní formou.

V Oknech dne 01. 06. 2007

probační pracovník.

Příloha I - Dotazník pro odborné pracovníky VS ČR

Dobrý den kolegové,

Ve Vašich rukou je anonymní dotazník, jež je určen pro odborné zaměstnance Vězeňské služby ČR (vychovatele, speciální pedagogy, sociální pracovníky a psychology), který se zabývá Vaším každodenním kontaktem a stykem s vězňenými osobami, Vaším přičiněním na sestavování a vyhodnocování programu zacházení vězňených osob a okrajově i Vaší osobou. Dalším cílem tohoto anonymního dotazníku je zjištění úrovně komunikace mezi Vámi a pracovníkem Probační a mediační služby ČR o odsouzeném v souvislosti s přípravou podkladů pro možnost podmíněného propuštění z VTOS s uloženým dohledem probačního úředníka. Vámi vyplněná data budou použita výhradně pro potřebu zpracování mé rigorózní práce, která chce objasnit návaznost a účinnost mezi programem zacházení používaného ve Vězeňské službě ČR a probačním plánem dohledu využívaného v Probační a mediační službě ČR.

Dotazník je sestaven tak, abyste mohli pokud možno pouze zaškrtnout připravené odpovědi a neztráceli tak zbytečně čas. Pokud Vám rozsah připravených odpovědí nebude dostačovat, vyjádřete se, prosím, slovně. Vyplněný anonymní dotazník mi prosím odevzdejte do .....

Děkuji Vám za ochotu mi pomoci. Michal Čapek.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž
Žena

2. Kolik vám je let?

3. Jakého jste dosáhl/a vzdělání (prosím napište rok ukončení)

Střední odborné s maturitou	rok ukončení..... obor.....
Střední s maturitou	rok ukončení..... obor.....
Vyšší odborné	rok ukončení..... obor.....
Vysokoškolské	rok ukončení..... obor.....

4. Jak dlouho jste v pracovním poměru zaměstnance Vězeňské služby ČR?

Méně než 1 rok, do : 2let, 3 let, 4 let, 5 let, 6 let, 7 let, 8 let, 9 let, 10 a více let

5. Jaké pracovní zařazení zastáváte a jak dlouho je zastáváte?

Vychovatel
Sociální pracovník
Speciální pedagog
Psycholog

6. Když se podílíte na zpracování Komplexní zprávy o odsouzeném provádíte objektivní písemné hodnocení u každého vězně?

Provádím ho, na základě získaných poznatků s pohovoru s odsouzeným

Využijete dosavadní praxe, znalostí včetně poznatků s pohovoru s odsouzeným
Nebo provedete písemné hodnocení od stolu aniž by jste viděli odsouzeného

7. Při tvorbě Programu zacházení vycházíte z Komplexní zprávy o odsouzeném?

Ano, vždy

Ne, nikdy

Někdy, dle aktuální situace

Využiji informací z Komplexní zprávy od svých kolegů a svých poznatků na základě realizovaných pohovorů a studia osobní dokumentace o odsouzeném

8. Sestavujete program zacházení a stanovujete konkrétní cíle programu zacházení za účasti odsouzeného?

Vždy za účasti odsouzeného

Sestavuji jej a stanovuji jej bez účasti odsouzeného

Hovořím s odsouzeným při sestavování PZ a při stanovení konkrétních cílů a vycházíte rovněž ze svých poznatků, ze studia spisové dokumentace a z charakteru jeho trestné činnosti

9. Po tvoření PZ nabízíte vhodné nabídky aktivit odsouzenému?

Ano, nabízím

Ano, nabízím, dle svého uvážení

Ano, nabízím, dle požadavku odsouzeného a podle mého úsudku, který vychází z realizovaných pohovorů a znalosti jeho osobnosti včetně jeho charakteru trestné činnosti

Ne, nenabízím

10. Jakým způsobem provádíte průběžné hodnocení programu zacházení?

Vždy, podle konkrétního odsouzeného

Vytvořím ho, aniž bych věděl o kom píše

Provedu objektivní hodnocení plnění programu zacházení o konkrétním odsouzeným, kde zároveň stanovím doporučující stanoviska k dalšímu zacházení

11. Doporučíte v případě zjištění neplnění programu zacházení ze strany odsouzeného jeho předělání podle aktuální situace?

Ano, vždy

Ne, nechám to být

Upozorním odsouzeného, že v případě opakování neplnění podmínek PZ se program přetvoří

12. V případě o projevení zájmu odsouzeného o navázání kontaktu s Probační a mediační službou ČR dokážete řádně tuto spolupráci vysvětlit a sdělit jim důsledky tohoto počínání v případě neúspěchu?

Ano, dokáži

Ne, nedokáži

Dokáži jim sdělit pouze částečné informace, které si doplní v případě uskutečnění návštěvy probačního úředníka ve věznici
Přenechám to svému kolegovi, který o tom ví více
Předám jim pouze letáček s informacemi

13. Komunikuje při návštěvě věznice probační úředník s Vámi o konkrétním odsouzeném o jeho celkovém průběhu výkonu trestu, jeho vystupování a chování vůči vězeňskému personálu a plnění svých povinností vyplívajících ze zákona o VTOS?

Ano, vždy komunikuje
Ne, nekomunikuje
Musím tuto komunikaci iniciovat sám
Komunikuje se mnou, když se mu něco nezdá
.....

14. Dotazuje se probační úředník na plnění programu zacházení odsouzeným?

Ano, vždy se dotazuje
Ne, nedotazuje se
Pouze, když odsouzený je při pohovoru s ním nevýrazný

15. Zajímá se probační úředník o stanovené konkrétní výchovné cíle a plnění výchovných aktivit odsouzeného v programu zacházení?

Ano, vždy se zajímá
Ne, nezajímá se
Pouze, když něco potřebuje uplatnit v probačním plánu dohledu
Pouze, když mu to sdělím a stejně to nepoužije

16. Jsou programy zacházení s odsouzenými ve věznicích vůbec k něčemu dobré?

Ano, je to prostředek, jak odborně a výchovně na odsouzené působit a zabránit k opětovnému návratu odsouzeného do věznice
Ne, je to pouze papírování a stejně to k ničemu nevede, několikrát trestaného recidivistu již nepředěláte
Ano, ale lze to uplatňovat pouze u poprvé odsouzeného vězně a nikoliv u mnohonásobného recidivisty
Ano, lze to uplatňovat pouze u odsouzených zařazených v typu věznic s dohledem a dozorem

17. Co by jste chtěli pozměnit na programech zacházení s odsouzenými?

.....
.....
.....
.....

Příloha J - Dotazník pro probační úředníky

Dobrý den dámy a pánové,

Ve Vašich rukou je anonymní dotazník, jež je určen pro probační úředníky (asistenty) zařazených na úseku parole a trestu domácího vězení, který se zabývá Vaší komunikací a spoluprací s odbornými zaměstnanci Vězeňské služby ČR ohledně odsouzených, kteří požádali o zahájení spolupráce s Probační a mediační službou ČR, probačním plánem dohledu a okrajově i Vaší osobou. Vámi vyplněná data budou použita výhradně pro potřebu zpracování mé rigorózní práce, která chce objasnit návaznost a účinnost mezi programem zacházení používaného ve Vězeňské službě ČR a probačním plánem dohledu využívaného v Probační a mediační službě ČR.

Dotazník je sestaven tak, abyste mohli pokud možno pouze zaškrtnout připravené odpovědi a neztráceli tak zbytečně čas. Pokud Vám rozsah připravených odpovědí nebude dostačovat, vyjádřete se, prosím, slovně. Vyplněný anonymní dotazník mi prosím odevzdejte do .....

Děkuji Vám za ochotu mi pomoci. Michal Čapek.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik vám je let?

3. Jakého jste dosáhl/a vzdělání (prosím napište rok ukončení)

Střední odborné s maturitou rok ukončení..... obor.....

Střední s maturitou rok ukončení..... obor.....

Vyšší odborné rok ukončení..... obor.....

Vysokoškolské rok ukončení..... obor.....

4. Jak dlouho jste v pracovním poměru zaměstnance Probační a mediační služby ČR?

Méně než 1 rok, do : 2let, 3 let, 4 let, 5 let, 6 let, 7 let, 8 let, 9 let, 10 a více let

5. Jaké pracovní zařazení zastáváte a jak dlouho je zastáváte?

Probační úředník

Probační asistent

6. Při návštěvě odsouzeného ve věznici a před provedením pohovoru s odsouzeným komunikujete se zaměstnanci věznice o jeho celkovém výkonu trestu?

Vždy provedenu pohovor s příslušným vychovatele, speciálním pedagogem či soc. pracovníci

Pohovor zásadně neprovádím se zaměstnanci věznice

Pohovor se zaměstnanci věznice neprovádím, protože většina hodnocení na vězně bývají úplně stejná a obrázek si utvořím sám o odsouzeném, až po provedení rozhovoru s ním

Pohovory se zaměstnanci vždy provedu, dále nahlédnu do spisové dokumentace odsouzeného a poté realizuji rozhovor s odsouzeným

7. Při sestavování probačního plánu dohledu pro svého klienta, který byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu a byl mu uložen dohled probačního úředníka vycházíte s programu zacházení?

Ne, probační plán dohledu sestavuji dle nastalých podmínek z jeho propuštění na svobodu

Ne probační plán dohledu je úplně něco jiného než program zacházení ve věznici

Ano, snažím se vždy vycházet a navazovat na program zacházení z věznice

Ano, při sestavování probačního plánu dohledu vycházím z programu zacházení pokud je klient z výkonu trestu naučen striktně dodržovat stanovené podmínky (např. po 20 hod musí být vždy doma, každý den se telefonicky ozve svému probačnímu úředníkovi)

Pouze někdy, když můj klient potřebuje pevné vedení, než si zvykne na život venku, poté se tyto omezení po určité době uvolňují

Ano, provedu si výpis opatření, které klient měl zanesené v programu zacházení a poté se je v určitých omezení či v konkrétních cílech v probačním plánu dohledu snažím specifikovat

8. Máte vůbec nějaké povědomí, že ve výkonu trestu existují programy zacházení pro odsouzené?

Ne, vůbec to netuším ani nemám povědomí

Myslím si, že něco takového ve věznicích je

Ano, vím, že existují

Ano, vždy se po nich ptám a snažím se do nich nahlédnout

Myslím si, že je to zcela zbytečné

9. Měl by podle Vás probační plán dohledu vycházet či navazovat na program zacházení?

Ano, měl by navazovat

Ne, jsou to úplně odlišné dokumenty

Ne, nedá se to skloubit dohromady a mělo by to být, vždy odlišné

Pokud chce úspěšně působit na své klienty a potažmo na odsouzené musí být návaznost mezi těmito dokumenty

10. Jak hodnotíte spolupráci se zaměstnanci VS ČR?

Je na dobré úrovni

Pořád se dá nějakým způsobem vylepšovat

Je na špatné úrovni

Částečná neochota o komunikaci, vždy jí musíme iniciovat

Někdy to připadá, že je otravujeme

11. Co by jste změnili na spolupráci se zaměstnanci VS ČR?

Nic, je na velice dobré úrovni

Při naší návštěvě ve věznici, aby měli vše připravené k osobě odsouzeného

Zavést určitý formulář, na kterém by bylo uvedeno vše podstatné o osobě odsouzeného (jak ho vidí vychovatel, psycholog, spec. pedagog a soc. prac), takové malé hodnocení po stránce chování a vystupování ve věznici

Ano, určitě bych něco pozměnil, prosím uveďte

.....
.....

12. Změnili by jste podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR nebo by jste doplnili určité otázky ve formuláři?

Ne, formulář je bezchybný

Ne, formulář a otázky jsou zcela dostačující

Pokud ano, prosím uveďte .....

.....

13. U jaké trestné činnosti by musela být povinnost odsouzeného navázat spolupráci s PMS ČR?

U všech typů trestné činnosti

U lehké trestné činnosti

U těžké trestné činnosti

U násilné trestné činnosti

U odsouzeného, který je poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody

U odsouzeného, který je již po několikáté ve výkonu trestu odnětí svobody, tzv. recidivisty

14. Co by jste zavedli za povinnost, jako první kontakt s odsouzeným, který požádal o spolupráci přes podnět k zahájení spolupráce s PMS ČR?

Napsání motivačního dopisu odsouzeným, než pošle podnět

Napsání životopisu odsouzeným, než pošle podnět

Nic, podnět k zahájení spolupráce je dostačující

Telefonní hovor s Vámi, před zahájením spolupráce

Životopis odsouzeného, který by byl přílohou podnětu

15. Změnily by jste uvedená opatření a povinnosti v probačním plánu dohledu, že v případě jejich porušení by měl probační úředník pravomoc takového klienta okamžitě poslat zpět do výkonu trestu?

Ne, je to velice dobře ošetřené

Změnil bych to, u těžké a násilné trestné činnosti

Ano, protože probační úředník musí klienta upozornit, že v případě opětovného porušení bude informovat příslušný soud

Zavedl bych pravidlo nulové tolerance, jedno pochybení se rovná okamžitý nástup zpět do výkonu trestu

Ano, okamžitý nástup, někteří klienti si neváží této šance

16. Kolikrát jste upozorňovali svého klienta, že porušuje podmínky podmíněného propuštění, než jste informovali příslušný soud?

Ani jednou
Jednou
Dvakrát
Vícekrát

17. Máte svůj osobní přehled kolik Vašich klientů bylo pod Vaším dohledem zpět posláno do výkonu trestu odnětí svobody pro neplnění podmínek uvedených v probačním plánu dohledu?

Za poslední rok – 1 klient, 2 klienti, 3 klienti, Více klientů – uveďte číslo .....

Za poslední dva roky – 1 klient, 2 klienti, 3 klienti, Více klientů – uveďte číslo .....

Nebo za celé fungování projektu parole – 1 klient, 2 klienti, 3 klienti, Více klientů uveďte číslo .....

Příloha K - Dotazník pro širokou veřejnost

Dobrý den dámy a pánové,

Ve Vašich rukou je anonymní dotazník, který je určen pro širokou veřejnost a jejich názory na instituce Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR a jejich v uvozovkách poskytované služby vězňů a klientům prostřednictvím programů zacházení a probačního plánu dohledu. Rovněž se tento dotazník bude pouze okrajově zajímat o Vaší osobu. Vámi vyplněná data budou použita výhradně pro potřebu zpracování mé rigorózní práce, která chce objasnit návaznost a účinnost mezi programem zacházení používaného ve Vězeňské službě ČR a probačním plánem dohledu využívaného v Probační a mediační službě ČR.

Dotazník je sestaven tak, abyste mohli pokud možno pouze zaškrtnout připravené odpovědi a neztráceli tak zbytečně čas. Pokud Vám rozsah připravených odpovědí nebude dostačovat, vyjádřete se, prosím, slovně. Vyplněný anonymní dotazník mi prosím odevzdejte do .....

Děkuji Vám za ochotu mi pomoci. Michal Čapek.

1. Jaké ho jste pohlaví a kolik je vám roků ?

Muž -

Žena -

2. Jaké máte vzdělání?

Základní

Vyučen

Vyučen s maturitou

Střední s maturitou

Vyšší odborné

Vysokoškolské

3. Co si myslíte o Vězeňské službě ČR?

Je to instituce, která je potřebná v každém demokratickém státě

Je to instituce, která má své opodstatnění

Je to instituce, která zabraňuje nepodčivím občanům páčání další trestné činnosti

Měla by konečně fungovat jako věznice, do kterých se odsouzení nebudou s radostí vracet

4. Myslíte si že Vězeňská služba ČR dokáže napravit odsouzené, aby po propuštění opětovně nepáchali znova trestnou činnost?

Ano, vězeňská služba to dokáže a má na to prostředky

Ne, co vězeň neví, to se ve vězeňském prostředí naučí

Vězeňská služba nemá pravomoci na to předělat direktivnějším způsobem své chovance

Dnešní Vězeňská služba spíše působí, jako mateřská škola pro zlobivé spoluobčany

Vězeňská služba musí změnit přístup k odsouzeným a zacházet s nimi pouze dle stanovených zákonů a nečinít neustálé ústupky, oni je také nečinili svým obětím
Vězeňská služba nemá potřebnou podporu v legislativě, aby docílila svých závazků

5. Máte pojem o tom, že ve Vězeňské službě fungují programy zacházení pro odsouzené, skrze které se odborní zaměstnanci snaží působit na vězně a převychovávat je?

Ano, mám o tom povědomí a je to dobře

Ne, vůbec toto netuším, že něco takového ve VS ČR funguje

Stejně je to k ničemu, mnoho násobné recidivistu nepředělají

Jediným programem zacházení pro člověka ve výkonu trestu by měla být pracovní terapie

6. Mělo by fungovat v našem soudnictví propuštění z výkonu trestu po určité době, tzv. propuštění po odsezení půlky svého trestu nebo podmíněné propuštění na svobodu s dohledem?

Ano, ale pouze pro prvotrestané vězně

Ne, odsouzený by měl vykonat celý výkon trestu

Ano, ale ne u odsouzených, který je několikrát ve výkonu trestu za stejný spáchaný trestný čin

Ano, pouze u prvotrestaného, ale vždy s dohledem

7. Co si myslíte o Probační a mediační službě ČR?

Je to instituce, která pomáhá Vězeňské službě při řešení přeplněnosti věznic

Je to instituce, která by měla pouze řešit otázky obětí a nikoliv pachatelů a nápravu pachatelů trestné činnosti přenechat VS ČR

Je to instituce, která pouze vykazuje administrativní činnost a stejně k ničemu není

Měla by se věnovat pouze odsouzeným, kteří jsou poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody

8. Víte, že Probační a mediační služba ČR v případě podmíněného propuštění odsouzeného na svobodu s dohledem zajišťuje pokračování jeho trestu se stanovenými podmínkami v probačním plánu dohledu?

Ano, vím o tom

Ne, nevím o tom, to by měla zajišťovat vězeňská služba

9. Máte povědomí, že v probační službě fungují probační plány dohledu pro odsouzené, kteří jsou propuštěni z výkonu trestu na svobodu s dohledem?

Ano, vím o tom

Ne, nevím o tom

Stejně nedokáží zajistit plnění všech povinností, omezení a konkrétních cílů uvedených v probačním plánu dohledu

Příloha L - Dotazník pro klienty PMS ČR

Dobrý den dámy a pánové,

Ve Vašich rukou je anonymní dotazník, který je určen pro klienty Probační a mediační služby ČR a jsou v programu Parole v tzv. dohledu nad podmíněně propuštěním z VTOS. Otázky v dotazníku budou směřovány na výše zmíněný institut a budou se zajímat jednak o Vaši trestní minulost a okrajově i Vaši osobou. Vámi vyplněná data budou použita výhradně pro potřebu zpracování mé rigorózní práce, která chce objasnit návaznost a účinnost mezi programem zacházení používaného ve Vězeňské službě ČR a probačním plánem dohledu využívaného v Probační a mediační službě ČR.

Dotazník je sestaven tak, abyste mohli pokud možno pouze zaškrtnout připravené odpovědi a neztráceli tak zbytečně čas. Pokud Vám rozsah připravených odpovědí nebude dostačovat, vyjádřete se, prosím, slovně. Vyplněný anonymní dotazník mi prosím odevzdejte do .....

Děkuji Vám za ochotu mi pomoci. Michal Čapek.

1. Jaké ho jste pohlaví a kolik je vám roků ?

Muž -
Žena -

2. Jaké máte vzdělání?

Základní
Vyučen
Vyučen s maturitou
Střední s maturitou
Vyšší odborné
Vysokoškolské

3. Z jaké rodiny pocházíte?

Matka a dítě
Otec a dítě
Úplná rodina (děti, rodiče, prarodiče)
Nukleární rodina (děti a rodiče)
Adopce
Pěstounská péče
Sociální zařízení typu „Dětský domov“

4. Jaký je váš stav?

Svobodný/á
Ženatý/vdaná
Vdovec/vdova
Partnerství

5. Kolik máte dětí?

Žádné
1
2
3 a více

6. Jevíte zájem o Vaší rodinu a rodina má zájem o Vás?

Ano, mám zájem o svou rodinu a rodina jeví zájem o mne
Ne, nemám zájem o svou rodinu a rodina nejeví zájem o mne
Ano, mám zájem o svou rodinu, ale rodina nejeví zájem o mne

7. Jako mladistvý/á jste byl/a umístěn/a v některém z typů výchovných (nápravných) zařízení pro děti a mládež ?

Ano
Ne

8. Na jak dlouho jste byl/a umístěn/a ve výchovném (nápravném) zařízení pro děti a mládež?

Do 1 roku.....
Do 2 let.....
Více než dva roky

9. Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/é čin/y?

10. Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?

11. Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?

Ano
Ne
Nikdy jsem o tom neuvažoval/a
Bylo mi to nařízené soudem

12. Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?

Ano, jednou jsem už byl/a podmíněně propuštěn/a a byl mi uložen dohled
Ano, bylo to vícekrát a vždy jsme měl/a uložen dohled
Ne, nikdy jsem nebyl/a podmíněně propuštěn/a
Ano, mohl/a jsem být podmíněně propuštěn/a ale s podmínkou dohledu jsem nesouhlasil/a

13. Za jaký trestný čin byl Vám uložen dohled probačního úředníka?

- Za lehký trestný čin
- Za těžký trestný čin
- Za násilný trestný čin

14. Využijete opět spolupráce PMS ČR v případě opětovného výkonu trestu odnětí svobody?

- Ano, využiji
- Ne, nevyužiji
- Možná, musím si to pořádně rozmyslet
- Ne, je to ponižující se pořád někomu hlásit a radši si odsedím celý trest

15. Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho záměru?

- Ano, spolupráce s PMS ČR se vyplatí vždy
- Ne, již nikdy nebudu spolupracovat s PMS ČR
- Je to výhodné pro odsouzeného, který je poprvé ve VTOS
- Pro recidivistu, se to nevyplatí, vypracovaný posudek od PMS ČR je skoro vždy negativní a odsouzený se již na tzv. půlku nedostane na svobodu
- Je to horší než ve výkonu trestu odnětí svobody

16. Plníte řádně veškeré stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu ?

- Ano, řádně je dodržuji, vždy a za každých okolností
- Ne, nikdy jsem je neplnil/a a držet se jich nebudu
- Budu je plnit pouze částečně, protože stejně probační úředník neví o všem co provádím
- Je to jenom formalita, stejně probační úředník nemá takové pravomoci, jako policista

17. Uvítal/a by jste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které jsou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu plynule vycházely z povinností a konkrétních cílů uvedených v programu zacházení?

- Ano, bylo by to výborné,
- Ne, je to zcela odlišné, nejde srovnávat vězení s probační službou
- Určitě, aspoň by člověk nezažíval takové šoky z obrovské volnosti
- Některé prvky by bylo možné zařadit do probačního plánu dohledu, prosím uveďte o které Vám jde.....
- .....

18. Co si myslíte o probačním plánu dohledu?

Je to zcela zbytečné a je to nepřiměřená persekuce

Určitá omezení, povinnosti a konkrétní cíle v přiměřeném množství musejí být stanoveny

Je to úplně zcela v pořádku, člověk si musí zasloužit tuto šanci a osvědčit se žít v normální společnosti

Je to pořád lepší, jak trest domácího vězení a v případě mého dalšího odsouzení bych tuto možnost volil opětovně

19. Myslíte si, že program zacházení ve výkonu trestu pro odsouzené je zcela zbytečný?

Ano, je zcela zbytečný

Ne, není, je to prostředek, který umožňuje odsouzenému si uvědomit závažnost svého chování

Ve věznicích byl neměl být program zacházení pouze pracovní aktivity, protože co vězeň neví, tak se v tomto prostředí lehce naučí

Příloha M - Dotazník pro odsouzené

Dotazník pro odsouzené

1. Jaké ho jste pohlaví a kolik je vám roků ?

Muž -

Žena -

2. Jaké máte vzdělání?

Základní

Vyučen

Vyučen s maturitou

Střední s maturitou

Vyšší odborné

Vysokoškolské

3. Z jaké rodiny pocházíte?

Matka a dítě

Otec a dítě

Úplná rodina (děti, rodiče, prarodiče)

Nukleární rodina (děti a rodiče)

Adopce

Pěstounská péče

Sociální zařízení typu „Dětský domov“

4. Jaký je váš stav?

Svobodný/á

Ženatý/vdaná

Vdovec/vdova

Partnerství

5. Kolik máte dětí?

Žádné

1

2

3 a více

6. Jevíte zájem o Vaší rodinu a rodina má zájem o Vás?

Ano, mám zájem o svou rodinu a rodina jeví zájem o mne

Ne, nemám zájem o svou rodinu a rodina nejeví zájem o mne

Ano, mám zájem o svou rodinu, ale rodina nejeví zájem o mne

7. Jako mladistvý/á jste byl/a umístěn/a v některém z typů výchovných (nápravných) zařízení pro děti a mládež ?

Ano

Ne

8. Na jak dlouho jste byl/a umístěn/a ve výchovném (nápravném) zařízení pro děti a mládež?

Do 1 roku.....

Do 2 let.....

Více než dva roky

9. Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/é čin/y?

10. Jak dlouho jste nyní ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?

11. Projevil/a jste v minulosti zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR?

Ano

Ne

Nikdy jsem o tom neuvažoval/a

12. Jestliže ano, tak s jakým výsledkem proběhla tato spolupráce?

Spolupráce byla navázána pouze ze začátku a poté již neprobíhala

Spolupráce byla od začátku až po propuštění z výkonu trestu

Spolupráce proběhla pouze v navázání kontaktu a poté z mé strany byla ukončena

Spolupráce proběhla odesláním podnětu a oslovením probačního úředníka a po realizovaném pohovoru byla tímto úředníkem ukončena

13. Už jste v minulosti byl/a podmíněně propuštěn/a z výkonu trestu a byl vám uložen dohled probačním úředníkem?

Ano, jednou jsem už byl podmíněně propuštěn a byl mi uložen dohled

Ano, byl to vícekrát a vždy jsme měl uložen dohled

Ne, nikdy jsem nebyl podmíněně propuštěn

Ano, mohl jsem být podmíněně propuštěn ale s podmínkou dohledu jsem nesouhlasil

14. Proč jste nyní ve výkonu trestu?

Jsem poprvé ve výkonu trestu odnětí svobody

Jsem již po několikáté ve výkonu trestu odnětí svobody pro opětovné spáchání stejného trestného činu

Porušil jsem podmínky podmíněného propuštění

Porušil jsem podmínky probačního plánu dohledu a soudce mě poslal zpět do výkonu trestu

15. Využijete opět spolupráce PMS ČR k tomu, aby jste se dostal/a z výkonu trestu na svobodu?

Ano, využiji

Ne, nevyžiji

Možná, musím si to pořádně rozmyslet

16. Co si myslíte o spolupráci s PMS ČR a je to pro Vás k něčemu dobré, respektive pomůže Vám to dosáhnout Vašeho záměru?

Ano, spolupráce s PMS ČR se vyplatí vždy

Ne, již nikdy nebudu spolupracovat s PMS ČR

Je to výhodné pro odsouzeného, který je poprvé ve VTOS

Pro recidivistu, se to nevyplatí, vypracovaný posudek od PMS ČR je skoro vždy negativní a odsouzený se již na tzv. půlku nedostane na svobodu

Je to horší než ve výkonu trestu odnětí svobody

17. V případě Vašeho podmíněného propuštění budete řádně plnit stanovené povinnosti, omezení a konkrétní cíle, které budou uvedeny ve Vašem probačním plánu dohledu ?

Ano, budu plnit, vždy za každých okolností

Ne, nikdy jsem je neplnil a držet se jich nebudu

Budu je plnit pouze částečně, protože stejně probační úředník neví o všem co provádím

Je to jenom formalita, stejně probační úředník nemá, takové pravomoci, jako policista

18. Uvítal/a by jste, kdyby povinnosti, omezení a konkrétní cíle v probačním plánu dohledu plynule navazovaly na povinnosti a konkrétní cíle uvedené v programu zacházení?

Ano, bylo by to výborné,

Ne, je to zcela odlišné, nejde srovnávat vězení s probační službou

Určitě, aspoň by člověk nezažíval takové šoky z obrovské volnosti

Příloha N - Respondenti realizovaného výzkumu

Celkový přehled respondentů

V rámci přípravy výzkumu bylo rozdáno 150 dotazníků, z toho bylo 30 občanským zaměstnancům věznic, 30 pracovníkům probačních středisek, 30 osobám ze široké veřejnosti, 30 klientům probačních středisek a 30 vězňům z vazební věznice a z okolních věznic. U všech uvedených skupin bylo zastoupení obou pohlaví, tedy jak žen, tak mužů. Dotazníky jsou uloženy jako přílohy této práce:

PŘÍLOHA I - DOTAZNÍK PRO OBČANSKÉ ZAMĚSTNANCE VS ČR

PŘÍLOHA J - DOTAZNÍK PRO ZAMĚSTNANCE PMS ČR

PŘÍLOHA K - DOTAZNÍK PRO ŠIROKOU VEŘEJNOST

PŘÍLOHA L - DOTAZNÍK PRO KLIENTY PMS ČR

PŘÍLOHA M - DOTAZNÍK PRO ODSOUZENÉ OSOBY

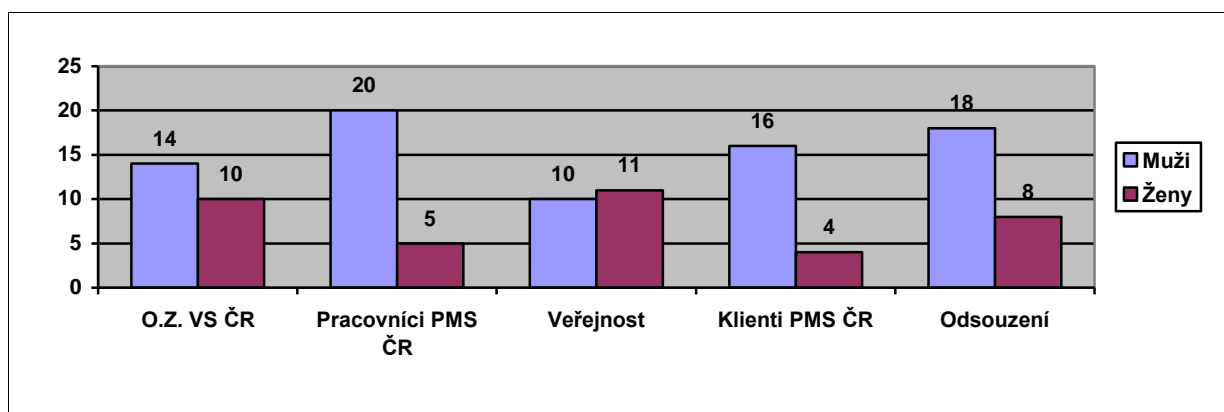
Z celkového počtu rozdaných 150 dotazníků se navrátilo 116 dotazníků řádně vyplněných a zařazených do výzkumného programu této práce. Od občanských zaměstnanců věznic 24 dotazníků, od pracovníků probačních středisek a jejich klientů 45 dotazníků (25 od zaměstnanců a 20 od jejich klientů), od široké veřejnosti z okolí bydliště výzkumníka se navrátilo 21 dotazníků a od vězňů z věznic 26 dotazníků.

Tabulka 1: Přehled respondentů

PŘEHLED RESPONDENTŮ	
POHLAVÍ RESPONDENTŮ	DRUH RESPONDENTŮ
	Občanští zaměstnanci VS ČR
Muži	9
Ženy	15
	Pracovníci PMS ČR
Muži	5
Ženy	20
	Široká veřejnost
Muži	10
Ženy	11
	Klienti PMS ČR
Muži	16
Ženy	4
	Odsouzené osoby
Muži	18
Ženy	8
CELKEM	116

Zdroj: vlastní šetření

Graf 1: Přehled respondentů

Zdroj: vlastní šetření

Anamnéza respondentů z řad občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR a vyhodnocení níže uvedených otázek z dotazníků:

Mezi občanské zaměstnance Vězeňské služby ČR bylo rozdáno celkem 30 dotazníků (100%) a celkem se navrátilo 24 dotazníků (80%).

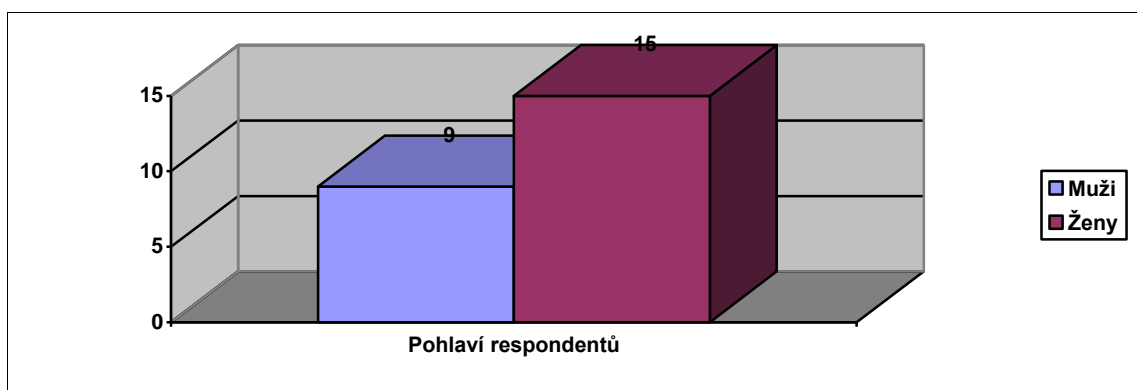
Dotazníky byly rozdány jak ve Vazební věznici Praha-Ruzyně, tak i v několika přilehlých věznic, které spadají do působnosti místních probačních středisek. Tyto dotazníky byly především podány k vyplnění těm občanským zaměstnancům, jež jsou zaměstnáni na úseku výkonu trestu odnětí svobody, a to především vychovatelům, sociálním pracovníkům, speciálním pedagogům a psychologům, kteří s vězni přicházejí do každodenního kontaktu a mají je na starosti.

Tabulka 2: Druh pohlaví zaměstnanců VS ČR

Otázka č. 1 - příloha I Jakého jste pohlaví?	
Pohlaví respondentů:	Počet respondentů:
Muži	9
Ženy	15

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 2: Jakého jste pohlaví?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

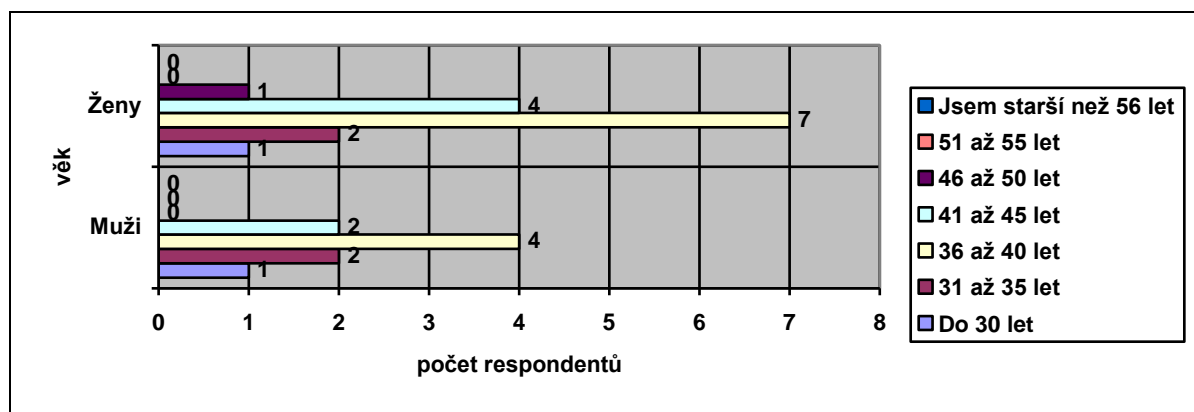
Z prováděného výzkumu vyplývá, že nejvíce zastoupeným pohlavím respondentů - zaměstnanců na úseku výkonu trestu v jednotlivých věznicích jsou ženy, a to u 15 dotazovaných respondentů (63%), muži jsou zastoupeni v 9 případech (37%).

Tabulka 3: Kolik vám je let?

Otázka č. 2 - příloha I		
Kolik vám je let?		
Věk respondentů:	počet mužů	počet žen
Do 30 let	1	1
31 až 35 let	2	2
36 až 40 let	4	7
41 až 45 let	2	4
46 až 50 let	0	1
51 až 55 let	0	0
jsem starší než 56 let	0	0
Celkem respondentů	9	15

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 3: Kolik vám je let?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Jak je možné pozorovat z grafu č. 3, nejvíce zastoupeným věkem ve Vězeňské službě ČR je rozhraní let mezi 36 až 40 lety, kdy je u žen zastoupeno 7 respondentů (29%) a muži jsou zastoupeni 4 respondenty (17%). U těchto respondentů lze předpokládat, že jsou jednak osobnostně a profesně vyzrálí a že si umí poradit s odsouzenou osobou, která nechce plnit své povinnosti vyplývající ze zákona VTOS a hlavně z programu zacházení, jež je aplikován ve výkonu trestu. Většinou se jednalo o občanské zaměstnance na pracovní pozici vychovatele, speciálního pedagoga a sociálního pracovníka.

Druhým nejpočetnějším věkem je stáří mezi 41 až 45 let; ženy zastupují 4 respondentky (17 %), muže 2 respondenti (8 %). U těchto respondentů jak u žen, tak i u mužů se jedná o věkově staří občanské zaměstnance, kteří nastoupili k Vězeňské službě ČR před několika lety anebo mají bohaté zkušenosti s vychovatelstvím, speciální pedagogikou a sociálními pracemi z civilního působení v různých státních či nestátních institucích např. ze školství, z poradenství, ze streetworkeru, atd. Zde lze uvažovat, že tyto zaměstnanci jsou již profesně erudovaní a velice zkušení, kteří vědí, jakým způsobem mají působit na osobnost odsouzeného, aby plnil veškerá stanovená opatření a úkoly vycházející z programu zacházení a nedělá jim vůbec žádné problémy podílet se na sestavování komplexní zprávy o odsouzených osobách. I zde jsou zastoupeni vychovatelé a přibyla zde pracovní pozice psychologa oddělení výkonu trestu odnětí svobody.

Třetí skupinou, která je zastoupena věkem mezi 31 až 35 lety je skupina respondentů 2 žen (8%) a 2 mužů (8 %), kteří působí ve Vězeňské službě ČR kratší dobu anebo jsou bývalými příslušníky ozbrojených sborů a splňují k zařazení na vychovatele či sociálního pracovníka vzdělanostní podmínky.

Čtvrtým a nejméně zastoupeným věkem jsou roky do 30 let, kdy ženy mají po 1 respondentce (4%) a muži mají též po 1 respondentovi (4%). U těchto dotazovaných je předpoklad, že splňují podmínky jednak vzděláním a jednak osobnostním vyzráním k zařazení na pozici vychovatele či sociálního pracovníka, ale po praktické stránce musí být svěřeni pod dohled zkušenějšího zaměstnance.

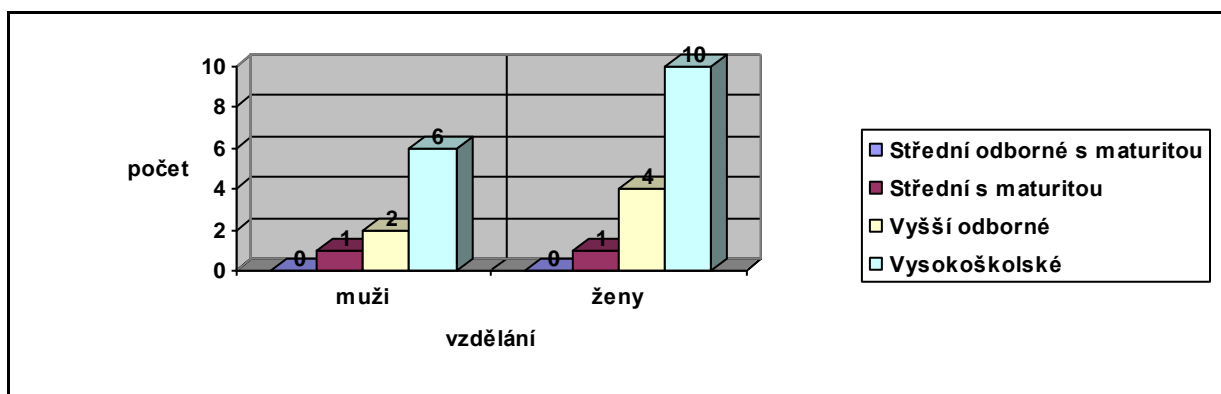
Poslední skupinou, která je zastoupena v rozhraní věku mezi 46 až 50 lety je 1 respondentka - žena (4%), u které jsou splněny všechny podmínky (vzdělání, osobní vyzrálou a praxe) k zařazení na stávající funkci psychologa oddělení výkonu trestu.

Tabulka 4: Dosažené vzdělání respondentů?

Otázka č. 3 - příloha I		
Jakého dosáhl/a vzdělání?		
Odpovědi:	muži	ženy
Střední odborné s maturitou	0	0
Střední s maturitou	1	1
Vyšší odborné	2	4
Vysokoškolské	6	10
celkem	9	15

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 4: Jakého jste dosáhl/a vzdělání?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Střední školu s maturitou má ukončenu v obou zastoupeních po 1 muži (4%) - *střední policejní akademie* tak po 1 ženě (4%) - *veřejná správa*. Tito respondenti jsou zařazeni na pracovní pozici vychovatele a vzhledem k vzdělanostním požadavkům na tuto funkci byli přijati na dobu určitou do doby, než si doplní vyšší odborné vzdělání nebo vysokoškolské vzdělání ve studijním programu bakalář.

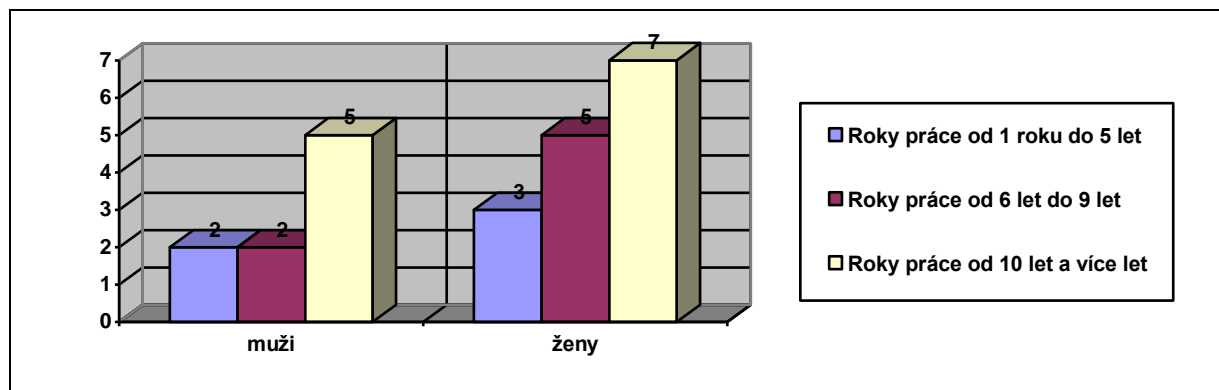
Vyšší odbornou školu uvádí 2 muži (8%) v oboru prevence kriminality a 4 ženy (17%) v oboru veřejné správy a v oboru prevence kriminality. Vysokoškolské studium má absolvováno 6 mužů (25%) v oborech psychologie, speciální pedagogiku a andragogika a 10 žen (42%) vystudovalo obor psychologie, speciální pedagogiku, pedagogiku a sociální pedagogiku. Ani jeden respondent nevedl, že má pouze střední odbornou školu s maturitní zkouškou a dál nestuduje.

Tabulka 5: Odpracované roky v pracovním poměru zaměstnance VS ČR?

Otázka č. 4 - příloha I		
Jak dlouho jste v pracovním poměru zaměstnance Vězeňské služby ČR?		
Délka odpracovaných let u VS ČR:	muži	ženy
Roky práce od 1 roku do 5 let	2	3
Roky práce od 6 let do 9 let	2	5
Roky práce od 10 let a více let	5	7
Celkem občanských zaměstnanců	9	15

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 5: Jak dlouho jste v pracovním poměru zaměstnance Vězeňské služby ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Pro snadnější vyhodnocování získaných dat byli respondenti rozděleni do tří skupin, a to podle délky odpracovaných roků u Vězeňské služby ČR. Dělení respondentů bylo následující: 1 až 5 let, 6 až 9 let a 10 let a více let a to proto, že délka trvání zaměstnaneckého poměru přímo ovlivňuje získané praktické zkušenosti v zacházení s odsouzenými osobami ve výkonu trestu, což odpovídá jejich způsobu práce při vytváření programu zacházení.

Dělení skupin:

1. skupina - roky odpracovaných let: od 1 roku do 5 let, tj. 2 muži (8 %) a 3 ženy (13 %).

Tato skupina je ve Vazební věznici Praha-Ruzyně a ve věznicích kde byl realizován výzkum, zastoupena v nejmenším počtu respondentů. Zde se jedná o respondenty, kteří nastoupili k Vězeňské službě ČR po ukončení studií anebo po krátkém pracovním působení v civilních organizacích a tudíž lze u nich očekávat, že praktické zkušenosti v zacházení a jednání s odsouzenými osobami budou malé. Nejčastějším pracovním zařazením takového pracovníka bývá funkce vychovatel odsouzených osob. Proto jsou tito méně zkušení zařazováni ke zkušenějším kolegům, kteří dohlížejí zpočátku na jejich pracovní výkony v oblasti jejich práce s odsouzenými osobami a průběžného hodnocení plnění programu zacházení. Toto se praktikuje u zaměstnanců, kteří nemají za sebou základní odbornou přípravu občanských zaměstnanců. Po absolvování této přípravy a po složení řádných zkoušek již zaměstnanec funguje zcela samostatně a po uplynutí 3 až 5 let pracovního poměru se od něho očekává už zcela samostatné pracovní působení.

2. skupina - roky odpracovaných let: od 6 let do 9 roků, tj. 2 muži (8 %) a 5 žen (21 %).

V této skupině lze dle získaných dat z dotazníků vysledovat další pracovní pozice. Vedle vychovatele odsouzených osob je zde uvedena i pracovní pozice sociálního pracovníka a speciálního pedagoga. Od těchto zaměstnanců se očekává úplné samostatné pracovní působení a rovněž i to, že si dokáží v určitých situacích poradit bez další pomoci. Dále jsou tito zaměstnanci zařazováni na pozice speciálního pedagoga, který garantuje u odsouzených odbornou úroveň realizace programu zacházení a vnitřní diferenciaci a současně metodicky usměrňuje výkon práce vychovatelů a vychovatelů pro volný čas.⁹⁹ U pozice sociálního pracovníka oddělení výkonu trestu se očekává, že bude zajišťovat

---

⁹⁹ NGŘ č. 21/2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. Část třetí : oddíl 1 - úkoly zaměstnanců oddělení výkonu trestu odnětí svobody, § 5, odst. 1.

analytickou a poradenskou činnost na úseku personální práce, výkonu trestu a vnějších vztahů v rámci dislokace věznice.¹⁰⁰

3. skupina - roky odpracovaných let: od 10 let a více let, tj. 5 mužů (21 %) a 7 žen (29 %).

Zde se jedná o zaměstnance, kteří mají velice bohaté praktické zkušenosti jednak s jednáním s odsouzenými osobami a s chováním při řešení různých obtížných situací a dále vědí jakým způsobem mají vypracovat komplexní zprávy o odsouzených osobách a jak sestavit programy zacházení a také jak průběžně tyto programy vyhodnocovat. Dle získaných dat z dotazníků jsou zde mimo výše uvedených pracovních pozic i psychologové oddělení výkonu trestu, kteří pro svoji činnost musí mít vystudovanou oborovou psychologii a jsou garanty odborné psychologické činnosti s odbornou úrovní realizace programu zacházení ve standardním výkonu trestu.¹⁰¹ Od těchto pracovníků se očekává úplné samostatné fungování.

Tabulka 6: Zastávané pracovní zařazení u Vězeňské služby ČR

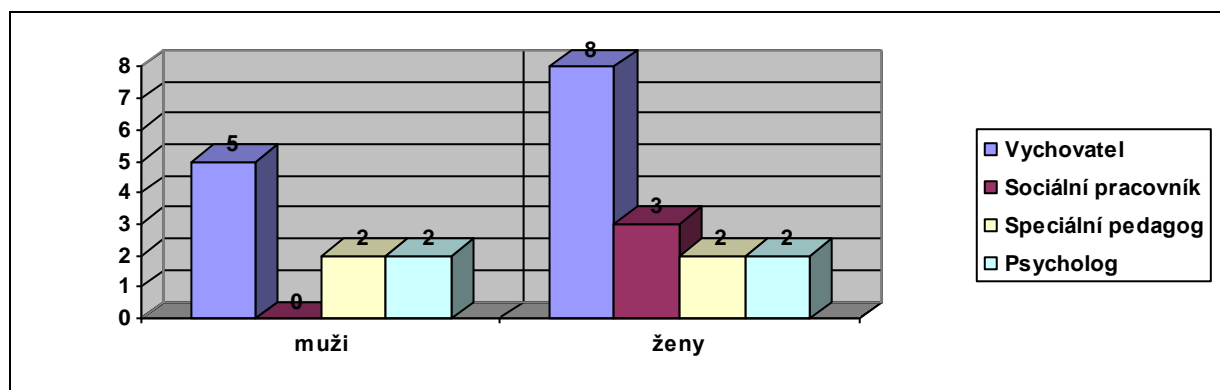
Otázka č. 5 - příloha I		
Jaké pracovní zařazení zastáváte?		
Pracovní pozice:	počet mužů	počet žen
Vychovatel	5	8
Sociální pracovník	0	3
Speciální pedagog	2	2
Psycholog	2	2
Celkem	9	15

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

¹⁰⁰ NGŘ č. 21/2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. Část třetí : oddíl 1 - úkoly zaměstnanců oddělení výkonu trestu odnětí svobody, § 8, odst. 1.

¹⁰¹ NGŘ č. 21/2010, kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. Část třetí : oddíl 1 - úkoly zaměstnanců oddělení výkonu trestu odnětí svobody, § 7, odst. 1.

Graf 6: Jaké pracovní zařazení zastáváte u Vězeňské služby ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Vzhledem k dosaženým výsledkům šetření lze u respondentů nalézt nejvíce zastávanou pracovní pozici: vychovatele - 5 mužů (21%) a 8 žen (34%). Zde se jedná o jednu z nejnáročnějších pracovních pozic ve Vězeňské službě ČR, protože právě vychovatelé jsou ti, kteří přicházejí do každodenního styku s odsouzenými osobami a musí s nimi jednat v různých situacích. Základním úkolem vychovatele je komplexní výchova, vzdělávací, diagnostické a preventivní činnosti zaměřené na celkový rozvoj vězňovy osobnosti. Vychovatel realizuje kázeňskou pravomoc u odsouzených, kteří porušili nějakým způsobem stanovená pravidla, ale také uskutečňuje odměňování odsouzených včetně zpracování návrhu na přerušení výkonu trestu. A právě zkušení vychovatelé svým přístupem k odsouzeným osobám mohou mnohdy předejít vyhoceným situacím, které by si jinak vyžádaly vůči takovému odsouzenému uplatnění různých sankcí .

Na pracovní pozici sociálního pracovníka jsou umístěny z dotazovaných respondentů pouze 3 ženy (13%) a ani jeden muž. Už ze samotného názvu pracovní pozice lze odvodit, že hlavní náplní této funkce bude především zajišťování sociálních potřeb a věcí dle požadavku odsouzené osoby. Vykonávaná sociální práce je zaměřena zejména na plynulý přechod odsouzených do řádného života společnosti.

V pracovní pozici speciálního pedagoga v oddělení výkonu trestu působí z dotazovaných respondentů 2 muži (8%) a 2 ženy (8%). Jedná se o velice důležité pracovní pozice, které vyžadují především vysokoškolské vzdělání nejlépe v oboru speciální pedagogiky ve studijním programu magistr. Speciální pedagog mimo toho, že řídí podřízené vychovatele, realizuje a odpovídá za spolupráci s ostatními odbornými zaměstnanci a za úroveň odborného zacházení s jednotlivými odsouzenými v návaznosti na jejich komplexní hodnocení.

Na pracovní pozici psychologa oddělení výkonu trestu jsou umístěni z dotazovaných respondentů 2 muži (8%) a 2 ženy (8%). I zde se jedná o nepostradatelnou pracovní pozici, která je důležitou součástí humánně fungujícího vězeňského systému. Psycholog ze svého titulu realizuje psychologicko - diagnostickou činnost u každého odsouzeného, zpracovává jejich psychologické posouzení v rámci komplexní zprávy, včetně doporučení pro program zacházení, přičemž vybírá a určuje diagnostické metody a vede z programu zacházení přinejmenším jednu odbornou speciálně výchovnou aktivitu.

Respondenti z řad pracovníků Probační a mediační služby ČR a vyhodnocení otázek z dotazníků:

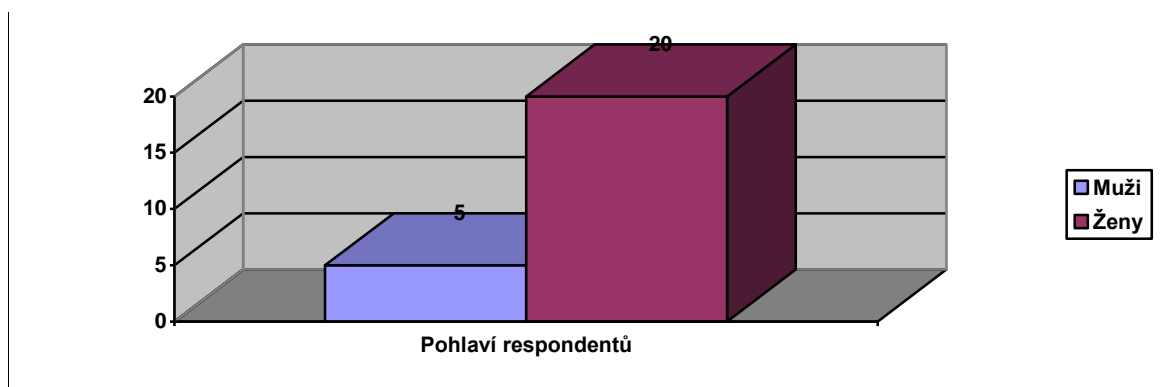
Mezi pracovníky Probační a mediační služby ČR bylo rozdáno 30 dotazníků (100%) a celkem se navrátilo 25 dotazníků (83%). Dotazníky byly rozdány do několika probačních středisek, které spadají do oblasti Vazební věznice Praha-Ruzyně a ostatních věznic, v nichž byl realizován výzkum, včetně i některých dalších probačních středisek, jež do oblasti uvedených věznic nespádají. Dotazníky byly předány k vyplnění především těm zaměstnancům, kteří mají na starosti program Parole „dohled nad podmíněně propuštěnými z VTOS“ a přicházejí tak do styku s odsouzenými a s klienty, kteří zažádali o spolupráci či je u nich sestavován plán dohledu.

Tabulka 7: Druh pohlaví pracovníků PMS ČR

Otázka č. 1 - příloha J	
Jakého jste pohlaví?	
Pohlaví respondentů:	Počet respondentů:
Muži	5
Ženy	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 7: Jakého jste pohlaví?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

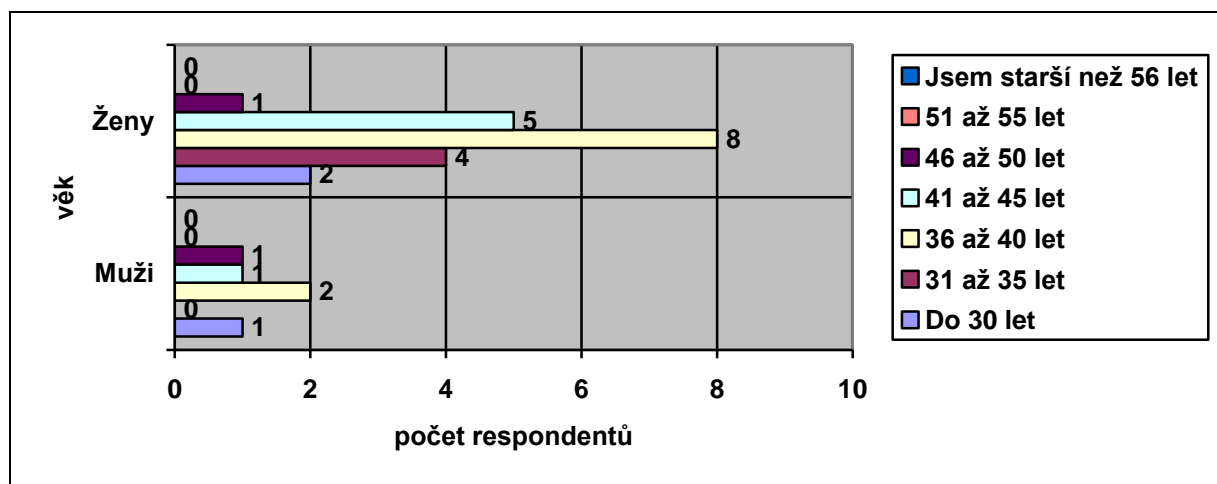
Z prováděného výzkumu vyplývá, že nejvíce zastoupeným pohlavím zaměstnanců v Probační a mediační službě ČR na úseku programu Parole jsou ženy, a to u 20 dotazovaných respondentů (63%), muži jsou zastoupeni v 5 případech (20%).

Tabulka 8: Věk respondentů

Otázka č. 2 - příloha J		
Kolik vám je let?		
Věk respondentů:	počet mužů	počet žen
Do 30 let	1	2
31 až 35 let	0	4
36 až 40 let	2	8
41 až 45 let	1	5
46 až 50 let	1	1
51 až 55 let	0	0
jsem starší než 56 let	0	0
Celkem respondentů	5	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 8: Kolik vám je let?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

I zde můžeme vysledovat z tabulky a grafu, že nejvíce zastoupeným věkem v probačních střediscích je rozhraní let mezi 36 až 40 léty, a to u mužů dvěma respondenty (8%) a ženy jsou v tomto věku zastoupeny 8 respondenty (32%). U těchto pracovníků lze předpokládat, že jsou profesně i osobně vyzrálí, dokáží si poradit při sestavování probačního plánu dohledu a umí komunikovat jak s pracovníky VS ČR, tak s vězni, i se svými klienty. Mimochodem toto rozhraní let je rovněž zastoupeno u velkého počtu respondentů ve Vězeňské službě ČR.

Druhou skupinou, která má nejvíce respondentů je rozhraní let mezi 41 až 45 léty, kdy je u mužů zastoupena 1 respondentem (4%) a ženami v zastoupení 5 respondentek (20%). U muže a poloviny žen se většinou jedná o věkově starší pracovníky, kteří nastoupili k Probační a mediační službě před 8 léty anebo mají za sebou praxi v oblasti sociálních služeb či ze školského prostředí. I zde je možno hovořit o tom, že jsou to velice profesně a osobnostně vyzrálí pracovníci, kteří si svým přístupem k vězňům a klientům dokáží vynutit požadované chování, jednání a plnění povinností.

Třetí skupinou, která má zastoupení pouze 4 respondentů (16%) je rozhraní let mezi 31 až 35 léty. Jedná se pouze o ženy. Tyto ženy jsou především zařazeny na pracovní pozici probačního asistenta. K výkonu této funkce postačuje pouze středoškolské vzdělání s maturitou. Výjimkou v této věkové skupince je jedna žena, která má vysokoškolské vzdělání a je tudíž zařazena na pracovní pozici probačního úředníka.

Čtvrtou skupinou, která je zastoupena věkem do 30 let tvoří 2 ženy (8%) a 1 muž (4%). Tato skupina je zaměstnaná v této instituci kolem necelá 4 léta, což je poměrně krátká

doba, vyžadující dohled zkušenějších pracovníků - zejména při sestavování probačních plánů dohledů. I zde je zaměstnán jeden pracovník na pozici probačního asistenta.

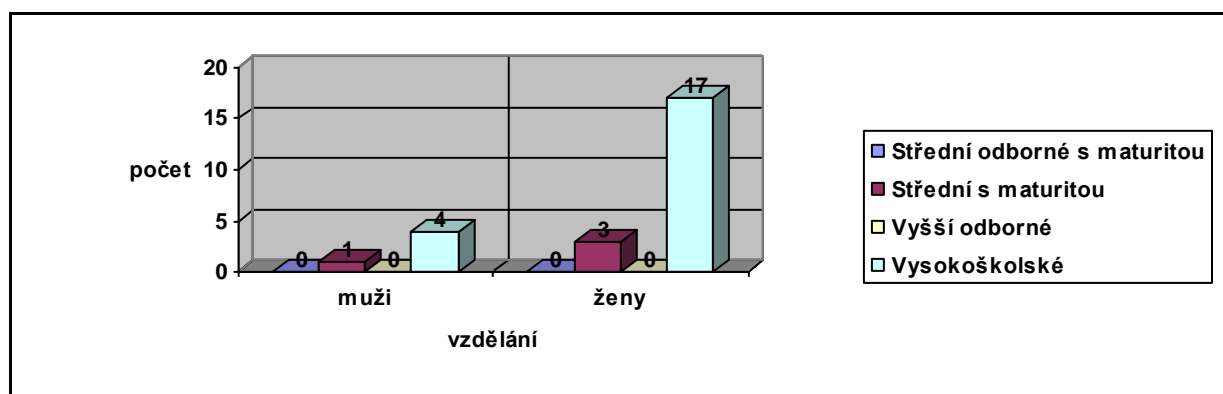
Pátou skupinou a nejméně zastoupeným věkem je rozhraní roků mezi 46 až 50 léty, kdy muži mají 1 respondenta (4%) a ženy též po 1 respondentovi (4%). U této skupiny respondentů se předpokládá, že jsou již plně osobnostně vyzrálí a profesně na výši.

Tabulka 8: Dosažené vzdělání respondentů

Otázka č. 3 - příloha J		
Jakého dosáhl/a vzdělání?		
Odpovědi:	muži	ženy
Střední odborné s maturitou	0	0
Střední s maturitou	1	3
Vyšší odborné	0	0
Vysokoškolské	4	17
celkem	5	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 9: Jakého jste dosáhl/a vzdělání?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

V tomto zobrazení dat za pomoci grafu a tabulky lze vysledovat shodné výsledky šetření, kdy střední školu s maturitou má ukončenou v obou zastoupeních jak 1 muž (4%) -

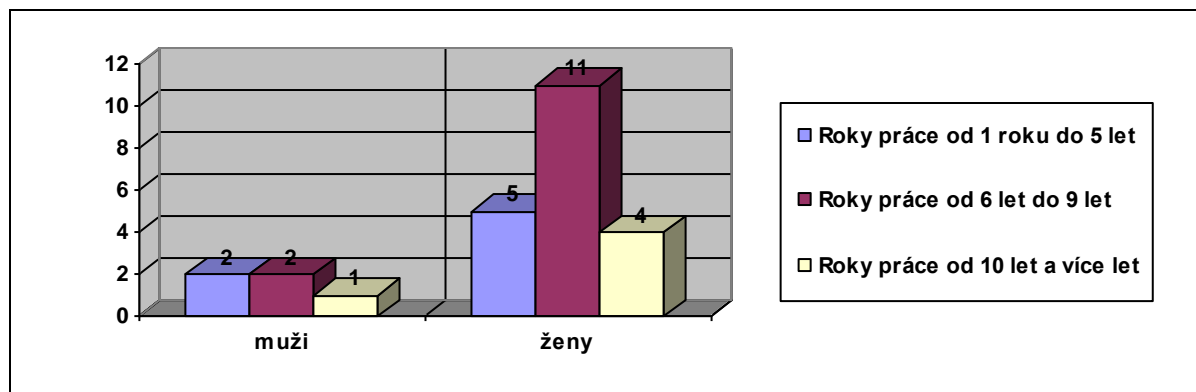
sociálně právní tak 3 ženy (12%) - veřejná správa. Tito respondenti jsou především zařazeni na pracovní pozici probačního asistenta. Vysokoškolské studium mají vystudováno 4 muži (20%) v oborech humanitních věd a 17 žen (68%), které vystudovaly rovněž obory, řazené do humanitních věd.

Tabulka 9: Odpracované roky v pracovním poměru pracovníka PMS ČR

Otázka č. 4 - příloha J		
Jak dlouho jste v pracovním poměru zaměstnance Probační a mediační služby ČR?		
Délka odpracovaných let u PMS ČR:	muži	ženy
Roky práce od 1 roku do 5 let	2	5
Roky práce od 6 let do 9 let	2	11
Roky práce od 10 let a více let	1	4
Celkem občanských zaměstnanců	5	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 10: Jak dlouho jste v pracovním poměru zaměstnance Probační a mediační služby ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf názorně ukazuje, že mezi dotazovanými respondenty probačních středisek uvádí 7 respondentů - z toho 2 muži (8%) a 5 žen (20%) - roky odpracované v PMS ČR od 1 roku do 5 let. V tomto nízkém rozmezí odpracovaných let lze spatřovat určitou benevolenci ze strany zaměstnavatele, především v zařezování méně zkušených osob na pozice, ve kterých pracují v přímém kontaktu s klienty.

Další dobou odpracovanou v PMS ČR s největším počtem zastoupených respondentů je rozmezí od 6 do 9 let, které uvádějí 2 muži (8%) a 11 žen (44%). U těchto respondentů se předpokládá úplná samostatnost, umocněná tvůrčím jednáním se s klienty a také s odsouzenými, kteří se dožadují navázání spolupráce s PMS ČR. U těchto respondentů se očekává úplná samostatnost při sestavování probačního plánu dohledu a jeho průběžného vyhodnocování včetně kontroly plnění stanovených omezení a povinností.

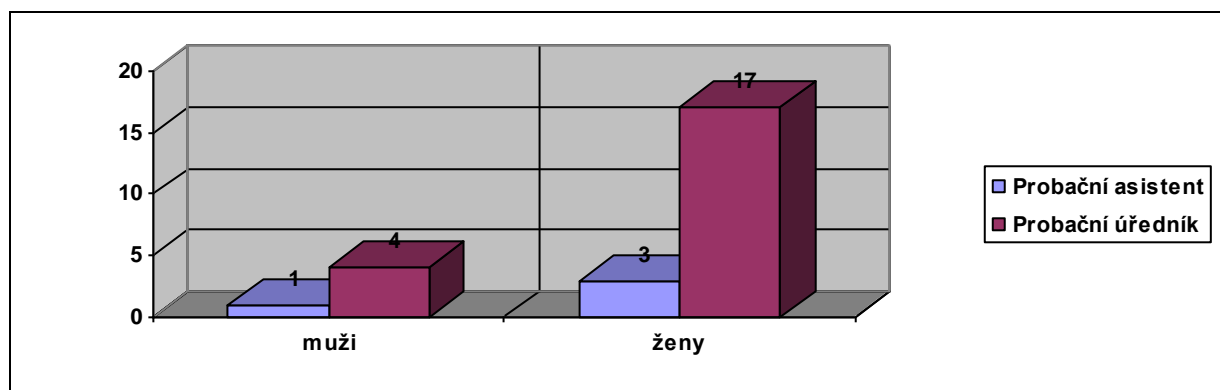
Poslední skupinou jsou dotazovaní s roky práce u PMS od 10 let a více let, kde je zastoupení respondentů o 1 muži (4%) a 4 ženách (16%). Tato skupina respondentů je považována za výborné zaměstnance, kteří zvládají své povinnosti vyplývající ze jejich pracovního zařazení s přehledem.

Tabulka 10: Pracovní zařazení u Probační a mediační služby ČR

Otázka č. 5 - příloha J		
Jaké pracovní zařazení zastáváte?		
Pracovní pozice:	počet mužů	počet žen
Probační asistent	1	3
Probační úředník	4	17
Celkem	5	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 11: Jaké pracovní zařazení zastáváte u Probační a mediační služby ČR?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Vzhledem k výše vyobrazeným výsledkům pomocí lze u respondentů spatřit nejvíce zastávanou pracovní pozici: probační úředník - 4 muži (16%) a 17 žen (68%). Na této pozici jsou většinou zaměstnanci, kteří již prošli pracovní pozicí probačního asistenta a z různých důvodů, buď nebylo volné místo probačního úředníka anebo museli počkat do doby, než si doplnili požadované vzdělání, tj. vysokoškolské v humanitním oboru v magisterském programu. Probační úředník ze své pracovní pozice musí zvládat znalosti právních předpisů a jiných pokynů nezbytných k výkonu své činnosti.

Na pozici probačního asistenta je umístěn z dotazovaných respondentů 1 muž (4%) a 3 ženy (12%). Už ze samotného názvu pracovní pozice vyplývá to, že probační asistent plní pokyny probačního úředníka, provádí a zabezpečuje organizaci střediska a dále vykonává i potřebné administrativní práce. V případě nepřítomnosti probačního úředníka plní probační asistent povinnosti v plném rozsahu dle popisu práce probačního úředníka.

Respondenti ze široké veřejnosti české společnosti a vyhodnocení níže uvedených otázek z dotazníků:

Mezi českou veřejnost bylo rozdáno 30 anonymních dotazníků (100%), jejichž účelem bylo zjištění osobních názorů dotazovaných na instituce Vězeňské služby ČR a Probační a mediační služby ČR. Návratnost činila celkem 21 vyplněných dotazníků (70%). Hlavním důvodem dotazování náhodně vybraných respondentů z řad veřejnosti bylo zajistit kontrolní vzorek, aby bylo možno završit výzkumné šetření zjištěním, zda naše česká veřejnost má vůbec nějaké povědomí o tom, že se zkoumané instituce snaží prostřednictvím edukačních programů o resocializaci odsouzených osob a potažmo o jejich bezproblémové začlenění do společnosti bez recidivujícího chování.

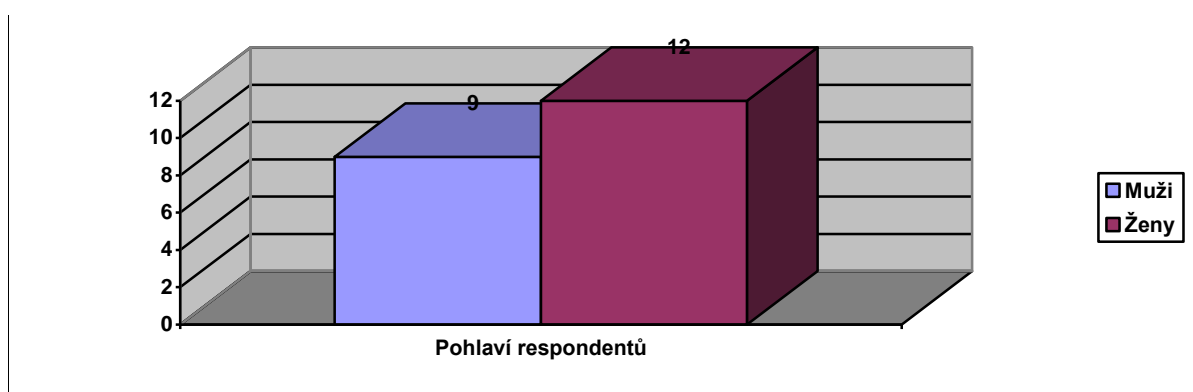
Pro lepší prezentaci získaných dat z první položené otázky z dotazníků pro širokou veřejnost, byla otázka č. 1 rozdělena do dvou otázek a získané odpovědi jsou upraveny do dvou tabulek a dvou grafů - viz níže.

Tabulka 11: Pohlaví dotazovaných občanů České republiky

Otázka č. 1 - příloha K	
Jakého jste pohlaví?	
Pohlaví respondentů:	Počet respondentů:
Muži	9
Ženy	12

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Graf 12: Jakého jste pohlaví?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

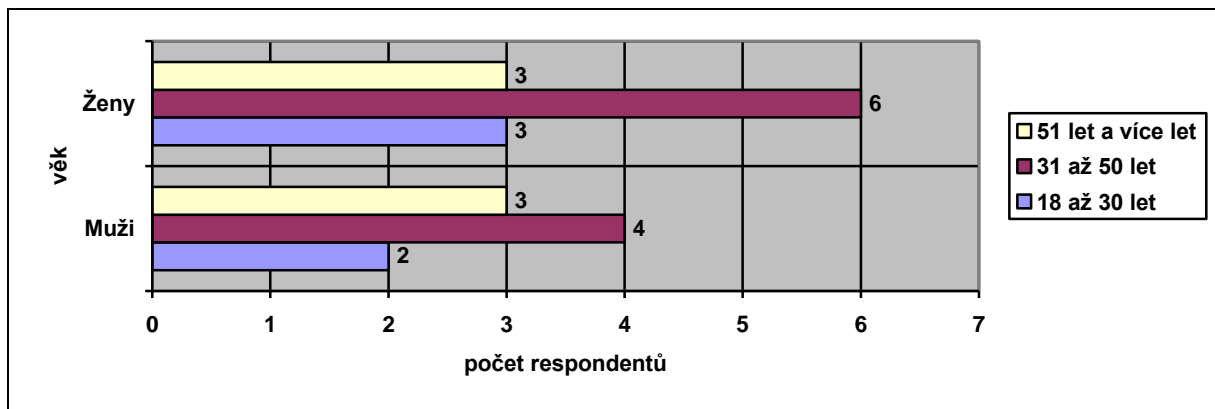
Z prováděného výzkumu vyplývá, že nejvíce respondentů z řad veřejnosti tvoří ženy - a to u 12 dotazovaných respondentů (57%), muži jsou zastoupeni v 9 případech (43%). I zde je možno pozorovat jev, že i v české společnosti narůstá feminizace, což se mimochodem projevuje i u populace vězňených osob. Samozřejmě větší počet žen mezi respondenty mohl být zapříčiněn i tím, že ženy bývají vstřícnější k dotazníkové akci a ochotnější věnovat jí svůj čas.

Tabulka 12: Věk občanů České republiky

Otázka č. 1 - příloha K Kolik je vám roků?		
Věk respondentů	Počet mužů	Počet žen
18 až 30 let	2	3
31 až 50 let	4	6
51 let a více let	3	3
Celkem respondentů	9	12

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Graf 13: Kolik vám je roků?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

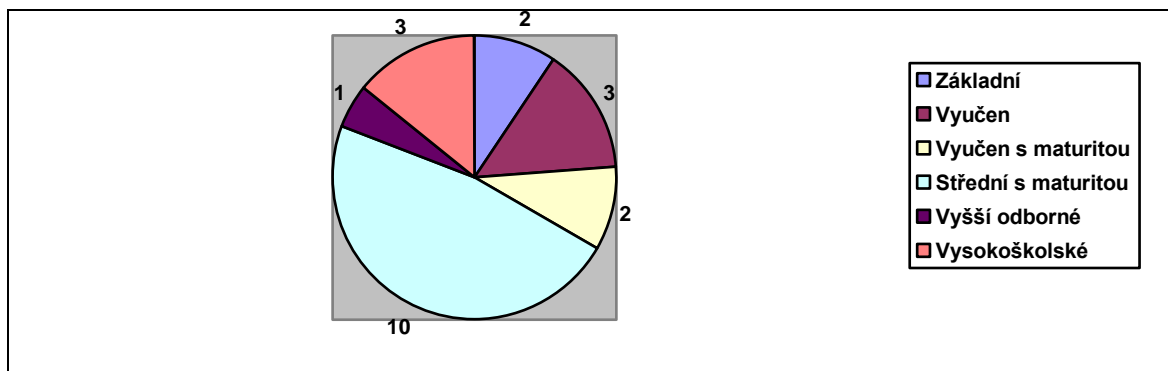
V odpovědích na otázku č. 1 lze pozorovat výrazné převýšení ženských respondentů zúčastněných v realizovaném výzkumu. Nejvíce dotazovaných žen má věk mezi 31 až 50 lety - zastoupení 6 ženami (29%) a 4 muži (19%). Dalším rozhraním věků, který je nejvíce zastoupený je věk od 51 let a více let, a to 3 ženami (14%) a 3 muži (14%). Poslední věková kategorie s rozhraním roků věku mezi 18 až 30 léty je **zastoupená 3 ženami (14%) a 2 muži (10%)**.

Tabulka 13: Dosažené vzdělání dotazovaných občanů České republiky

Otázka č. 2 - příloha K	
Jaké máte vzdělání?	
Dosažené vzdělání	Počet respondentů
Základní	2
Vyučen	3
Vyučen s maturitou	2
Střední s maturitou	10
Vyšší odborné	1
Vysokoškolské	3
Celkem respondentů	21

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Graf 14: Jaké máte vzdělání?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v místě trvalého bydliště výzkumníka a přilehlých aglomerací

Pomocí získaných dat je možno vypočítat, že v dotazované české populaci je nejvíce rozšířené vzdělání středoškolské s maturitní zkouškou, a to u 10 respondentů (48%). Vysokoškolské vzdělání uvedli 3 respondenti (14%), vyučení v oboru uvedli též 3 respondenti (14%), vyučení s maturitou bylo uvedeno u 2 respondentů (9,5%) a základní vzdělání uvedli též 2 respondenti (9,5%). Pouze 1 respondent (5%) uvedl, že má vystudovanou vyšší odbornou školu.

Respondenti z řad odsouzených osob

Mezi odsouzené osoby umístěné ve výkonu trestu odnětí svobody bylo rozdáno prostřednictvím vychovatelů 30 anonymních dotazníků (100%) a navrátilo se jich celkem 26 (87%). Dotazníky byly společně předány s dotazníky určenými pro vychovatele pracující ve Vazební věznici Praha-Ruzyně v oddělení výkonu trestu a pro vychovatele pracující v objektu Řepy, kde vykonávají trest odnětí svobody odsouzené ženy. Dále byly dotazníky předány k vyplnění i do okolních věznic, které jsou v blízkosti Vazební věznice Praha-Ruzyně, ve které je vykonáván též místní výkon trestu odnětí svobody.

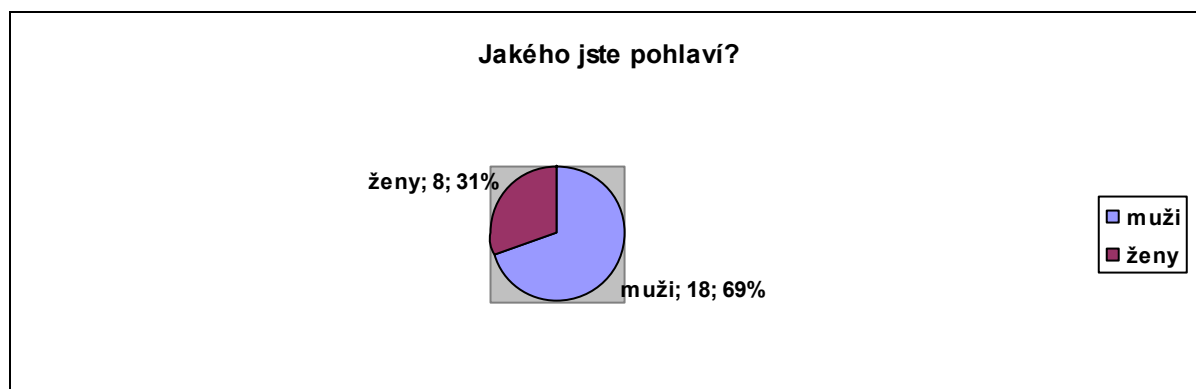
Do realizovaného výzkumu byli především zapojeni ti odsouzení, kteří již měli a nebo mají zkušenost s Probační a mediační službou ČR.

Tabulka 14: Pohlaví odsouzených osob ve VTOS

Otázka č. 1 - příloha M	
Jakého jste pohlaví?	
Pohlaví respondentů:	Počet respondentů:
Muži	18
Ženy	8
Celkem respondenti	26

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 15: Pohlaví respondentů umístěných ve VTOS

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

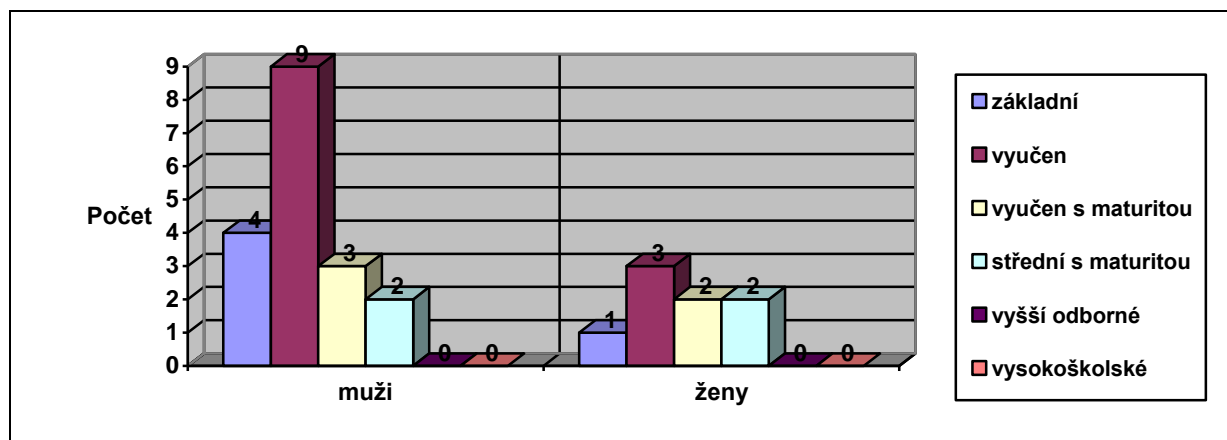
Dle výsledků získaných z dotazníků od jednotlivých respondentů se tohoto výzkumu zúčastnilo 18 odsouzených mužů (69%) a 8 odsouzených žen (31%), z čehož lze dedukovat, že zájem o spolupráci s Probační a mediační službou ČR bude v budoucnu nejen u odsouzených mužů, ale částečně i u žen.

Tabulka 15: Vzdělání odsouzených respondentů

Otázka č. 2 - příloha M		
Jaké máte vzdělání?		
Odpovědi:	muži	ženy
Základní	4	1
Vyučen	9	3
Vyučen s maturitou	3	2
Střední s maturitou	2	2
Vyšší odborné	0	0
Vysokoškolské	0	0
Celkem:	18	8

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 16: Dosažené vzdělání odsouzených respondentů

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

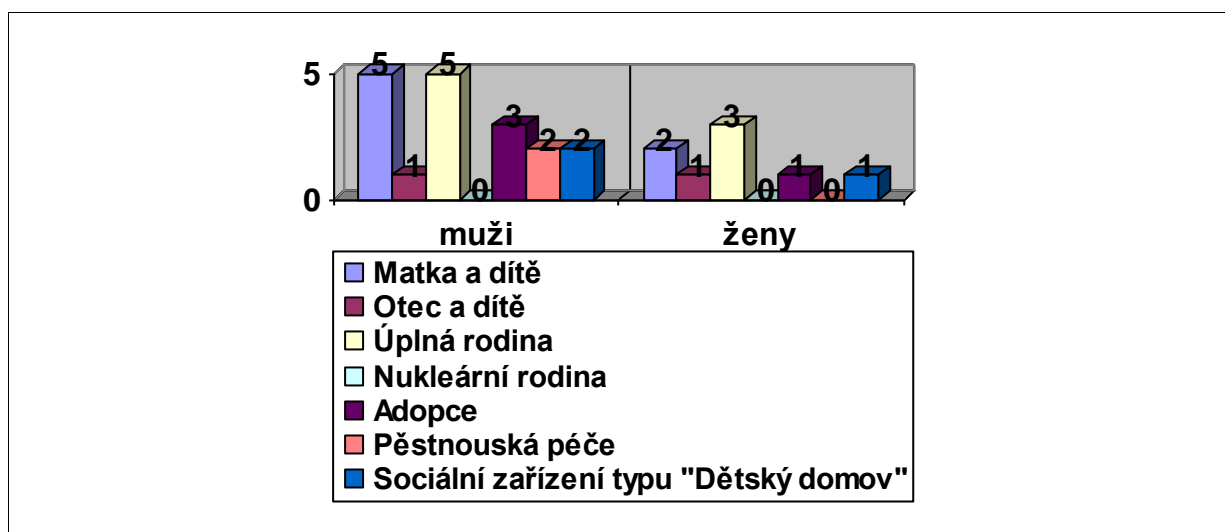
Z dotazovaných respondentů má 12 odsouzených (46%) pouze učební obor s výučním listem. Dokonce se lze domnívat, že někteří z nich ani nedokončili řádně učební obor závěrečnou zkouškou. Základní vzdělání absolvovalo 5 odsouzených osob (19%). Vyučení s maturitou mají 3 odsouzení muži (11%) a 2 odsouzené ženy (8%). Střední školu s maturitou absolvovali 2 muži (8%) a 2 ženy (8%). Dle získaných dat, které jednotlivý respondenti uvedli ve svých anonymních dotaznících je možné se domnívat, že vzdělání respondentů hraje určitou roli má souvislost se spáchanými trestnými činy a s počtem umístění do výkonu trestu odnětí svobody.

Tabulka 16: Rodinné zázemí odsouzených respondentů

Otázka č. 3 - příloha M		
Z jaké rodiny pocházíte?		
Odpovědi:	muži	ženy
Matka a dítě	5	2
Otec a dítě	1	1
Úplná rodina	5	3
Nukleární rodina	0	0
Adopce	3	1
Pěstounská péče	2	0
Soc. zař. typu „DD“	2	1
Celkem:	18	8

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 17: Z jaké rodiny pocházíte?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

U 9 odsouzených respondentů (35%) - 6 mužů (23%) a 3 žen (12%) lze očekávat určité prohřešky vůči vnitřnímu řádu a možnost neplnění stanovených podmínek v programu zacházení. U 5 odsouzených mužů (19%) a 3 odsouzených žen (11%), kteří pocházejí z úplné rodiny je možno pozorovat rovněž nepatrné porušování vnitřního řádu a také při plnění pracovních aktivit uvedených v jejich programu zacházení.

Poslední skupinou odsouzených osob čítajících 7 mužů (27%) a 2 ženy (8%) jsou dotazovaní, kteří pocházejí z adopce, pěstounské péče nebo vyrůstali v různých sociálních zařízeních a je u nich možné předpokládat snadnější přizpůsobení se k psaným pravidlům uvedeným ve vnitřním řádě věznice a řádné plnění programu zacházení.

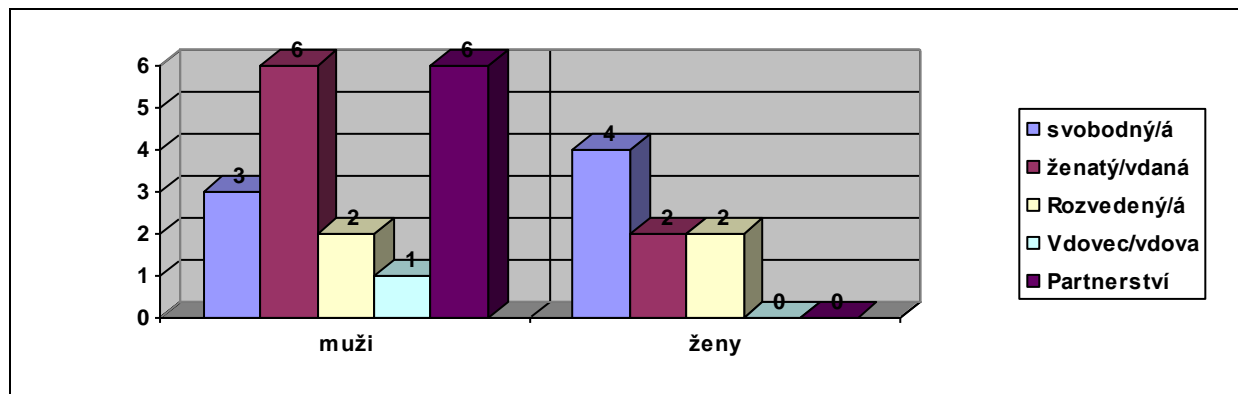

Tabulka 17: Rodinný stav odsouzených respondentů

Otázka č. 4 - příloha M Jaký je váš stav?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Svobodný/á	3	4
Ženatý/vdaná	6	2
Rozvedený/á	2	2
Vdovec/vdova	1	0
Partnerství	6	0
Celkem respondentů	18	8

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 18: Jaký je váš stav?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Z dotazovaných respondentů uvedlo 12 odsouzených mužů (46%) a 2 odsouzené ženy (8%) svůj aktuální stav jako ženatí či vdané anebo žijí v partnerském vztahu. Podle praktických zkušeností pracovníků věznic se od těchto odsouzených osob dá očekávat snadnější plnění stanovených příkazů a pokynů v programu zacházení a nemají tak časté prohřešky vůči ZVTOS, ŘVTOS a VŘV. 3 odsouzení muži (12%) a 4 odsouzené ženy (15%) uvádí, že jsou svobodní či svobodná. U těchto osob je podle zkušeností pracovníků věznic možno předpokládat, že budou mít určité problémy s dodržováním psaných pravidel, což se

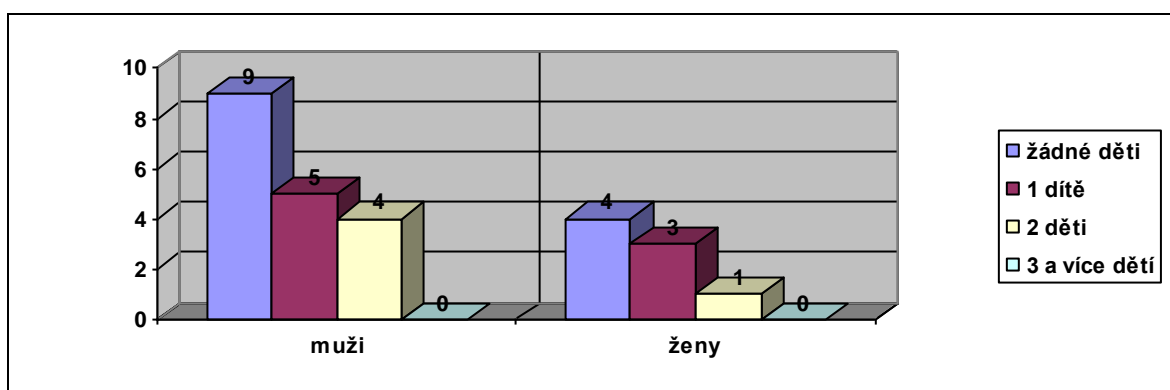
dá vyvozovat i u 2 mužských respondentů (8%) a 2 ženských respondentů (8%), kteří uvedli, že jsou rozvedeni. Pouze 1 odsouzený muž (4%) uvedl, že je vdovcem.

Tabulka 18: Počet dětí odsouzených respondentů

Otázka č. 5 - příloha M		
Kolik máte dětí?		
Odpovědi respondentů	Muži	Ženy
Žádné dítě	9	4
1 dítě	5	3
2 děti	4	1
3 děti a více dětí	0	0
Celkem respondentů	18	8

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 19: Kolik máte dětí?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Dle těchto zjištěných dat se lze domnívat, že největší problémy s přizpůsobením se stanoveným příkazům a povinnostem uvedeným v programu zacházení budou mít odsouzené osoby, které uvedly, že nemají žádné dítě, tj. 9 odsouzených mužů (35%) a 4 odsouzené ženy (15%). Po 1 dítěti má 9 odsouzených mužů i žen (35%), po 2 dětech má 5 odsouzených mužů

i žen (19%). Samozřejmě, že určité výkyvy v neplnění programu zacházení budou i odsouzené osoby, které mají děti, ale zřejmě nepříliš závažného typu.

Tabulka 19: Zájem o rodinu

Otázka č. 6 - příloha M		
Máte zájem o Vaší rodinu a rodina má zájem o Vás?		
Odovědi respondentů	Muži	Ženy
a	11	5
b	5	2
c	2	1
d	0	0
Celkem respondentů	18	8

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Poznámka:

Odověď:

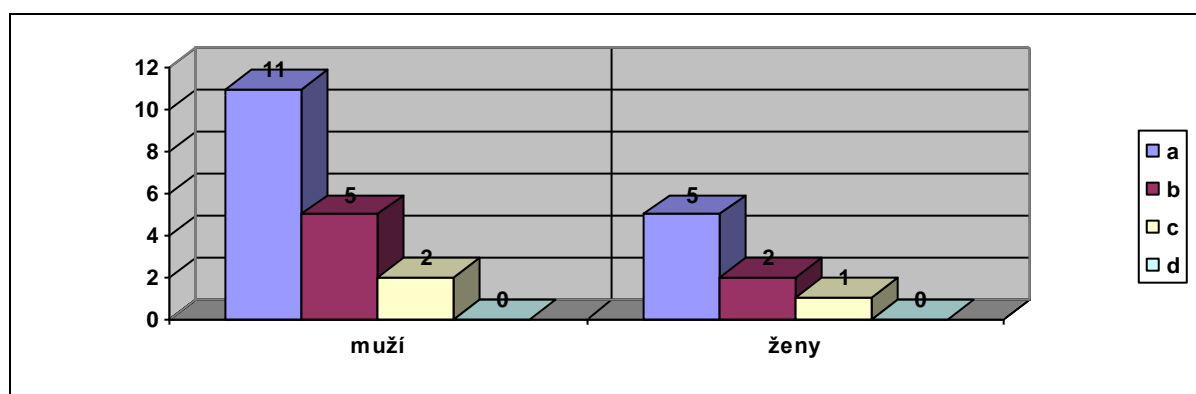
a = ano, mám zájem o svou rodinu a rodina jeví zájem o mne,

b = ne, nemám zájem o svou rodinu a rodina nejeví zájem o mne,

c = ano, mám zájem o svou rodinu, ale rodina nejeví zájem o mne,

d = jiné.

Graf 20: Máte zájem o Vaší rodinu a rodina má zájem o Vás?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

16 dotazovaných respondentů (61%), odsouzených mužů i žen má zájem o svou rodinu a rodina jeví zájem o ně. Z tohoto je možno usoudit, že respondenti budou ochotněji

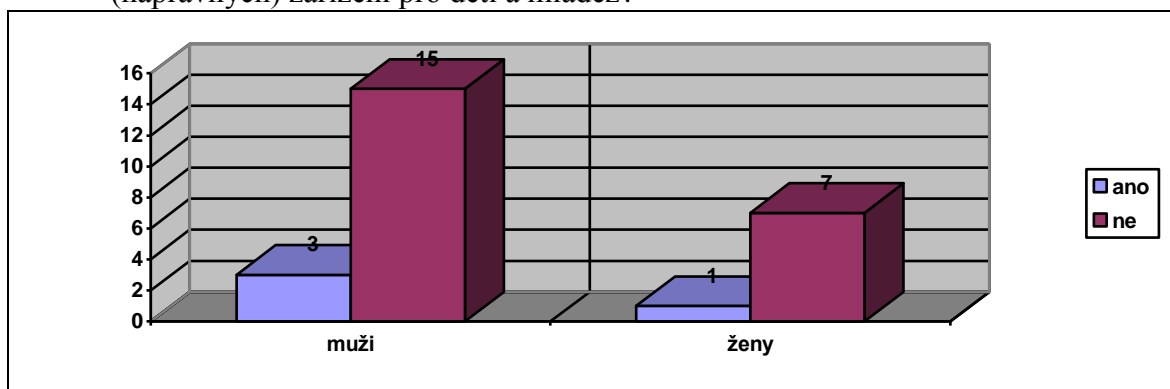
plnit příkazy a pokyny zaměstnanců a že rovněž se ochotněji budou zapojovat do stanovených aktivit v programu zacházení. Protože z toho pro ně vyplývá, že čím více se zúčastňují aktivit a plní stanovený program zacházení a není ze strany zaměstnanců žádných stížností či negativních hodnocení, tak se mohou dostat za odměnu na volnou vycházku, která může být až několikadenní mimo věznic. Naproti tomu hodně dotazovaných respondentů uvedlo, a to 7 mužů i žen (27%), že nemá zájem o rodinu a rodina nejeví zájem o ně. Pouze 1 žena (4%) uvedla, že má zájem o svou rodinu, ale její blízcí tento zájem nesdílí (*dotyčná žena je ve výkonu trestu odnětí svobody za trestný čin vraždy - zabila své dítě*).

Tabulka 20: Umístění v některém typu výchovných zařízení v době mládí

Otázka č. 7 - příloha M		
Jako mladistvé osoby jste byly umístěny v některém z typů výchovných (nápravných) zařízení pro děti a mládež?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Ano	3	1
Ne	15	7
Celkem respondentů	18	8

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 21: Jako mladistvé osoby jste byly umístěny v některém z typů výchovných (nápravných) zařízení pro děti a mládež?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Z této otázky je zřejmé to, že dotazovaní respondenti z řad odsouzených osob nepobývaly v žádném z výchovných zařízení pro děti a mladistvé, což dokazují výše uvedená

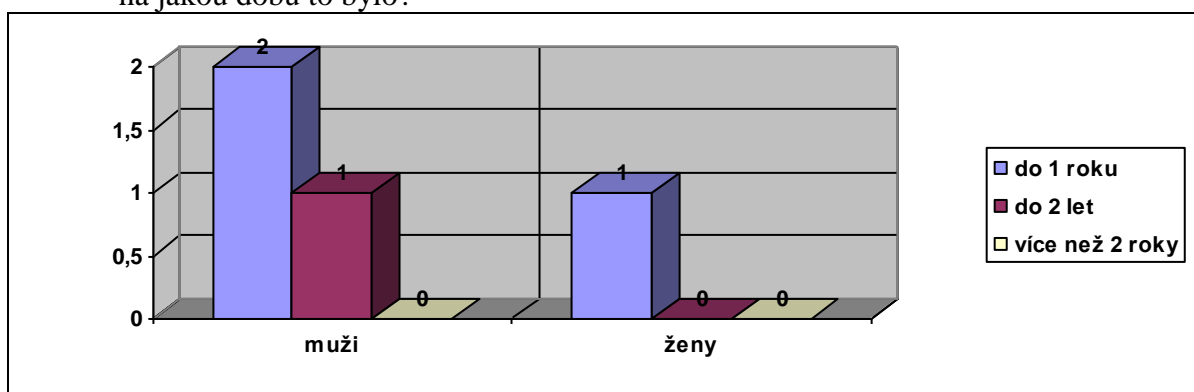
data, kdy 15 odsouzených mužů (58%) a 7 odsouzených žen (27%) nikdy v těchto zařízeních nebylo umístěných. A dá se u nich předpokládat, že před svým uvězněním řádně vedli svůj život a že program zacházení pro ně bude spíše formalita, která bude z jejich strany řádně plněna. Pouze 3 muži (11%) a 1 žena (4%) se doznali k tomu, že v mládí pobývali v zařízeních pro mladistvé.

Tabulka 21: Délka pobytu ve výchovném zařízení pro děti a mládež

Otázka č. 8 - příloha M		
Pokud jste byl/a umístěn/a ve výchovném či nápravném zařízení pro děti a mládež - na jakou dobu to bylo?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Do 1 roku	2	1
Do 2 let	1	0
Více než dva roky	0	0
Celkem respondentů	3	1

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 22: Pokud jste byl/a umístěn/a ve výchovném či nápravném zařízení pro děti a mládež - na jakou dobu to bylo?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

U výše uvedených respondentů, kteří v průběhu svého mládí byli umístěni v některém z typů výchovných zařízení a měli již co do činění se psanými vnitřními pravidly těchto výchovných ústavů, lze předpokládat určité výkyvy v plnění stanovených povinností a úkolů

vyplývající z interních předpisů a z programů zacházení ve výkonu trestu odnětí svobody. Umístění ve výchovném či nápravném zařízení do jednoho roku prodělali 3 respondenti (11%) a do dvou let pouze 1 respondent z celkového počtu (4%).

Tabulka 22: Počet vykonaných trestů a druh trestné činnosti

Otázka č. 9 - příloha M						
Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/e čin/y?						
Odpovědi:	Muži			Ženy		
	Kolikrát trestán	Za jaký trestný čin		Kolikrát trestána	Za jaký trestný čin	
		Lehký	Těžký		Lehký	Těžký
Poprvé trestán	7			4		
2 až 3 krát trestán	7	10	8	3	5	3
4 a vícekrát trestán	4			1		
Celkem respondentů	18			8		

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

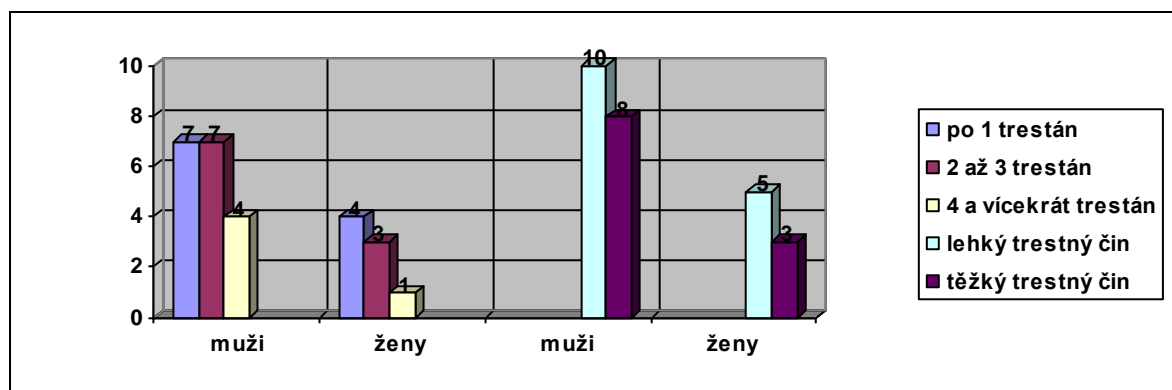
Poznámka:

Uvedené trestné činy od odsouzených osob byly rozděleny na lehké a těžké trestné činy:

Lehké = krádeže, podvody, neplacení alimentů, zpronevěra, maření úředního rozhodnutí, poškozování cizí věci atd.

Těžké = loupežné přepadení, trestné činy se sexuálním podtextem, držení a šíření omamných a psychotropních látek, týrání svěřené osoby, ublížení na zdraví s následkem smrti, spáchání vražd či zabití.

Graf 23: Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/é čin/y?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Dle výše prezentovaných dat je možno pozorovat, že jedenkrát trestáno bylo 7 odsouzených mužů (27%) a 4 odsouzené ženy (15%). 7 odsouzených mužů (27%) a 3 odsouzené ženy (12%) byli v minulosti trestáni více než jednou. Čtyřikrát a více byli trestáni 4 odsouzení muži (15%) a 1 odsouzená žena (4%). Tyto výsledky ovšem potvrzují domněnku výzkumníka, že odsouzení, kteří ji byli ve výkonu trestu odnětí svobody více než jednou, tak mají pravděpodobně zkušenosti z předešlého trestu odnětí svobody s programem zacházení a vědí co je bude očekávat.

Tzv. lehké trestné činy spáchalo celkem 15 dotazovaných respondentů (58%) a těžké trestné činy má na svědomí pouze 11 respondentů (42%). Do těžkých trestných činů lze zařadit činy s podtextem fyzického násilí vůči druhým osobám či trestné činy, které spadají do kategorie § 88 odst. 4 zákona č. 40/2009 Sb., o trestním zákoníku.

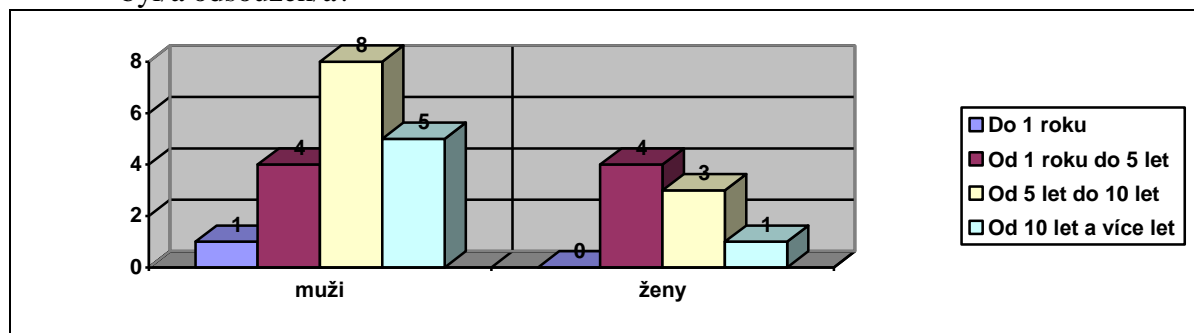
Tabulka 23: Délka pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?

Otázka č. 10 - příloha M		
Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Do 1 roku	1	0
Od 1 roku do 5 let	4	4
Od 5 let do 10 let	8	3
Od 10 let a více let	5	1

Celkem respondentů	18	8
---------------------------	-----------	----------

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

Graf 24: Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

11 respondentů (42% z celkově zkoumaných odsouzených mužů i žen) uvedlo délku pobytu ve výkonu trestu odnětí v rozmezí 5 až 10 let, 8 respondentů (31%) od 1 roku do 5 let, 6 respondentů (23%) uvedlo délku ve výkonu trestu odnětí svobody delší jak 10 let. Pouze 1 respondent (4%) vepsal do dotazníku, že je ve vězení na dobu 1 roku za trestný čin poškozování cizí věci.

V dotaznících od respondentů byly uvedeny různé trestné činy, za které tito respondenti byli odsouzeni k nepodmíněnému trestu s odnětím svobody. U odsouzených mužů byl nejvíce zastoupen trestný čin nedovolené výroby a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, v těsném závěsu se drží podvod, kterému sekunduje ublížení na zdraví společně s loupežným přepadením a několik odsouzených respondentů je ve výkonu trestu umístěno za trestný čin vraždy a znásilnění.

Odsouzené ženy jsou umístěné ve výkonu trestu pro zcela odlišené trestné činy, a to za trestné činy maření úředního rozhodnutí a podvodu, poté následuje šíření a prodej omamných a psychotropních látek. Dalším trestným činem, pro nějž jsou odsouzené ženy respondentky ve výkonu trestu odnětí svobody je týrání svěřené osoby a trestný čin vraždy.

Respondenti z řad klientů z Probační a mediační služby ČR a vyhodnocení níže uvedených otázek z dotazníků:

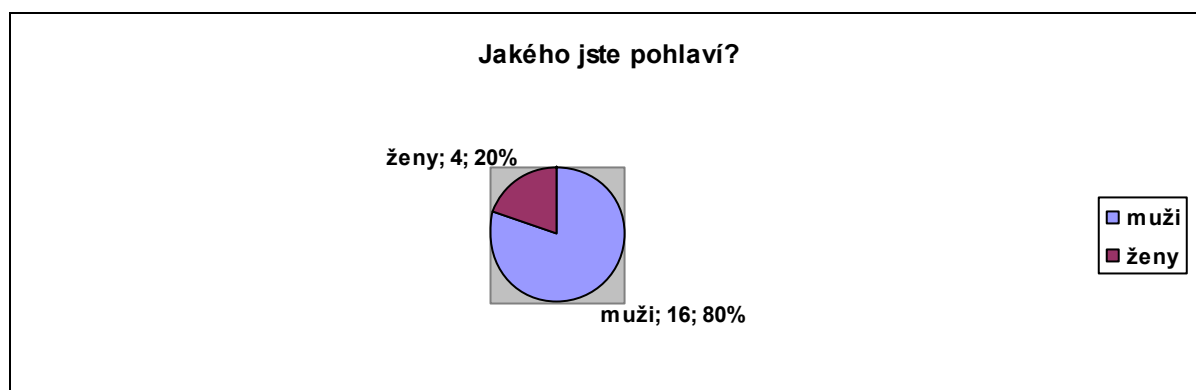
Mezi klienty Probační a mediační služby ČR bylo rozdáno prostřednictvím zaměstnanců probačních středisek 30 anonymních dotazníků (100%) a navrátilo se pouze 20 dotazníků (67%).

Tabulka 24: Pohlaví klientů Probační a mediační služby ČR

Otázka č. 1 - příloha L	
Jakého jste pohlaví?	
Pohlaví respondentů:	Počet respondentů:
Muži	16
Ženy	4
Celkem respondenti	20

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 25: Pohlaví klientů v Probační a mediační službě ČR

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

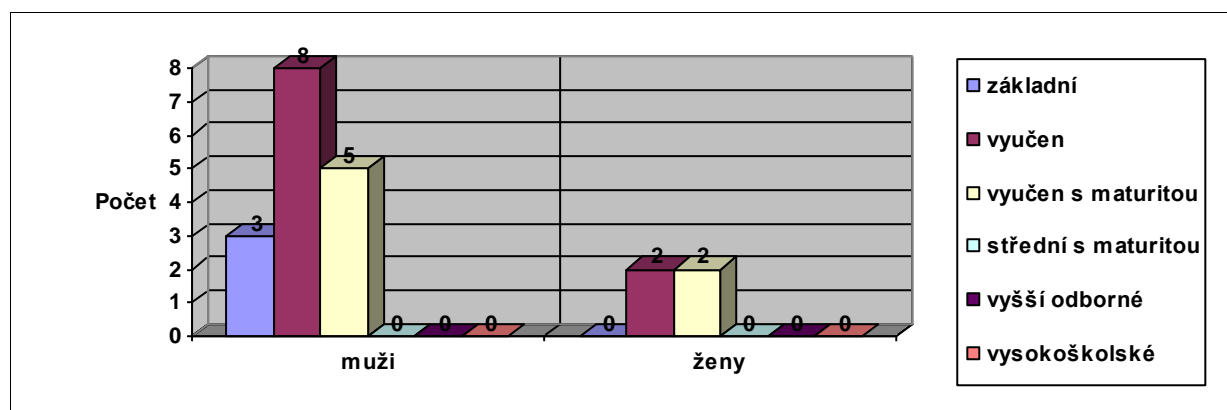
Na základě realizovaného výzkumu v instituci Probační a mediační služby ČR se dle výše uvedených dat zúčastnilo dotazníkového výzkumu celkem 20 respondentů, a to 16 mužů (80%) a 4 ženy (20%). Pomocí těchto dat se výzkumník může domnívat, že program Parole poskytovaný Probační a mediační službou ČR je nevíce využíván muži.

Tabulka 25: Vzdělání klientů probačních středisek

Otázka č. 2 - příloha L		
Jaké máte vzdělání?		
Odpovědi:	muži	ženy
Základní	3	0
Vyučen	8	2
Vyučen s maturitou	5	2
Střední s maturitou	0	0
Vyšší odborné	0	0
Vysokoškolské	0	0
Celkem:	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 26: Dosažené vzdělání klientů probačních středisek

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Z jednotlivých dotazovaných respondentů mají pouze 3 klienti - muži (15%) základní vzdělání. Absolvování středního odborného učiliště a získání výučního listu uvedlo z dotazovaných respondentů 8 mužů (40%) a 2 ženy (10%). Vyučení s maturitou absolvovalo 5 mužů (25%) a 2 ženy (10%).

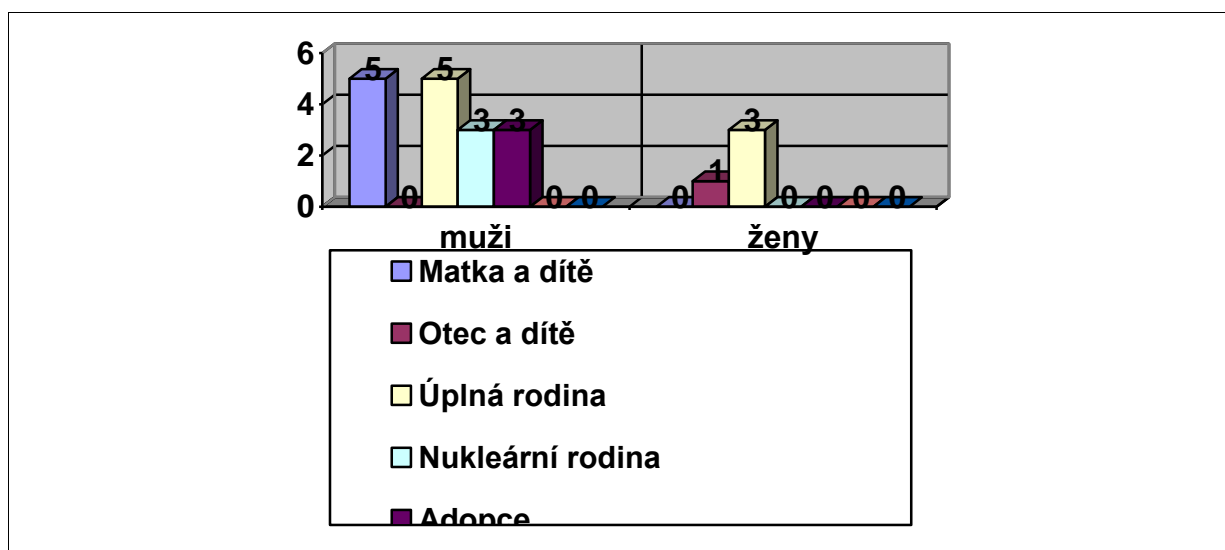
Z tohoto souhrnu získaných dat lze očekávat, že největší problém s dodržováním probačního plánu dohledu budou mít respondenti, kteří uvedli, že mají pouze dochozenou základní školu. U těchto respondentů jsou realizovány různé rekvalifikační kurzy k udržení jejich zaměstnání. Je totiž vycházeno ze zkušenosti, že nemá-li klient dostatek finančních prostředků k zajištění svých základních životních potřeb, snadno se dostane na šikmou plochu, která většinou bývá prvním impulsem k opětovnému páčání trestné činnosti.

Tabulka 26: Rodinné zázemí klientů probačních středisek

Otázka č. 3 - příloha L		
Z jaké rodiny pocházíte?		
Odpovědi:	muži	ženy
Matka a dítě	5	0
Otec a dítě	0	1
Úplná rodina	5	3
Nukleární rodina	3	0
Adopce	3	0
Pěstounská péče	0	0
Soc. zař. typu „DD“	0	0
Celkem:	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 27: Z jaké rodiny pocházíte?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

U 6 dotazovaných respondentů (30%) dle výzkumem zjištěných dat je zřejmé, že pocházejí z neúplných rodin a lze u nich předpokládat určité výkyvy v dodržování probačního plánu dohledu v bodech stanovených konkrétních cílů (např. předložit platnou pracovní smlouvu, způsob vyrovnání poškozených jeho trestnou činností, apod.) či omezení a povinností stanovených soudem (např. zdržet se zákazu užívání alkoholických nápojů a omamných a psychotropních látek). U těchto osob je více než určité, že pokud pocházejí z rodiny s jedním rodičem, který zastával obě role a hlavně zajišťoval příjem finančních prostředků do rodiny, že neměl dostatek času na výchovu svých dětí a tudíž i ztrácel přehled o tom, co právě dělají a zda si plní své povinnosti.

Dalších 11 respondentů (55%) uvedlo, že pocházejí z úplné a nukleární rodiny, u které je zřejmé to, že rodiče věděli o svých ratolestech a měli na ně dostatek času. Takže je možno od nich očekávat, že mají naučené základní zásady v dodržování a plnění svých povinností.

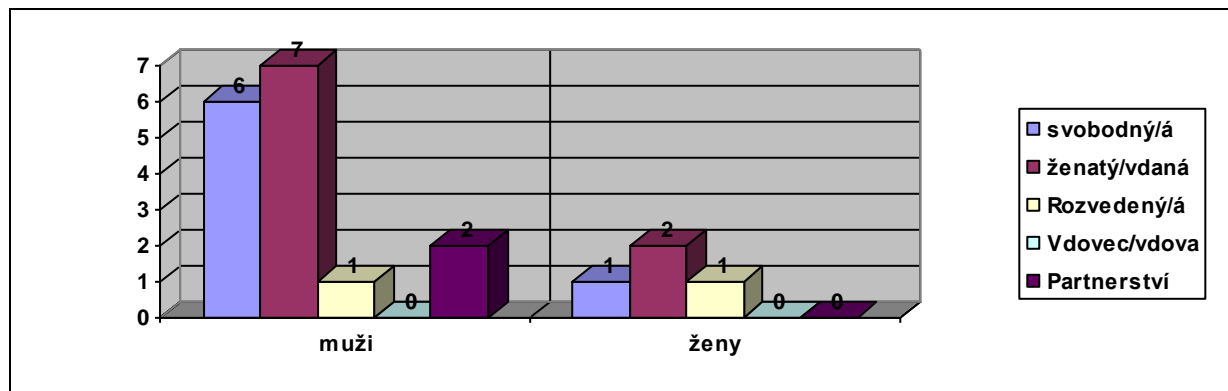
Pouze 3 dotazovaní respondenti (15%) pocházejí z adoptivních rodin. Ze jistých výsledků k otázce č. 3 lze vyvodit závěr, že ať už jedinec pochází z jakéhokoli typu rodiny, mohou se u něj objevit problémy v dodržování stanovených omezení či konkrétních cílů v probačním plánu dohledu.

Tabulka 27: Rodinný stav klientů probačních středisek

Otázka č. 4 - příloha L		
Jaký je váš stav?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Svobodný/á	6	1
Ženatý/vdaná	7	2
Rozvedený/á	1	1
Vdovec/vdova	0	0
Partnerství	2	0
Celkem respondentů	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 28: Jaký je váš stav?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

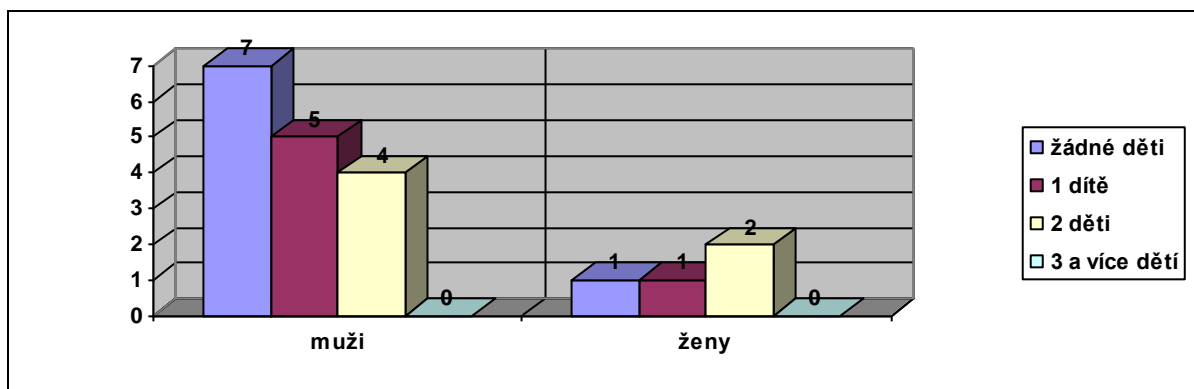
Stav svobodný či svobodná je u 6 mužů (30%) a 1 ženy (5%). Přičemž u těchto respondentů je možno se domnívat, že mohou mít určité problémy s dodržováním probačního plánu dohledu a s jeho pravidly. Je u nich totiž předpoklad, že tím, že se nemusí starat o druhého a nemají žádnou zodpovědnost, je zas tolik nebude tížit svědomí, když občas budou stanovená pravidla porušovat. To ve skupině respondentů, kteří uvedli, že jsou ženatí či vdané (doznalo se k tomu 7 mužů (35%) a 2 ženy (10%) z celkového počtu respondentů), je možno naopak očekávat zodpovědnost v přístupu k plnění požadavků probace. Pouze 2 respondenti (10%) uvedli, že jsou rozvedeni a další 2 muži (10%) uvedlo, že žijí v partnerském vztahu.

Tabulka 28: Počet dětí klientů probačních středisek

Otázka č. 5 - příloha L Kolik máte dětí?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Žádné dítě	7	1
1 dítě	5	1
2 děti	4	2
3 děti a více dětí	0	0
Celkem respondentů	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 29: Kolik máte dětí?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Dle výše zjištěných dat lze rovněž předpokládat, že určité problémy s dodržováním stanovených pravidel budou mít především ti respondenti, kteří uvedli do anonymního dotazníku, že nemají ani jedno dítě, k čemuž se doznalo 7 mužů (35%) a jedna žena (5%).

Po 1 dítěti má 5 mužů (25%) a 1 žena (5%), po dvou dětech mají 4 muži (20%) a 2 ženy (10%). U těchto respondentů se zřejmě právem očekává, že vůči svým dětem mají závazky, ze kterých pracovníci probačních středisek mohou předpokládat plnění probačního plánu dohledu.

Tabulka 29: Zájem o rodinu – klient probačního střediska

Otázka č. 6 - příloha L		
Jevíte zájem o Vaší rodinu a rodina má zájem o Vás?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
a	9	4
b	5	0
c	2	0
d	0	0
Celkem respondentů	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Poznámka:

Odpověď:

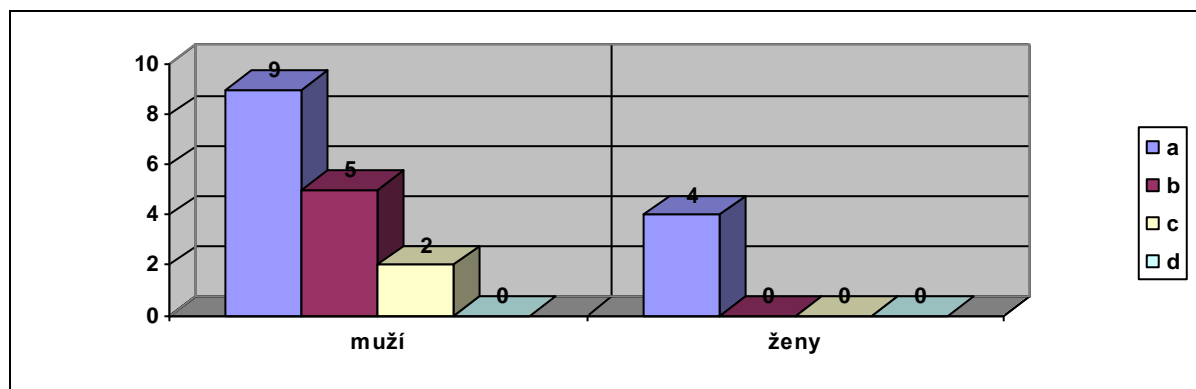
a = ano, mám zájem o svou rodinu a rodina jeví zájem o mne,

b = ne, nemám zájem o svou rodinu a rodina nejeví zájem o mne,

c = ano, mám zájem o svou rodinu, ale rodina nejeví zájem o mne,

d = jiné.

Graf 30: Jevíte zájem o Vaší rodinu a rodina má zájem o Vás?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný ve Vězeňské službě ČR

4 dotazované ženy (20%) uvedly, že mají zájem o svou rodinu a rodina jeví o ně zájem. Dle tohoto výsledku lze usoudit, že dotazované ženy budou ochotněji spolupracovat s probačním úředníkem a budou i plnit řádně své povinnosti uložené v probačním plánu. Toto je možno rovněž tvrdit i u 9 dotazovaných mužů (45%).

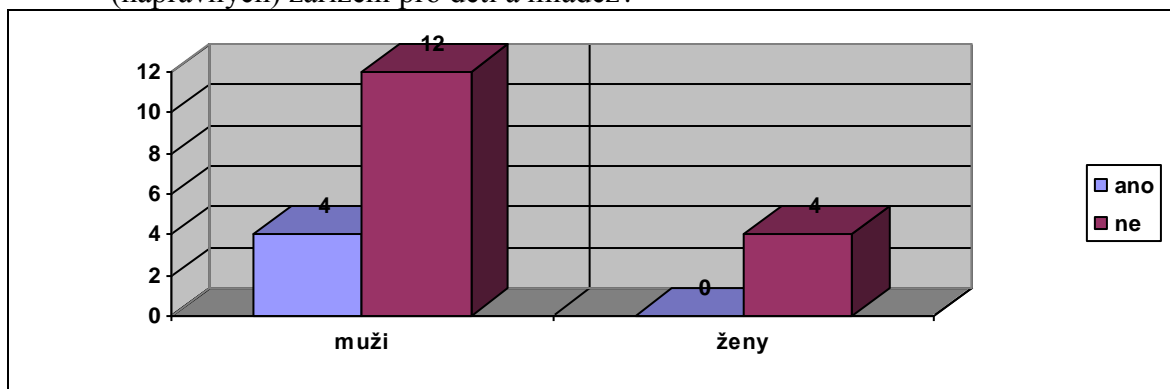
Naproti tomu je docela vysoký počet dotazovaných respondentů, a to 7 mužů (35%), kteří uvedli, že nemají zájem o rodinu a rodina nejeví zájem o ně a další uvedli, že mají zájem, ale rodina nejeví o ně zájem.

Tabulka 30: Umístění klienta Probační a mediační služby ČR v některém typu výchovných zařízení v době mládí

Otázka č. 7 - příloha L		
Jako mladistvé osoby jste byly umístěny v některém z typů výchovných (nápravných) zařízení pro děti a mládež?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Ano	4	0
Ne	12	4
Celkem respondentů	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 31: Jako mladistvé osoby jste byly umístěny v některém z typů výchovných (nápravných) zařízení pro děti a mládež?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

16 dotazovaných respondentů (80%) - klientů probačních středisek - nikdy nebylo umístěno v žádném zařízení pro děti a mládež, z čehož je možno usuzovat, že tito klienti mohou mít určité problémy s dodržováním pravidel, oproti 4 respondentům (20%), kteří pobývali v některém typu výchovných či nápravných zařízeních a mají tedy zkušenosti s určitými psanými pravidly a umějí lépe přizpůsobit své chování a jednání těmto pravidlům.

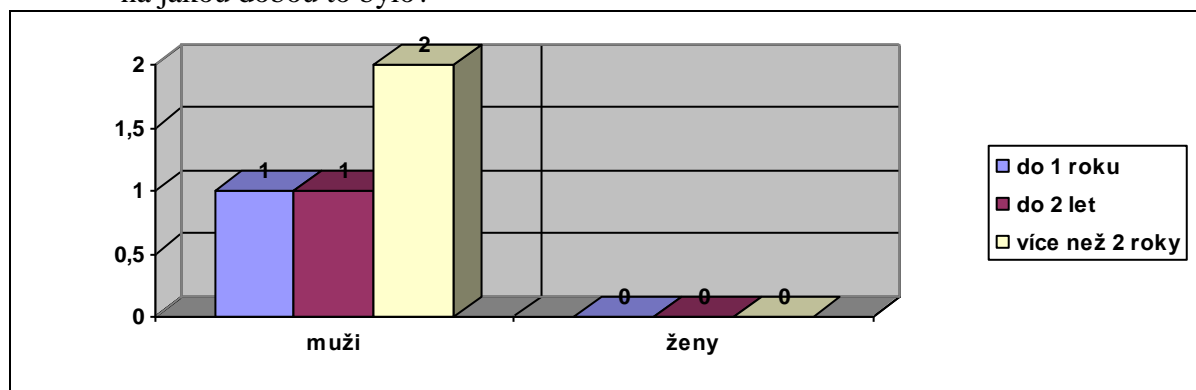
U otázky č. 7 pro klienty probačních středisek lze pozorovat zcela shodné odpovědi jako u otázky č. 7 pro odsouzené osoby, které ze 100% dotazovaných respondentů uvedly, že 85% odsouzených mužů i žen nikdy nepobývalo v mládí v žádném typu z výchovných či nápravných zařízení pro děti a mládež.

Tabulka 31: Délka pobytu ve výchovném zařízení pro děti a mládež

Otázka č. 8 - příloha L		
Pokud jste byl/a umístěn/a ve výchovném či nápravném zařízení pro děti a mládež - na jakou dobu to bylo?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Do 1 roku	1	0
Do 2 let	1	0
Více než dva roky	2	0
Celkem respondentů	4	0

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 32: Pokud jste byl/a umístěn/a ve výchovném či nápravném zařízení pro děti a mládež - na jakou dobu to bylo?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Z tohoto grafu je zřejmé, že z 20 dotazovaných respondentů (100%) pouze 4 muži (20%) byli v průběhu svého mládí umístěni ve výchovném zařízení, z čehož 2 respondenti (10%) byli umístěni do jednoho roku a do dvou let a další 2 respondenti (10%) více než dva roky.

I zde se může hovořit o tom, že čím delší doba pobytu v některém typu zařízení pro děti a mládež, tím by měla být lepší adaptace na pravidla v probačním plánu dohledu a lepší úspěch v dodržování všech stanovených podmínek.

Tabulka 32: Počet vykonaných trestů a druh trestné činnosti u klientů Probační a mediační služby ČR

Otázka č. 9 - příloha L						
Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/é čin/y?						
Odpovědi:	Muži			Ženy		
	Kolikrát trestán	Za jaký trestný čin		Kolikrát trestána	Za jaký trestný čin	
		Lehký	Těžký		Lehký	Těžký
Poprvé trestán	12	10	6	2	3	1
2 až 3 krát trestán	4			2		
4 a vícekrát trestán	0			0		
Celkem respondentů	16			4		

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

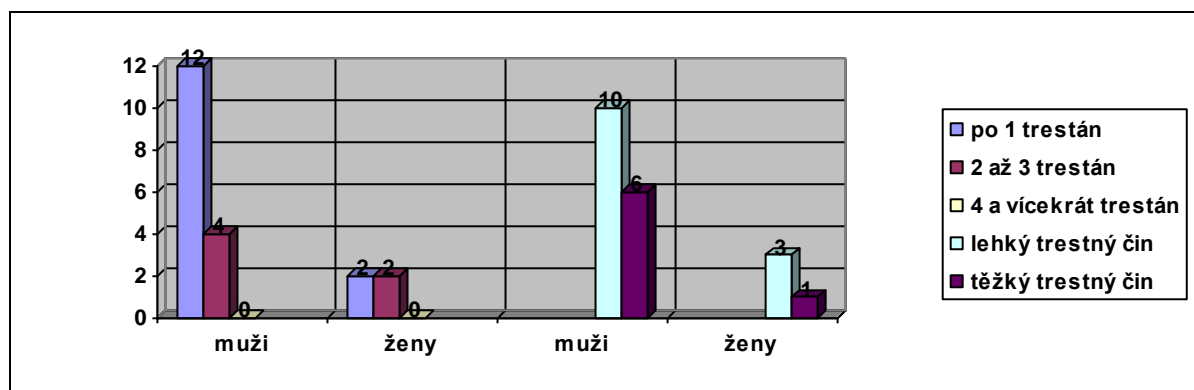
Poznámka:

Uvedené trestné činy od odsouzených osob byly rozděleny na lehké a těžké trestné činy:

Lehké = krádeže, podvody, neplacení alimentů, zpronevěra, maření úředního rozhodnutí, poškozování cizí věci atd.

Těžké = loupežné přepadení, trestné činy se sexuálním podtextem, držení a šíření omamných a psychotropních látek, týrání svěřené osoby, ublížení na zdraví s následkem smrti, spáchání vražd či zabití.

Graf 33: Kolikrát jste byl/a trestán/a a za jaký/é trestný/é čin/y?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

12 mužů (60) a 2 ženy (10%) uvedli, že již v minulosti byli poprvé trestáni. Dvakrát až třikrát trestáni byli pouze 4 muži (20%) a 2 ženy (10%). I zde se musí vyslovit domněnka, která podněcuje člověka k zamyšlení, že pokud by člověk byl opakovaně ve výkonu trestu odnětí svobody a poté v péči Probační a mediační služby ČR - neměl by dostatek zkušeností a znalostí, jakým způsobem má usměrnit své chování a jednání ve společnosti, aby opětovně nepáchal trestnou činnost? Měl by mít, ale pokud nemá pevné zázemí a rodinu, která by ho držela nad vodou a motivovala, tak veškerá práce institucí, které se zabývají nápravou pachatele vyjde zpravidla vniveč.

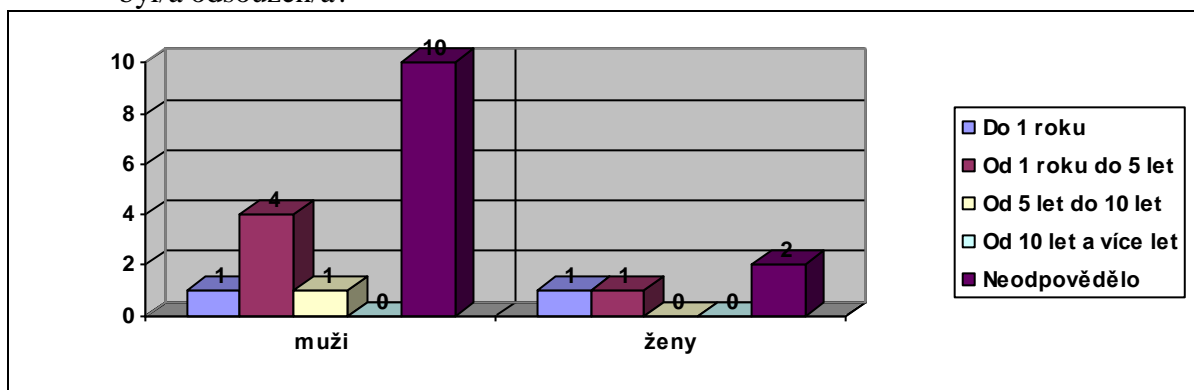
Co se týká společenské váhy spáchaných trestných činů, jedná se u 10 mužů (50%) a 3 žen (15%) o spáchání lehkého trestného činu. Oproti tomu 6 mužů (30%) a 1 žena (5%) spáchali těžké trestné činy.

Tabulka 33: Délka pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?

Otázka č. 10 - příloha L		
Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?		
Odpovědi respondentů:	Muži	Ženy
Do 1 roku	1	1
Od 1 roku do 5 let	4	1
Od 5 let do 10 let	1	0
Od 10 let a více let	0	0
Neodpovědělo	10	2
Celkem respondentů	16	4

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Graf 34: Jak dlouho jste byl/a ve výkonu trestu odnětí svobody a pro jaký/é trestný/é čin/y jste byl/a odsouzen/a?

Zdroj: Vlastní průzkum prováděný v Probační a mediační službě ČR

Otázku č. 10 ohledně délky pobytu v nápravném zařízení a za jaký trestný čin respondenti byli odsouzeni, odpovědělo pouze 8 klientů (40%) probačních středisek z celkových 20 dotazovaných klientů (100%).

Z 6 mužů (30%) byli 4 respondenti (20%) trestáni sazbou odnětí svobody od jednoho roku až do pěti let, 1 respondent (5%) uvedl sazbu odnětí svobody do jednoho roku a 1 respondent (5%) se doznal k vyšší trestu odnětí svobody se sazbou od pěti let do deseti let. Zde byla škála trestných činů od krádeže přes loupežné přepadení se zbraní v ruce až po ublížení

na zdraví a jeden respondent uvedl, že byl odsouzen pro trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele.

Z 2 žen (10%) byla 1 respondentka (5%) ve vězení s délkou odnětí svobody do jednoho roku pro trestný čin maření úředního rozhodnutí a 1 respondentka (5%) byla odsouzena k odnětí svobody v trvání osmi let za těžké ublížení na zdraví.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: **Michal Čapek**

Obor: **Speciální pedagogika**

Název práce: **Analýza návaznosti a účinnosti programů zacházení Vězeňské služby České republiky a Probační a mediační služby České republiky**

Rok: **2014**

Počet stran bez příloh: **217**

Celkový počet stran příloh: **84**

Počet titulů české literatury a pramenů: **29**

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: **0**

Počet internetových zdrojů: **8**

Počet zákonů a předpisů: **7**